

THE ADYAR LIBRARY SERIES

VOLUME NINETY-NINE

स्तोत्रसमुच्चयः

अप्रकाशितपूर्वाणामपूर्वस्तोत्राणां संग्रहः

STOTRASAMUCCAYA

A COLLECTION OF RARE AND
UNPUBLISHED STOTRAS

[II]

EDITED BY
PANDIT K. PARAMESWARA AITHAL
Curator, Adyar Library

THE ADYAR LIBRARY AND RESEARCH CENTRE

© 1969 The Adyar Library and Research Centre
Adyar, Madras 20, India

PRINTED IN INDIA

At the Vasanta Press The Theosophical Society
Adyar Madras 20

CONTENTS

INTRODUCTION	PAGE
	ix
विष्णुस्तोत्राणि	
५१. अष्टप्रासपुष्पाञ्जलिः—सुन्दरदासविरचितः	१
५२. कृष्णचारित्रमञ्जरी—राघवेन्द्रतीर्थयतिकृता	८
५३. कृष्णस्तोत्रम्	१४
५४. कौण्डण्डपाणिस्तोत्रम्	२२
५५. गोपालशतकम्—(अशोक)रघुनाथाचार्यकृतम्	२४
५६. गोविन्दराजप्रपत्तिः	४८
५७. घटिकादिनाथशतकम्	५१
५८. चक्रपाण्यष्टकम्	६१
५९. तत्त्वार्थसारावलिः—सुब्रह्मण्ययोगिविरचिता	६३
६०. तुरगशतकम्(धाटीशतकम्)—कुट्टिकविविरचितम्	१०९
६१. दशावतारप्रार्थना—(कौशिक)रङ्गनाथसूरिविरचिता	११८
६२. नवनीतकृष्णाष्टकम्	१२०
६३. निर्वेदतारावली—कौशिकरङ्गनाथसूरिविरचिता	१२२
६४. पञ्चश्लोकी (श्रीवैकुण्ठनाथस्तुतिरूपा)	१२८
६५. परमपुरुषप्रार्थना—रङ्गनाथसूरिविरचिता	१२९
६६. मगवद्विचारललितार्याः—गोविन्दाचार्यविरचिताः	१३४
६७. मुकुन्दप्रसादस्तवराजः	१४०
६८. यदुगिरिनारायणस्तवः—तिरुमळार्यकृतः	१४८
६९. यदुनाथमुप्रभातम्	१६१

	PAGE
७०. रघुवीरसुप्रभातम्—कृष्णकविविरचितम् ..	१७६
७१. रामचारित्रमञ्जरी—राघवेन्द्रतीर्थयतिकृता ..	१७८
७२. राममत्तेमस्तोत्रम्—महादेवविरचितम् ..	१८०
७३. लक्ष्मीनृसिंहसुप्रभातविगति.—पराङ्कुशमुनिविरचिता ..	१८२
७४. विरक्तिमुक्तावलिः—गोविन्दाचार्यकृता ..	१८६
७५. वीरराघवस्तोत्रम्—वीरराघववेदान्तदेशिककृतम् ..	२०६
७६. सारनाथस्तोत्रम् ..	२१६
७७. हयप्रोवदण्डकम् ..	२१९
७८. हरिस्तुतिः—श्रीनिवासविरचिता ..	२२२
७९. हर्यष्टप्रासपञ्चरुम् ..	२२४
८०. हस्तिगिरीशस्तवः—वीरराघववेदान्तदेशिककृतः ..	२२५

लक्ष्मीस्तोत्राणि

८१. अष्टमहिषीप्रार्थनाशतकम्—रामानुजार्यकृतम् ..	२३६
८२. इन्दिराशतकम्(निरोधयम्)—कृष्णकविप्रणीतम् ..	२४७
८३. कमलात्रिशती—गङ्गाधरमखिविरचिता ..	२५८
८४. कमलाष्टकम् ..	२८९
८५. महालक्ष्मीदण्डकः—केशवसूरिकृतः ..	२९१
८६. लक्ष्मीस्तवः ..	२९४
८७. लक्ष्मीस्तोत्रम्—(वाधूल)राघवकविकृतम् ..	३१३
८८. श्रीपादस्तव ..	३१६

विशालैतस्तोत्राणि

८९. अष्टदिक्पालस्तुतिः—(कौशिक)रङ्गनाथसूरिविरचिता ..	३१८
९०. उपासनाष्टदशकम् ..	३२१

	PAGE
९१. गायत्र्यष्टकम्—शंकराचार्यविरचितम्	३२४
९२. गुरुराजसप्ततिः—(पैङ्गनाडु)गणपतिशास्त्रिविरचिता	३२६
९३. दशश्लोकीस्तवराजः	३३३
९४. दुग्धापगादशकम्	३३६
९५. महामायाष्टकम्—(पैङ्गनाडु)गणपतिशास्त्रिकृतम्	३३८
९६. शारदात्रिशती—गङ्गाधरमखिविरचिता	३४०
९७. सरस्वत्यष्टकम्—रामचन्द्रकविकृतम्	३७१
९८. सूर्यार्याद्वादशकम् (आर्याद्वादशकम्)	३७३
९९. हनुमत्प्रसादस्तोत्रम्—(भैरोजी)रङ्गनाथकृतम्	३७५
१००. हरिहरस्तुतिः—श्रीनिवासविरचिता	३७८
१०१. मङ्गलाष्टकम्—चादिराजविरचितम्	३७९
INDEX OF STUTRA-S	३८३
INDEX OF AUTHORS	३८५

INTRODUCTION

THIS second volume of the *Stotrasamuccaya* comprises fifty-one Stotra-s bringing the total number of Stotra-s in this two-volume publication to one hundred and one. Thirty Viṣṇustotra-s, eight Laksmīstotra-s and thirteen Stotra-s of miscellaneous character are included in the present volume. As in the case of the Stotra-s of the first volume those in this volume also are of varied nature as regards content, style and form. Of the fifty-one Stotra-s, the authors are known in the case of thirty-two, the remaining nineteen being anonymous. Most of these authors¹ are otherwise unknown to the history of Sanskrit literature. There are several Stotra-s addressed to the Gods worshipped in the various famous shrines in sacred centres, particularly of South India. Below are given some noteworthy points regarding the more important Stotra-s and their authors:

The *Kṛṣṇacāritramañjarī* (52) and the *Rāmacāritramañjarī* (71) by the well-known Vaiṣṇava saint,

¹ It may be seen from the Index at the end that the number of authors is twenty-four. Of the fifty Stotra-s published in the first volume, twenty-seven are of unknown authorship, the remaining twenty-three are by sixteen authors. There being four names identical in the two volumes, the total number of authors of the fifty-five Stotra-s comes to thirty-six.

Rāghavendraturtha (A D 1623-71) epitomize the *Bhāgavata* and the *Ramāyana*, highlighting the important episodes in the lives of Śrī Kṛṣṇa and Śrī Rāma respectively. The author is better known as an authoritative commentator on several works of the Dvaita school.¹

The *Kodandapānistotra* (54), the *Gopālasataka* (55) of (Aśoka) Raghunāthācārya and the *Ramamattebhastotra* (72) of Mahadeva are also of similar character and give a resume of the feats of the respective Gods.

The *Ghatikadrinathasataka* (57) is a eulogy in Āryā metre on God Nṛsiṃha at Ghatikācala or Sholinghur (on the upper hill) in North Arcot District. The author must have been a Śrīvaiṣṇava, he pays obeisance to one Venkatācārya in the opening verse and calls himself a devotee of Saumyavara (Manavālamāmuni) in the concluding verse of the Stotra.

The *Tattoerthasaravali* (59), in 347 verses of different metres, by Subrahmanyayogin is on Lord Venkateśvara on the hills at Tirupati. It refers to certain incidents in the story of the *Venkatācalamahatmya* (cf vv 232 ff), to various *tirtha-s* and places of importance in Tirupati (cf vv 169 ff) and to the tradition that the God in the shrine of Venkatesvara was originally Subrahmanya (cf vv 251 ff).

The *Turagasataka* (60) also called *Dhatsataka* is by Vāñchesvara (I) or Vāñchanātha, popularly known as Kuttikavi. It is actually a eulogy on Lord

¹ See B N K. Sharma *A History of the Dvaita School of Vedānta and Its Literature*, vol II, Bombay, 1961, pp 274 ff

Raṅganātha at Srirangam in perfect Kāvya style with fine imagery.¹ The poet describes the Lord mounting on a horse, perhaps during a festival procession. The author was a great-grandson, on the daughter's side, of Govinda Dīkṣita, minister of Acyuta and Raghunātha, the first Nayaka kings of Tanjavur.² Two other well-known works of the author are the *Āśīrvādaśataka*, a Stotra,³ and a satirical poem, *Mahiṣaśataka*, which refers by *double entendre* to a buffalo and also to the erring king of his time, as we are informed by the commentary, *Saralārthacandrikā*.⁴ The commentator, the author's great-grandson was also known as Vāñcheśvara (II) and Kuṭṭikavi or Kuṭṭiśāstrin.⁵ There is another Kuṭṭikavi whose real name was Kṛṣṇakavi. His unique

¹ The manuscript in the Adyar Library, a recent transcript, extends up to the fiftieth verse. A palm-leaf manuscript in private possession, also consulted, contains the same portion and the same corrupt readings at places as our transcript. It is difficult to ascertain whether the further portion (making it a Śataka) was composed at all.

² See V. Raghavan, *Introd. to Śivagītumālā*, Kamakoti Math, Kanchi, 1969, p. 9.

³ Printed in the Vani Vilas Press, Srirangam, no date.

⁴ Both the text and the commentary are printed in the Sarasvati Nilayam Press, Madras(?), 1875, in Telugu script; also in the *Śankaragurukulapatrikā*, vol. IV, No. 13 ff.; issued separately as Sankaragurukulam Series No. 14, Srirangam, 1946.

⁵ See V. Raghavan, *New Catalogus Catalogorum*, vol. IV, p. 176. For further details, see D. C. of Skt. MSS. in the Adyar Library, vol. IX, *Mīmāṃsā and Advaita Vedānta*, pp. 80-1; *Introd. to Bhāṭṭacintāmaṇi* of Vāñcheśvarayajvan, Madras Law Journal Press, Madras, 1934; P. K. Gode, *ABORI*, vol. 20, pp. 9-20.

Stotra work, *Indirāsataka* is included in this volume (82). It is composed without using the labial letters (*u, o, au, p, ph, b, bh, m* and *v*) and is therefore called *Niroṣṭhya*. The poem is very lucid and exhibits the great poetic skill of the author; nothing more is known of him.

The *Nirvedatārāvalī* (63) is a fine specimen of devotional lyric expressing the yearning of the devotee to be constantly engaged in the service of the Lord repeating his Names.

Govindācārya, author of the *Bhagavadvicāralalitāryāḥ* (66) and the *Viraktimuktāvalī* (74) was the son of Raṅgācārya and Sarasvatī and belonged to the 'Uṭake' family. He mentions his Guru's name as (Kaulagi) Vāsudevācārya in both the Stotra-s. He also pays homage to one (Kaulagi) Raghunāthācārya. Obviously the author was a follower of Madhvācārya whose name he mentions in the former work (v. 5). It was written in the Kali year 4945 (A.D. 1844) when the author was residing in the Cera-Kerala region. The *Viraktimuktāvalī* which gives an elaborate description of the difficulties and worries of old age was composed in the Kali year 4963 (A.D. 1862) when he was a resident of Tanjavur (Tanjāpurī). According to a verse found after the colophon (see p. 206 n. 1), the author died in the year Rudhīrodgārī, seventh day of Caitra month, i.e. about a year after the completion of the Stotra. The author might be identical with the compiler of the *Nāṭyaśāstrasamgraha* published in the Tanjore Sarasvatī Mahal Series (No. 52, 1933).

The *Rāmamattebhastotra* (72) is of particular interest because of its special form of composition. The poet employs the *dvādaśapṛāsa*, repetition of a syllable twelve times in each verse (the second syllable of each *yati*), in a different way, using the repeated syllables in the alphabetical order.¹ The author, Mahādeva, is probably the same as the author of the *Naṭeśāṣṭaka* found in the same codex and published in the first volume of this collection.

The *Vīrarāghavastotra*² (75) on the God at Tiruvallur (Vīksāraṇya) by Vīrarāghavavedāntadeśika, twenty-seventh pontiff of Ahobila Maṭha, discusses incidentally certain tenets of Śrīvaiṣṇavism (like *nyāsa-vidyā*, *prapatti*; vv. 35 ff.) and refers to the works of Rāmānuja (v. 55). He also refers (v. 60) to another Stotra by him, namely the *Hastigīrīśastava* (80) on God Varadarāja at Kanchipuram. He pays homage, in the opening verse of the latter Stotra, to Śrīnivāsayogin and Raṅganāthayati. References to the *Śrībhāṣya* (vv. 16, 23, 43 etc.), the commentaries thereon by Sudarśanasūri (v. 18) and Vedāntadeśika (*Tattvatikā*, vv. 24, 44) and also to the *Saccaritraakṣā* (v. 19) are found in this Stotra. Allusions

¹ Considering this arrangement the *pāda* containing the syllable *sā* is missing though the MS. does not indicate this and gives the sixth verse with three *pāda*-s (see p. 181).

² The first two verses and the portion of the third verse of this Stotra which are missing in the MS. (see p. 266) seem to be the same as found at the end of the *Hastigīrīśastava* (see p. 235). The former MS. beginning abruptly is perhaps the continuation of the latter. Both the MSS. are of the same size and written by the same hand.

to several conclusions and discussions in the above works may be found in both the Stotra-s

The God Śāranātha at Tirucheraī (near Kumbakonam) is eulogized in a Stotra (76) describing the various sacred objects in that place

Two Stotra s, namely *Haristuti* (78) and *Harikarastuti* (100) of Śrīnivāsa, whose *Harastuti* was published in the first volume (pp 291-2), are included herein. He was the son of Lakṣmī and Venkata and belonged to the Vājasaneyīśākha and Kausīkagotra. Apart from these Stotra-s he is known to have written several other works¹

Of the Lakṣmīstotra s, the *Aṣṭamahīṣṭprarthanasatāka* (81) by Rāmānujārya, in one hundred Āryā verses extols the consort of Lord Viṣṇu worshipped in different forms in different sacred shrines such as Tirupati, Kanchipuram, Srimushnam, Sholinghur, Namakkal, Tiruvellikkeni (Triplicane in Madras), Srivilliputtur and Kumbakonam²

The *Kamalatrisatī* (83) and the *Śaradātrisatī* (96) each in 300 Ārya verses, are by Gangādharamakhin whose *Ambikātrisatī* on Devī has been published in the first volume of this collection

The *Mahalakṣmīdandakā* (85) of Kesavasūri, who seems to be identical with Kesavadeśika mentioned in the *Sādananadandakā*³ by Rāmānujadeśika, is on the

¹ For further details see D C of Skt MSS in the Adyar Library vol IV Grammar, etc No 748

² See footnote on page 236

³ See *Stotrasamuccaya* vol I p 16

model of the well-known *Śyāmalādaṇḍaka*. It is composed of 163 *ra-gaṇa-s* (two long syllables with a short one in between) and is divided into four sections.

The *Lakṣmīstava* (86) in ninety-eight verses in the Śikharinī metre is probably a work of Bukkapattānam Veṅkaṭācārya, the author of the other work in the codex. He mentions the name of Surapuram Aṅṅayācārya in this Stotra (v. 94).¹

Vādhūla Rāghavakavi, author of the *Lakṣmīstotra* (87), may be the same as Vīrarāghava, commentator on the *Uttararāmacarita* and author of the *Malayajā-paraṇaya*. He belonged to the Vādhūlagotra and was a resident of Bhūsārapuram (Tirumalisai near Poona-malli, Madras). He is said to have lived in the eighteenth century.²

The *Upāsanāṣṭādaśaka* (90) stresses the importance of the Upāsanā (worship or meditation) as a means of Mokṣa and points out with illustrations that there is no contradiction between Upāsanā and Jñāna (knowledge of Reality), since the one does not sublimate the other. The author must have belonged to the Kerala region as he refers to the God at Guruvayur (*Marutpuranātha*; v. 4); the manuscript is in Malayalam script and most of the other works therein refer to places of the Kerala

¹ See V. Raghavan, 'Surapuram Chiefs and Some Sanskrit Writers Patronized by Them', *Journal of the Andhra Historical Research Society*, vol. 13, p. 17; see also V. Krishnamacharya's Introd. to *Vedāntakārikāvalī*, ALS 75, 1950.

² See D. C. of Skt. MSS. of Viśiṣṭādvaita and Other Vedānta-s in the Adyar Library, p. 280.

region, such as Mukkola, etc. The author also points out the futility of considering Śiva or Viṣṇu as superior or inferior to the other and confirms their identity with suitable illustrations.

The *Gāyatryaṣṭaka* (91) is ascribed to Śaṅkarācārya but, from the language and style, it does not appear to be by the famous Advaita philosopher. It is perhaps by one of the several other Śaṅkarācārya-s of later date.

There are two Stotra-s of Painīnanāḍu Ganapati-śāstrin in this volume. He is a recent author (A.D. 1871-1913) and a reputed scholar, being a disciple of Mm. Mannargudi Rājuśāstrin (*alias* Tyāgarājamakhin) belonging to Appayadikṣita's family. Several short works of this author contained in two manuscripts, (PM. 255 and 977) in notebook form are preserved in the Adyar Library. The *Gururājasaptati* (92) in Āryā metre is on his Guru (Tyāgarājamakhin) and the *Mahāmāyāṣṭaka* (95)¹ is probably on some local deity who is described as the protector against the *spōḥu* ('boils'; perhaps some kind of epidemic like smallpox is meant).

The *Dugdāhāpagādasaka* (94) is a vivid description of and eulogy on the River Palar flowing through North Arcot and Chingleput Districts. From the opening verse it may be surmised that the author was

¹This was once printed in the *Samkaraśāstrinīkṣā*, vol. IV, No. 13, but copies are no longer available

Vīrarāghavavedāntayati, author of the *Vīrarāghavastotra* and the *Hastigiriśastava* noted above.¹

The *Sūryāryādvādaśaka* (98) in twelve Āryā verses is associated in the last verse with the name of Sāmba, the famous votary of the Sun God. It is of interest to note that some special sacredness is attached to this Stotra: the manuscript adds to each of the twelve verses one *pāda* of the Ṛgvedic triplet (ṚV. I. 50. 11-13), Bijamantra-s and one of the twelve significant names of Sūrya (*dvādaśa-nāman-s*).² In the manuscript available in the Govt. Oriental MSS. Library, Madras (MD. 11312), this Stotra is prefaced by the names of the Ṛsi,³ Chandas, Devatā and Dhyāna, as is usual with a sacred Mantra. The colophon of that manuscript calls it a Mantra. Sāyaṇācārya in his commentary on the *Taittirīya-brāhmaṇa* (II. 8. 7. 3) quotes a Purāṇic verse⁴ which is almost identical with the second

¹ There is a similarity in the way of arguing in favour of, and referring to certain Śrīvaiṣṇava tenets in all these three Stotra-s (cf. *Dugdhāpagādaśaka*, v. 7; *Vīrarāghavastotra*, v. 56, *Hastigiriśastava*, v. 36, etc.)

² These three items are parts of the *Trcākalpavidhi*, a popular procedure for Sun worship. See *Ṛgvedīyabrahmakarmasamuccaya*, NSP, Bombay, 1936, p. 13.

³ Sāmba is mentioned as the Seer and the 'purpose' of repeating it is given as 'preventing all diseases', which is in keeping with the theme of the poem.

⁴ योजनाना सहस्रे द्वे द्वे शते द्वे च योजने ।

एकेन निमिषार्धेन क्रममाण नमोऽस्तु ते ॥

verse of this Stotra The first verse is an adaptation of RV I 50 11¹

The *Mangalastaka* (101), the concluding Stotra of this collection, is by Vādirāja (c AD 1480-1600), one of the most popular writers of the Dvaita system² The Stotra invoking all divinities, Rsi-s, kings of yore, mountains, rivers, stars and other heavenly bodies and also several other objects, is a popular one, it is recited daily and also on auspicious occasions in the South Kanara region³

Stotra-s form one of the most popular branches of Sanskrit literature, a large number of them has been published in the well known collections like the *Brhatstotraratnakara*, the *Brhatstotraratnavali*, the *Brahastotrasaritsagara*, the *Brhatstotraratnahara*, the *Brhatstotramuktahara*, the *Stotramahodadhi*, the *Stotramañjarī* and the

This Anuṣṭubh verse is turned into an Ārya with some verbal changes in our Stotra

निमिषार्धैकेन द्व च शते द्वे तथा महले द्व ।
क्रममाण योजनाना नमोऽस्तु ते नलिननाथाय ॥

¹ उद्यन्नद्य भिन्नमह आरोहनुत्तरा दिवम् ।
द्वद्वोग मम सूर्य हरिमाण च नाशय ॥

This Re in Anuṣṭubh metre is made an Ārya in our Stotra

उद्यन्नद्य त्रिषत्वानारोहनुत्तरं दिव देव ।
द्वद्वोग मम सूर्यो हरिमाण चागु नाशयतु ॥

² For the details of his numerous works, see B N K. Sharma, op cit, pp 190-214

³ In the *Stotramañjarī* (Pavanje Gururao and Sons Udipi 1966) the Stotra is ascribed to Rajarajeshvara both in the last verse and colophon (cf B N K. Sharma, op cit, p 214)

*Stotrārṇava*¹ and quite a number of other Stotra-s still remain unpublished. There are several such Stotra-s in the Adyar Library itself particularly those on different Ācārya-s (Ācāryastotra-s).

We are happy to bring out this two-volume collection of rare and unpublished Stotra-s and hope that it will be of great interest to scholars and devotees alike.

We acknowledge with grateful thanks the financial assistance given by the Central Sanskrit Board and the Ministry of Education, Government of India, which has made possible this publication.

¹ For bibliographical details, see D. C. of Skt. MSS. in the Adyar Library, vol. IV, Stotra-s, pp. vii ff.

स्तोत्रसमुच्चयः

द्वितीयो भागः

५१. अष्टप्रासपुष्पाञ्जलिः¹

सुन्दरदासविरचितः

भ्राता यो जगतां सकृत्प्रपदनप्रीतान्तरात्मा मुहु-
र्दाताभूदभयस्य चेति जगति ख्यातापदानावलिः ।
नैतादृक् करुणाकरोऽन्य इति निर्धूतान्यदेवः सदा
सीतानायकमेव तं मम मनो जातादरं सेवते ॥ १ ॥

जेना नूतननीलनीरदरुचां भ्राता च नीलोत्पल-
व्राताभाविततेः सखा हरिमणीजाताञ्जनौघत्वियाम् ।
सीतापाङ्गमरीचिवीचिनिचयस्फीतात्मरूपः श्रिता-
नेतान् नः परिपात्वसौ रवुपतेः पूताकृतेर्नीलिमा ॥ २ ॥

ये तावद् बहुदुःखसागरगता भीता जनाः संसृतौ
यातायातनितान्ततान्तद्वदया नीताश्च नीचां दशाम् ।
एतादृक्ष्वपि दुर्दशासु मनसा सीतापतिं यान्ति चेद्
यातायातपरिश्रमं जहति ते का तावता स्यात् क्षतिः ॥ ३ ॥

¹ Based on a recent transcript, No. TR 930 (D. C. No. 3053). श्रीरामायणकथासारात्मकः is written in the MS. below the title.

मातारो न हि यन्महिम्न इह विल्याता महान्तोऽप्यसा-
 वेतावानिति योगिनोऽपि सततं ध्यातात्मरूपा ऋषि ।
 सीतानाथमहिम्नि तत्र किमनाप्राताःत्मदृष्टिक्रमो
 ज्ञातामृषमिहेदृशोऽहमधुना स्तोता भवेयं कथम् ॥ ४ ॥

नेतादित्यकुलस्य सन्नपि जनान् क्रीतान् स्वकीयैर्गुणैः
 गीतालोकमृदृक्तिभिश्च सुखयन् मातापितृभ्योऽधिकम् ।
 धौतान् कार्तयुगांश्च धर्मनिवहांस्त्रेतायुगेऽप्यार्चन्
 व्यातानीदतिसाधु राज्यमिह यः सीतापतिः पातु सः ॥ ५ ॥

लोका यूयमुपाश्रयध्वमधुना लोकाभिरामं कृपा-
 लोकासारकृतावनं रघुपतिं लोकातिशायिप्रभुम् ।
 लोकालोकधरावधीह गमने लोकान्तरोद्धावने-
 ऽप्येकापीतरदेवता न शरणं काकासुरस्याप्यभूत् ॥ ६ ॥

मुक्तामाप्यहमाश्रये रघुपतिं नाकाधिपाद्यैर्मुतं
 राकाचन्द्रनिभाननं स्तुतिकृते श्लोकान् विधातुं मुदा ।
 काकारावसमास्तदन्यविषयश्लोका इति ज्ञानवा-
 ष्लोकानामपनोदनाय जगतामेकाधिपं संततम् ॥ ७ ॥

शैलानामपि यस्य पादरजसा चेलादिनूपामणी-
 जालानि स्फुटमम्बुजादिसुमनोमालाश्च संपादिताः ।
 सा लावण्यमयी तनुस्तनुमतां हेलादियोग्या च तं
 फालाक्षादिनुतं श्रये रघुवरं शीलान्वितं सर्वदा ॥ ८ ॥

आद्रायाशु करेण शैलनिघटान् व्यादाय वक्त्रं च या
 खादाय द्रुतमापनन्त्यभिमुखं खेदावहा प्राणिनाम् ।

सीदामीति हतापतद् यदिपुणा सा दारुणा ताटका
मोदाढ्या मुनयोऽस्तुवन् तमनर्घं वेदान्तवेद्यं भजे ॥ ९ ॥

मारीचो हि यदीयत्राणविभवे वैरीभवन्नादिमो
दूरीकृत्य निपातने निपुणतामूरीचकाराद्भुताम् ।
दारीयस्तनदारणः सुदुरहंकारी किलामोघतां
वारीणां निधिरर्चिषां च विभवं भूरीडितं तं भजे ॥ १० ॥

सिद्धा यत्र जना भवन्ति तपसा सिद्धाश्रमं तं भज-
ञ्छुद्धात्मा रवुनन्दनो गुरुवचस्तद्धारयंश्चेतसा ।
रुद्धाकाशमपास्य राक्षसकुलं युद्धाय पातास्त्रतः
श्रद्धातो गुरुयज्ञरक्षणपरो हृद्धान्नि भूयाच्चिरम् ॥ ११ ॥

शराग्रेसरमानिनोऽत्र भुवि ये धीरास्तथा भूमिपा
भाराद् यच्चलनाधिरोपणकथादूरा निराशा गताः ।
पौराणां पुरतस्तदीश्वरधनुर्यो रागतो लीलया
साराढ्योऽथ विभेद तं रवुपतिं वीराग्रगण्यं भजे ॥ १२ ॥

तारानाथनिभाननं जनकजा माराभिरामाकृतिं
स्फाराक्षयुत्पलमालिकाभिरभितो नीराजयन्ती मुहुः ।
सारासारविवेकलम्पटमतिर्धाराथ वने पतिं
श्रीरामं सुकुमारमूर्तिरनिशं स्मेराननं तं भजे ॥ १३ ॥

कारागारमवापिताः क्रनुभुजो ये रावणेनादिता
नैराश्रयान्निजजीवनेऽप्यशरणाः क्षीराम्बुराशेस्तटे ।
दूरादच्युतमस्तुवन् जनकजाश्रीरामचन्द्रावुभा-
वारात् ते कलयन्त एव मनसा क्रूराशरेशं हतम् ॥ १४ ॥

क्षीराब्धेरवतीर्य चैत्य विमलाकारा प्रसन्ना सदा-

चाराब्ध्या तनुमुज्ज्वला कुचलय दूरादसौ हर्षयन् ।

आराध्य द्विजराजभावममृतासाराभिवर्षी नृणा

घोराणीह तमास्यपोष्य जयति श्रीरामचन्द्रो भुवि ॥ १५ ॥

ये धावन्त्यपि तानहो भुवि महीनाथान् समस्तानपि

क्रोधाग््नौ हि जुहाव यो निजपितुर्बाधाप्रवृद्धार्चिषि ।

आधात् त जमदग्निज मुनिमसौ साधारण चेति यद्

गाधा साधु पठन्ति त ररुपतिं मेधाविन सश्रये ॥ १६ ॥

त्यक्त्वा राज्यमकण्ठक पितृकृते वृत्त्वा निवास वने

हत्वा क्रूरतर विराधमसुर धृत्वा जटावल्कले ।

नत्वागस्त्यमुखानृपीञ्शुचितम न् सत्त्वालयान् राधव

स्थित्वा पञ्चवटीवटे सदयित सत्त्वाश्रयो न प्रभु ॥ १७ ॥

भीमा शूर्पणखाभिधा निशिचरी कामाभिरामाकृनौ

रामारये पुरोत्तमे पतिमतिं कामानुरा व्यातनोव ।

मा मा त्वन्मतिरीदृशी मद्रनुज प्रेमास्पदीबुर्विति

क्षामा येन निषेधिता त्रिजगतीक्षेमावह त भजे ॥ १८ ॥

धामागत्य निशाचरी तद्रनु सा रामानुन प्राप्य तद्-

भीमासिप्रतिकृतकर्णसुनसा गामाश्रितावन्दती ।

या मायासरद्रूपणत्रिशिरसोऽस्त्रीमानि सनीर्त्य सा

गामाकाशमपि स्वान्मुन्वरयामासाथ धोरस्वरै ॥ १९ ॥

बाणानस्यत एकदंघ बहुलान् बाणासनादद्भुत

भाणानप्यथ रक्षसा खरदिर स्थूणासदृक्षान् भुजान् ।

पाणावामलकं व यस्य ददृशुर्वीणामुनीन्द्रादयः

शोणभं परिपस्वजे जनकजा प्राणाधिपं तं नुमः ॥ २० ॥

पायान्मामिह कोसलेश्वरसुतादायाद एष ज्वलन्

मायारूपमृगस्य तूर्णमिषुणा कायादसून् मोचयन् ।

जायाहर्तृदशाननस्य पदवीमायासतो जल्पतः

प्रेयानाशु ददौ जटायुष उरुश्रेयांसि यः सानुजः ॥ २१ ॥

स्व पाहीति वदत्कवन्धमवटे तं पातयित्वा ततः

शम्पातुल्यतनु गतेन दनुजासंपादितोपायतः ।

पम्पामेत्य रधूद्ब्रहो हनुमता संपाद्य सख्यं हरे-

स्तं पापं हतमैक्षत त्रिजगतीकम्पावहं रावणम् ॥ २२ ॥

सालन् सप्त गिरीन् रसातलमसौ कालानलाकारिणा

हेलाकृष्टशरेण केनचिदहो नालानिवाम्भोरुहाम् ।

योऽलावीद् द्रढयन् मनश्च सुहृदो डोलायितं हर्षयन्

नीलाधीनभुजं भजे रुपतिं नीलाम्बुदश्यामलम् ॥ २३ ॥

को योद्धा भुवने मयेति च धिया भूयोमदं वालिनं

न्यायोपेतनिजानुजत्यजनतज्जायोपमोगाद्यधैः ।

हेयोऽसाविति योऽवधीत् तमिषुणा मायोद्धतं धार्मिकं

भूयो भूय उपासहे तमनघं श्रेयोनिधिं राघवम् ॥ २४ ॥

राजा सर्वधनुष्मतां हनुमता श्रीजानकीवृत्तम-

प्याजानन्नखिलैर्वृतो वसुमतीभाजां कपीनां गणैः ।

व्याजाद् दारहृदुत्थरोपशिखिनो भाजालदुष्पेक्षणो

यो जातो विजयप्रयाणसमये श्रीजानिमेनं भजे ॥ २५ ॥

इन्धानोऽथ वनौकसां धनुर्वैर्मन्धानमभूमृत्ममै-

पन्थानं द्युसदां गृणां च रवुराटिन्धानरूपः श्रिया ।

संथायाथ विभीषणेन जलशौ बन्धाय सेतोर्द्वंदं

सधामेष विधाय च त्रिदिवस सिन्ध्यावशेन स्थले ॥ २६ ॥

बुद्धा वारिनिधिं प्रमत्तमधिकं क्रुद्धा गितैः सायकै-

र्दध्वा तं रघुराड् विगोच्य जलजं बन्धा सहाक्रन्दयन् ।

बद्धा सेतुमसौ बलीमुखवलीरध्वानमावृत्य त-

न्निघ्नानैरपि रोदसी रिपुपुरं रुद्धा सुवेले व्यभात् ॥ २७ ॥

कोटीभिश्च वनौकसां सह जवादाटीकमान. प्रभुः

कोटीरं च सुवेलनामकगिरेः पाटोरगन्गान्वितम् ।

घोटीन्द्रनिघटाच्छटारथभटैश्चेटीजनैः संगृतां

वाटीभिश्च महोरहानरिपुरां पेटिमवेत् सपदाम् ॥ २८ ॥

वेगाद्गागतमीक्ष्य राक्षसबल रागाद् रणे राघवो

नागाश्वादिममानुल हरिवलेप्यागासि कुर्वन् मृशम् ।

यो गढं निजघान सायकवरैश्छागान् यथा केसरो

रोगाणां प्रशमाय न हरिमणीभागाहमान भजे ॥ २९ ॥

योगासक्तहृदो मुनीन् समवर्षद् यागानुपज्ञानपि

प्रागाक्रम्य हटादसावसुपरित्यागावर्षीति प्रभुः ।

भोगाशा न भवेद् यथास्य भुजगीभोगाभचापच्युतै-

र्द्रागाग्य तथा शरैरगमयद् वेगात् पुरीं रावणम् ॥ ३० ॥

भीत्या यस्य न तेषिरे रविकरा वात्यान्तथा चन्द्रमाः

शैत्यायास्य च सौम्यस्य पुरतो भीत्यास्तृणीते करान् ।

प्रीत्याकृत्य शिरो ममार्ज दयया कात्यायनीवल्लभो
नीत्यावर्जित एष राघवभयाद् दैत्याधिप प्राद्रवत् ॥ ३१ ॥

नीचानां प्रथमं नितान्तपरुषं स्त्रीचापलेन क्षणात्
प्राचामप्ययशोऽभिवध्यमलिनं वाचाममेयांहसा ।
आचारै रहितं दशाननमसौ वाचालयन् खेचरान्
आचार्यांचशरैर्जघान रजुराड् ये चानुगास्तैः सह ॥ ३२ ॥

लङ्काराज्यपदे विभीषणमसुं शङ्कालवेनोत्थितं
स्वं कारुण्यममोघयन् रवुपतिः पङ्कातिगः स्थापयन् ।
टङ्कग्रैरिव पर्वतं बहुमदाहंकारपूर्णं रिपुं
तं कालातिथिमाकलय्य च शरैर्हुंकारघृतामरम् ॥ ३३ ॥

दुष्टानां प्रथमेन येन रिपुणा कष्टां दशां प्रापिता
अष्टास्ते पदतो निजात् सुरगणा अष्टासु दिक्षु द्रुताः ।
धृष्टाद्येण रघूद्बहेन निहतं हृष्टाशया वीक्ष्य तं
हृष्टा राममवाकिरन् सुमगणैर्नष्टापदः स्वःपुरात् ॥ ३४ ॥

वृद्धानां समुपासिता रवुवरो बद्धादरः सद्भते
क्रुद्धान्मेव शुचौ प्रवेश्य दयितां शुद्धां गृहीत्वा ततः ।
यद्धात्रा कृतमेव पुष्पकमदो निर्धार्य यातुं पुरं
युद्धादागस्तवानरैः सह जवादद्धा प्रतस्थे मुदा ॥ ३५ ॥

प्रासादैर्बहुभिर्वृतां हतरिपुर्योऽसावयोध्यापुरीं
प्राप्ताद्याखिलवानरैः सह नृपैर्व्यासादितुल्यैर्द्विजैः ।
श्रीसाम्राज्यपदेऽभ्यपिच्यत भृशं भासार्ककोटद्युज्ज्वलो
दासान् पातु रघूद्बहः सदयितो हंसावलोकान्वितः ॥ ३६ ॥

नानादेशसमागतान् नरपतीन् मानातिगप्राभवा-

ञ्जानाब्धीनृपिसत्त्वान् कपिवरान् यानासनालिङ्गनैः ।

दीनानाथजनांस्तथा धनमणीदानादिभिर्नानय-

त्तेनान् नः परिमात्त्वसौ रुपतिः स्थानाश्रितः सानुगः ॥ ३७ ॥

श्रीमानेप रघूद्वहस्त्रिजगतां क्षेमाय पुषान्वये

भूमावत्र सतां कृनावरणः सीमातिगप्राभवः ।

वामाक्षीमणिजानकीनिरवधिभेर्द्रवीक्षावशः

सोमादित्यमुस्वामैरभिनुतो मामादरात् त्रायताम् ॥ ३८ ॥

इति श्रीसुन्दरदासविरचितः अष्टप्रासपुष्पाञ्जलिः समाप्तः

५२. कृष्णचारित्रमञ्जरी^१

राघवेन्द्रतीर्थयतिकृता

विष्णुर्नृणादिदेवैः क्षितिभरहरणे प्रार्थितः प्रादुरासीद्

देवक्यां नन्दनन्दी शिशुवधविहितां पूतनां यो जघान ।

उत्थानौत्पुन्यकाले रघवरणगतं चासुरं पादपातं-

श्चक्रावर्तं च माम्ना गुरुरिति निहिषो भूतले सोऽवतान्माम् ॥ १ ॥

यो मातुर्गुणममाणो जगदिदमखिलं दर्शयन्नङ्करो

गौणोऽर्षीर्णामा कृतहचिरमहाबालर्षाल्ये वयस्यैः ।

^१Based on the MS. No TR 809 (D. C. No. 1451) and collated with the edition by Gururajacharya (Mantralaya, 1955) and *Stotramanjari* (Udipi, 1966, pp 197-204) both in Kannada character.

गोपीगेहेषु भाण्डस्थितमुरुदयया क्षीरदध्यादि मुष्णन्

मृन्नाभक्षीति मातुः स्ववदनगजगद् भासयन् भासतां मे ॥ २ ॥

दध्नोऽमत्रस्य भङ्गादुपगमितरुषा नन्दपत्न्याथ बद्धः

कृच्छ्रेणोत्स्रवले यो धनपतितन्यौ मोचयामास शापान् ।

नन्दाद्यः प्राप्य वृन्दावनमिह रमयन् वेणुनादादिभिर्यो

वत्सान् पान् वत्सरूपं क्रतुभुगरिमथो पोथयन्^१ सोऽधतान्नाम् ॥ ३ ॥

रक्षन् वत्सान् वयस्यैर्बकमभिन्दथो तिम्लतुण्डे गृहीत्वा

प्रीतिं कर्तुं सखीनां खरमपि बलतो घातयन् कालियाहिम् ।

उन्मथ्योद्गाम्य कृष्णामतिविमलजलां यो व्यधाद् दाववहिं

सुसानावृत्य गोष्ठे स्थितमपिचदसौ दुष्टवृक्षच्छिदत्त्यात् ॥ ४ ॥

दुर्गारण्यप्रवेशाच्च्युतनिजसरणीन् गोगणानाह्वयद् यो

दावामिं तत्र पीत्वा समपुपदनुगान् गोपकानाविपण्णान् ।

गोभिर्गोपैः परीतः सरिदुदकतटस्थोपले भोज्यमन्नं

भुक्त्वा वेणोर्निनादाद् ब्रजगतवनिताचित्तहारी स माव्यात् ॥ ५ ॥

कृष्णोऽस्माकं पतिः स्यादिति कृततपसां मज्जने गोपिकानां

नम्रानां वस्त्रदाता द्विजनरवनितानीतमन्नं समक्षन् ।

शान्तैर्गोपैः समं यो बलमथनबलावाहते चाश्रमवृष्टौ^२

श्रोद्धृत्याहार्यवर्यं निजजनमखिलं पालयन् पात्वसौ माम् ॥ ६ ॥

गोविन्दाख्यः स्वतातं जलपतिहृतमानीय लोकं स्वकीयं

नन्दादीनां प्रदृश्यं ब्रजगतवनिता गानकृष्टार्तचित्ताः ।

य कालिन्या निशायामरमयदमलज्यं त्वया दीपिताया

चार्षीर्नीर्मनाक्यै स्तनभरनमिता प्रीणयन् प्रीयता न ॥ ७ ॥

अन्तर्बन्धे स तासा मद्रहरणकृते त्वेक्या क्रीडमान

स्वस्फुरारोपणाद्यं पुनरपि प्रिहितो गर्भेशान्त्यै सुगाक्ष्या ।

स्त्रिन्नाना गोपिकाना बहुविधनुतिभिर्यो बहन् प्रीतिमापि

प्राप्तो रासोत्सवेन न्यरमयदबला प्रीयता मे हरि स ॥ ८ ॥

हत्वा य शङ्खचूड मणिगथ समदादग्रनायार्तगोपी

गीतानेकस्त्रलीलो हनवृषभमडापूरेदेवोऽमरेड्य ।

केशिप्रणापहारी सुरमुनिन्दनप्रार्थिताशेषकृत्यो

हतरापत्य मयस्य स्त्रननमपि हित योनयन् मोक्षद स्यात् ॥ ९ ॥

अक्रूरकारितो यो नच्युरतिचनान् सान्त्वयित्वाभितप्तान्

स्व रूप मज्जनऽस्मै विलसि तमहिम दर्शयस्तेन बन्ध ।

यो गत्वा कसधानीं हनरनकशिराश्चारवेप सुदास्र

प्रीतिं कुपैस्त्रिवका यतनुत हचिरा पौग्मल्य ऽवनात् स ॥ १० ॥

शार्वं भद्वत्वा धनुर्यो बलमपि धनुषो रक्षक जुञ्जर त

मल्लाश्चापूरपूर्वानपि सहसह नो मर्दयस्तुङ्गमञ्जत् ।

भोजेश पातयित्वा व्यसुमकृन् निनान् नन्दयन् प्राप्य गर्गाद्

द्वैज सस्कारमाप्ता गुरुमथ विदिताशेषविद्योऽवनात् ॥ ११ ॥

दत्त्वा पुत्र प्रवक्त्रे प्रतिगतमधुर सान्त्वयन्नुद्धवास्याद्

गोष्ठस्थान् नन्दपूर्वानरमयदबला प्रीतिकृद् य शुनस्य ।

अक्रूरस्याथ तेन प्रतिविदितपृथापुत्रकृत्यो जरायाः

सूनुं निर्भिन्नसेनं व्यतनुत बहुशो विद्विषन् नः स पायात् ॥ १२ ॥

पुर्या निर्गत्य रामादथ सहमुसलीं प्राप कृष्णोऽभ्यनुज्ञां

गोमन्तं चापि मौलिं खगपतिपिहितं^१ वासुदेवं सृगालम् ।

हत्त्वा शत्रुं^२ च पुर्यामधिजलधि पुरीं निर्मितां बन्धुवर्गान्

निन्द्ये यः सोऽवतान्नः प्रमथितयवनो मौचुकुन्दाक्षिवहेः ॥ १३ ॥

राज्ञा संस्तुयमानो हृतयवनवलो भीतवन्मागधेशाद्

गोमन्तं प्राप्य भूयो जितमगधपतिर्जातशान्तामिशैलः ।

आगत्य द्वारकां यो हृषिकमुतगिरा ज्ञातकौन्तेयकृत्यः

पश्यत्स्वादाय भैष्मीं नृपु युधि जितवान् भूभृतः प्रीयतां नः ॥ १४ ॥

वैरूप्यं रुक्मिणो योऽकृत मणिसहितां जाम्बवद्देहजातां

सत्यां तेनैव युक्तामपि परिजगृहे हस्तिनं कुर्यहेतोः^३ ।

यातो व्यस्यात्र सत्याशुचमथ समगाद् द्वारकां सत्ययेतो

द्रष्टुं पार्थान् सकृष्णान् द्रुपदपुरमगाद् विह्वलस्थान्^४ स पायात् ॥ १५ ॥

कृष्णः प्राप्याथ सत्राजिदहितवधकृद् य श्वफल्कस्य सूनौ

रत्नं संदर्श्य राम व्यधिव गतरूपं द्रष्टुकामः प्र .स्थे ।

शक्रप्रस्थस्थपार्थानथ सहचिजयो यामुने तीरमायन्

कालिन्दीं तत्र लब्ध्वा यमसुतपुरकृत् पातु मां द्वारकास्थः ॥ १६ ॥

यो जहे मित्रविन्द्रामथ दृढवृषभान् सप्त लब्ध्वापि नीलां

भद्रां मद्रेशः सन्यामपि परिजगृहे शक्रविज्ञापितार्थः ।

^१ विद्विता—U.

^२ दत्त्वा पुत्रं—MS.

^३ हन्त संकल्परेतोः—U

^४ विह्वलस्थान्—U.

तदर्थाहृदः सार्धो हिमगिरिशिखरे भौमदुर्गं समेत्य

च्छित्त्वा दुर्गाणि कृत्वा सुरगणमरिणा देवतेष्व्यः स मायात् ॥ १७ ॥

त्रिंशत् पञ्चानवीद् यः सचिपवरमुतान् भूमिजेनातिघोरं

सुद्धं कृत्वा गजाचैरिहृतशिरस त व्यधाद् भूस्तुतोऽथ ।

कृत्वा राज्येऽस्य सूनुं वरयुवतिजनान् भूरिशश्वारवेवान्

प्र प य द्वारकां सेऽहृत् मुदमदितेः कुण्डलाम्यामवेन्माम् ॥ १८ ॥

इन्द्रराधो महेन्द्रप्रियममगमाहृत्य देवन् विजित्य

प्राप्याथ द्वारका यः सुतममिलचिरं रन्मिणीत, प्रपेदे ।

आतृ यं पौण्डकाख्यं पुरुधमननेत कृतशीर्षं तशीया-

पत्ये त्वन्नां' च कृत्यां रथचरणह्वा कलयन् कामधुक् स्वात् ॥ १९ ॥

कृष्ण सूर्योपरगो निजपुवतिगौर्गिवं क्षेत्रमाह-

स्वत्र यातान् स्वबन्धून् मुनिगणमपि सरोप्य यज्ञ ररपित्रा ।

योऽनुष्ठाप्याप्य नैज पुरमथ विदितानेकतत्त्वाय पित्रे

मातुः पुत्रान् प्रदश्याङ्कन हितमहित मेऽपनुद्यात् स ईश. ॥ २० ॥

रविमप्या नर्मवायधैररमन बहुभिः स्त्रीजनैर्योऽथ पुत्रा-

नेकैकस्यां प्रपेदे दश दश रचिरन् पौत्रकानप्यनेकान् ।

पौत्रस्योद्वाहकाले भृशमुपितवलाद् रविमणं धान्यित्वा

नन्दन् योपिद्वणेन प्रतिगृहमवत्यप्रीतिकारी गतिर्मे ॥ २१ ॥

नानारत्नप्रदीप्तासमिभवयुतद्व्यष्टमाहसकान्ना-

गेहेष्वश्वशयानः क च जपमृगयादीनि कुर्वन् वचिच्च ।

दीव्यन्नक्षैर्ब्रुवाणः प्रवचनपरैर्मन्त्रयन्नेवमादि-

व्यापारान् नारदस्य प्रतिसदनमहो दर्शयन् नः स पायात् ॥ २२ ॥

प्रातर्ध्यायन् प्रसन्नः कृतनिजविहितः सत्सभां प्राप्य कृष्णो

दृतं राज्ञां प्रनोप्यामरमुनिविदिताशेषकृत्यः प्रयासत् ।

शक्रप्रस्थं चमूभिर्बहुविभवयुत बन्धुभिर्मानितोऽयं

भीमेनापाल्य बार्हद्रथमथ नृपतीन् मोचयन्नः प्रसीदेत् ॥ २३ ॥

पुत्रं राज्येऽस्य कृत्वा हृतशिरसमथो चेदिराजं विधाय

प्रोद्यन्तं राजसूयं यमसुतविहितं संस्थितं यो विधाय ।

शक्रप्रस्थात् प्रयातो निजनगरमसौ साल्वभर्षं समीक्ष्य

क्रुद्धो भन्नब्धिगं तं शिववरवलिनं यान् पुरं^१ पातु नित्यम् ॥ २४ ॥

विप्रादाकर्ण्य धर्मं वनगतमनुजैः सान्त्वयित्वैत्य सर्वा-

नभ्येत्य द्वारकां यो नृगमथ कुजनिं दिव्यरूपं चकार ।

गत्वा वैदेहगेहं कतिपयदिवसांस्तत्र नीत्वातिभक्त्या

संतोष्य द्वारकां यान् बहुत्रलसमितोऽयन्नृपप्लाव्यमव्यात्^२ ॥ २५ ॥

दौत्य कुर्वन्ननन्ता निजरुचिरतनृदर्शयन् दिव्यदृष्टे-

र्गीतातत्त्वोपदेशाद् रणमुखविजयस्याचरन् सारथित्वम् ।

नीत्वा कैलासमेनं पशुपतिमुखतो दापयित्वास्त्रमस्मै

भीमेनापाल्य दुष्टं क्षितिपतिमकरोद् धर्मराजं तमीडे ॥ २६ ॥

प्राप्तस्थानं यदूनां प्रियसखमकृतावाप्तकामं कुचेलं

कुर्वन् कर्माश्वमेधं निजभवनमथो दर्शयित्वाऽर्जुनाय ।

^१ मां परं—U.

^२ यानुपप्लाव्यमव्यात्—MS.

पुत्रन् विषाय दत्त्वा सहसहजमसौ दन्तवक्त्रं निपात्य

श्राप्याथ द्वारकां रथां समवतु विहरल्लुद्धवायोक्तवत्त्वः ॥ २७ ॥

रक्षन् लोकान् समस्तान् निजजननयनानन्दकारी निरस्ता-

वद्यः सौख्यैकमूर्तिः सुरतरुऋषुमैः कीर्यमाणोऽमरेन्द्रैः ।

सिद्धैर्गन्धर्वपूर्वैर्जयजयवचनैः स्तूयमानोऽत्र कृष्णः

स्त्रीभिः पुत्रैश्च पौत्रैः स जयति भगवान् सर्वसंपत्समृद्धः ॥ २८ ॥

इति श्रीकृष्णचारित्रमञ्जरी लेशतः कृता ।

राववेन्द्रेण यतिना भूयाद् प्णप्रसददा ॥ २९ ॥

इति श्रीकृष्णचारित्रमञ्जरी समाप्ता

५३. कृष्णस्तोत्रम्^१

कृष्ण त्वद्गणवृन्दवर्णनपरा इष्टाः श्रुतीनां गणा

यैर्निर्लज्जमभाणि वाञ्छनसयोर्नो गोचरस्त्वं ततः ।

ध्यानं संस्तवमर्चनं प्रविनतिं कर्तुं न शक्तोऽस्म्यहं

तस्मादेव कृपां कुरुत्व भगवन्नापन्नदन्धो मयि ॥ १ ॥

ता लीला यदुनन्दनस्य जगतीरक्षापरा गोपिका-

नन्दिन्यः धृतिवान्धृत्करक्षरीरिह्वत्तरहायिताः ।

^१ Based on the MS. No. 72293 (D. G. No. 1476). There is neither title nor colophon in the MS

निध्याता मुनिभिः शिवाय महते ख्याता जगन्मण्डले
भूयासुर्मम चित्तवृत्तिकुपक्षान्त्यै श्रियै कीर्तये ॥ २ ॥

श्रीकृष्ण त्वदपाङ्गदुग्धजलधेरल्पाः कणा यञ्जनान्
प्राप्तास्तान् हि समुद्धरन्ति महदापज्जन्मवार्धैः क्षणात् ।
भूयस्त्वत्पदपद्मचिन्तनभवानन्दाब्धिमध्ये भृशं
मग्नांस्तान् समुद्धरन्ति सकृदेवैषां बलं किं वद ॥ ३ ॥

कृष्ण त्वं बहुत्राभिकल्पिततनुस्त्वद्भक्तजन्मापह-
स्त्वं गोपीरमणोऽसि भक्तहृदये वैराग्यमायच्छसि ।
दिव्यं रूपमवाप्तवानसि परं भक्तस्त्वरूपः कृतः
सत्यं किं नु निरञ्जनश्रुतिवचःसंदिग्धमस्मन्मनः ॥ ४ ॥

आदित्यासुरयातुधानमनुजा नागैणिकाः पत्रिणः
संप्राप्ताः परमां गतिं यदुपते त्वत्कीर्तनात् संततम् ।
अद्यापि त्वयि साधुभक्तिसहिता धर्मेण कीर्त्या श्रिया
दीव्यन्ते विदितं मया तदपि मे सक्तं न चित्तं त्वयि ॥ ५ ॥

लोकानन्दनवेणुनादमुधया कंदर्पधिकारिणा
रूपेणाप्रतिमेन सर्वजगतीक्षेमंकरैश्चेष्टितैः ।
स्वप्ने वा मम संनिधेहि सकृदप्येतावतालं हरे
कृष्णायपि हि दर्शितं तव वपुर्दिव्यं द्विपे स्मर्यताम् ॥ ६ ॥

छत्रीकृत्य महीधरेन्द्रमतनुं गोवर्धनं लीलया
गा गोपांश्च तथा हरेऽवितवतः कीर्तिश्चिरा ज्यायसी ।
धृत्वा पृष्ठतलेन मन्सरगिरिं हत्वासुरान् रक्षितो
यो भ्राता स निरस्त एव कृष्णा न स्थेयसी ते विभो ॥ ७ ॥

मत्स्यैरुभवकर्मपैर्नुहुनिर्नुस्ताभैः शोणिनै-

भैक्षै क्षत्रियजीविनैर्नफलेर्माध्वीरसै श्रीहरे ।

कारण्यप्रतिपादकोक्तिमधुमिर्लेच्छासुभिर्नागन-

स्तृप्तिं स्वादसि यन्मखाञ्चनिर्गणैर्गीतोऽजिघत्स कथम् ॥ ८ ॥

एकस्तल्पमथापरो नटनभूदन्य स्वजायासन

मिन्ना स्वाश्रयरयरश्मिनिवहा एव भुजगै सदा ।

सक्तोऽपि ब्रजसुन्दरीप्रित्तया स्यातोऽपि दुग्धादिक-

स्तेनोऽपि त्वममिद्युतोऽसि महिमाहो श्रीमत किं ब्रुवे ॥ ९ ॥

लीलानिर्मितगुप्तसहृत्तजगत्सोमाय मायाजुषे

बालयाखिल्लोकायानपदुस्वारयामृतायासताम् ।

कालायादिमपूरुपाय महते क्षोणीमृदुद्धारिणे

वीरकारविद्रीर्णभूतलमुषे कृष्णाय तुभ्य नम ॥ १० ॥

यद्दण्डोऽपि विमुक्तये भवति यद्द्वेषोऽपि पापापहो

यद्दासाङ्घ्रिज कणोऽपि मुनिभिर्देवैश्च सपूज्यते ।

यन्नामोच्चरत स्थले निरसनो जन्नेर्धिभेत्यन्नरु

स्वान्न तन्मह आविरस्त्वति नवाच्छ्रीकृष्णनामाद्य न ॥ ११ ॥

पुनागद्गुमवाटिकास्वसि रताजुञ्जेषु भूभृद्गुहा-

स्वालीन कपटेन नेन ददृशुर्गोपाङ्गनास्त्वामिति ।

नेनद् वाच्यममायमास्थितमहो ओंकार एकाक्षरे

प्रत्यक्षेऽपि चिरतना मुनिभरा नाद्यापि जानन्न्यहो ॥ १२ ॥

सूतत्व पशुपालनामनुजता दौत्य वधूत्वं समा-

श्रिन्याप्यच्युत रक्षितः हि भयतानेके जगन्नायक ।

याचे त्वामधुना ममान्त्यसमये स्वान्ताख्यसिंहासने

राजत्वं भज तावता जनिभवं दुःखं भवेन्नैव मे ॥ १३ ॥

कृष्णानन्त मुकुन्द माधव हरे गोविन्द दामोदरे-

त्याख्याभिर्मुहुराह्वयामि यदि मे क्षेमं भवेत् त्वां ध्रुवम् ।

मिथ्यासज्जनदूषणाधमनुतिस्वाद्वन्नरामाधरे-

प्यासक्तां रसनां करोति भवतो माया न ते नाग्न्यहो ॥ १४ ॥

ब्रह्मद्वेषिणि राज्ञि कुक्षिभरणश्रान्ता द्विजाद्यास्तवो-

पास्ति कर्तुमलं न कर्मभिरथ ज्ञानस्य का वा कथा ।

नाम्नां कीर्तनमेकमेव शरणं त्वन्मायया विघ्नितं

तच्चैन्नारककोटिकल्पनभवः खेदो महांस्ते कलौ ॥ १५ ॥

दारिद्र्येण रुजा भरेण कुधिया दुश्चेष्टया दुर्जनै-

र्गाढं योजय मामितोऽपि कुरु वा क्रौर्यं महद् भीर्न मे ।

यन्नारायणनामपूतसुजनाह्वानेन लब्धं फलं

रोद्धुं नैव कृती भवान् खड्ग मया नाजामिलो विस्मृतः ॥ १६ ॥

कामस्त्वज्जनितो नृसिंहवपुषि क्रोधो महान् दर्शितो

लुब्धोऽतीव नवोद्धृतादिषु भृशं गोपीषु मोहाकुलः ।

मत्तः शत्रुनिर्वहणे यदुपते मात्सर्यवान् दुर्जने

ज्ञानाचार्यतया त्वमेव महितो नास्मान्महान् विस्मयः ॥ १७ ॥

मायावी भववार्धिमध्यवसतिर्व्यालवृतोऽनुत्तमो

देवानांप्रिय उत्सुकः पुरभिदोद्योगे कुकान्ताश्रितः ।

त्वत्तुल्योऽहमनन्त तावत्कथाश्लाघापरो मा भवान्

नेगङ्गीकुरते मयाद्य विदित ते निर्गुणप्राभञ्जम् ॥ १८ ॥

वाल प्रोढघृनिनान्तनिरतश्चोर सतामग्रणी-

गोपालो जगता पतिर्विदतर ख्यातो महापूरुष ।

नीरूपोऽप्यनिसुन्दरो बलिहृते भिक्षु स लक्ष्मीपति-

भूयान्मे महते शिवाय पुरप कश्चित् पुराणोऽधुना ॥ १९ ॥

दघ्नाक्त कचिदिन्दिराकुचतटीमस्तूरिकाकुड्कुम्भे-

रालिप्त प्रजसुन्दरीसुललितापाङ्गच्छटाशैवलै ।

जुष्ट देवगणार्चितै सुरभिले पुष्पै परीत शिशु

चित्र कचन कालिमादिमगुरु चित्ते चिर भावये ॥ २० ॥

नक्षत्रेशदिवाकरात्मन्द्दशो रक्ष प्रमुश्रीमुपे

भैक्षावाप्यपदाय वल्लभकुलाध्यक्षत्वलीलाजुषे ।

रुक्षव्यालमदापहारपटवेऽत्यक्षस्वरूपाय ते

वक्ष सश्रितगलभाय नमसा लक्ष प्रभुर्मो वयम् ॥ २१ ॥

लीलोत्कन्नजसुन्दरीवनकुचक्ष्माभृच्छिरोलम्बित

लोकाना मृदुवेषुनि स्यनसुधावर्षे परानन्दकृत् ।

नील दूरितधार्तराष्ट्रतुक्त मूपालसद्रत्नमा-

निद्युद्रञ्जितमभ्रमस्तु परम सतापशान्त्ये मम ॥ २२ ॥

भूपामौक्तिकतारराशिरुचिर गङ्गाप्रवाहास्पद

गोपस्त्रीकुचकुम्भकुड्कुमरजोरागाश्रित च कश्चित् ।

नेत्रीभूतसरो नन्दधुशशभृज्जुष्ट सत सर्वत

कृष्णास्य गगनं घनामि शरण दु खौषविच्छिद्ये ॥ २३ ॥

आभीरप्रमदासुवर्णलतिकासंघीतमूर्तिर्निज-

च्छायासंगतखेदनोदनपटुः प्राज्ञद्विजैकाश्रयः ।

शृङ्गारप्रथमानमानसवधूकेलिप्रियाभावुकः

कृष्णारुयः स तिरस्करोतु तिलकद्रुस्तापसूर्यं मम ॥ २४ ॥

शृङ्गारप्रथमावतारसरणिः कल्पयाकेलीगृहं

शुभ्रान्यद्युतिसंप्रदायगुरुराद् कारुण्यकादम्बिनी ।

कालुष्यौघतरङ्गिणी व्रजवधूप्रेमाश्रममञ्जूषिका

वालः कश्चन संचकास्तु हृदि नो बालात्मजश्रेयसे ॥ २५ ॥

वेषुध्वानसुधारसैः स्मितमयज्योत्स्नाप्रवाहैः पयः-

पारावारतरङ्गबन्धुललितापाङ्गच्छटामेदुरैः ।

कायेनापि जगद्धशीकृतिमहासिद्धाङ्गनेनाङ्गसा

गोपस्त्रीर्भृशमोहिता विरचयञ्जाराग्रणीः पातु नः ॥ २६ ॥

कान्तारे कलभो यथा रविमुतातीरे तमालो यथा

गोपालप्रमदालतापरिसरे लोलत्रकूटो यथा ।

कस्तूरीतिलकाञ्चितः सुजनतानेत्रे प्रमोदावहो

गायन् मञ्जुलवेषुना च जगतीरक्षापरोऽव्याद्धरिः ॥ २७ ॥

वन्दारुत्रिदिवेशमूर्धमकुटीरलावण्यप्रस्फुरद्

गोपस्त्रीकचभारलग्नसुमनोमालारजोवासितम् ।

मोक्षश्रीसदनं सनातनवचोमाध्वीरसास्कन्दितं

त्वत्पादाध्वुजमातनोतु भगवन् मन्मस्तकालंकृतिम् ॥ २८ ॥

कालिन्दीहृदरूढकुण्डलिफणारङ्गस्यलीनर्तकी

निःशेषश्रुतिसागरोद्धृतमहागीतामृतसाविणी

शृङ्गारं करुणां रसादमिनयन्त्याभीरयोपाजने

श्यामा मे सुखमातनोतु रचिरा काचिद् वृषप्राचुरी ॥ २९ ॥^१

लोलकुण्डलशोभिगण्डयुगल विन्वाभरोल्लसद्-

वेणुध्वाननुस्वार्धमीशितदश गोधूलिनद्वालम् ।

गोपस्त्रीरुचतुम्भुरुड्कुरुमरज.पाटीरपङ्काङ्कित

वालं गोरसनावलीढचरण ध्यायामि चित्ते सदा ॥ ३० ॥

मन्दस्मेरसुराम्बुज मधुरवागानन्दगीतामृत

कंदर्पायुतमुन्दरं कमलभूमुस्त्यामरासेवितम् ।

कुन्दश्रेणितहप्रदं कुनृपतिपध्वमरीक्षारत

नन्दद्वोपकुलावृत नमघनश्याम शिशु भावये ॥ ३१ ॥

प्रेम्णा भक्तिभरेण पञ्चधनुषा स्पृष्टान्तरङ्गा हृदि

ध्यायन्त्यो यदुनन्दन प्रविगलद्वाप्याम्बुपूर्णाननम् ।

त्यस्त्वा सर्वमवापुरेव शरण धन्या हि गोपाङ्गना-

स्तासां पादरजासि मामकमलकुर्वुर्वराङ्ग कदा ॥ ३२ ॥

ध्वस्तानेऽसुरारयः सुमुरलीनादप्रकृष्टव्रज-

स्त्रीमृन्दाः समुदक्तगोत्रप्रिधुतस्वाराडहताः क्षणात् ।

सम्यग्भक्तिकामशास्त्रविभवाः कार्ण्यवारानिधे-

र्लीला गोपकिशोरकस्य रचिराः कुर्वन्तु भद्राणि नः ॥ ३३ ॥

उद्गीर्णैः पद्भूमिः सुदिस्मयभरस्तधैर्ब्रजस्त्रीगणैः

सोत्कण्ठैः स्वरभक्तिराधुगमकप्रहैकनद्धस्पृहैः ।

^१ In the MS this verse is numbered 30 and from here onwards verses are counted in excess of one

गन्धर्वैः कलुषापनोदनपरैर्ब्रह्मर्षिभिर्वेणवी

गीतिर्गोपसखस्य सानुरसिता निःश्रेयसायास्तु नः ॥ ३४ ॥

गोविन्द त्वदुदारनादमुरली गोपीजनस्याञ्जसा

मानं दूर उदस्य हन्त कुरुते तापं मनोभूद्भवम् ।

हेतुस्तत्र किलैतयोर्भगवतो विम्बाधरापेक्षता-

नन्दाब्धौ ननु मज्जयत्यपि नरानेपा ह्यसारान्तरा ॥ ३५ ॥

सिद्धान्तः श्रुतिमस्तकस्य यतिनां भाग्यं व्रजौकस्ततेः

पुण्यौघस्य महत् फलं प्रविततं मोक्षस्य चैकाननम् ।

सौन्दर्यस्य परावधिः प्रणमतामानन्दभूमोदयो

वालो वद्ध उल्लखले भवतु नो वन्धस्य विच्छित्तये ॥ ३६ ॥

कालिन्दीव तमालभूरूह इवाभ्योदावलीवाल्लिनां

श्रेणीव द्विपराडिवाहिहमणीदामेव यो राजते ।

कान्तारेषु नदीतटेषु शिखरिश्रान्तेषु वल्लीगृहे-

प्वञ्जोद्भासिसरःसु गोपरमणीवक्षःसु चित्तेऽस्तु नः ॥ ३७ ॥

कालिन्दीपुलिनस्थली भगवतः पादारविन्दोल्लसद्-

रेखामण्डलमण्डिता व्रजवधूखेलाच्युतैः कुङ्कुमैः ।

पुष्पौघैश्च विराजिता नतजनाहंतापिशाचीसमु-

त्सारे यन्त्रमिवाच्युतेन लिखितं पुष्पातु भाग्यं मम ॥ ३८ ॥

भैरेयं पिबतो गुरोरपि सर्तीं श्राट्वात् समागच्छतो

भ्रूणान् संहरतः सुवर्णमधिकं लोभान्मुहुर्मुष्णतः ।

देहासद्भवशात् पुनाति सहसा भागीरथी यद्भवा

तत् ते पादसरोरुहं कृतवतामन्तर्न मुक्तिः कथम् ॥ ३९ ॥

ससारोदधिनाविक्रेण कल्पपत्राताटवीवह्निना

गाढाज्ञानतमिसचण्डमहसा श्रुत्यन्तसीमाजुषा ।

मोक्षश्रीप्रियनावक्रेण निभृतानन्दप्रदात्रा हरे

पादाब्जेन हृदम्बुजे निवसता दूरीकृतो ह्यन्तक ॥ ४० ॥

मृदान् दुर्धनगर्वितान् प्रतिदिनं धिक्कुर्वत सज्जनान्

स्तुत्वाभीक्षणमहो वृथैव रसने श्रान्तासि मर्त्याधिमान् ।

लक्ष्मीनायकमञ्जुभृहरिमुखै ससेविताद्भिर्द्वय

कृष्ण सस्तुहि धन्यता गम्य मा किं वस्त्वसाध्य तव ॥ ४१ ॥

[इति श्रीकृष्णस्तोत्र समाप्तम्]

५४. कोदण्डपाणिस्तोत्रम्^१

साकेतपुर्यां निवह जनानामानन्दयन् कौशिकयज्ञपाल ।

पादेन पुण्या कलयन्नहल्या कोदण्डपाणि कुलदैवत न ॥ १ ॥

चाप च भङ्क्त्वा वसुधातनूजा जायामराप्याथ भृगो उमारम् ।

निरोधयन् प्राप्तनिजाधिवास कोदण्डपाणि कुलदैवत न ॥ २ ॥

लोकप्रिय केकयराजपुत्र्या प्रीतिं चिकीर्षन् मह लक्ष्मणेन ।

सीता पुरस्कृत्य वन प्रविष्ट कोदण्डपाणि कुलदैवत न ॥ ३ ॥

^१Based on the MS No 77644 (D C No 1496) Some of these verses are found in the *Ramakarnamrita*

यो दण्डकारण्यनिशाचरेन्द्रान् कोदण्डलीलाविषयीचकार ।
वेतण्डशुण्डायतबाहुदण्डः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ४ ॥

वियुक्तरातो विगतस्पृहोऽपि लालप्य संस्कृत्य विहङ्गवीरम् ।
मित्रं च विज्ञाय सुहृत्कबन्धात् कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ५ ॥

अपार्यदुःखं विनिवार्य यत्नात् स्ववीर्यनिर्यापितवालिवैरी ।
वितीर्य राज्यं कपयेऽगवासः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ६ ॥

संस्थापिताशेषकधीन्द्रमुख्यस्तीर्णान्बुधेर्वायुसुतात् समस्तम् ।
विज्ञाय वेलासु निविष्टसेनः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ७ ॥

विभीषणायार्पितरावणश्रीर्नलेन सेतुं विरचय्य चाब्धौ ।
बलेन लङ्कां ज्वलयन् चिरौघैः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ८ ॥

सेनामिराहत्य च यातुधानानिन्द्रारिमुख्यान् सह लक्ष्मणेन ।
स्वबाणनिर्भिन्नदशाननाद्रिः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ ९ ॥

संशोधयन् भूमिसुतां हुताशात् संजीवयन् सर्वहरीनयोध्याम् ।
प्रविश्य चासादितपट्टबन्धः कोदण्डपाणिः कुलदैवतं नः ॥ १० ॥

इति श्रीकोदण्डपाणिस्तोत्रं संपूर्णम्

५५. गोपालशतकम्^१

(अशोक)रघुनाथाचार्यवृतम्

श्रीशश्रीपृतनाधिपाननुकलं सेवे शठारिं भजे

नाथाब्जान्मकरामथामुनमहापूर्णानजल भजे ।

सम्यग् देशिकपङ्क्तिहारतरलं रामानुजं सश्रये

यत्कास्प्यसुरप्राप्तसर्वेधिपणैरार्यैरह बीक्षित ॥ १ ॥

खिद्यद्रोवेकभूमिव्यसनपरिहृतिप्राप्तलोकेशशशु-

स्वर्गस्वाभ्यादिदेवप्रणतिनूतिततिप्राप्तवाग्दृतिरीशः ।

देव क्षीराब्धिशायी जगदवनपर. स्वीयमध्वेन साक

देवकया पुत्रना य समभजदवनेभारहान्यै भजे तम् ॥ २ ॥

अष्टम्या कृष्णपक्षे नमसि बुधदिने प्रोद्यमाने शशाङ्के

प्राजापत्ये शुभक्ष वृषभसुपगते देवकीजातमीशम् ।

कृष्णं चन्द्रे स्वभूपोपलनरणिहतध्वान्तमास्वद्गृहान्न-

देदीप्यच्छुचक्रोज्ज्वलितशुभतनु स्तुयमान पितृभ्याम् ॥ ३ ॥

मायामूर्च्छितकंसभृत्यनिवहे तस्मिन् निवेत्ते हरिं

निर्मुक्ते निगले पितुर्विगलिते^२ स्थूले क्वाटे^३ भजे ।

पित्रा शेषफणावृतस्वशिरसा सनीयमानं भजे

मेघे वर्षति जानुदक्षयसुनापूर्णप्रवाहे पथि ॥ ४ ॥

मूर्च्छक्रान्तयशोद्रया विगलितेऽज्ञाते शिशौ स्वोदराद्

देवकया कमनेन चात्मजहरिं निक्षिप्य नीते शिशुम् ।

^१ Edited from the single MS No 69122 (D C No 1549)^२ निवदिते—variant in the MS^३ क्वाट—variant in the MS

कंसेनापि शिलातले सुवनितारूपे हते स्वर्गते

मेने सापि यमात्मजं चिदचितोरीशं तमद्यःश्रये ॥ ५ ॥

जातो नन्दस्य पुत्रः सुकमलनयनश्चारुनासः सुववत्रो

देवोऽयं नैव मर्त्यो न हि भवति तनुस्तीवृशी मानुषाणाम् ।

सौन्दर्यं सौकुमार्यं विमिदमवयवास्त्वद्भुताः सर्वे एवे-

त्येवं तोषेण सर्वा ब्रजगतवनिता अस्तुवन् य तमीडे ॥ ६ ॥

स्नेहाज्यैर्नवनीतपिण्डसहितैर्दध्ना हरिद्रोदकै-

स्ते सर्वे समवाकिरन् ब्रजजनास्तोषेण यज्जन्मनि ।

देवा अप्यतितोषमापुरपतत् स्वर्गात् सुमानां तति-

नेर्दुर्दुन्दुभयो जगर्जुस्दधेर्वारीणि तं धीमहि^१ ॥ ७ ॥

ज्ञात्वा देवजनिं सुरर्षिवचनादेकान्तवासं हरेः

कंसेन प्रहिते समस्तपृथुकध्वंसाय दैत्यव्रजे ।

बालघ्नी ब्रजमागता विषमयं दत्त्वा स्तनं पूतना

स्तन्यस्वीकरणात् सहामुभिरगाद् द्यां येन तं चिन्तये ॥ ८ ॥

गोप्यः पश्यत कोऽयमत्र शकटः क्षिप्तः प्रभञ्जोऽपतत्

पद्म्यामस्य शिशोर्ध्रुवं विनिहतः पद्मोपमाभ्यां वत ।

हन्तुं दानव आगतो गिरिसमो येनाद्य शेते मृतः

सोऽयं विष्णुरिति ध्रुवं ब्रजजना यं मेनिरे तं भजे ॥ ९ ॥

वात्यावेपधरो भ्रमन् बहु तृणान्यावर्तयन् दानवः

पांसूद्वर्षविमूर्च्छितान् ब्रजजनान् कृत्वा गृहीत्वा च यम् ।

^१ धीमहे—variant in the MS.

हन्तुं व्योम्नि समुत्पतन् निजगलाच्छिष्टं हरिं शावकं
भाराद् भुज्यपतद् व्यमुस्तदुरसि कीडारतं तं भजे ॥ १० ॥

कृष्णास्यं दर्शयाशु ध्रुवमपरिमिता मृत्तिका भक्षिताद्यै-
त्युक्त्वास्त्ये यस्य माता सकलजनपदद्वीपसिन्धून् व्रजं च ।
आत्मानं सतलोकाननरनरपशुस्यावराद्रघादियुक्तान्
दृष्ट्वा मत्वा च विष्णुं निजतनयमहो यं ननामाश्रये तम् ॥ ११ ॥

आत्मारामोऽपि देवः श्रुतिमकुटरमासुरिसेव्योऽपि मातु-
र्यः स्तन्यालाभरुष्टो निखिलदधिपयोभाण्डमङ्गं चकार ।
मुष्णन् हैयंगवीनं प्रतिगृहमखिलान् मोहयन् रूपवेष्टा-
वावयैर्माज्जीरकीरैः समनचरदहो यस्तदीशः श्रये तम् ॥ १२ ॥

वारुह्योलखलाग्रं बहुघटनिविडं शिष्यमाकृष्य तत्स्थे
कुम्भे हस्तं स्वकीर्यं बहुचलनयनो यावदन्तर्निवेश्य ।
भुक्त्वा हैयंगवीनं करमुगलततं तन्मृजन् स्पीयदेहे
यद्धो मात्रा मुणैर्यः स्वयमतिकृपयोलखले तं भजेऽहम् ॥ १३ ॥

मात्रा यस्मिन् निवृद्धस्तदपि गुरतरं जानुहस्तेन गच्छ-
त्राकर्षन् मत्ततोत्थापरमुनिशपनोद्वेगलब्धार्जुनतथै ।
भृत्यौ यथाधिपस्य स्वयमतिवृणया मोचयन् वृक्षभावाद्
यस्तेनोलखलेन श्रुस्तिगणचिनुतं तं श्रये बालकृष्णम् ॥ १४ ॥

गोवत्सान् वत्सपालान् वनभुवि विधिना बध्नितान् वीक्ष्य देवो
क्तान् बालांश्च सृष्ट्वा सुसदृशगमनाकारवर्णस्वराज्ञान् ।
संयोज्य स्वस्वमार्गं निशि निशि विपिनाद् वत्सरान्ते स्वशक्त्या
यः सर्वान् ब्रह्मरूपान् पुनरपि विधयेऽदर्शयत् तं भजेऽहम् ॥ १५ ॥

कृष्णौहि स्तनमद्य बाल पिव ते तातः सुमृष्टोदनं
 भोक्तुं त्वां प्रतिवीक्षते दश दिशो दास्यामि तुभ्यं फलम् ।
 जन्मर्क्षं तव गाः प्रदेहि सुभगाः स्नातः शुभालंकृतो
 भुङ्क्ष्वेत्येव यशोदया सुतधिया यः प्रार्थितस्तं भजे ॥ १६ ॥

उग्राभापणदृष्टितर्जनकशाघातादिकृत्याक्षमा
 तत्तच्चेष्टितदुःखितत्रजवधूदुर्वक्त्रियसर्वसहा ।
 क्रीडातत्परसाहसप्रियसुतव्यापारसंक्षोभिता
 माता व्यस्मरदात्मकार्यमखिलं यच्चिन्तया तं भजे ॥ १७ ॥

गोहालेपनमार्जनावहननखानेषु गोदोहन-
 क्षीराधिश्रयणादिकर्मसु सदा गोप्योऽपि नित्या इव ।
 यस्यासेचनकं वपुर्बहुविधा दिव्याश्च चेष्टा गिरः
 संस्मृत्यैव जगुः कलं परवशास्तस्मै नमो ब्रह्मणे ॥ १८ ॥

गोपालैः सहितो विहृत्य विपिने सायं निवृत्तो हरि-
 र्मध्येमार्गमघासुरं ह्यजगरं वक्त्रं विवृत्य स्थितम् ।
 श्रुत्वा तस्य मुखे निविश्य सजनो गोभिर्मुखे संवृते
 स्वीयं वर्ष्म विवर्धयन्नजगरं चिच्छेद यस्तं भजे ॥ १९ ॥

अत्यन्ताद्भुतसुन्दरोज्ज्वलशुभं यद्वर्ष्म लक्ष्मीप्रियं
 धूलीधूसरितेन तेन वपुषा नीलोत्पलश्रीमुपा ।
 योऽक्रीडत् स्वसमैरनेकपशुपैर्गायञ्छतैः प्राणिनां
 तत्तज्जात्यनुरूपशब्दरचनाः कुर्वन् तमेवाश्रये ॥ २० ॥

वत्सानां चरतां तृणानि विपिने मध्ये सुवत्साकृतिं
 प्राप्तं दानवमीश्वरो नरवपुर्ज्ञात्वा स्वनाशोत्सुकम् ।

तेनैव स्वगृहीतपश्चिमपदोक्षितेन नद्यासुना

दैत्यं योऽप्यहनत् (?) ऋषित्वयुषं तस्मै नमोऽस्तवन्वहम् ॥ २१ ॥

ज्ञात्वा श्रीद्रामवाक्यात् खरतनुदितिजारक्षितं तालजातं

गोपालैस्तत्र गत्वा भुजचलिततरुत्पन्नशब्दागतेन ।

रामोक्षितेन तेनोद्धतचरमपद्मा धेनुकेनाहतानां

यस्ताल्यनां फलैः स्वान् हततदनुचर्योऽमोदयत् सोऽवतात्रः ॥ २२ ॥

देवो मायामनुष्यो वनभुवि विहरन् गोपालैर्विकेन

प्रस्तोऽन्तर्दहदुःखाद् गिरिसमतनुना छर्दितो दानवेन ।

भूयो यासपवृत्तं तमहनदथ(?) यस्तं प्रपद्ये शरण्यं

तद्दंसात्पन्तनुष्टामरकृतसुमनोवृष्टिवाचाभिरामम् ॥ २३ ॥

कालिन्दीतीर्थपानत्रययुपशुगनुजान् वीक्षणज्जीवयित्वा

नीपात् तस्यां निपत्य प्रकुपितमुजगेनावृतः कालियेन ।

उत्पातायातमातापितृमुखमनुजोद्वेगशान्त्यै भजे तं

नृश्रो भङ्गन्नहिस्त्रीस्तथनभजनतः कालियं यो मुमोच ॥ २४ ॥

नीत्वा कालियमीश्वरो रमणकं द्वीपं सुहृद्भुविः

सौपर्णं^१ बलिभङ्गनोत्थमधिकं द्वेषं निरस्य स्वयम् ।

नद्या रोधसि यः स्रपन् व्रजजनैः सर्वैर्निशीथे तत्

दावादिं ह्यपियद् रुदस्त्वजनतातोषाय तं चिन्तये ॥ २५ ॥

देवे तिष्ठति मुक्तिदे स्वयि सदा भक्तप्रिये श्रीसखे

नान्यं चिन्तयते^२ मनः शृणु वचो येन व्रजेऽत्यादरात् ।

सर्वाभीष्टफलप्रदेन शिशुना दत्ते फले भाजनात्
कस्याश्चित् फलभाजनं सुरचिरै रत्नैरपूरि स्वयम् ॥ २६ ॥

कृष्णो जेतृन् वहद्भिः परिवृढबलसंवट्टिगोपान् स्वकीयैः
साकं श्रीदामवाहस्ववहनचवित्तं गोपवेपं प्रलम्बम् ।
स्कन्धे रामं वहन्तं वियति निजवपुर्दर्शयन्तं सुभीम
दैत्यं योऽनाशयत् तं सुरमुनिविनुतं देवमीडेऽग्रजेन ॥ २७ ॥

मुञ्जारण्यं प्रविष्टे तृणचरणधिया गोसम्भूहे प्रणष्टे
तत्तन्नामप्रघोषैर्गानतलततैराह्वयन् गाः समस्ताः ।
गोपानामीलिताक्षान् वनदहनतलान् बीक्ष्य पीत्वा दवाग्निं
भाण्डीरं योऽनयद् गा अपि सकलफलप्रापकं संश्रये तम् ॥ २८ ॥

यस्मिन् गायति वेणुनातिमधुरं वृन्दावने योगिनो
गोगोप्यो विहगा मृगाश्च शिखिनो नद्योऽद्रयो भूरुहाः ।
प्राप्ता देवगणा अमर्त्यवनिता विस्रस्तमाख्याम्बरा
अत्रामुत्र च ये परे परवशाः संमूर्च्छितास्तं भजे ॥ २९ ॥

कालिन्दीमवगाह्य गोपवनिताः प्रातर्धनुष्यन्वहं
पत्न्यो भूम हरेर्वयं भगवतो नन्दस्नुषा अम्बिके ।
कात्यायन्ययि देवि नो व्रतमिदं निर्वर्तयेत्यम्बिका-
मानर्चुः सिकतामयीं सुमफलैर्यत्काङ्क्षया तं भजे ॥ ३० ॥

गोप्यः क्रीडापरा या उदकमुपगता यामुनं फुल्लपद्मं
तासामादाय वासांस्यतिजवसहितः कुन्दमारुह्य वृक्षम् ।
ताभिः संगृह्य शीघ्रं कुचयुगजघनं हस्तसवङ्गातिकामी
वासो यो याच्यमानः करयुगविनतिं याचते तं भजेऽहम् ॥ ३१ ॥

कृत्वा गोदण्डयष्टिं जगदवनपरस्वीयकक्षेऽपरस्मिन्
 कक्षे सधाय वेणु शुभमृदुलननौ दोहद्रामापि बद्धा ।
 भर्तृस्त्यक्त्वातिभक्त्यागतमुनिवनिनादउमन्योऽज्जलौ यो
 ह्यात्मारामोऽपि वात्से सममचरदहो त भवे वासुदेवम् ॥ ३२ ॥

यजच्छेदप्रमुप्यत्सुरपतिवचनायातसवतंमेघ-
 व्याप्तिमासोम्रमाताशनिसहितशिलावर्षभीतासु गोपु ।
 योऽडगुल्यानिभ्रदग्निं ब्रह्ममनुजपशुप्रीतये सप्तरात्र
 त वन्दे वासुदेव विधिशिवविनुत देवराजार्चिताङ्घ्रिम् ॥ ३३ ॥

गोपीवैण्ण्ण्यगानश्रुतिविवशतनूरागता प्रेक्ष्य तामि
 श्रीडित्वान्तर्हितो यो विरहगदवशात् तामिरन्वीक्ष्यमाण ।
 एकैक्या अरण्ये वहनरतिसुग्वादानचिहेन तत्तत्-
 पादन्वासेन दूना असुखयदथ ता दर्शनात् त भजेऽहम् ॥ ३४ ॥

कृष्णो विष्णुर्हि साक्षान् यदि कथमसावुद्धरेत् परितेन्द्र
 ह्यास्मे स्युस्तस्य लोका कथमपुरगणान् नाशयेद्वा कथ स ।
 एव सचिन्मयद्वयोऽकथयदथ पिता य स्मरन् गर्गमाकथ
 साक्षान्नाशायणाश जगदवनपर त श्रयेऽहं जनेभ्य ॥ ३५ ॥

गोविन्देत्युद्यन् य सकलसुरगणं साकृमागत्य नत्वा
 सर्वाण्डानामधीश त्रिजगदधिपति क्षम्यपिष्यत् सुरेन्द्र ।
 नृत्यद्दियाप्सरोभि सुरहनमुमनोऽष्टिगानाननीभि-
 र्भेरीणा भ्रातृनैरप्यस्त्रिभुनिकृणै स्तोत्रचालै श्रये तम् ॥ ३६ ॥

आनिश्याम्भो निर्माथे पुनरपि सन्निज्जोषित्येन केन नन्द
 सचिन्त्यैव प्रपिचद्वन्मनुजमुदे पाशिलोक प्रविश्य ।

सम्यक् संपूज्य दत्तं पितरमखिलदृक् पाशिना स्तोत्रपूर्वं
ह्यादायागत्य तेन स्वजनमुदमदाद् यस्तमीशं प्रपद्ये ॥ ३७ ॥

गोपानां परमाद्भुतोज्ज्वलमहानन्दैकरूपं पदं
मग्नानां वितमः परं करुणया ब्रह्महृदे तत्र च ।
तस्यामेव तनावहीन्द्रशयने स्वात्मानमप्यास्थितं
देवीभूयणहेतिसूरिसहितं योऽदर्शयत् तं भजे ॥ ३८ ॥

गायन् वाचा प्रवृत्त्यंश्वरणयुगलतश्चालयन् वर्ष्म दोर्भ्यां
हस्तौ गोप्योः प्रगृह्यन् हरिमुखसुमनोवृष्टिवाद्यादियुक्तः ।
रेमे गोपीं च गोपीं शुभमृदुलतनुर्योऽन्तरा गोपिकैवं
यं यं कृष्णं च सर्वा हरिरिवतु स मां मण्डले गोपिकानाम् ॥ ३९ ॥

नन्दं गोपजनैरनोभिरनडुद्युक्तैरनेकैर्वनं
गत्वा तत्र महेश्वरं सगिरिजं संपूज्य रात्र्यां स्थितम् ।
प्रस्तं^१ कुण्डलिना ह्यमोचयदहेः स्पृष्ट्वा पदाहिं मुनेः
शापात् प्राप्तमहेरहित्वमपि यः पायादपायात् स नः ॥ ४० ॥

कल्हारैः कुमुदैः सितैर्जलरुहैर्नीलोत्पलैः पङ्कजैः
किर्मारामुपविश्य सूर्यतनयां क्रीडापरामिः स्वयम् ।
योऽक्रीडद् रमणीभिरम्भसि जलोत्क्षेपोच्चलत्तक्रुच-
स्पर्शक्षेपविलोकनापहसनक्षाघादिभिस्तं भजे ॥ ४१ ॥

गोष्ठं प्राप्य घृषामुरोऽतिमहता नादेन रन्ध्रं नमः
पुच्छाधुननजातवायुपतितैर्वृक्षैः क्षितिं छादयन् ।

^१ दत्तं—variant in the MS.

क्ष्माशुद्धिभ्रमसगनाम्बुदककुत्सदर्शनोद्वेजितै-

गोपैर्यस्तभरेण येन हरिणा सपिण्डितस्त भजे ॥ ४२ ॥

दैत्या येन निपातिता व्रजभुवि त्वद्भागिनयो ह्यसौ^१

या पापाणतले त्वयैः निहता सा नन्दगोपात्मजा ।

व्यत्यासो वसुदेवकल्पित^२ इति श्रुत्वा मुनेर्नारदाद्

यद्भवसाय शशास केशिदितिज कसस्तमेवाश्रये ॥ ४३ ॥

पादाघातविनिर्गन्धितिरजोमेघायमानाम्बर

हेपाध्वानविसञ्जितव्रजजन दैत्य तुरहाकृतिम् ।

य स्वान्द्वेषणतत्पर गिरिसम दृष्ट्वा हरिं केशिन

दष्टस्तेन मुहुस्तदीयवदन विच्छेद त चिन्तये ॥ ४४ ॥

क्रीडाङ्गिर्मेगोपै कतिभिरपि परैर्मेघोरे समेत

तत्पलैश्चोरगोप दितिभयमखिलान् मेपगोपान् क्रमेण ।

नीत्वा निक्षिप्य दर्यां मुखमपि दृपदाच्छाद्य तस्या प्रगुर्व्या

हत्वा य सजिहीर्षु निहतमुराखिलोऽमोचयत् तान् स नोऽयात् ॥४५॥

फसेन प्रहित श्वफल्कतनयो गच्छन् रथेन स्वय

प्रेमार्द्रस्वदृशा हरिं विमधुना मामीक्षयेत् सस्पृशेत् ।

हस्ताब्जेन हरे कदा पदयुग पश्यन् वहन् पूजयन्

स्तोप्यामीति विचिन्तयन् पथि हरिं प्राप्तोऽयमयात् स न ॥ ४६ ॥

दोग्धा दोहनद्रामसद्वृततनु सम्यक् प्रसन्नो हरि

फसेन प्रहिताय भक्तिनिषयेऽङ्कुराय वृन्दावने ।

दत्त्वातिथ्यमशेषयादवकथाः श्रुत्वा सरामो रथं
योऽक्रूरेण सहाविरुद्ध मथुरां क्षिप्रं ययौ तं भजे ॥ ४७ ॥

कंसप्रेपितगान्दिनीसुतवचोजातप्रयाणोन्मुखं
श्रुत्वा शौरिमशेषगोपवनिता नन्दादिभिः साग्रजम् ।
यत्सौन्दर्यमनोज्ञवाक्प्रियतमव्यापारवीक्षास्मित-
क्रोडादैत्यवधादिभिर्हृतहृदो मोहं गतास्तं भजे ॥ ४८ ॥

अक्रूरः सवलं मुकुन्दमनघः संस्थाप्य तस्मिन् रथे
मध्येमार्गमथावरुद्ध स रथात् स्नातुं प्रवृत्तो जले ।
दृष्ट्वा शेषगतं तमेव सलिलादुत्तीर्य दृष्ट्वा रथे
भूयोऽप्याशु जले निमज्ज्य भुजगे यं दृष्ट्वास्तं भजे ॥ ४९ ॥

श्रुत्वा चित्रं चरित्रं सुरनरपशुभिर्मोहितैश्चिन्तितं त-
च्छौरेः सौलभ्यपूर्णं ब्रजभुवि परमं भाति यस्मिन् परत्वम् ।
तं द्रक्ष्यामः कदा नः प्रभुमिति मथुरापत्तनस्थाश्च सर्वे
यत्सेवोत्का अशृण्वन् सरथमुपगतं साग्रजं संश्रये तम् ॥ ५० ॥

यं प्राप्तं गोपुरस्था ददृशुरथ परे हर्ष्यवातायनस्थाः
श्रुत्वा केचित् स्वगेहाद् बहुजननिविडां प्राप्य रथ्यामपश्यन् ।
सेवाशालुन्दिलाङ्गा बहुजनपिहितं द्रष्टुमन्ये न शेकु-
स्त्यक्तश्रीपक्षिराजं विधिशिवविनुतं संश्रये तं पद्मतिम् ॥ ५१ ॥

लक्ष्मीः पद्मसमुद्भवा मृदुशया यत्पादपुष्पार्चने-
ऽप्युद्विग्ना मृदुपादपद्मयुगलम्लानिप्रभीत्यामवत् ।
ताभ्यामस्य गतिः कथं क्षितितले पद्म्यां वतेति ध्रुवं
साक्षा यद्गमनं न शेकुरमरा द्रष्टुं तमद्याश्रये ॥ ५२ ॥

त्यागाहं न हि मे परत्वमिति तत् प्रच्छाद्य पीताम्बरः

सौलभ्याद् रजकं कुमर्त्य इव यो वासो ययाने स्वयम् ।

वेदान्तैरधुनाप्यमेयमहिमाकृपारविपुटकणः

सोऽव्यान्नः स्वनिकृत्तशीर्परजकृष्णाध्याम्बरालंकृतः ॥ ५३ ॥

श्रीवैकुण्ठगतो विसृज्य भगवाञ्छ्रीभूमिनीलादिकान्

मद्देहान्तरमागतः समुजगो मर्त्याकृतिः स्वकृते ।

धन्यः कोऽस्ति मदन्य एहि भगवन् सम्यक् करिष्येऽर्चना-

मित्युवत्वार्यदाशु माह्वयकृदपि प्रेम्णा यमव्यात् स नः ॥ ५४ ॥

कुञ्जामप्यतिघोरवक्त्रविकृतामात्मार्हगन्धप्रदा-

माक्रम्य प्रपदे पदा तुवुकमप्युत्कृष्य हस्ताग्रतः ।

सम्यक् शीघ्रमृजुकृतां शुभतनुं स्वापेक्षिणीं योऽवदत्

पश्चात् त्वां मुदितां करिष्ये इति तं स्वात्मैकतृप्तं श्रये ॥ ५५ ॥

नानोपायनवीटिकासुमफलैः संपूजितः साग्रजः

पृच्छन् पौरजनान् धनुर्वरगृहं तत्र प्रविश्य स्वयम् ।

गङ्क्त्वा कंसधनुस्तदीयशकलेनाहत्य तद्रक्षिणः

सायं यः पुटमेदनात् स्वशकटं प्रायात् तमघाश्रये ॥ ५६ ॥

ज्योतिर्द्वित्वमुवर्णवृक्षविशिरश्यायादिसंदर्शनात्

तैलाभ्यङ्गविवस्त्रदक्षिणगतिस्वमाच्च कंसो भयात् ।

मस्त्रयोपनसंभ्रमेक्षणमिषेणारूढमञ्चो जनै-

र्मञ्चस्थैः सह यं निहन्तुमकरोद् यत्नं श्रये तं हरिम् ॥ ५७ ॥

अम्बष्ठेरितमार्गरोधिकरिणा सम्यग् गृहीतश्च्युतः

तस्यादान्तरगो बहिर्गततनुः पुच्छे गृहीत्वा द्विपम् ।

आकर्षन् भ्रमयन् भ्रमन्निपतितं चोत्कृष्टतद्दन्ततो
हत्वा साम्रज आगतः प्रियजनैर्यो नन्दितस्तं श्रये ॥ ५८ ॥

^१कंसप्रेषितकृततोशलमुखैर्मल्लैः समेतो हरिं
वक्षोजानुमुखे प्रहृत्य हरिणा तत्रैव तेनाहतः ।
चाणूरः प्रहरन् पतन् विनिहतो येनोत्पतन् मुष्टिना
रामेणातिबलेन मुष्टिक इव प्राणान् जहौ तं भजे ॥ ५९ ॥

मल्लध्वंसजिघांसितेन हरिणा व्याप्लुत्य मञ्चे ततः
कंसं भूमितले निपात्य तरसा तस्मिन् निपत्य स्वयम् ।
मूलं दैत्यतरोः स येन निहतस्तं चिन्तयेऽर्हानिशं
हृष्टैर्नन्दमुखैस्तु तं मुनिगणैर्ब्रह्मादिभिः पूजितम् ॥ ६० ॥

कंसध्वंसेन दत्त्वा मुद्रमपरिमितां वासुदेवः स्वपित्रो-
र्वाल्लयानन्दाप्रदानाज्जनितमधमपि क्षामयित्वा सरामः ।
राजानं चोग्रसेनं विहतिविरहितं स्थापयित्वा प्रजानां
स्वस्मिन्नीशत्वचिन्तामनुभवजनितां योऽहरत् तं भजामि ॥ ६१ ॥

नानादेशनिवासकर्षितमुह्यस्वजातिबन्धुप्रियान्
कसोपद्रवदुःखितान् पुरवरे संस्वाप्य तुष्टान् धनैः ।
नन्दं गोपजनैः सह प्रियवचोभूपान्वराद्याहतं
प्रस्थाप्य व्रजमग्रजेन सह यस्तुष्टोऽभवन् तं भजे ॥ ६२ ॥

संप्राप्य द्विजसंस्कृतिं शुभगुणाद् गर्गात् सरामो हरि-
र्वेदार्थतिष्ठते गुरुं शुभगुणं वृत्वा च सांदीपनिम्^२ ।

लज्जया पण्डित्या गुरोरथ चतुर्मिश्राश्च तावद्दिने-
र्दातु तत्पुतमैच्छद्दम्बुधिमृत यो दक्षिणा त भवे ॥ ६३ ॥

पाराशारे निगमो ह्यतगुरुतनय वैश्यमन्तर्विचित्रम्
हत्वाद्दृष्ट्वा सुत तत्तनुगतममल पाञ्चनन्य गृहीत्वा ।
यात्वा लोक यमस्य स्वयमतिमहितस्तेन सपूज्य दत्त
सगृह्यादात् सुत त गुरव उरुदयो यस्तमीश नमामि ॥ ६४ ॥

यत्संश्लेषसुखप्रदा मुरुचिरा रात्री स्मरन्त्योऽनिश
यत्पादाम्बुजसङ्गितरुलताद्यालोऽरुनाद् दु खिता ।
यत्त्रेतायस्त्रिलाङ्गुताङ्गधिषणान्यत्यस्तकार्या वने
यत्सदेशहर विलोक्य सुदृशस्तोष गतास्त भवे ॥ ६५ ॥

नन्दादीन् कृष्णचिन्नाह्वननिरिलनिष्यापृतीन् प्राप्तु सन्
नानावाक्यैर्यदीयैर्गुणचरितमुरे सान्त्वयन् त्यक्तु खान् ।
सम्यक् कृत्वा च नीत्वा व्रजभुवि सुमुख पद्मपास्तत्र भासान्
प्राप्तो य कृष्णदास कृतहरिवचनो ह्युद्धवस्त प्रपद्ये ॥ ६६ ॥

सपूज्य स्वगृहागत हरिमहो कुञ्जा यमध्यासन-
सक्तान्ब्रह्महार्दचन्दनमुखैराश्लिष्य शय्यागतम् ।
रेमे येन सुखपवाहनिश सत्यकलक्ष्मीधरा-
नीलाभोगचयेन त मुनिगणै संदृश्यमान भजे ॥ ६७ ॥

लीलामर्त्यतनुर्निविश्य सदनेऽकूरस्य तेन स्तुतो
मद्भाग्यातिशयाज्जगज्जनित्यस्थित्यादिलीले हरि ।
प्राप्तोऽप्रेति सुपूजित प्रियतम त प्राहिणोद् योऽजसा
कौन्तेयादिविमर्शनार्थमधुना गच्छेति तस्मै नम ॥ ६८ ॥

गत्वा हस्तिनपत्तनं सतनयां कुन्तीं मुहुः सान्त्वयन्

पृच्छन्तीं बहुशः सहोदरमुखान् आत्रेयमुख्यान् प्रियान् ।

पुत्राणामतिदुःसहान् परिभवानुक्त्वा रुदन्तीं मुहु-

र्नात्त्वानेकदिनानि यं शुभगुणोऽक्रूरो ययौ सोऽवतात् ॥ ६९ ॥

कंसध्वंसविरूपयोः स्वसुतयोर्वाक्याच्छ्रुसन् मागधः

संरुन्धन् मधुरामनीकनिवहैर्नानाविधै राजभिः ।

वैकुण्ठागतहेतिना बलयुजा सम्यग् गृहीत्वा मृधे^१

मुक्तो येन ययौ हताखिलधनः संलज्जितस्तं भजे ॥ ७० ॥

यात्वा कृष्णपुरीं पुनर्विनिहतो वाणं गतो मागधो

वाणप्रेषितकुञ्जराश्वरथयुक् सेनागणैः संवृतः ।

रुद्धा पूर्ववदाशु यादवपुरीं यस्माद् गृहीत्वा शिखां

रामेणाशु जिघांसितो हतबलो मुक्तो ययौ तं भजे ॥ ७१ ॥

गोमन्तं द्रष्टुकामः पथि मुनिममलं जामदग्निं सरामो

दृष्ट्वा पृष्ट्वा च हत्वा गिरितटनगरे वासुदेवं संगालम् ।

आरुह्याद्रिं च दृष्ट्वा फलसलिलसुमैर्वासयोम्यं निवृत्तः

प्राप्तं प्राप्तं जघानाखिलबलसहितं मागधं यः स नोऽव्यात् ॥ ७२ ॥

संप्राप्ते यवने सुरर्षिवचनाद् रोद्धुं पुरीं यादवीं

हर्म्यैर्हेममयैः सुरत्नभवनैः स्वर्गाधिकां द्वारकाम् ।

त्वष्टा वज्रमहोनिवारितनिशाबुद्धिं कृतामम्बुधौ

दृष्ट्वावासयदात्मयोगविद्वाद् यो यादवांस्तं भजे ॥ ७३ ॥

तस्यां यत्प्रतिपत्तिभक्तिभयतो देवाश्च सर्वेऽवसन्

दिवपाला निधयो विधिः सुरतरु रुद्राः सुधर्माद्वयः ।

संदृष्टो यवनेन निर्जनपुराद् भूपावृतो निर्गतो

हन्तुं यत्नवता पलायनपरो योऽनुद्रुतस्तं भजे ॥ ७४ ॥

रक्षोविद्रुतदेवरक्षणभवच्छ्रान्तिप्रशान्त्यै वरं

लब्ध्वा बोधकनाशमात्मनयनात् संजातनिद्रं चिरात् ।

ऐश्वर्याकं मुचुकुन्दमेत्य भगवान् दर्यां च तेनागतं

पादाघातविवोषितेन यवनं योऽनाशयत् तं भजे ॥ ७५ ॥

कस्त्वं कुत्र च जन्म ते वद मम प्रेम्णेति पृष्टो हसन्

भूमारोद्धरणाय मे यदुकुले श्राणाय साधोर्जनिः ।

त्वं मां यास्यसि भाविजन्मनि वरो भूत्वा द्विजः सभ्यगि-

त्येवं यो मुचुकुन्दमादिपुरुषोऽवादीत् स्तुतस्तं भजे ॥ ७६ ॥

हृत्वा तस्य धनं हते तु यवने गच्छन् पुरीं साग्रज-

स्तकालागतमागधेन बलिना युध्यन् द्रवन् निर्जितः ।

तेनानुद्रुत आश्रितोऽद्विशिलरं तस्मिंश्च दग्धे ततो

भूमिं प्राप्य सुशीघ्रगः समगमद् यो द्वारकां तं भजे ॥ ७७ ॥

गत्वा कन्यक्या विधिं वरकृते श्रुत्वा सुगीतिं तनो-

ऽनीतान् पद्मजवाक्यनोऽतिमहतः कालांश्च रामं वरम् ।

धानार्ताधिपरेवतेन तनयां दत्तां प्रियां रेवतीं

मद्भाग्यास्तं शुभाशुदवहद् यस्याग्रजस्तं भजे ॥ ७८ ॥

रक्ष्मीशेति सुपूजिनः नुमतनुभिः कोटिसंख्यैरतुल्यं

भतेतेयादिविभ्रं न यदि मम तनुत्याग एव त्ववाहम् ।

हर्तव्या संप्रमथ्याखिलनृपतिगणानम्बिकार्थं व्रजन्ती-

त्येवं रुक्मिण्युदन्तं रहसि सुलिखितं योऽशृणोत् तं प्रपद्ये ॥ ७९ ॥

रुक्मिप्रीतिकृते विदर्भनृपतौ चैद्याय दातुं शुभां

कन्यामिच्छति सत्कृते नृपगणे चैधे वरेऽलंकृते ।

नानामङ्गलवाद्यपूर्णनगरे गेहे तथालंकृते

यं प्राप्तं ह्यवगम्य मोदमगमद् भैष्मी द्विजात् तं भजे ॥ ८० ॥

संप्राप्तो बहुसेनया सह हरी रामादिभिः कुण्डिनं

भीष्मेणापि सुसत्कृतो नृपतिनोद्याने वसन् सानुगः ।

भैष्मीं पूजितपार्वतीन्द्रमहिषीं यान्तीं गृहं रक्षिता-

मत्युग्रैरपहत्य योऽनयदरीञ्जित्वा पुरीं सोऽवतात् ॥ ८१ ॥

भूपान् कृष्णहर्ता विलोक्य कुपितान् भैष्मीं निरुध्याहतान्

कृष्णाच्छिन्नपदोरुवाहुशिरसां ज्ञात्वापि रुक्मी व्रजन् ।

युध्यन् येन हताश्वसारथिधनुर्वद्धो रथे शार्ङ्गिणा

मुक्तो मुण्डितमस्तकः प्रतिययौ भैष्मीयुतं तं भजे ॥ ८२ ॥

नानारत्नमहश्छटाहतनिशाचिह्नं पुरीं द्वारकां

रम्भापूगसुतोरणध्वजवतीं रम्यां प्रविष्टो हरिः ।

रुक्मिण्या सहितो मुमोद मुकृतोद्वाहोऽसवो मन्दिरे

नानोपायनपाणिभूपतिगणैर्यः पूजितस्तं भजे ॥ ८३ ॥

सूर्यप्राप्तशमन्तक्राह्यसुमणेः सन्नाजितो आतरं

कण्ठोद्भासिमणिं निहत्य विपिनेऽगृहान्मणिं केसरी ।

हत्वा जाम्बवता तमात्तमणिना येनाश्रिता स्वा गुहा

तं निर्जित्य भृष्टे मणिं च तनयां तस्याप यस्तं भजे ॥ ८४ ॥

आरोप्य भ्रातृहत्या मणिहरणकृते वासुदेवेऽथ तस्मा-

च्छ्रुत्वा तत्पूर्ववृत्त तमपि मणिवर लज्जित सप्रवृष्ट ।

दत्ता सत्राजिता य स्वकलुषहतये सत्यभामा शुभाङ्गी

रम्या प्रीत्योपयेमेऽमरगणप्रिनुत त श्रये वासुदेवम् ॥ ८५ ॥

निद्रालु श्वशुर एषा शतधनुर्हत्वा मणिं योऽहरत्

त हत्या शतयोजनाश्वगमपि ह्यन्विष्य रत्न हरि ।

अक्रूरस्यमणिं प्रकाश्य जगत स्वस्वापकीर्तिं तत

मत्यारामशुच क्रुध च महती योऽवारयत् त भजे ॥ ८६ ॥

कौन्तेयान् प्राप्य नीत्वा कूनसकलकथो वृष्टिमासान् कदाचिद्

गत्वा पार्थेन साक वनमथ यमुना कन्यका तत्र दृष्ट्वा ।

विष्णोर्नान्यस्य भार्याहमिति रविसुता सरदन्ती रथे य

कालिन्दी स्वाप्य नीत्वा स्वपुरमुदवहत् त भजे वासुदेवम् ॥ ८७ ॥

कन्या राजाधिदेव्या स्वसुरपि च पितु कृष्णकामा निषिद्धा

भ्रातृभ्या मित्रविन्दा श्रुनसकलकथ प्राप्य विन्दानुविन्दौ ।

आवन्त्यौ तौ प्रमथ्यानयदखिलतनुर्द्वारका सेनया य

कृष्ण काले शुभे तामुदवहदपि त वासुदेव प्रपद्ये ॥ ८८ ॥

बद्धा सप्त वृषान् हताखिलनृपान् य सप्तपर्मा हरि

सत्या कोसलभूमृता बहुधनैर्दैन्यश्वमुस्यै समम् ।

दत्ता नम्रजिता नयन् निजपुरी नीला रन्सेन्यैर्धृत

प्राप्ते पुण्यदिने प्रियामुदवहत् त चिन्त्ये श्रीसखम् ॥ ८९ ॥

भद्रा य श्रुतकीर्तिजामुदवहत् पैतृष्वसेयीं तत-

श्वापारोपणशक्तिलेशविधुरैर्भूपैरनेकै स्तुत ।

शीघ्रारोपितचापताडितशपो वीर्यार्जितां लक्ष्मणां

यो मद्राधिपजां प्रियामुदवहन्नीत्वा पुरीं तं भजे ॥ ९० ॥

कृष्णः पत्न्या समेतोऽमरपतिवचनाद् वैनतेयाधिरूढो

गत्वा प्राज्योतिषारूढं नगरमथ मुरं सानुगं तत्र हत्वा ।

युध्यन्तं युद्धशौण्डं कृतवहुनिधनो भौममप्याशु हत्वा

भूमेः पौत्राय योऽदादभयमतिमुदा भूस्तुतस्तं प्रपद्ये ॥ ९१ ॥

रत्नाद्रिं प्राहिणोद् योऽमरगणपतये वासवं वारुणं च

च्छत्रं राज्ञे जलानामथ नरकहृतं षोडशस्त्रीसहस्रम् ।

स्वापेक्षं दिव्यरत्नै रथतुरगधनैः कुञ्जराद्यैः समेतं

श्वेतैर्दिव्यैर्गजेन्द्रैरनयदखिलदृक् स्वां पुरीं तं नमामि ॥ ९२ ॥

गत्वा ताक्षर्याधिरूढोऽमरपतिभवनं सत्यया भौमगेहाद्

वित्तै रत्नैर्मघोनामरपुरमहितो मातरं तत्र नत्वा ।

मात्रे दित्यै स्वपत्न्या क्षितितनयहृतं कुण्डलं दापयित्वा

पत्नीप्रीत्यै विवेशामरपतिदयितं नन्दनं यो भजे तम् ॥ ९३ ॥

हर्तव्यः पारिजातः सुरपतिमहिषीगर्वहेतुः सुरग्यो

देव्यैवं प्रेरितो योऽमरपतिदयितं पारिजातं च हत्वा ।

तत्कोपायातरुद्रान्तकमुखविबुधान् देवराजं च जित्वा

सत्याहूतेन तेन स्तुतनिजमहिमा स्वां पुरीं प्राप सोऽभ्यात् ॥ ९४ ॥

यत्पुत्रः शूलिदत्तो ह्यगतदशदिनः शम्बरेण प्रगृह्य

क्षिसोऽम्भोधौ निगीर्णो झपजठरगतो धीवैरैः संगृहीतात् ।

मीनात् तस्माद्धताङ्गादवनिमधिगतः शम्बरस्यैव गेहे

हत्वा तं शम्बरारिं निजपुरमगमद् भार्यया तं प्रपद्ये ॥ ९५ ॥

हस्ता कृत्रिमशङ्खचक्रगरुडं पौण्ड्रं हरिः स्वामजं
 तत्साहाय्यकरं च काश्यपिपतिं मातामहं संयुगे ।
 कृत्यां तल्लुतकल्पितां निजपुरीदाहाय चक्रेण यो
 विद्राव्याश्वदहत् तथा तमपि तद्वाराणसीं तं भजे ॥ ९६ ॥

कृष्णः प्राप्तशमन्तपञ्चकमहाक्षेत्रो ग्रहे भास्वतो
 नानादेशसमागताखिलनृपैः संपूजितः सानुगः ।
 पार्थैर्नन्दमुखैः सवन्धुवनिताभृत्यैस्तथा योगिभिः
 पित्रा क्षेत्रकृते मखे सुमहितो योऽगात् पुरीं सोऽवतात् ॥ ९७ ॥

पट् पुत्राः कंसभग्नाः किल मम भगवंस्तान् प्रयच्छेति मातुः
 श्रुत्वा वाक्यं सरामो बलिसदनगतस्तेन संपूज्य दत्तान् ।
 उर्णाज्जातान्मरीचेः प्रहसनकुपिताद् देवलाद् दानवांस्तान्
 हैरण्यान् देवकीजाननयदथ हतान् मातरं यः स नोऽन्यात् ॥ ९८ ॥

पारावारप्रविष्टान् नृपगणचकितांस्यक्तराजासनान् न-
 स्त्यक्त्वा भूपेषु योग्यं कमपि भज नृपं यः स्वचेतःप्रविष्टः ।
 इत्युक्त्वा भीष्मपुत्री रहसि भगवता प्रेमकोपानभिज्ञा
 स्वस्वयागारयन्तभीता पुनरपि बहुशो ल्यलिता येन सोऽन्यात् ॥ ९९ ॥

मैष्मी जाम्बवती प्रिया भगवतः सत्याथ कालिन्ध्रतो
 मित्रा नम्रजितः सुता च सुमगा भद्रा तथा लक्ष्मणा ।
 एकैका समजीजनद् दश सुतान् यस्मात् तथा षोडश-
 स्त्रीसाहस्रभवैः सुतैः सुबहुभिः पूर्णा नही तं भजे ॥ १०० ॥

प्रशुभेनोद्धृतायाः स्वदुहितुरुदितायानिरुद्धाय पौत्रिं
 दत्त्वा तस्मिन् विवाहे प्रियवलसहितः सम्यगक्षैर्विदीव्यन् ।

जेतारं तं जितोऽसीत्यपनयवचनात् तेन स्वमी हतोऽभूद्
यस्य स्यालोऽप्यजेन श्रितनिजनगरः सानुगः सोऽवतान्नः ॥ १०१ ॥

सौवर्णायुतपट्सहस्रवनितागेहेषु रत्नोत्स-
न्नानासौधविराजितेषु कलये शौरिं लसन्तं पृथक् ।
ध्यानस्तोत्रजपार्चनप्रणमनस्वाध्यायहोमार्हण-
क्रीडानृतसुदृग्विहारललितालापाङ्गचेष्टादिभिः ॥ १०२ ॥

श्रुत्वा मागधमन्दिरे नृपगणै रुद्धैर्हरिः प्रेषिता-
द्धत्वा मागधमीश्वराद्य कृपया त्राहीति नस्तद्वचः ।
आहृतोऽथ वियक्षुणा सुरमुनेर्वावयात् पृथासूनुना
शक्रप्रस्यमगात् सरामदयितासेनस्तमेवाश्रये ॥ १०३ ॥

गत्वा ब्राह्मणभीमफल्गुनयुजा जन्यं मया ब्रह्मणा
मिश्रं याचित एत्य मागधनृपो युध्यन् रणे घातितः ।
भीमेनैव विपाटितो मृत्तिमगात् काष्ठा जिता भ्रातृभिः
पार्थातः कुरु राजसूयमिति योऽवादीत् तमव्यात् स नः ॥ १०४ ॥

अण्डानामधिपे वशे मयि सदा कौन्तेय के तेऽवशा-
स्तस्मात् साधय राजसूयमिति यद्वावयात् स धर्मात्मजः ।
नानादेशसमागतैर्नृपगणैः साकं मुनीन्द्रैः सुरै-
र्ब्रह्माद्यैरकरोत् प्रियं क्रतुवरं कृष्णाय तस्मै नमः ॥ १०५ ॥

सुत्येऽहन्युदिते सदस्यनुपमे प्राप्तेऽयपूजाविधौ
कस्य स्यादखिलेश्वरं हरिमृते पूजेति धर्मात्मजः ।
यत्पादाववनिज्य तेन पयसा संप्रोक्ष्य मूर्ध्नोऽखिला-
नात्मानं च परान् हताखिलमलान् मेने स नोऽव्याद्धरिः ॥ १०६ ॥

गोपस्यक्तनृपासनोऽभ्युधिगतो दुर्वृत्तकर्मा कथ

पृज्य स्वान्महतो विहाय सदसि जात्रेति चैवो वदन् ।

चक्रच्छिन्नशिरा क्षितौ पिनिपतन् देहोद्गतज्वाल्या

सरेषा मिषता यमाप विगते शपे तमेराश्रये ॥ १०७ ॥

राजान धर्मपुत्र मुनिनृपतिगणै स्तूयमान सभाया

द्रष्टु गच्छज्जलेऽपि स्वल्पमिति निपतन् दृष्ट उच्चैर्हसद्भि ।

सद्यो गच्छन् निवृत्त स्वपुरमपि जयाद् धार्तराष्ट्रोऽतिक्रोपाद्

येनैरोपेक्षिनोऽभूदवनिभरभृता सोऽवताद् वासुदेव ॥ १०८ ॥

साल्व कृष्णहताग्रजो निचनपस्तुप्राच्छिन्नात् कर्मणा

लब्ध्वा सौभपुरी तथा सह गतो भट्क्त्वा पुरी द्वारकाम् ।

प्रद्युम्नप्रमुखैर्विनो बहुदिन युध्यन् गन शौरिणा

येनानुद्रुत आगतेन निहत साक पुरा त श्रये ॥ १०९ ॥

कृष्ण प्राप्त सुवर्मा बहुनृपतिगणै सेविनो ब्राह्मणोक्त्या

पाञ्चालीगात्रवन्प्रापहरणमुदिताद् धार्तराष्ट्रादरण्यम् ।

प्राप्त सम्राट्पुत्राय जिनहृतसकल पार्थमक्षैर्विदित्वा

यो गत्वाश्रास्य तेनोदितसकलकथोऽग्रात् पुरीं स्वा श्रये तम् ॥ ११० ॥

दत्त्वा ब्राह्मणदत्तगामपि पुनर्गोभिर्नृगो ब्रह्मणे

स्वामिभ्या कल्हात् समेत्य गदितो दत्त्वापहर्तेत्यथ ।

तद्दोषात् कृन्लासतानुपगत श्वश्रे चिर सवगन्

स्पर्शाद् यम्य नृपो भरन् यमनघो नत्वा गतस्त भवे ॥ १११ ॥

नन्दादीन् प्राप्य मासैस्त्रिभिरमितगुणा वर्णयन् कृष्यचर्या

कुर्वन् सत्यकदु खान् व्रजमुवि विहरन् वारुणीपानमत्त ।

क्रीडार्थं गोपिकाभिः सह रवितनयां राम आहूय कोपा-
दप्राप्तामाचक्रुर्प्राञ्ज उरुहलतो यस्य तं संश्रयेऽहम् ॥ ११२ ॥

साम्बो यस्य^१ सुतः सुयोधनसुतामाहृत्य युध्यन् नृपै
रुद्धो हस्तिनपत्तने हत इति श्रुत्वाथ यस्याग्रजः ।
यात्वा कौरवपूजितः पुनरधिक्षिप्तो हलात् तत्पुरं
जाह्वव्यां विनिपातयन् स्वसुतयुक् तैरादृतस्तं भजे ॥ ११३ ॥

गोपीभिर्विहरन् विभावसुमवाकच्छे मनोज्ञानिले
छायायां फलपुष्पपूर्णसुतरो रामो ब्रजे वृक्षगम् ।
भ्रूक्षेपैर्गुददर्शनेन च शिलाक्षेपादिभिर्हुंकृतै-
र्युध्यन्तं द्विविदं क्षणेन हतवान् यस्याग्रजस्तं भजे ॥ ११४ ॥

दारिद्र्यात्यन्तस्विद्यद्वितपरमहिलादुःखवाक्यप्रणुन्नं
प्राप्तं प्रेम्णा कुचेलं बहुमणिखचिते स्वासने संप्रपूज्य ।
तत्कन्धावेष्टितं यः पृथुकमतिमुदा मुष्टिमेयं प्रजग्धं
तद्देहं वित्तमुक्तामणिनिधिमकरोत् तं भजे वासुदेवम् ॥ ११५ ॥

गत्वा मैथिलपत्तनं बहुजनैः सार्धं मुनीन्द्रैर्हरी
रूपाभ्यां श्रुतदेववेश्म बहुलाश्वस्यापि चेश्मैकदा ।
अन्योन्याविदितः प्रविश्य कृपया ताभ्यां स्तुतः पूजितो
भक्तौ तावनुगृह्य यः पुरमगात् स्वीयां तमेव श्रये ॥ ११६ ॥

यस्य स्वात्मशयं क्षिपामि शिरसि स्यात् तत्क्षणाद् भस्मसाद्^२
देहि त्वं वरमीश्वरेति वदते दत्त्वा वरं शंकरः ।

^१ कृष्णः सुतः—variant in the MS.

^२ सो—MS.

तत्सिद्धिप्रमितिप्रसारितकरं स्पष्टं शिरः स्वं वृकं

दृष्ट्वा प्रव्यथितः पलायनपरो येनावितस्तं भजे ॥ ११७ ॥

सत्रे ^१ब्रह्मसुतो भृगुर्मुनिगणैः पारम्यनिर्धारणे

सदिष्टो विधिमेत्य तं प्रकुपित ज्ञात्वास्तवाच्छकरम् ।

प्राप्तस्तेन जिवांसिनः प्रतिघयानाश्लेषगान्माधवं

वैकुण्ठे प्रहरन् पद्मातिमहितो येनावितस्तं भजे ॥ ११८ ॥

भृशृत्पापहतात्मजाप्रजशिशुप्राणावनैकव्रती

कृत्वा वाणगृह शिशोरसुभवन् नष्टे शिशौ फल्गुनः ।

गत्वा देवगृहांस्तदीयतनयालब्ध्याग्निवेशोद्यमी

वैकुण्ठस्थितत्सुतान् प्रददता येनावितस्तं भजे ॥ ११९ ॥

संतीर्णाज्ञातवामान् हरिरखिलनुतो गोग्रहप्राप्तयुद्धान्

प्राप्तान्श्रुत्वाथ गत्वा कृतवदुवचनो हस्तिनं प्राप्य दूतः ।

भुक्त्वा भक्त्यान्नमिष्टं विदुरगृहगतो वीक्ष्य यो धार्तराष्ट्रान्

तेषां स्वद्रोहचिन्तामहरदथ निजाद् वैश्वरूप्याद् भजे तप ॥ १२० ॥

भूत्वा फल्गुनसारथी रथगनः सेनाद्वयान्तर्गतो

बन्धुस्नेहनिवृत्तयुद्धविजयपोस्ताहनन्याजतः ।

देहात्मस्वगतिं निमुक्तिपदवीं साक्षा स्वभक्तिं ततो

ऽशक्तानामपि मुक्तिदं स्वचरणं योऽग्रायद्व्यात् स नः ॥ १२१ ॥

दत्त्वा दिव्यदृशं हरिः करुणया यो विध्वंस्यं मह-

ज्ञानामस्तकनेत्रबाहुचरणं वीभ्रसवेऽदर्शयत् ।

कोट्यर्कोज्ज्वलमङ्गसंगतजगद् ब्रह्मादिभिः संनुतं

नानादंष्ट्रमुखाद्यमानजनताभीमं स देवोऽवतात् ॥ १२२ ॥

शान्तं शान्तनवं हरिं नवदिनैः कृत्वा शिखण्डात्मको

धृष्टद्युम्नतनुर्मृधे विनिहतं द्रोणं दिनैः पञ्चभिः ।

कर्णं चार्जुनतो हतं त्रिदिवसैः शल्यं च धर्मात्मजात्

सायं भीमहतं सुयोधनमगाद् यस्तोपमव्यात् स नः ॥ १२३ ॥

शतः स्त्रीवेषसाम्बोदरगतमुसलाकारलोहप्रचूर्ण-

प्रोत्पन्नैरेरकग्रैः कुभरनिजकुलं नाशयित्वा मिथो यः ।

रामास्योद्धान्तशेषं जलपतिविनुतं तत्प्रविष्टं प्रपश्य-

न्निन्द्रेण प्रार्थितोऽभून्निजपदगतये तं प्रपद्ये मुरारिम् ॥ १२४ ॥

प्राप्ते हेतिगणे^१ विमुक्तिपदवीं भित्त्वा रवेर्मण्डलं

पुर्या मज्जनमम्बुधौ स्वगमनं स्वानां परिज्ञाप्य यः ।

लुब्धोत्सृष्टशराहताङ्घ्रिकमलः स्वः प्रापयन् तं [क्षणात्]

प्रायाद् धाम निजं हृतावनिभरं नारायणं तं भजे ॥ १२५ ॥

श्रीवासुदेवचरितानि मलापहानि

पुण्यानि मुक्तिफलदान्यतिमानुपाणि ।

यो वेत्ति चिन्तयति वक्ति शृणोति नित्यं

प्राप्नोति मुक्तिमचिरात् स मुकुन्ददृष्टः ॥ १२६ ॥

इति श्री(अशोक)रघुनाथाचार्येण विरचितं गोपालशतकं संपूर्णम्^२

^१ मुखे—variant in the MS.

^२ The following is added in the MS: हरिः ओम् । श्रीनिवासरामानुज-
महादेशिकाय नमः । श्रीमद्वेदान्तरामानुजमहादेशिकाय नमः ।

५६. गोविन्दराजप्रपत्तिः^१

यश्चैकशैलनिकटे कमलापुरीश-

गोविन्दराजपदयोरङ्गरोत् प्रपत्तिम् ।

तं चादिभीकरगुरोश्चरणं प्रपद्ये

पात्रं गुरुं वरवरं परम गुह्यणाम् ॥ १ ॥

श्रीमन् निदान जगतां निखिलाष्टजात-

निर्वाहशक्तिमुरादिव्यगुणैरुत्तान ।

अत्यन्तभोग्यननदोष^२ निरस्तदोष

गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ २ ॥

रेखारथाङ्गसरसीरुहवज्रगङ्ग-

च्छत्राङ्कुशप्रभृतिमङ्गलचिह्नगर्भौ ।

संसारतापहरणे निपुणौ नतानां

गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ३ ॥

पञ्चसु सान्द्रभयक्रौतुकमर्मकेषु

प्रौढेषु ससु कृतकृत्यपरायणेषु ।

विध्वंसितोर्ध्वशकटावपि बालभावे

गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ४ ॥

^१ Based on the single MS No 73438 (D. G No 1552). The author was the grandson of Vadiḥhayaṅkarācārya as is stated in the last verse, nothing more is known of him. The Stotra is on the God at Tirupati and is on the model of the well-known *Vekkaṭeśvaraprapatti* on the God on the hill (Tirumalai)

^२ Cf. Pillai Lokācārya's *Tattvatraya*, *Īśvaraprakarapā*

आलम्ब्य ¹बाहुयुगलेन कुमारभावे
गाढं कराङ्गुलियुगं विल नन्दपत्न्याः ।
अभ्यस्यमानदशचङ्क्रमणाभिरामौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ५ ॥

घोषाङ्गनाकरसरोरुहतालनाद-
संगीतसंपदनुरूपमनोज्ञनृत्तौ ।
माणिक्यनृपुरमरीचिकृताङ्गलेषौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ६ ॥

कुट्टाकतामुपगतौ सरसः प्रसह्य
मध्येसरित्सलिलमुद्धतकालियस्य ।
तत्सुन्दरीनयननन्दनसंनिवेशौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ७ ॥

वासांसि देहि तव कृष्ण वशंवदाना-
मस्माकमाकुलधियामिति गोपकन्याः ।
उद्दिश्य यौ विदधुरञ्जलिमा प्रसादाद्
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ८ ॥

गोरक्षणे विल बभूव यदीयरेणु-
रक्रूरमस्तकमणेः सरणिं समेतः ।
तावद्भुतावनुपमावतिपावनौ ते
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ९ ॥

मल्लावहे मधुरया मधुराङ्गनानां
फुल्लारविन्ददलतल्लजलोचनानाम् ।

¹ भावि°—MS.

वाण्या प्रशंसितपराध्व्यगतिप्रकारौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १० ॥

कंसं निपात्य कनकासनतः पृथिव्या-
मुद्धृत्य सागसमनागसमुग्रसेनम् ।
राज्येऽभिपिच्य विनिवारितभूमिभारौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ ११ ॥

दुर्योधने दुरभिमानीनि दुर्भगाणा-
मग्रेसरे भजति ते शिरसः प्रदेशम् ।
धन्येन यन्निवृत्तः स्थितमर्जुनेन
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १२ ॥

सारथ्यवेपथमलंकृतपाण्डुसूनो-
र्युद्धाङ्गणोज्ज्वलरथाञ्चलसंनिवेशौ ।
सान्द्रेन्द्रनीलपरिभावुकभद्ररूपौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १३ ॥

भवत्या मसत्तद्दयेन धनंजयेन
यत्रार्चिन्तानि कुमुमानि शिवोत्तमाङ्गे ।
साक्षात्कृतानि सहसाद्गुणवैभवौ तौ
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १४ ॥

अस्मद्गुरुममृतिभिः कमलावसाने-
रात्रिर्शनौ कर्णया मम देविनेन्द्रैः ।
सत्त्वोर्दरेः सकल्पीवदयापरैस्तै-
गोविन्दराज चरणौ शरणं प्रपद्ये ॥ १५ ॥

अस्मत्पितामहमशेषगुणाभिराम-

माचार्यरत्नमयि वादिभयंकरार्यम् ।

गोवर्धनाद्रिधृतिधारितगोप वीक्ष्य

गोविन्दराज मम दुर्लपितं क्षमस्व ॥ १६ ॥

[इति श्रीगोविन्दराजप्रपत्तिः संपूर्णा]

५७. घटिकाद्रिनाथशतकम्^१

श्रीवेङ्कटार्यचरणौ शिरसि करोमि स्मिताब्जसुहृदौ तौ ।

पृथुतरमपि भवजलधिं पिवतितरां यत्परागपरमाणुः ॥

व्यत्यस्तचरणकमलां विनिहितभुजयुगलमित्रजानुयुगाम् ।

विलसितरथाङ्गशङ्खां व्यक्तिमुपासे विरुद्धजातिमतीम् ॥ १ ॥

श्रितघटिकाचलशृङ्गं शीतलकरुणातरङ्गितापाङ्गम् ।

मनसि ममोलसदङ्गं वस्तु महः किमपि वाससा पिङ्गम् ॥ २ ॥

कलितदनुत्तनयभङ्गं करकमलाभरणवारिजरथाङ्गम् ।

कृतघटिकाचलसङ्गं किमपि महो जयति केतनविहङ्गम् ॥ ३ ॥

सर्वरसगन्धभरितं संगतमेकमपि सकलशाखासु ।

अमृतफलमखिलपुंसामास्वाद्यं चित्रमस्ति घटिकाद्रौ ॥ ४ ॥

¹ Edited from the MS. No. 73979 (D. G. No. 1562). It is on the God Nṛsimha at Ghaṭikācala or Sholinghur in North Arcot District.

वारण्यकासवावयैरवगम्यो ग्राम्यजनदृशामपदम् ।

स्फुरति घटिकाचलाग्रे पुलकसृगः कोऽपि पुण्यकृदुपेयः ॥ ५ ॥

महति घटिकाद्रिविषये महता स्नेहेन निर्मलद्रशायाम् ।

देदीप्यते स्थिरोऽयं दिव्यैर्मुनिभिः प्रवर्तितो दीपः ॥ ६ ॥

मुण्यांलमो जनानां मूर्धनि घटिकाचलस्य संभूतः ।

आलोकतोऽखिलार्थानधिगमयति नित्यमच्युतो दीपः ॥ ७ ॥

रस्यं सकृदुपसेव्यं लभ्यमपश्यसहमसहितममोघम् ।

त्वरितं हरति भवार्तिं शुद्धं घटिकाद्रिमौलिजं मूलम् ॥ ८ ॥

स्थिरशोकशल्यहरणं जगतां विच्छिन्नकुशलसंधानम् ।

सजीवनमपि घटिकाशैलजमूलं करोति सारूप्यम् ॥ ९ ॥

अतिबलमवाहिदद्यानभिलापविषामिमूर्च्छनानघान् ।

घटिकाशिखरिनरेन्द्रो घटयत्यमुभिः कटाक्षमात्रेण ॥ १० ॥

चोरं स्वतश्च्युत मां स्वामी घटिकाद्रियो विचिन्वानः ।

दृष्ट्वा कुतोऽप्युपायाद् दत्तमवध्नाद् दयागुणेन दृढम् ॥ ११ ॥

विमलकविसेव्यमाना विलसति संनिहितशङ्खचकाटजा ।

कापि घटिकाद्रिशिखरे करणारसपूरनिर्मरा सरसी ॥ १२ ॥

निर्मुक्तभोगशुद्धान् नित्यमहीनान् बहन् निजासक्तान् ।

भाति घटिकाद्रिशिखरे भद्रश्रीः कोऽपि परिमलः शास्त्री ॥ १३ ॥

वत्तणामृतरसवर्षैर्घटिकाचलघटितकालमेघ निजैः ।

संसरणतरणितप्तं सजीवय विनतसस्यजालमिदम् ॥ १४ ॥

विमलतरभक्तिपूरे व्यपगतपङ्के विकस्वराम्बुरुहे ।
मानससरसि मुनीनां रमते घटिकाद्रिराजहंस भवान् ॥ १५ ॥

स्तम्भो हि विघ्नकारी संदृष्टो जगति सर्वकार्येषु ।
दानवविदारणे ते तस्यैव हरे कथं नु साचिन्व्यम् ॥ १६ ॥

देवत्वमागमान्ते सिद्धं तिर्यक्त्वमपि नस्त्वेन ।
सह दृष्टमद्य घटिकास्थावरसर्वात्मकरय किमयुक्तम् ॥ १७ ॥

पञ्चास्य एव हि त्वं प्रथितो भगवन् कथं सहस्रास्यः ।
घटिकाद्रिपक्षपातिन् स्यातोऽसि कथं नु विश्वसाक्षीति ॥ १८ ॥

बहुदेशमल्पदेशादपि सिंहत्वादधःस्थितं पुंस्त्वम् ।
मूर्त्तौ तत्रात्र नृहरे मुख्यः को वावमन्यतेऽन्येन ॥ १९ ॥

पुंसूक्तपूर्वकैस्तैः पुरुषत्वं मुख्यमेव ते विदितम् ।
कथमियममुख्यतास्मिन् घटते घटिकाद्रिमनुजमृगराज ॥ २० ॥

विदधति न भाग्यलक्ष्मीविरहविलासात्तविकृतयो मनुजाः ।
श्रवणामृतेषु घटिकाशैलवनप्रिय वचःसु ते श्रद्धाम् ॥ २१ ॥

कार्यं हिरण्यहरणं घटिकाचल्लुब्ध कंसमुख्यहरण वा ।
अङ्गस्त्वमाश्रितानां हन्त किमखिलान्यनर्थजातानि ॥ २२ ॥

दोषा भमान्तरहिताः स्वामिन् घटिकेन्द्र तावकाश्च गुणाः ।
तदपि गुणैस्त्वदुपपन्नैः स्थाने हीनाश्रिता जिता दोषाः ॥ २३ ॥

पादाम्बुजेन लसता प्रसृमरमधुना परार्ध्यगन्धेन ।
श्रयतां शमयसि घटिकाशैलप विपरीतवासनाः सकलाः ॥ २४ ॥

प्रगुणा परं प्रसादं प्राप्ता निपुणेन पदविदा ग्रथिता ।
सुतरां त्वयैव घटिकायायक शोभेत सूक्तिहारलता ॥ २५ ॥

सरससुमनोऽभिरामा साधु च सस्कारसभृनोज्जसा ।
समुपैति सूक्तिलतिका सद्वादमृतफल तव हि साफल्यम् ॥ २६ ॥

सत्पक्षपातसुभगं सन्मानसरसिकमम्बुजासक्तम् ।
सुवनाश्रयं विशुद्धं बुध्ये घटिकावनौक्स हंसम् ॥ २७ ॥

सुमनोरसकृनसङ्ग (स्य)स्मरणविशेषेण तोषितानङ्गम् ।
कमलालयान्तरङ्गं कलये घटिकाद्रिकल्पतरुभृङ्गम् ॥ २८ ॥

दुर्गतिदुःखिनचितान् दुष्करयोगान् विमुच्य सुखसेन्याम् ।
प्राज्ञाः प्रयान्ति नित्यां निभृतिं घटिकाद्रिभूपमालम्ब्य ॥ २९ ॥

कलयन्ति नैव सन्तः कापुरुषद्वारि वारणाकदनम् ।
घटिकाशिखरिसुकुन्द कमपि निर्धिं सुलभमनवधिं लब्ध्वा ॥ ३० ॥

मन्त्रमयकूर्मरूप वररुद्ध पद्ममपि महापद्मम् ।
कुन्दमसित मुकुन्दं को वा घटिकाद्रिनवनिधिं न भजेत् ॥ ३१ ॥

काञ्चनमये स्फुरन्त कचन घटिकामहीभृतः कटकैः ।
रूपमणिमर्षरहितं के वा न विदन्ति कृत्स्नतः श्लाघ्यम् ॥ ३२ ॥

ससरणसरणिप्रान्थाम्नापत्रयतरणिविरणसतता ।
आश्वसिना घटिकाद्री हरिचन्दनमेत्य शीतलच्छायम् ॥ ३३ ॥

मुक्तं निरञ्जनवद्धं मूलं जगतां फलं च घटिकाद्री ।
आकल्पयनाद्भुत महदाकण्ठ मनुजमानने मिहम् ॥ ३४ ॥

पश्यन्ति नयनहरिणाः स्पष्टं घटिकाद्रिलुब्धकं यावत् ।
परिसरचरैस्तु तावत् पातकपतगैः पलायितं कापि ॥ ३५ ॥

विमलमणिहेमकटकं विकसितवनमालमुल्लसन्मौलिम् ।
घटिकाद्रिसुहृदमीडे काञ्चनपीतांशुकावृतं प्रांशुम् ॥ ३६ ॥

सद्भिः परिगतममलैः संश्रितसर्वसहं हिरण्यकृतम् ।
घटिकाद्रिपं सुमेरुं कलये सर्वोत्तरं सुरैः सेव्यम् ॥ ३७ ॥

सरसमविप्लुतवेलं संभृतमणिराजसरसिजाशङ्खम् ।
गम्भीरममितममलं गाहे घटिकाचलेशकलशाब्धिम् ॥ ३८ ॥

विगततमोग्रहमचलं वृद्धिक्षयरहितमनुदयास्तमयम् ।
विकसितमानसकमलं वीक्षे घटिकाद्रिविधुमहो विमलम् ॥ ३९ ॥

निरवधिक्रान्त्यमहसा निर्मलमुक्तानुबन्धसुभगेन ।
घटिकाद्रिमकुटभाजा मणिना मम मनसि धारितं तिमिरम् ॥ ४० ॥

अविस्त्विसृष्टमरसृणिना हरिमणिना सततमाहितौज्ज्वल्यः ।
घनकनककल्पितोऽयं कटको घटिकामहीभृतो भाति ॥ ४१ ॥

सुमनोभृतेन मधुना सुतरां मधुरेण शुद्धिगुणभाजा ।
मम घटिकाचलजनुपा मानसानामा समुत्सुको भृङ्गः ॥ ४२ ॥

अणुतरमपि स्वमन्यानर्पयतः सततमाप्तुकामेन ।
घटिकाचलप्रणयिना विपुलं विहितं हिरण्यद्रानमहो ॥ ४३ ॥

अननुगुणविषयवीक्षामनिदं प्रथमां सरस्वतीं मुक्त्वा ।
घटिकाचलप्रणयिना घटयति दृष्टिं घनानुरागमयीम् ॥ ४४ ॥

घनकरुणामृतपूरैर्घटिकाचलकृष्णामेघतो जन्तै ।

पापाटयी प्रदग्धा भजते चित्र भवाम्बुधि शोपम् ॥ ६५ ॥

गोभि प्रकाशिनार्थाद् गोप्तुर्घटिकाभिधानवाद्भ्युदितात् ।

जागर्ति सततनिद्र सवितुर्जगता मन सरोर मे ॥ ६६ ॥

रष्टेन येन रौद्रो रग्णो धरणिं जगाम शरभोऽपि ।

स न दुरितदन्तिनोऽस्माद् घटिकाद्विहरे कथ न त्रिभ्यति मे ॥ ६७ ॥

अन्याहृतप्रचारादवमनमन्त्रौषधात् सहस्रास्यात् ।

पानकमूपकनिबहात् पायात् घटिकाद्विमोगिन को वा ॥ ६८ ॥

कलितपुरषार्थसार्थाद् घटिकाघटितात् सनातनाद् धर्मात् ।

किं वा प्रमाद्यता स्यात् क्षेम ह्यत्राप्यमुत्र वा पुताम् ॥ ६९ ॥

घनसमयनिर्यपेक्षाद् घटिकाचलभूमिर्भर्तुरद्भुता ।

क्षालयति कलुषमलिन काचन करणातरङ्गिणी भुवनम् ॥ ७० ॥

संनिहितशङ्खपद्मात् सर्वसत्तात् सफलपुष्पजनसेव्यात् ।

घटिकाद्विराचराजात् का या न स्यात् समाश्रिता संपत् ॥ ७१ ॥

वृत्तिनविषानलमूर्च्छाविमुपितचित्तान् भवोरगग्रस्तान् ।

तुर्वाव लब्धसत्तान् को वा घटिकाद्विगारडिकतोऽन्य ॥ ७२ ॥

नित्यान्निरस्तदोषान्नियतपदात् पुष्पनीर्तनश्रवणात् ।

विनतोचिताभिधानाद् ब्रह्मण एवाधिगयते सकलम् ॥ ७३ ॥

शुद्धिमपवनयतोऽग्न्या स्वालोकेनैव चक्षुषो जगताम् ।

घटिकाद्विमित्रोऽन्य कल्पेऽखिल्लोकान्धव नाहम् ॥ ७४ ॥

अमृतप्रवाहसहजैरालोकैरमलशीतलैः स्नपिताः ।

विविधान् भवदंवादान् विजहति घटिकाद्रिविलसितस्य विधोः ॥ ७५ ॥

धर्मोत्तरं द्विपाद्रेः शङ्के घटिकाद्रिमत्र न विवादः ।

केनाङ्गकारि नास्मिन् कृष्णमृगस्यास्य नियतसंवासः ॥ ७६ ॥

अमृतापणं श्रितानामभिदुररसनत्वमार्जवं गमने ।

कथमिव च गरुडसर्यं घटिकाचलकृष्णभोगिनो घटते ॥ ७७ ॥

आगःसु संश्रितानामनभिज्ञस्यात्मसाम्यदस्याहम् ।

नियमेन सेवकः स्यां नित्यं घटिकाद्रिभूमिपालस्य ॥ ७८ ॥

सत्त्वोत्तरस्य दानं सद्ब्रह्मो घटिकाद्रिभूमृतो युक्तम् ।

सुतरां पापरतानां युज्येत कथं सुरद्विपां दानम् ॥ ७९ ॥

घटिकाद्रिकामसुरभेः काङ्क्षापदसकलफलदुहो जगताम् ।

मातुर्गवां मयि स्याद् वरसे बहुलं कथं न वात्सल्यम् ॥ ८० ॥

हन्त न जहत्यमोघामाशिपमायुःश्रियं प्रयुञ्जानाः ।

घटिकाचलहरिचन्दनपार्श्वमहीनाः सुपावनाहाराः ॥ ८१ ॥

सदमृतफलस्य घटिकाशैलगसालस्य सन्निवगस्यापि ।

शब्दादिनिम्बसेवां संत्यजति न हन्त हृदयकामो मे ॥ ८२ ॥

अमलानुरागसलिलैरभिलाषमलान्यपोह्य सकलानि ।

कुसुमैरहिंसनाद्यैः कुर्यां घटिकाद्रिदैवतस्वार्चाम् ॥ ८३ ॥

धनदाद्यैरपि न परैः साध्यं सुमहद्विरण्यदानं तत् ।

सुकरेण कृतवतः स्यात् तुल्यो घटिकाद्रिभूमृतः को वा ॥ ८४ ॥

जनयत्यवति च सकलज्जापयति यो हितहिते शास्त्रात् ।
साम्ये तु तस्य को वा ज्ञानी घटिकाद्रिसर्वजनकस्य ॥ ८५ ॥

दोषाकरे विरागं सूर्यालोके विकासमामेदम् ।
पद्माख्यामपि बहूतो युक्त घटिकाद्रिपस्य केसरिता ॥ ८६ ॥

तन्वी मयाद्य लब्धा तपसा विपुलेन भक्तिबन्धेयम् ।
भजनामत्र्यभिचारं भाव घटिकाद्रिमर्त्तंरि प्रौढा ॥ ८७ ॥

भाम्बति सुरासुरगुरौ भोगिनि बन्दास्मौम्यमन्दारे ।
घटताममायघटिते घटिकाद्रिविधौ कथं ब्रह्मे, पीडा ॥ ८८ ॥

समर्पिनि सुरनेशे पुण्यजने पावके जगत्पाणे ।
श्रीदे शिवेऽपि घटिकाशैलहरौ सति किमन्यदिवपालैः ॥ ८९ ॥

यस्योदयः परार्थो यस्याल्लेकेन यात्यथ विलयम् ।
काले च वोऽयति यो घटिकाभिन्नेऽत्र को विरागी स्यात् ॥ ९० ॥

सरमे जाग्रति घटिकाशैलगते सरमिजालये मेहात् ।
विरमेपु नित्तनामा विषयधरकेपु विभ्रमति मृद्गः ॥ ९१ ॥

विभ्रति सदैव लक्ष्मीं विभ्राम्यति मित्रमण्डले रिदुषाम् ।
घटिकाद्रिसाध्वंभौमे घटते किं वा न सश्रिताभिमतम् ॥ ९२ ॥

श्रिनघटिकाचलशिवरे स्थिरकरणापूरुनिर्भरे गिशिरे ।
दोऽयन्ति विमलयक्षा दिव्ये कमलालये चिरं हताः ॥ ९३ ॥

विहरति बहुगुणजाले वीरे घटिकाद्रिकृष्णार्त्मनिभे ।
विजहति समस्तनापान् विजयन्ते मृत्युमपि निमंद्महो ॥ ९४ ॥

कनकमयकटकशोभां कलयति घटिकामहीभृतो रुचिरे ।
 दीप्तिमति कृष्णरत्ने दृष्टे त्रासलवमनुभवेत् को वा ॥ ९५ ॥
 सप्तर्षिसेव्यमाने संततसुमनस्कृते सहस्राक्षे ।
 रमतां मनो हरौ मे राजति घटिकाद्रिरत्नसानुतटे ॥ ९६ ॥
 पादस्पर्शनविभवात् पावितभुवने प्रबोधितात्मगुणे ।
 भजति घटिकाद्रिमित्रे भगवति भावं मनःसरोजं मे ॥ ९७ ॥
 तुष्टेऽल्पतः सुशीले सुगुणगृहीते सुलक्षणे सुदृढे ।
 आरोपितो मदीयो भद्रे घटिकाद्रिधूर्वहे भारः ॥ ९८ ॥
 अननुगुणामपि वाणीमागःसंदोहमन्दमतिकलिताम् ।
 अङ्गीकरोतु भगवानाश्रितदोषावलोकनाकलयः ॥ ९९ ॥
 स्वामिन एव कृतिर्मे सूक्तिस्तोषाय तदपि तस्थैषा ।
 स्वोक्तमनुवदति वाले सुतरां तातो हि तोषमुपयाति ॥ १०० ॥
 भक्तोचितोपयुक्तां भक्त्या सौम्यवरकिं करोपहताम् ।
 अमृतफलावलिमनघां मृदुलामास्वाद्य मृत्युमति यन्ति ॥ १०१ ॥
 इति श्रीघटिकाद्रिनाथशतकं समाप्तम्

५८. चक्रपाण्यष्टकम्^१

सतोयतोयदालिनीलदिव्यविग्रहोपरि
 स्फुरद्विरण्यकान्तिजालशोभिपीतवाससे ।

^१ Edited from the single MS. No. 67160 (D. C. No. 1563).

विनीटरलरोचिपा विनिर्जिनेष्णरश्मये
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ १ ॥

ललामशोभिततदङ्गसौभगात्ममूर्तये
लल्यटगोर्ध्वपुण्डकान्निघृतपातकालथे ।
प्रकुञ्जरवारिरुच्छदायतात्मचक्षुषे
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ २ ॥

अनर्घरत्नदीप्तिपुञ्जहैमकुण्डलरजिपा
धगद्धगायमाननैजगण्डयुग्मशोभिने ।
अमन्दशीतमन्दहासनिर्जितामृतांशवे
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ३ ॥

प्रशस्तकम्बुकथरप्रलम्बिकौस्तुभोत्सद्-
वृहद्विशालवक्षसि स्थितेन्दिराविमूर्तये ।
भुजङ्गराजभोगदीर्घभूषणाढ्यवाहवे
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ४ ॥

समस्तजीवसतताण्डकोटिपूर्णकुक्षये
सदन्तरङ्गरत्नपीठवासिनेऽमल्यत्मने ।
स्वगाधिराजवाहनस्थिताय शेषशायिने
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ५ ॥

अशेषभूतभौतिकादिनिश्चसृष्टिशक्तिमद्-
विधातृजन्मभूमिभूतनामिपङ्कजश्रिये ।
समस्तवेदसनुतप्रभावपुङ्निजाङ्घ्रये
नतिर्ममास्तु सततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ६ ॥

दशाननाद्यनेकदुष्टनिग्रहार्थमादराद्
 गृहीतरामकृष्णपूर्वेदित्र्यमूर्तिकोटये ।
 गत्रेन्द्रपूर्वेनजभक्तपालनैकदृष्टये
 नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ७ ॥

अनायिकस्वरूपभूतपारमार्थिकाश्रया-
 दस्त्रण्डसच्चिदात्मकस्वरूपमात्रगोभिने ।
 अथापि तत्तदुत्सवाय तत्तदात्मकाय ते
 नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ८ ॥

चक्रपाण्यष्टकस्तोत्रमिदं भक्त्यैव यः पठेत् ।
 विपद्यकाले तस्यास्ति भयलेशोऽपि सर्वदा ॥ ९ ॥

इति श्रीचक्रपाण्यष्टकं समाप्तम्

५९. तत्त्वार्थसारावलिः^१

मुद्रलक्षणयोगिविरचिता

I

श्रीमद्वेङ्कटनायकं श्रुतिशिरःसीमन्तिनीवल्लभं
 लक्ष्मीप्राणधवं भुवःपतिमजं सर्वेश्वरं सद्गुणम् ।

^१ Based on a single transcript, No. TR 811 (D. C. No. 3073). It is on the God Veṅkaṭeśvara, worshipped on the famous hill, Tirumalai (Tirupati). श्रीवेङ्कटेश्वरस्तुतिरूपा is written below the title in the MS.

विरीटरलोचिपा विनिर्जिनेष्णश्मये
नतिर्ममास्तु संतनं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ १ ॥

ललामशोभितत्तदङ्गसौभगात्ममूर्तये
ललाटगोर्ध्वपुण्ड्रकान्तिधृतपातकालये ।
प्रकुल्लरलवारिरुच्छदायतात्मचक्षुषे
नतिर्ममास्तु संतनं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ २ ॥

अनर्घरलदीप्तिपुञ्जहैमकुण्डलस्त्रिपा
धगद्धगायमाननैजगण्डयुग्मशोभिने ।
अमन्दशीतमन्दहासनिर्जितामृतांशवे
नतिर्ममास्तु संतनं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ३ ॥

प्रशस्तकम्बुकंधरप्रलम्बिकीस्तुभोऽसद्-
वृहद्विशालवक्षसि स्थितेन्दिराविभूतये ।
भुजङ्गराजभोगदीर्घभूषणाटव्याहवे
नतिर्ममास्तु संतनं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ४ ॥

समस्तजीवसंतताण्डकोटिपूर्णकुक्षये
सदन्तरङ्गरलपीठवामिनेऽमलात्मने ।
खगाधिराजवाहनस्थिनाय शेषशायिने
नतिर्ममास्तु संतनं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ५ ॥

अशेषमूलभौनिकादिविश्वसृष्टिशक्तिमद्-
विधातृजन्मभूमिभूतनामिषङ्गजस्थिये ।
समस्त्वेदसंनुतमभावयुञ्जिजाद्मये
नतिर्ममास्तु संतनं हृदिस्थचक्रपाणये ॥ ६ ॥

दशाननाद्यनेकदुष्टनिग्रहार्थमादराद्
 गृहीतरामकृष्णपूर्वेदिव्यमूर्तिकोष्ठये ।
 गजेन्द्रपूर्वनैजमक्तपालनैकदृष्टये
 नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्यचक्रपाणये ॥ ७ ॥

अनायिकस्वरूपभूतपारमार्थिकाश्रया-
 दस्रण्डसच्चिदात्मकस्वरूपमात्रशोभिने ।
 अथापि तत्तदुत्सवाय तत्तदात्मकाय ते
 नतिर्ममास्तु संततं हृदिस्यचक्रपाणये ॥ ८ ॥

चक्रपाण्यष्टकस्तोत्रमिदं भक्त्यैव यः पठेत् ।
 विपच्चक्रान्न तस्यास्ति भयलेशोऽपि सर्वदा ॥ ९ ॥

इति श्रीचक्रपाण्यष्टकं समाप्तम्

५९. तत्त्वार्थसारावलिः^१

सुब्रह्मण्ययोगिविरचिता

I

श्रीमद्वेङ्कटनायकं श्रुतिशिरःसीमन्तिनीवल्लभं
 लक्ष्मीप्राणधवं भुवःपतिमजं सर्वेश्वरं सदगुणम् ।

^१ Based on a single transcript, No. TR 811 (D. C. No. 3073). It is on the God Veṅkateśvara, worshipped on the famous hill, Tirumalai (Tirupati). श्रीवेङ्कटेश्वरस्तुतिरूपा is written below the title in the MS.

शङ्खं चक्रमथाभयं वरमथ स्वैः पाणिभिः संततं

विभ्राणं भगवन्त्रमार्तिहरणं वन्दे मदिष्टार्धदम् ॥ १ ॥

श्रीशेषाद्रिनिवासिनं स्मितमुखं चन्द्राननं श्रीपतिं

वागीशादिसुरेन्द्रवन्दितपदं वन्दे हरिं सुन्दरम् ;

ज्ञानानन्दधनं श्रुतिस्तुतगुणं सर्वजमात्मेश्वरं

सर्वापद्विनिवारकं च सदयं सत्यं परं शाश्वतम् ॥ २ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनाथ तावक्पदं दीनार्तिविच्छेदनं

कामप्रापकमर्थिनां कलिमलप्रध्वंसि सेध्यं सुरैः ।

कल्याणाकरमाश्रितोऽहमधुना किं चिन्तयानन्तया

स्विये मामव माधवाखिलजगत्सरक्षणैकव्रत ॥ ३ ॥

व्याधिव्यालविषं निरर्हय विहंगाधीशयान प्रभो

मोहध्वान्तहरे हरे घणमहामतेभविद्रावणे ।

श्रीमद्वेङ्कटनाथ मामत्रमहादारिद्र्यदावानलं

कारुण्यामृतयर्षिणा प्रशमयापाङ्गेन पश्यन् मुहुः ॥ ४ ॥

रग्यानां निजपदमाश्रितयतां भीतात्मनां यत्कलौ

क्षिप्रारोग्यविधायकं ज्वरहरं सौख्याभयेष्टप्रदम् ।

लक्ष्मीशं वरवेङ्कटाचलपतिं धन्वन्तरिं धार्मिक

पक्षीन्द्रध्वजमक्षयं सङ्करणं वैशेश्वरं प्रार्थये ॥ ५ ॥

ब्रह्म ब्रह्महरीशङ्खपमर्तितं नायागुर्णवीम्बुत-

स्त्वामाहुः श्रुतयोऽथ निर्गुणमिमाः श्रीवेङ्कटेश प्रभो ।

कार्यत्वाज्जगतोऽस्य हेतुरस्मिन्निः कर्तेति नैवापिकै-

स्त्वं क्षेप्राह नुनोऽपि वेदकल्पिनिः शब्दैस्तथा बोधितः ॥ ६ ॥

नाकेन्द्रादिनिकेतनाय नलिनद्वन्द्वप्रतिद्वन्द्वद्वग् -

रम्याय प्रतिपन्थिदैत्यदमनायास्तु श्रियः प्राप्तये ।

नाथायासदभीप्सितस्य निगमान्तालंक्रियाशोभिने

निर्निद्राय समस्तजीवजगतीसंरक्षिणे मङ्गलम् ॥ ७ ॥

चन्द्रस्येव हि चन्द्रिका तव विभो संतोषिका या कृपा

जीवेषु स्वत एव सिध्यति ततः स्यादिष्टमस्मादृशाम् ।

किं संप्रार्थयते स्तनंधयशिशुस्तन्मातरं मे पयो

देहीतीश्वर नेच्छतामपि शिवं श्रीवेङ्कटेशार्पय ॥ ८ ॥

वन्दे वेङ्कटनायकाङ्घ्रियुगलं वन्दारुमन्दारकं

वन्दे तत्करपद्मयुग्ममनिशं वृन्दारकेष्टप्रदम् ।

वन्दे तन्नयनारविन्दयुगलीमिन्द्रादिकेन्द्रिन्दिरा-

नन्दार्थामपि चोर्ध्वबाहुयुगलं यच्छङ्खचक्रान्वितम् ॥ ९ ॥

ध्यायामि श्रुतिशाखिपल्लवपदं द्रक्ष्यामि लक्ष्मीपतिं

सेवे सर्वसुखप्रदं सुरवरं श्रीवेङ्कटाद्रीश्वरम् ।

सच्चित्तसौख्यमयं स्मरामि सततं सर्वज्ञमात्मेश्वरं

विष्णुं जिष्णुमनन्तसद्गुणगणं सर्वस्वतन्त्रं विभुम् ॥ १० ॥

जीवानामुपभोगसाधनवपुः कारुण्यतः कल्पय-

न्निष्टप्राप्तिमनिष्टवर्जनमपि प्रख्याप्य चाहृष्टतः ।

तत्संपादककर्ममार्गमखिलं तस्मान्निवृत्तिं विभो

वेदैस्त्वं विशदीकरोपि भगवन् श्रीवेङ्कटाद्रीश्वर ॥ ११ ॥

शेषाद्रीश्वर तावकान् गुणगणान् वक्तुं फणाभृद्वरो

नालं कोऽहमतीव मन्दधिपणश्चेतः परं फाह्वति ।

तन्मे साहसमद्य पूर्णशशिनं चाहर्तुमिच्छावतो

डिम्भस्येव मुहुर्निरीक्ष्य सदयं मां पाहि लक्ष्मीपते ॥ १२ ॥

नाथ त्वं पुरुषोत्तमोऽसि कमला पत्नी वरा देवता

पुत्रः पद्मभवश्च वाहनमहो ताक्ष्यस्त्रयी विग्रहः ।

शस्त्रं चापि सुदर्शनं निजवपुः सच्चिन्मयं सद्गुणं

त्वं चानन्दघनोऽसि वेङ्कटपते मां पाहि विश्वेश्वर ॥ १३ ॥

उन्मीलत्पुलकाङ्कुरं सुखजलत्नाव्यक्षिहर्षोन्मिष-

द्वयत्यस्ताक्षरगद्गदस्वरमुदूढप्रीतिसत्सात्त्विकम् ।

लोकन्यापृतिवर्जितं निजमुखैकावासलक्ष्यं कदा

श्रीमद्वेङ्कटनाथ ते पद्मयुगं द्रक्ष्याम्यहं निर्भयः ॥ १४ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनायकाङ्घ्रिकमलं धद्वातटाकोदितं

भक्तिध्यानतपोजलस्थितमपि स्वास्तितवयकन्दोद्भवम् ।

वेदान्तार्कुरचिस्फुटं सकलचैतन्यस्फुरद्भ्रमरं

त्राणोदारमरन्दशक्तिमुखसंवित्सत्यरूपं मजे ॥ १५ ॥

द्वैतध्वान्तदिवाकरे मुरहरे मध्वादिविध्वंसके

सत्तामात्रशरीरिणि प्रियतमे सर्वस्य जन्तोः शिवे ।

आनन्दात्मनि चिन्मये निरुपमे मूलप्रकृत्याश्रये

सर्वज्ञे सकलेश्वरे विहरतु श्रीवेङ्कटेशे मतिः ॥ १६ ॥

श्रीमद्वेङ्कटशैलनाथ भगवन् मामद्य दीनं विभो

श्रामंश्राममपेक्षितासिकृतिषु आग्यन्तमप्रासितः ।

स्वामेवाश्रितलोकरक्षणचणं स्वामीति मत्वा दृढं

नामैवेश्वर ते स्मरन्तमपहृजानन्दय श्रीपते ॥ १७ ॥

यस्याद्रिः स्पृशतामघान्यपनुदत्यहाय यत्संनिधि-

वैकुण्ठादतिरिच्यते यदुदरं ब्रह्माण्डकोट्याश्रयम् ।

यन्नाम स्मरतां मनोरथततिः सार्धैव यद्भक्तिमाञ्-

जीयाद् वेङ्कटनायकः स भगवानस्मान् भयात् त्रात्विह ॥ १८ ॥

श्रीशेषाद्रिविहारिणं कृतजगत्संरक्षणं चक्रिणं

श्रीवत्साङ्कितवक्षसं कनकभासंस्पर्धिसद्भाससम् ।

कस्तूरीधनसारकुङ्कुमिलत्कालेयकालेपनं

कल्याणैकनिकेतनं भज मनः कौमाररूपं हरिम् ॥ १९ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनायकस्य सकलप्राणिप्रियस्य प्रभो-

र्लक्ष्मीनेतुरनन्तपुण्यफलदस्योदारदानस्य च ।

दातुश्चाहमिहास्मि संप्रति पुमर्थार्थप्रतिग्राह्यतो

दारिद्र्यं न ममास्ति पुष्कलधनग्रामस्य चणं कुतः ॥ २० ॥

श्रीकान्तं शरदिन्दुकान्तिहसितं श्रेयस्करं प्राणिनां

पाकारिप्रमुखामरार्चितपदं पाथोजरम्येक्षणम् ।

लोकानां जननस्थितिप्रलयकृल्लीलाविलासं हरिं

नाकारातिरिपुं निस्तदुरितं श्रीवेङ्कटेशं नुमः ॥ २१ ॥

चक्षुर्दक्षिणमञ्जपोपणरतं सद्यं तदब्जात्मकं

पादावब्जनिगौ करे च विलसत्यब्जं तु यस्याब्जजः ।

सूनुश्चाब्जनिकेतना भगवती पत्नी च नामौ स्वके

भात्यब्जं भुवनत्रयं स भगवानव्यात् स शेषाद्रिराट् ॥ २२ ॥

दीनानाथदयालुना भगवतानूनप्रभावेन च

ज्ञानानन्दघनेन चेतनगणत्राणप्रवीणेन च ।

श्रीनाथेन गुणैकतानतनुना श्रीवेङ्कटस्वामिना

को नामार्तिहरेण जन्तुरधुना न स्यात् सनाथः कलौ ॥ २३ ॥

सत्यानन्दचिदम्बुधौ गुणमणिस्थाने च मुक्ताश्रये

कारुण्योर्मिकलापिनि श्रितसमस्तप्राणिवर्गे तथा ।

ब्रह्माण्डाह्वयबुद्बुदे धनमहामायावलम्बे त्रयी-

घोषे श्रीमति वेङ्कटेशजलधौ चेतो भदीयं प्लवः ॥ २४ ॥

यन्नामस्मरणप्रवीणजनतानन्दोपभोगैकम्-

र्यत्पादाङ्गुरुहृद्वयीप्रणतिरप्यापन्नितृचिप्रदा ।

यत्साक्षात्करणं नरस्य पुरुषार्थाप्तौ भवेत् कारणं

श्रेयोदानचणं करार्पणकृते तं वेङ्कटेशं भजे ॥ २५ ॥

सुब्रह्मण्यमुखोदितस्तुतिमिमां श्रीवेङ्कटाद्रीशितुः

सौभाग्योपचयप्रदां श्रुतिमयीं तत्रार्थसारावलिम् ।

यः प्रातः प्रतिमन्दवारमनिशं भक्त्या पठेत् सादरं

तस्येष्टार्थसुखासिन्धोषविजयारोग्यायुराप्तिर्भवेत् ॥ २६ ॥

II

श्रीवेङ्कटाचलनिकेतनमाश्रयामः

श्रीभूतनाथमखिलारमशरण्यपादम् ।

श्रीमन्ति यद्भजनशीलकुलानि लोके

धन्यानि धीवल्लतपःसुसकीर्तिभाञ्जि ॥ २७ ॥

यत्पाददर्शनपवित्रितलोचनानां

यत्सुष्यनामपरिकीर्तनपुष्पवाचाम् ।

श्रेयांसि नित्यसुलभानि नृणां भवन्ति
श्रीवेङ्कटाचलपतिः परिपातु सोऽस्मान् ॥ २८ ॥

सच्चित्सुखादिदमजायत वर्तते च
सच्चित्सुखे लयमुपैति जगत् समस्तम् ।
सच्चित्सुखं तदिति वेङ्कटशैलनाथ
शुद्धाद्वयं श्रुतिरिहाह तव स्वरूपम् ॥ २९ ॥

पूर्णांमृत्तुतिलसद्बदनस्य पद्म-
पत्राभदीर्घनयनस्य रमाधिनेतुः ।
श्रीवेङ्कटाद्रिवसतेः कमनीयरूपं
कल्याणदं भवतु लोचनगोचरं नः ॥ ३० ॥

आराधितोऽपि भगवन्नधुना कलौ त्वं
किं नाम यच्छसि सुखं सकलास्तिकेभ्यः ।
गोमांसखादिवशवर्तिनि भूतले च
गोविप्रसौख्यकरणे किमु वीजमस्ति ॥ ३१ ॥

आरोभ्यदायिनि तपःफलदातरि त्व-
यीशे समस्तजगतां श्रितकल्पवृक्षे ।
श्रीवेङ्कटाद्रिनिलये वरदे प्रसन्ने
नाहं विभेमि दुरितामयदुःखसंघात् ॥ ३२ ॥

चन्द्रश्चकोरमिव पूर्णतनुः करैः स्वै-
राप्याययत्यमृतगुः सद्यैरपाङ्गैः ।
श्रीवेङ्कटेश भगवन् विपयाभिलाष-
संतप्तचित्तमधुना परिपाहि मां त्वम् ॥ ३३ ॥

जीवोपभोग्यजगदाकलनावनादि-

दक्षं दयार्द्रहृदयं दयितं रमायाः ।

दामोदरं दरविकस्वरपुण्डरीक-

पत्रेक्षणं भजत पद्मगमूधरेणाम् ॥ ३४ ॥

दीनात्मरक्षणनिसर्गद्विधापयोधिं

मानावनैकविरुद्धं निजकिंकराणाम् ।

श्रीनायकं श्रितसुजंगमराजभृक्षं

को नाम नाश्रयति चित्सुखरूपमर्था ॥ ३५ ॥

नेत्रोत्सवं निखिलसाधुजनस्य नित्यं

श्रोत्रोत्सवं श्रुतिनुतं श्रितवेङ्कटाट्टि ।

दिव्यं हरेर्निखिलजीवशरण्यमाडे

रूपं च नाम रमणीयमनन्ययोगम् ॥ ३६ ॥

श्रीशेषशैलशिखराभरणं रमायाः

माणमियं श्रुतिशिरःसरिदीगनन्द्रम् ।

वित्तार्थिविचदमपारकूपं प्रपद्ये

श्रीवेङ्कटेश्वरमखण्डसुखैकतानम् ॥ ३७ ॥

संसारसागरमपारमिहातितोषो-

र्मत्वस्य मृत्युमकरामयजन्तुजुष्टम् ।

श्रीवेङ्कटेश्वरपदस्मरणादृतेऽस्ति

नान्यः प्लवः प्रवितताघिशताकुलस्य ॥ ३८ ॥

दुष्पारकुक्षिभरणोद्यमदुर्विदग्धं

दुर्वारदुःखशतदन्तुरितान्तरङ्गम् ।

दोषैकतानमतिदीनममुं दयालो

देवेश वेङ्कटमहीधरनाथ पाहि ॥ ३९ ॥

अज्ञानपातकमहामयशत्रुचिन्ता-

दुःखर्णदोषशमनाय तवैकमेव ।

श्रीवेङ्कटेशचरितामृतपानरूपं

दिव्यौषधं न हि ततोऽधिकमस्ति विष्णो ॥ ४० ॥

श्रीवेङ्कटेश भगवद्भगतः पितासि

माता च मामकगुरुः परिपालकश्च ।

गर्भस्थितस्य भरणे जनने सहाय-

स्त्वं गर्भिणीं च परिरक्षसि दीनबन्धो ॥ ४१ ॥

कंदर्पकोटिजनकानपि कांश्चिदीडे

कल्याणजालकलनैकपटीयसोऽन्यान् ।

कल्याधिदावशमनोद्यतवृष्टिधारा-

पूरांश्च वेङ्कटपतेः करुणाकटाक्षान् ॥ ४२ ॥

श्रीवेङ्कटेश भवदीयकृपाकटाक्ष-

संजीवितस्य सकलेप्सितभोगभाजः ।

विद्वज्जनस्य कलिदोषलवातिशङ्का

नैवास्ति धर्मपरिरक्षकता यतस्ते ॥ ४३ ॥

कल्याणकल्पतरुभिः करुणाकटाक्षैः

कंजातदर्पशमनैः कल्याणशु धन्यान् ।

अस्माननन्तधरणीधरमौलिवास

लक्ष्मीपते सकललोकशरण्य विष्णो ॥ ४४ ॥

पूर्णामृतद्युतिलसद्ददनाय फुल्ल-

पद्मेक्षणाय वरदामयपाणयेऽस्तु ।

शेषाद्रिमौलिनिलयाय रमासखाय

शङ्खारिभृत्करयुगाय नमःसहस्रम् ॥ ४५ ॥

वैश्वानरोऽस्युदरगः सकलस्य जन्तो-

भुंक्तान्नपाकरसभोजनदेहवृद्धीः ।

कुर्वन् क्षुधां प्रतिदिनं कुरुपे त्वमेव

भुङ्क्वाद्य वेङ्कटपते परिपाहि मां त्वम् ॥ ४६ ॥

मध्यादिमत्तगजकुम्भविदारणैक-

दक्षोमसिंहवपुषे परमेश्वराय ।

विद्यामयाय भजकाभयदाय सन्तु

श्रीवेङ्कटाद्रिनिलयाय नमांसि नित्यम् ॥ ४७ ॥

श्रीवेङ्कटेशभगवत्चरणं भवाव्यि-

संतारणं भजकभावुककारणं च ।

भक्तार्तिसंहरणमर्थिजनेप्पितार्थ-

विश्रान्तैकनिपुणं शरणं भजामः ॥ ४८ ॥

अर्थं हि सर्वजनकाम्यमदुःखलेश-

मानन्दमाहुरनुभूय च यं महान्तः ।

तत्साधनं च भवतीत्युभयात्मकस्तु

श्रीवेङ्कटाचलपतिः स हि मे पुमर्थः ॥ ४९ ॥

स्रष्टा रजोगुणयुनः परिपालकस्त्वं

सत्त्वान्वितश्च तमसा पिहितो निहन्ता ।

विश्वस्य कारणममुष्य गृणन्ति वेदा-
स्त्वामेव वेङ्कटपते भगवन् रमेश ॥ ५० ॥

आपन्निवारणमनाथजनावनैक-
दीक्षाधुरीणकरुणं जगतां शरण्यम् ।
श्रीशं श्रितामरतरुं शशिसूर्यनेत्रं
सेवेऽन्वहं सपदि वेङ्कटशैलनाथम् ॥ ५१ ॥

लक्ष्मीधवाय लसदुत्तमसद्गुणाय
लावण्यरत्ननिधये ललितसिताय ।
लीलाविनिर्मितजगत्तिरक्षणैक-
शीलाय सन्तु नतयः सततं मदीयाः ॥ ५२ ॥

कल्याणमूर्तिमखिलाघनिवृत्तिमूल-
लीलाचरित्रमहिराजगिरीन्द्रवासम् ।
श्रीवेङ्कटेश्वरमनन्तमपारवीर्यं
सेवे श्रिये श्रितजने सदयं सदैव ॥ ५३ ॥

विश्वावनध्यसनिने निजकिंकरेषु
विश्वासिने विहितदुष्टनिवर्हणाय ।
विद्रावितात्मरिषवे विधिवन्दिताय
श्रीवेङ्कटाद्रिपतयेऽस्तु मग प्रणामः ॥ ५४ ॥

आज्ञापमुद्दनुजनिग्रहदुग्धसिन्धु-
निर्ममन्दरसमुद्धरणादि कर्तुम् ।
पाठीनमूर्तिमपि कच्छपदिग्रहं त्वां
श्रीवेङ्कटेश भजनां न भयं कदाचिन् ॥ ५५ ॥

आनन्दमाशु सदयं ह्यभयं विधेहि
 रोगं निराकुरु निर्वह्य चित्तापम् ।
 श्रीवेङ्कटाचलपते शरणं त्वमेव
 देह्यन्नमीश परिपोष्ययुताय मह्यम् ॥ ५६ ॥

श्रीवेङ्कटाचलपते शरणागैक-
 संरक्षणव्रत समस्तमुखैकधामन् ।
 सच्चिन्मयाह्वय सनातन सर्वसाक्षिन्
 सर्वेश्वरस्त्वमसि मां परिपाहि विष्णो ॥ ५७ ॥

नाथोऽसि मामककुलस्य रमासनाथ
 श्रीवेङ्कटेश भगवन् मम च प्रमुस्त्वम् ।
 क्षेमंकरेण वरदेन तथाभयेन
 मां पालयस्यनिशमीश करेण विष्णो ॥ ५८ ॥

उत्पाद्य मामुदितबोधलभं च कृत्वा
 सवर्धं लौकिकमुखैरपि कैश्चिदीश ।
 श्रीवेङ्कटाचलपते तव भक्तमेनं
 नित्यं धिनोपि निजसद्गुणचिन्नेन ॥ ५९ ॥

श्रीवेङ्कटेश्वर शिवंरु भूसुराणां
 श्रीशेषशैलनिलयाश्रितकल्पशारिन् ।
 श्रेयो विधेहि भगवन् भवद्रीयपाद-
 कैर्कर्यलक्षणमनन्तमुखानुभृति ॥ ६० ॥

नामाक्षराणि भगवन् भवनः प्रथम
 कामारिमुख्यसुरपुंगवसेवितानि ।

तन्वन्तु संततमनन्यगतेरमुष्य

भर्तव्यवर्गभरणार्थमनीपितानि ॥ ६१ ॥

श्रीवेङ्कटाचलपतौ जगतां शरण्ये

जीवेश्वरे जगति कः कलिदोषसङ्गः ।

पापप्रसक्तिरपि नास्त्यखिलाघहन्तृ-

तत्पादसेवकजनस्य न कष्टलेशः ॥ ६२ ॥

श्रीवेङ्कटेश्वरविभोश्चरणारविन्दं

चक्राङ्कुशध्वजसरोरुहमत्स्यचिह्नम् ।

नित्यं भजामि निरुपाधिकसौख्यदायि

निर्निद्रमस्य जगतः परिरक्षणादौ ॥ ६३ ॥

सर्वापदुद्धरणदीक्षितमसदीय-

सौभाग्यपुञ्जसफलीकरणप्रभावम् ।

श्रीवेङ्कटेशचरणं शिरसा भजामि

श्रीकण्ठपूर्वकसुरेश्वरसेव्यमानम् ॥ ६४ ॥

सानन्दमर्थिजनसार्थकतापहं नः

सौलभ्यमूलमरविन्दविजेतृकान्ति ।

श्रीवेङ्कटेश्वरपदं शरणं प्रपद्ये

श्रीमन्महाजनमनःसदनैकवासम् ॥ ६५ ॥

आनृष्यमावहति दुःखमपाकरोति

चिन्तां निरस्यति सुखं जनयत्यजस्रम् ।

दूरीकरोति दुरितं शमयेच्च रोग-

मिष्टं ददाति फणिसैलपतेः स्मृतिर्नः ॥ ६६ ॥

दृष्टोत्तमर्णलिखिताक्षरपङ्क्तिमन्त्र-

मान्च्युतिव्यसनकम्पितचेतसो मे ।

चित्त सुखीकुरु चिरतनसूक्तिगम्य

श्रीवेङ्कटेश भगवन्नम्य विधेहि ॥ ६७ ॥

म्यामिन् मया तव गुणानविचिन्त्य लोक

सरक्षणैरुनिपुणाञ्जगत शरण्ये ।

आरोप्य दोषशतमस्म्यघभाजन मा-

मेन त्वदेरुमनस परिपाहि विष्णो ॥ ६८ ॥

सर्वोत्तमस्त्वमसि तावकचित्रलीला

पुण्या न वेत्ति सरहस्यमतस्तुनयीशे ।

श्रीवेङ्कटेश भगवन्नपकर्षमन्त्रे-

रक्त शिवादहमगोचमिद क्षमस्व ॥ ६९ ॥

रद्रस्त्वमेव खलु रद्रमथाधिक मे

त्सो न वक्तुरपराधल्योऽपि विष्णो ।

सर्वात्मकरय न निमस्त्वपकृष्टता ते

यद्यस्ति त्वयन्वसोऽस्तु न मेऽपराध ॥ ७० ॥

सच्चासि वेदवचसा भगवस्त्वमेव

त्वच्छासि सर्वमसि केवलमेक आत्मा ।

द्वैत न चेन्मम कथं वदतोऽपकर्षं

मन्तुर्मुपा स यदि मद्रदित तथैव ॥ ७१ ॥

विष्णु गिरात्रिकमथानधिक ततोऽपि

न्यून गुणैर्मेष्टिभागिनमब्रुव यत् ।

वागाद्यगोचरपदे कथमस्य योगः

सोऽयं न चेन्मम कथं दुरितोपभोगः ॥ ७२ ॥

यत्पारमार्थिकमथेदमखण्डबोधं

यद्ब्रह्मविष्णुशिवशक्त्यखिलोपगूढम् ।

चैतन्यमेव तदहं मयि सर्वमस्ति

भातीव मायिकमतोऽस्म्युभयं प्रपन्नः ॥ ७३ ॥

यद्ब्रह्मावहारिकधियापकलानुभूतं

द्वैतं सृष्ट्या न यदि विष्णुशिवादिभेदः ।

सिध्येत् तदा हि कतमावधि तारतम्यं

दोषाय तद्व्यवहृतेः परतो न किञ्चित् ॥ ७४ ॥

त्वय्येव नाथ परिकल्प्य समस्तदोषं

नाहं विभेमि भवता परतन्त्रितात्मा ।

मन्तुस्तवैव यदि तत्फलभागिनो मे

स्यादस्तु तात्त्विकमर्थेक्यमिति ध्रुवं नौ ॥ ७५ ॥

आनन्दरूपमखिलात्मशरीरलोक-

बीजायितप्रकृतिगं परमात्मतत्त्वम् ।

श्रीवेङ्कटेश्वरमनन्तमचिन्त्यशक्तिं

ब्रह्माहमद्वयमजस्रमखण्डमीडे ॥ ७६ ॥

नारायणस्य दशभिः शिवनन्दनस्य

स्कन्दस्य पद्भिरखिलैरुदितोऽंशकैर्यः ।

विश्वान्नाय कलिदोषनिवारणाय

श्रीवेङ्कटाचलपतिः स जयत्वजस्रम् ॥ ७७ ॥

श्रीवेङ्कटेश्वरपदाम्बुजभृङ्गसुव्र-

ह्यण्याख्ययोगिसुखनिःसृतवैखरी वा ।

वृत्तैर्वेसन्ततिलकैरुपचीयमाना

दद्याच्चिराय पठतामखिलोप्सितार्थान् ॥ ७८ ॥

III

श्रियः कान्तं शान्तेर्निलयमखिलास्त्रायप्रचसां

फलीभूतस्तुल्यं परमपुरुषं चित्तुखमयम् ।

महोदारं दूरं दुरितनिचयस्योत्सुगुणं

शरण्यं सर्वेषां भजति सुकृती वेङ्कटपतिम् ॥ ७९ ॥

महिम्नस्ते मार्गं मदनजनकानन्दसुगुण

प्रभो निर्णेतुं कः प्रभवति यतन्तेऽपि निगमाः ।

कियन्तः काह चेदपि मुहुरुपासादितमतिः

स्तुतौ त्वत्कण्ठ्यं मुखरयति मां वेङ्कटपते ॥ ८० ॥

इयत्तामेतावानिति तव महिम्नः श्रुतिरहो

जगादाधो नेशा वदति हि यतो वाच इति च ।

कथं वा तदाहृदुरधिगमतत्त्वं भगवतो

भवेद् वक्तुं शक्नो नरपशुरयं वेङ्कटपते ॥ ८१ ॥

लसन्माहेन्द्राश्मच्छत्रिकुलगुरुणां नवनभौ-

घनश्रीरम्याणां कुवलयदलश्यामल्लरुचाम् ।

फणीन्द्रादिस्वामिप्रतिरुतिजुषामस्तु महसां

प्रचारो मे दिव्याञ्जनमिव दृगानन्दजनकः ॥ ८२ ॥

महामोहध्वान्तप्रशमनवरिष्ठाकुरुचये

महारोगव्यालीविदलनविहंगाधिपतये ।

महापापाम्भोधिग्रसनबडवायै स्पृहयते

मुहुर्भचेतः श्रीफणिगिरिनिवासाय महसे ॥ ८३ ॥

मृगेन्द्राणां लीलागमनकुशलत्वप्रदगुरुः

सरोजानां लज्जाजनकरुचिरत्वैकशरणम् ।

स्वभक्तैकश्रेयोवितरणसुरद्रुर्विजयते

सरस्वत्या स्तुत्यः स किल चरणो वेङ्कटपतेः ॥ ८४ ॥

मुनीन्द्राणां चेतोभवनमणिदीपच्छविरियं

दरिद्राणां तृप्तिव्यतिकरविधानाक्षयनिधिः ।

त्रयीसीमन्तिन्याश्चिकुरनिकुरुम्बामरणम-

प्युदारस्ते पादो जयति भगवन् वेङ्कटपते ॥ ८५ ॥

ययोर्लावण्याब्धौ मुनिजनमनांसि प्रतिकलं

सरोजायन्ते श्रीनयनरुचयो वेङ्कटपतेः ।

ज्ञपायन्ते नित्यं सुकृतसुखसंवित्कुशलता-

श्चिरं रत्नायन्ते विचरतु च वाङ्मन्श्चरणयोः ॥ ८६ ॥

दिशन्ती प्रोच्छासं मुनिजनमयूरप्रविततेः

सृजन्ती भक्ताभीप्सितसलिलधाराश्च जगति ।

रमाविद्युद्रम्या भुजगपतिभृभृन्निवसति-

र्धनश्यामा सा मे दुरितमवतापं शमयतु ॥ ८७ ॥

दिदृक्षासाफल्यं नयनयुगली यास्यति कदा

फणिक्ष्माभृन्मौलिप्रथितवसतौ पद्मनयने ।

द्रुतं दूरीकर्तुं दुरितनिचयं बुद्धिरपि मे
बुभुत्सासार्थक्यं चिरतरसमाप्तैश्च सुकृतैः ॥ ८८ ॥

नमस्कृतो नित्यं निखिलसुरकोटीरपटली-
मणिविण्मालाभिर्मुहुरदितनीराजनविधिम् ।
फणिक्षमाभृन्मौलिप्रथितवसतेवेङ्कटपतेः
पदाम्बोजद्वन्द्वं श्रुतिनुतशताद्वन्द्वविभवम् ॥ ८९ ॥

स्वयं न्यक्कुर्यन्तौ रुचिरकमलाभां निजस्वा
सदा सेव्यौ विष्णो तव हि चरणौ यौ कमलया ।
सरागौ ध्यातव्यौ मनसि हि पिरागैर्नरवैरै-
र्मदक्ष्णोस्तौ स्यातां भजनविषयौ वेङ्कटपते ॥ ९० ॥

तव स्थानं सर्वं जगदखिलचेतन्यवपुषः
समस्तस्य स्थानं त्वमसि जगतो वेङ्कटपते ।
बहिश्चान्तर्यामि सदमलमनन्तं सुरपदं
चिदानन्दाद्वैतं शिवमहमहत्त्वेन कल्पे ॥ ९१ ॥

रमानीलामृमीकलिनवरिवर्ग्यौ श्रुतिशिरः-
सहसस्तोनय्यौ सकल्यनुरसेव्यौ सुरचिरौ ।
तपस्विभ्यातयावस्यस्रमीरूपप्रतिभटौ
मपचे प्रत्यक्षौ पणिपतिगिरीशस्य चरणौ ॥ ९२ ॥

निसर्गमेमाद्रं निरवधिक्यौशील्यसुभगं
जगज्जन्मस्थेमप्रत्यकृतिनिस्तन्द्रमनिशम् ।
चिदानन्दाकारं तव हृदयमस्मानपि कदा
स्मरेद् यद्यद्भक्तान् वद यदि कृपा वेङ्कटपते ॥ ९३ ॥

त्वमेवास्मद्द्वैवं तव भजनमस्माकमुचितं

वयं त्वत्तो जातास्त्वमपि भरणे नः पतिरपि ।

त्वमस्माकं शास्ता गतिरपि च चैतन्यमखिलं

त्वदन्यो नास्त्येव त्वमहमहहा वेङ्कटपते ॥ ९४ ॥

त्वदंशोऽहं यस्मात् त्वमहमखिलाधार भगवन्

त्वमात्मा सर्वेषां जगदुदयरक्षादिनिपुणः ।

चिदानन्दाकारस्त्वमहमुदिताभ्यासविकृति-

स्ततस्त्विदासं मामव फणिमहीभृन्निवसते ॥ ९५ ॥

फणीन्द्रः छत्रं ते शयनमपि वाहः स्वगपति-

ध्वजो वा चन्द्रार्कौ नयनयुगमब्धिर्गृहमपि ।

रमाभूमी पत्न्यौ तनुरपि चिदानन्दसुभगा

स्वय धर्मोऽसि त्वं जय जय चिरं वेङ्कटपते ॥ ९६ ॥

कुमारस्ते वेधाः सकलभुवनोत्पादनपटुः

तथानङ्गः कामप्रभुरखिलजेता सुमशरः ।

कलानामीशित्री कलयति पतिं नः श्रुतिमयी

स्तुषा श्लाघ्यं भाग्यं फणिगिरिपते तावकमिह ॥ ९७ ॥

तवाकारः संवित्सुखमयशरीरस्य सुभगो

दृशां योगिध्येयः श्रुतिशिखरगानां हि विषयः ।

कथं वा मदृष्टद्योः सुमशरसहस्राधिकरुचि-

र्विना पुष्यं लक्ष्यः प्रभवति फणिक्षमाधरपते ॥ ९८ ॥

श्रुतिस्त्रीसीमन्तस्फुरदमलमुक्तामणिसरः

स्वपादाविर्भूतद्युसरिदुरुपूरः किमथवा ।

फणिक्षमाभृन्नेनुश्वरणनखराणां धवलिमा
वितर्कं महद्भ्रैस्पदिशति मोहं शमयति ॥ ९९ ॥

अन्तर्यामी त्वमसि भगवन्नस्य सर्वस्य जन्तोः
सर्वं व्याप्नोष्यस्त्रिलम्बहह त्वं पदेनककेन ।
त्रिंशं विष्णो वरद परमस्त्व ततस्त्वां प्रपद्ये
क्रास्याद्यध्वे कल्किक्लृपितं पाहि मां वेङ्कटेश ॥ १०० ॥

सुत्रहण्यमुखोदितस्तुतिमिमां भक्त्या पठन्नोऽन्वहं
ब्रह्मण्यस्य जगद्गुरोर्भगवत. श्रीवेङ्कटेशप्रभोः ।
देवेशस्य रमापतेः कस्याया विष्णोः सुस भाजुर्कं
पुण्य कीर्तिमनामयं चिरतरायु भ्रामुवन्ति ध्रुवम् ॥ १०१ ॥

IV

लीलामूल नाथ ते नैव विद्मः
काले देशे कर्मयेगे विचित्रम् ।
दोषैर्जुष्ट दोषहीन गुणाढ्य
निश्चेतय तत् कथ वेङ्कटेश ॥ १०२ ॥

वेदैः शास्त्रैर्योगिभिः शिष्टवृन्दैः शस्तं लीलाजालमुक्त तवैव ।
दोषैर्हीनं सद्गुणाढ्य विचित्रं तत् प्रत्येमि श्रीपते वेङ्कटेश ॥ १०३ ॥

सन्निभमात्रं शुद्धमद्वैततत्त्वं ब्रह्मज्योतिर्निर्गुणं त्वं हि विष्णो ।
मायाध्यासादीश्वरः सद्गुणैवैः पूर्णः साक्षाद् वेङ्कटाद्रीश्वरोऽसि ॥ १०४ ॥

धर्मात्मान सत्यसर्धं दयालुं सर्वाधारं सर्वगं सर्ववन्द्यम् ।
विधाकार विश्ववेद्य मुकुन्दं विष्णुं साक्षाद् वेङ्कटेशं भजामः ॥ १०५ ॥

वृत्तीरन्तश्चोदयस्यन्तरात्मन्

मातेव त्वं रक्षसि श्रीनिवास ।

श्रेयःप्राप्तौ तातवत् त्वं नियोक्ष्य-

स्यसान् विष्णो न त्वदन्योऽस्ति नाथः ॥ १०६ ॥

दत्त्वा वित्तं दीनलोकाय विष्णो कृत्वा चान्तः प्रेरणं कार्यजाते ।

ज्ञात्वा तत्तद्बहुद्वितस्त्वं फलानि श्रीमच्छेषाद्रीश यच्छस्युदार ॥ १०७ ॥

जीवंजीवं यद्वदिन्दुः करैः स्वैः

भास्वान् कोकीकोकयुग्मं यथोसैः ।

तद्वच्छ्रीमान् वेङ्कटेश त्वदक्ष्णो-

र्लापाङ्गैः पाहि मां सानुरागैः ॥ १०८ ॥

सद्रूपस्त्वं सत्त्वदातासि विष्णो चिद्रूपत्वाचेतनां मे प्रयच्छ ।

आनन्दस्त्वं शर्म देहीश्वरं त्वां सेवे श्रीशं शेषशैलाधिवासम् ॥ १०९ ॥

सर्वव्यापि स्वप्रकाशस्वरूपं सत्तामात्र संविदानन्दपूर्णम् ।

ब्रह्मैवेदं मायया मूर्तमेकं जीवोपास्यं वेङ्कटेशाभिधानम् ॥ ११० ॥

नाहं कर्ता कारयत्यन्तरात्मा विष्णुः शेषाद्रोश्वरो वेदवेद्यः ।

कर्मानादि प्राकृतं मे निमित्तं भोगप्राप्तौ तत्स्वभावो हि तादृक् ॥ १११ ॥

देहारामे चित्तवृत्त्याख्यभूमौ

सत्संगत्या साधुकृत्योचितायाम् ।

भक्तिश्रद्धाद्यालवाले गुरुक्तं

वीजं श्रीमद्वेङ्कटेशस्य मन्त्रः ॥ ११२ ॥

ध्यानं वृक्षस्याङ्कुरं नित्यपूजा-

काण्डो मन्त्रावर्तयो यस्य शाखा ।

शेषाद्रीशस्तपोत्सवादीनि पर्णा-

न्यानन्दाख्यं चिद्रसं सत्फलं न ॥ ११३ ॥

सुब्रह्मण्यप्रस्तुतं श्रीनिवासं

सिद्धान्तार्थं सर्ववेदान्तवाचाम् ।

स्तोत्रं चैतद् ये पठन्ति प्रभाते

पायाद् भक्तान् तानजस्रं दयालुं ॥ ११४ ॥

V

श्रीनिवासं भजे मौनिहन्मन्दिरं

वेङ्कटाद्रीश्वरं वेदवेद्यं हरिम् ।

कामितार्थप्रदं स्वामिनं सर्वदा

भूमिदेवप्रियं स्तौमि नौमि स्वयम् ॥ ११५ ॥

शेषगिरिभूषणमशेषत्रयीदां

दोषगणशोषणविशेषिणमनीषम् ।

भाषितनिरोपकृतसुश्रुतिसमृद्धं

शेषशयनं भजे सदा वेङ्कटेशम् ॥ ११६ ॥

शेषगिरीश्वरं शश्वत्कामं शिरोमाकरयान्नर्यमयम् ।

मामकमोश्वरं माधवं विष्णो मोहमपाकुरु मे कुरु बोधम् ॥ ११७ ॥

दीनत्रिपावनदीक्षितमीडे मानदमस्तुल्यदेवम् ।

स्वामिनमहिषतिगिरिकुवन्मतिं कामितदानारं श्रीशम् ॥ ११८ ॥

शरणागतजनभरणादरणप्रवरं सद्गुणगणशरणम् ।

फणिपतिधरणीधरवरभूषणचरणं भज भोऽन्तःकरण ॥ ११९ ॥

क्षरादतीतोऽक्षरतोऽप्यतीतो विष्णो यतोऽतः पुरुषोत्तमोऽसि ।

शरीरशायी पुरुषोऽहमस्मि तन्मामहीन्द्राद्रिपते पुनीहि ॥ १२० ॥

सत्सङ्गमूलां सुकृतालवालां श्रद्धाङ्कुरां भक्तिरसप्रवृद्धाम् ।

दयाप्रसूनां श्रितवेङ्कटाद्रिं विज्ञानवल्लीं सुखसत्फलां भजे ॥ १२१ ॥

निजनामजपप्रवृत्तलोकावनशौण्डेन दयामयेन देव ।

वरवेङ्कटनाथमूर्तिनाजा भवतास्नन्नयनानि सार्थकानि ॥ १२२ ॥

सकलीकृतदर्शनार्थिचक्षुस्तव सौन्दर्यमहीन्द्रशैलनाथ ।

श्रुतिसार्थकतावहं च नाम श्रुतिमौलीगतसंस्तुतं च जीयात् ॥ १२३ ॥

यावत् क्रियाः कर्तुमशक्नुवानः कुर्वन् यथाशक्ति नरो न दुष्यति ।

तथा प्रतिज्ञातमथोपवासं मयेति जानीह्युरगाद्रिनाथ ॥ १२४ ॥

परं परस्मात् पुरुष पुराणं पद्मेक्षणं चित्सुखसत्यलक्षणम् ।

श्रीवेङ्कटाद्रीश्वरमाश्रयामश्चिरंतनं योगिजनात्तचिन्तनम् ॥ १२५ ॥

चेङ्कटपतिपदपङ्कजभक्तः संकटमुक्तः सत्यनियुक्तः ।

सर्वजनोत्तमतां समुपैति स्वामी भूमेर्भविता धन्यः ॥ १२६ ॥

स्वामिन् वेङ्कटरमण श्रीमन् कामितदानधुरीण विभो ।

मामनिदीनं पालय्य दयया स्तौमि तवाद्भिद्वयमेव ॥ १२७ ॥

सेवे शेषाद्रीणं भक्त्या ढोगतीत तोषं प्राप्तुम् ।

श्रीभूमीशं श्रीदं नृणां साभिप्रायान्नायैर्गम्यम् ॥ १२८ ॥

साक्षाद् विष्णुं लक्ष्मीकान्तं प्रेक्षारक्ष्यं मोक्षाधीशम् ।
पक्षीडुहं रक्षाधुर्यं द्रक्ष्याम्येकं बुक्षी यन्मे ॥ १२९ ॥

क्षेत्रं श्रीवेङ्कटाद्रिः श्रिततरुद्वपद्रो धातवो देवरूपा-
सत्त्वानि प्राणिनः स्युस्तनुकरणगता देवता देवताश्च ।
विप्राद्या भोजनाद्यं प्रतिदिननियतं पूजन वेङ्कटेशः
क्षेत्रजसत्र चैतन्मखिलपरिपूर्णं परं ब्रह्म सत्यम् ॥ १३० ॥

त्वन्नाम स्मरतामधौघशमनं तद्भक्तिगाजां सदा
योगक्षेमसमृद्धिरीप्सितफलप्राप्तिर्निरायासन ।
तस्तेवाधिगतात्मबोधरुगुरश्रीपादुकाचर्वावनां
ब्रह्मप्राप्तिरपि प्रसिद्धमखिलं श्रीवेङ्कटाद्रौधर ॥ १३१ ॥

सुरक्षितश्चास्मि तत्राश्रयादहं जगत्प्रभो दीनशरण्य विष्णो ।
पाल्यस्त्वयेतश्च सदैव सादरं त्राता न चान्यो मम वेङ्कटेश ॥ १३२ ॥

दूरं दुरापं च दुरात्मनां हरिं पारे गिरा स्वानुभवैकलभ्यम् ।
हिरण्यगर्भाद्यमरार्चिताङ्घ्रिं वरं श्रियः श्रेयगिरौ श्रयामः ॥ १३३ ॥

उरगपनिशिलरिशिराराकलिनवसति
चरणनजजसुहृत्करणचणकलगाम् ।
वरदसुरसुगुणगणपरिकलिनदिव्या-
भरणमनसीसुमसमानरचिमीडि ॥ १३४ ॥

चिदानन्दरूपं सदात्मस्वरूपं निरानारमाद्यं पराकारवेद्यम् ।
जगद्भ्रक्षयीजं सम देवभाज भवाधिपणारां भजे वेङ्कटेशम् ॥ १३५ ॥

त्रयीचोरहन्ता महीध्रस्य धर्ता महीगोलभर्ता महादैत्यभेत्ता ।
बलेर्भूमिहर्ता नृपघातकर्ता दशग्रीवहन्ता हरिवेङ्कटेशः ॥ १३६ ॥

कलिन्दात्मजाखेलनः कंसहन्ता कलौ दैत्यसंघस्य संमोहकर्ता ।
कुराजव्रजध्वंसनः कोऽपि कल्की हरिवेङ्कटेशो हरत्वस्मदार्तिम् ॥१३७॥

अनाथस्य नाथस्त्वमेवासि विष्णो सनाथस्त्ययाहं न मेऽन्योऽस्ति नाथः ।
अथानृष्यमारोग्यमायुः सुखं मे त्वमेव प्रयच्छ प्रभो वेङ्कटेश ॥ १३८ ॥

मनो मे समाधत्स्व मां पाहि विष्णो महाक्रोधजुष्टं महामोहदुष्टम् ।
मुहुर्मानकेतुप्रभाषापकृष्टं निकृष्टस्वभावं भवद्भक्तमीश ॥ १३९ ॥

ममारोग्यमायुष्यमानृष्यमर्थं यशः पुष्यमानन्दमीश प्रयच्छ ।
प्रपन्नार्तिहारिन् प्रभो वेङ्कटेश प्रसीद त्वदेकावलम्बस्य विष्णो ॥ १४० ॥

विष्णो मामत्र विस्मृतिशीलं विश्वव्यापकं मां पाहि ।
वेङ्कटनायक वेत्सि समस्तं वेत्तुत्वं मे देहि विभो ॥ १४१ ॥

वराभयदरारिमृत्करसरोजमाराधये
पुरान्तकसुराधिपद्विन्दववत्रपूर्वाचितम् ।
गिरामतितरामुरःसरवरात्मके सर्वदा
विराजदुरुविग्रहं वरदमर्थिनां श्रीपतिम् ॥ १४२ ॥

शृपारसकरम्बितान् कमलमुन्दरानिन्दिरा-
कपोलरिचुम्बिनः क्लृपहारिणः काङ्क्षये ।
कलौ युःशलदायिनः कश्चित्तोगिराङ्गभूषरान्
कटाक्षनुभगोदयान् परमपूरुषस्यान्वहम् ॥ १४३ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनायक भगवन् कामितदानधुरीण विभो ।
चामीकरनिमचेलविराजित भूमीवव मामव सद्यम् ॥ १४४ ॥

पन्नगराजमहीधरमस्तकसनिहिताविर्भावस्य ।
चिन्मयमूर्ते चेतसि कलयन् तन्मयतामाप्नोति नरः ॥ १४५ ॥

शेषगिरीन्द्रं धितवति देवे दोषविहीने दुरितारौ ।
सर्वाथेशो साक्षिणि भगवति सर्वस्वं ते कुरु चेतः ॥ १४६ ॥

घटादेः कुलालः पत्रादेः कुत्रिन्दो
गृहादेश्च कारयथा लोकदृष्टः ।
प्रपञ्चस्य कर्ता तथा वेददृष्ट-
स्त्वमेवासि विष्णो फर्णान्द्राष्ट्रिवासिन् ॥ १४७ ॥

यथा स्वाप्तिकस्य प्रपञ्चस्य कर्ता
शरीराभिमानी श्रुतस्वैजसाला ।
तथा जायतोऽपि त्वमेवासि विश्व-
स्त्वदन्वोऽस्मि को वा हरे वेङ्कटेश ॥ १४८ ॥

न मे किञ्चिदस्ति त्वदीयं हरे स्वं स्तन्वस्त्वमेवाहमस्मि त्वदीयः ।
अनश्वासवत्तन्वतः किं नु कुर्यां त्वदीयां सपर्यां कथं वेङ्कटेश ॥ १४९ ॥

कलौ वेङ्कटेशात् परं नास्ति देवं
यतस्तस्य भक्ता जयन्ति प्रकामम् ।
न तेषां पराभूतिरात्माश्विरानां
तमीशं भजामो हरिं श्रीनिवासम् ॥ १५० ॥

भजे वेङ्कटेशं भवभ्रान्तिनाशं सुराणामधीशं सुपुण्योपदेशम् ।
विहंगेशवाहं विनिर्मुक्तमोहं चिदेकंप्रवाहं मुदे यामि सोऽहम् ॥ १५१ ॥

कलौ युगे वेङ्कटनायकस्य करयाणमूर्तेः कमलाश्रयस्य ।
नामस्मृतिः सर्वरुजापहन्त्री स एव देवो भिपजां भिपक्तमः ॥ १५२ ॥

श्रीवेङ्कटेशं स्मरतां न रोगः श्रीवेङ्कटेशं भजतां न दुःखम् ।
श्रीवेङ्कटेशं नमतां न भीतिः श्रीवेङ्कटेशं विदुषां न चिन्ता ॥ १५३ ॥

श्रीनिवास जगतां निवास ते मानवाकृतिमिवाश्रितं वपुः ।
दीनरक्षणविधानदीक्षितं ध्यानगोचरमिहास्तु मे सदा ॥ १५४ ॥

श्रियः कटाक्षैरभिषिक्तमूर्तिं पयःपयोधौ वटपत्रशायिनम् ।
विभावये वेङ्कटशैलमस्तके विभ्राजमानं हरिनीलभासा ॥ १५५ ॥

श्रियः सहायं श्रितकल्पभूजं शेषाद्रिगं दोषविवर्जितं हरिम् ।
समस्तलोकैकशरण्यमच्युतं सुखैकतान शरणं नजःमः ॥ १५६ ॥

श्रीशेषशैलं श्रितकल्पसालं श्रीवेङ्कटाख्यं श्रुतपुण्यमुख्यम् ।
वन्दे हरिर्यत्र वसत्यजस्रं वन्दारवो यस्य सुराः सहस्रम् ॥ १५७ ॥

त्रयीमयी यस्य हि पुण्यमूर्तिस्त्रयन्तकृतोऽवतु वेङ्कटो नः ।
यत्रैव नित्यं रमते रमेशो धान्नादिभिर्देवगणैरुपास्यः ॥ १५८ ॥

सुराल्यादेप सुवर्णशैलात् कैलासतो वापि हिमालयाद्वा ।
विन्ध्यात् पुनर्मन्दरतोऽपि रम्यः श्रीवेङ्कटाद्रिर्घरदश्च पुण्यः ॥ १५९ ॥

यत्रोदकं विष्णुपदानुपद्वाद् गङ्गाभसोऽप्युत्तमतीर्थमाहुः ।
पुराणवाक्यानि स वेङ्कटाद्रिः पुनातु पुण्यः कलिकालिकान्नः ॥ १६० ॥

यदाश्रिनानामनघत्वसिद्धिर्यत्रत्यतीर्थान्बुनिधेवणेन ।

ऐरंमदीयामृतलभ्यलाम स वेङ्कटाद्रिः सुलभो ममास्तु ॥ १६१ ॥

भानुप्रभामण्डलभासुराणि भास्वन्ति कार्तस्वरकान्तितोऽपि ।

ज्योतीषि शोपाचलशृङ्गभाञ्जि ज्वर हरन्वीक्षणमात्रतो नः ॥ १६२ ॥

घनाश्रयत्वाद् घनसारशीत प्रवाति वातः प्रचुरो हि यत्र ।

तत्रैव चासोऽस्तु निरन्तर मे श्रीवेङ्कटाद्रौ श्रिततापहारिणि ॥ १६३ ॥

यत्रोपला दैवतमूर्तिरूपा कल्पद्रुक्ल्पास्नरवोऽयनरूपा ।

सुपुष्कल पुष्करिणीजलं च न सार्थतीर्थोऽस्तु स वेङ्कटाद्रि ॥ १६४ ॥

अधित्यकायाममराधिवासप्रसाधिताया पुरपोत्तमस्य ।

विराजते यत्र विहारभूमि स वेङ्कटोऽद्रि शरण ममास्तु ॥ १६५ ॥

गुहाशये यत्र हरिविराजते गजेन्द्रसतोपवर सुशान्त ।

नान्यत्र तस्माद्विरोधयुक्त श्रीवेङ्कटाद्रिं शर्णं भवाम ॥ १६६ ॥

महार्पिसेभ्य मनुजेरपास्य मुकुन्दमुख्यैरमरैरिष्टिनम् ।

मूल मन्त्रो महसा निदान महापणीन्द्रादिमह भवामि ॥ १६७ ॥

विहारभूमिर्वनमालिनोऽय विलासहेतु कमलाधिनेतु ।

विवेकिना वेङ्कटनामस्रोऽद्विर्वेदात्मनत्व विवृणोति हि स्वम् ॥ १६८ ॥

श्रीश्वामिन पुष्करिणीतटस्थमश्वत्थरूपं प्रणमामि देवम् ।

यत्सनिधौ भक्तजनस्य नित्यं भवन्ति कर्माणि शुभप्रदानि ॥ १६९ ॥

भूतानि भेतालपिशाचयक्षप्रनानि शोपाद्रिनुसिंहतीर्थे ।

य स्नाति तदेहमपास्य मुक्तिं प्रयान्ति रक्षामि च तत्क्षणेन ॥ १७० ॥

गोविप्रनारीशिशुसर्पहत्यानास्तिव्यतत्कार्यभवान्यघानि ।

श्रीवेङ्कटाद्रौ कपिलस्य तीर्थं निषेव्य नश्यन्ति नरस्य तत्क्षणात् ॥ १७१ ॥

तच्चकतीर्थं स्मृतिमात्रतो यद् रुग्णस्य रोगार्तिमपाकरोति ।

तीर्थं च शङ्खस्य मुखाय यत्र स वेङ्कटाद्रिः सुखयत्विहात्मान् ॥ १७२ ॥

यत्पुष्करिण्यामवगाह्य मर्त्यः पापानि सर्वाणि विधूय सद्यः ।

योऽप्यो भवेद् वेङ्कटनाथमीक्षितुं स वेङ्कटाद्रिः शरणं ममास्तु ॥ १७३ ॥

यदीयसोपानमुपारुरुक्षोर्भवेन्मुमुक्षोरिव भूमिकास्तिः ।

विश्रामभूमिश्च महत्पथस्थं श्रीगोपुरं नः स पुनातु वेङ्कटः ॥ १७४ ॥

अधित्यकायामरविन्दनाभश्रीमूर्तिनित्योत्सवयोग्यरूपम् ।

वेदान्तवाक्यार्थमयं विमानं विराजते यस्य स वेङ्कटाद्रिः ॥ १७५ ॥

दैर्नदिना वारविशेषलक्ष्याः पक्षोदिता मासगताश्च वार्षिकाः ।

महोत्सवा यत्र हरेरनर्गलाः भवन्ति तं वेङ्कटशैलमाश्रये ॥ १७६ ॥

समस्तदेशागतभक्तसंघैः करार्पणद्रव्यसमर्पणाय ।

यः प्रत्यहं पूर्णतनुस्तमद्रिं श्रीवेङ्कटाख्यं शरणं भजामः ॥ १७७ ॥

उपासकार्थार्पणयोऽन्यरूपं कटाहयुग्मं पुरतः श्रियःपतेः ।

निरन्तरं नाणकनाददन्तुरं प्रकाशते यत्र स वेङ्कटाद्रिः ॥ १७८ ॥

सुराः परं भूसुररूपमेत्य ब्रह्मोत्सवे यत्र हरिं दिदृक्षवः ।

प्रत्यक्षमेप्यन्ति कलौ तमाश्रये श्रियःपतेरायतनं गिरिन्द्रम् ॥ १७९ ॥

कलौ युगे कामरतस्य जन्तोर्भक्तस्य संकल्पितसाधनाय ।

दया बभूवेशितुरज्ञनाद्रौ सा मूर्तिमत्यसदभीष्टदा त्वात् ॥ १८० ॥

भद्रात्मने भद्रकराय देहिना गत्तमदुष्यद्रथकेतनाय ।
वरप्रदायाज्जनशैलगाय तेजस्विने श्रीपनये नमोऽम्बु ॥ १८१ ॥

तवेद्धित वेत्तुमिहासिलेश प्रकल्पते क० पणिशैलमौले ।
तटे निपण्यस्य रमाधिनेतु स्वशक्तिलेशेन जगन्ति शासत ॥ १८२ ॥

श्रिय पते जीमणस्य देह जान च तत्साधनसाध्यभोग्यान् ।
प्रादा पुरा त्वं कृपया मगापि त्वमेव नाथ परिपाहि मा त्वम् ॥ १८३ ॥

अद्याशन देहि जगन्निवास त्र्यम्बकेनाथाय च वेङ्कटेश ।
दासाय मह्य मुहुरार्थिने त्वा स्मृत्वाप्नुवन्तीप्सितमेव सन्न ॥ १८४ ॥

इन्दिन्दिरेन्दीवरमेचकेन वृन्दारकेन्द्रार्चितपादुकेन ।
चन्द्रद्युतियोतिदरस्मितेन श्रीवेङ्कटेशेन वय सनाथा ॥ १८५ ॥

यच्चिन्तित दुष्कृतमेव चेतसा पाप मयोक्त वचसा च यत् कृतम् ।
कायेन तत सर्वमद्य क्षमस्व श्रीवेङ्कटेशाश्रितरक्षक त्वम् ॥ १८६ ॥

अनन्तकल्याणगुणाकरस्य शेषाचलेशस्य पदाब्जमक्ति ।
अनन्तकल्याणमुख तनोति जग्नोरशेषस्य जगन्त्रयेऽम्बिन् ॥ १८७ ॥

श्रिय पते वेङ्कटनायकश्च कलौ युगे त्वं वरदोऽसि नृणाम् ।
अस्मात्तुलाधीश्वरमीप्सिताप्त्यै सर्वेश्वर त्वा इरण भजाम ॥ १८८ ॥

धन नमस्तु सर्वसुखेऽमूल धनाय सर्वेऽपि सदा यतन्ते ।
धनं प्रयच्छ मित्रमद्य मह्य धनेश्वरस्त्व खलु वेङ्कटेश ॥ १८९ ॥

सच्चित्तुलालाङ्घरसैकरूप साक्षात् परब्रह्म गिरा दुरापम् ।
श्रीवेङ्कटेश श्रियदु खनाश श्रिय पतिं मद्गतिमाश्रयाम ॥ १९० ॥

मङ्गाम्बिकाजानिरमन्दबोधमाहात्म्यसंपत्सुखशक्तिरूपः ।

महीन्दिराभ्यां परिसेव्यमानः श्रीवेङ्कटेशो मुदमातनोतु ॥ १९१ ॥

सत्योद्भवां संविदुदारकाण्डां सत्कर्मपुष्पां सुकृतप्रवालाम् ।

आनन्दपूर्णामृतसत्सलाब्धां शेषाचले कल्पलतां भजामः ॥ १९२ ॥

जीवा न जीवन्ति विना भवन्तं लोकैकसंजीवनजीवसंज्ञम् ।

स्वाधीनमार्यं परमेश्वरं च श्रीवेङ्कटाद्रीशं निरस्तभाय ॥ १९३ ॥

सच्चित्सुखाखण्डमयात्ममूर्ते सर्वज्ञ सर्वेश्वर दिव्यशक्ते ।

लक्ष्मीपते वेङ्कटशैलनाथ विलोकयास्मान् सदयैरपाङ्गैः ॥ १९४ ॥

अनन्तकल्याणगुणैकधामा समाश्रिताचिन्त्यविचित्रभूमा ।

पारम्यसीमाश्रितसत्यभामा शेषाचले काचन कोऽपि भाति ॥ १९५ ॥

समानशून्योऽप्यधिकेन हीनो रमासनाथो जगतां सहायः ।

पुमान् पुराणः श्रितवेङ्कटाद्रिर्ममास्तु नित्यं शरणं दयालुः ॥ १९६ ॥

सर्वात्मनां तुल्यदृग्भीश्वरस्त्वं स्वामी सहायं कुरूपे पितेव ।

तथाप्यहोऽप्याश्रितपक्षपाती कुतोऽसि भो वेङ्कटशैलनाथ ॥ १९७ ॥

फलाभिसंध्या त्वशनाद्यभावं तपो भवेन्नानशनं हि किं तु ।

त्यागः फलस्य त्वयि वेङ्कटेश तपस्तदेवानशनं हि मन्ये ॥ १९८ ॥

श्रीवेङ्कटेशं श्रितदुःखनाशं कृतावतारं कलितारणाय ।

मुकुन्दमाद्यं मुनिवृन्दवन्द्यं मध्वादिविध्वंसकमाश्रयामः ॥ १९९ ॥

श्रियःपते वेङ्कटशैलनाथ सर्वज्ञ सर्वेश्वर सर्वशक्ते ।

सर्वान्तरात्मन्वरविन्दनेत्र स्वामिन् पदं ते शरणं प्रपद्ये ॥ २०० ॥

श्रीवेङ्कटेशाह्वयमाश्रयमश्चिन्तामणिं सत्सुखचित्स्वरूपम् ।
फणीन्द्रशैलस्य फणामणिर्यथा विराजतेऽनर्घ्यगुणः सदा यः ॥ २०१ ॥

जगत्प्रतिवेङ्कटशैलगम्यः श्रिया धरण्या श्रितसेव्यपादः ।
जयत्यजस्रं जितदैत्यवर्गो देवस्तुतश्चक्रधरो मुकुन्दः ॥ २०२ ॥

अकिंचनं मां परिपाहि विष्णो निसर्गनिर्व्याजदयासमुद्र ।
यत्किंचिदस्तीह मदीयपुण्यं यदीश तद् वर्धय वेङ्कटेश ॥ २०३ ॥

त्वमुत्तमर्णोऽप्यधमर्णता मे ततोऽभवत् सर्वमपीह वस्तु ।
तवैव नो मे विमहं समर्थः कुर्या विभो वेङ्कटशैलनाथ ॥ २०४ ॥

दातुं समर्थोऽसि पुमर्थजालं पातुं प्रभुः स्वाश्रितजीवजालम् ।
मां पाह्यनो वेङ्कटशैलनाथ त्वां पालकं प्रार्थयते न को नु ॥ २०५ ॥

शेषाद्रिवासी शरणं हरिर्नः केपामसौ यच्छति कामितार्थम् ।
येषां मनस्तस्य पदारविन्दे तेषां हि नान्येषु तनोति तोयम् ॥ २०६ ॥

श्रियःपतिर्नः श्रियमातनोतु दहत्वर्धं वेङ्कटनायको मे ।
स पातु यः पालयति प्रपद्यं मामाश्वरः प्रेरयतु प्रकाशे ॥ २०७ ॥

श्रीवेङ्कटेशस्मृतितित्सुखाख्यफलोपभोगासमहानुभावः ।
आयुष्यमारोम्यमुदारभास्यं ज्ञानं च विष्णोः पदमेति धन्यः ॥ २०८ ॥

श्रीवेङ्कटेशसरणौषधं नः समस्तदुःस्वानि निराकरोति ।
श्रीवेङ्कटाद्रीश्वरमन्त्रराजस्त्वसद्भयं शामयति प्रकामम् ॥ २०९ ॥

ब्रह्मोत्सवं शेषगिरीन्द्रनेतुर्निरीक्षते भक्तियुतः पुमान् यः ।
अंहो निरस्यासमस्तकामः परं पदं वैष्णवमेति सत्यम् ॥ २१० ॥

श्रीरङ्गशायी परिचिन्त्य सर्वं चिरं जगद्रक्षणतन्त्रतत्त्वम् ।

कलौ युगे वेङ्कटशैलनाथः करोति लोकरय च तेन रक्षाम् ॥ २११ ॥

शेषाद्रिमौलौ शिवलिङ्गमर्चयन् विष्णुत्वमेत्याखिलरक्षणाय ।

श्रीवेङ्कटेशात्मक आविरासीत् तं देवसेनापतिमाश्रयामः ॥ २१२ ॥

आगत्य शंभोरवतारमूर्तिः श्रीवेङ्कटेशस्य कलाभिवृद्धयै ।

यन्त्रं धनाकर्षणमालिलेख यत्रैव तं शेषगिरीन्द्रमीडे ॥ २१३ ॥

मङ्गाम्बिकोद्वाहकृताधमर्णमात्मानमीशोऽपि समुद्दिधीर्षुः ।

गृह्णाति भक्तापितमर्थमीप्सितं प्रत्यर्पयन् यत्र स वेङ्कटाचलः ॥ २१४ ॥

अभ्यर्थितैर्व्याधिनिर्पाडितैर्वा धनार्थिभिर्जीवनकाङ्क्षिभिश्च ।

भक्त्यर्पितं प्राप्य करं प्रदिष्टं प्रत्यर्पयेद् यत्र हरिः स वेङ्कटः ॥ २१५ ॥

यन्मौलिंगं श्रीपतिदिव्यरूपं यत्रैव सिद्धा बहवस्तपस्विनः ।

देवांशजा यत्र वसन्ति जन्तवो जयत्यसौ शेषगिरिर्मदीशः ॥ २१६ ॥

उन्मूलयेद् वाङ्मलमस्य कीर्तनं मूर्तिर्मल चाक्षुषमुन्मृजेन्नः ।

स्मृतिर्मलं मानसिकं निहन्याच्छ्रीवेङ्कटाद्रेः किमितिऽधिक शिवम् ॥ २१७ ॥

श्रीवेङ्कटेशायतनोदितं हि तीर्थं पिबन्तः शिरसा बहन्ति ।

श्रीपादरेणुं सततं लभन्ते शनेदिने त्वेकमुजः सुखानि ॥ २१८ ॥

कलौ युगे पापिनि नास्तिकाद्ये श्रीवेङ्कटेशाह्वयमस्ति दैवम् ।

यदास्तिकानां वरदं वरिष्ठं प्रत्यक्षमेतद्धि मयानुभूतम् ॥ २१९ ॥

सत्यप्रतिज्ञं सफलं हि कुर्यात् तथानृताञ्छिक्षयतीव भीतिम् ।

उत्पादयेद् भक्तियुतं मुहुस्तं संजीवयेदेव दयालुरीशः ॥ २२० ॥

पठन्ति पदान्यपि यत्र मूका जानन्ति मूढाः कुणयो लिखन्ति ।
पश्यन्त्यथान्धा चविराश्च तद्वच्चृष्ट्वन्त्यहो शेषगिरिप्रभावात् ॥ २२१ ॥

पङ्गुः सम.रोडति वेङ्कटाद्रिं वन्ध्याश्च हस्ते शिशुमुद्वहन्ति ।
ददाति दीनोऽपि महाधनानि पार्षा सुखं याति हरेः प्रसादात् ॥२२२॥

अशेषदेवांशविशेषवेपं निःशेषितानन्तविकर्मदोषम् ।
शेषाद्रिभूपायितदिव्यमूर्त्युन्मेषं मुहुश्चिन्तय शेषुर्षाशम् ॥ २२३ ॥

श्रीमद्वेङ्कटनायक मामककुलदैवतं त्वमेवासि ।
कामितदानधुरीणः कलौ युगे न त्वदन्योऽस्ति ॥ २२४ ॥

पद्मालयासहायं मदीयचेतश्चकोरपूर्णेन्दुम् ।
मङ्गलमूर्तं वेङ्कटशृङ्गालयमीगमाकल्ये ॥ २२५ ॥

राकाशशाङ्कवदनं राक्षसमधनं कृपासदनम् ।
सौन्दर्यविजितमदनं सौगुण्यस्यैकतानमहमीडे ॥ २२६ ॥

श्रीशेषशैलवासी श्रियःपतिर्नः श्रियं दिशतु ।
स्वाश्रितजनचिन्तामणिरखिलास्मैवाश्रयोऽस्माकम् ॥ २२७ ॥

अथ मम किञ्चनमघकृतमशक्तमज्ञं त्वमेव मां चेत्सि ।
सर्वज्ञ सर्वशक्ते सर्वेश्वर वेङ्कटेश परिपाहि ॥ २२८ ॥

वेङ्कटनाथो भगवान् वेदस्तुतवैभवो धनोऽस्माकम् ।
वितरतु वित्तानि मुहुः प्रतिदिनमक्षीणभोगभाग्यानि ॥ २२९ ॥

आपन्निवारको नः कोऽपि पुमान् वेङ्कटाद्रिकृतवासः ।
विजयति देवशिवामणिरोजस्वी रक्षको जगताम् ॥ २३० ॥

शेषाद्रिशिखरधामा दोषान् स्पृष्टप्रशस्तगुणभूमा ।
श्रीवेङ्कटेशनामा श्रियःपतिर्मदुरुश्च तन्नामा ॥ २३१ ॥

योगारूढो भगवान् भोगीन्द्रगिरौ च तन्त्रिणीभूले ।
वल्मीकाभिव्यक्तो विराजते वेङ्कटेशाख्यः ॥ २३२ ॥

अन्वहमभिपिञ्चन्तीं क्षीरं वल्मीकमूर्ध्नि गां विष्णुः ।
त्रातुं दधौ जिघांसोर्गोपस्य कुठारघातमन्तःस्थम् ॥ २३३ ॥

कुपितस्य गोजिघांसोः कुठारघातं वहन् मूर्ध्ना ।
तद्गणशामकमौषधमीशः शेषाचले निपन्नस्ति ॥ २३४ ॥

सुरवरवन्दितचरणं करदायिषु सज्जनेषु सादरणम् ।
वरवेङ्कटगिरिशरणं परमं ज्योतिः सदास्तु मे शरणम् ॥ २३५ ॥

पुरुषायास्तु परस्मै पुरातनाय प्रपञ्चलीलाय ।
पुरुहूतादिभिरमरैः पुरस्कृताय प्रणामोऽयम् ॥ २३६ ॥

वेङ्कटरमणाय नमः संकटहरणाय साधुशरणाय ।
राङ्गवसाङ्गवधनसाराङ्कितवपुषे रमाविहारजुषे ॥ २३७ ॥

वरिवस्ये वेङ्कटगिरिशरणं करुणालुमिन्दिरारमणम् ।
हरिमखिल्लोकरक्षणधुरीणमाम्नायमस्तकाभरणम् ॥ २३८ ॥

चन्दारक्रमणवन्दितमिन्दीवरसुन्दरं दरस्मेरम् ।
वन्दे वेङ्कटभृन्मन्दिरमानन्दवल्लरीकन्दम् ॥ २३९ ॥

अतसीसुमसंकाशं शतमुखमुख्यामरव्रजाधीशम् ।
कृतदुष्टदनुजनाशं सततं श्रीवेङ्कटेशमहर्मांडे ॥ २४० ॥

पद्मावतीविवाहे पद्मधनर्षं कुबेरतः कृत्वा ।
 पद्मद्वयधनकाङ्क्षी सन्ननि शेषाद्रिगे हरिर्वसति ॥ २४१ ॥
 क्रीत्वा वराहदत्तं क्षेत्रं विष्णेन शेषगिरिमौलौ ।
 प्रणयकुपितेन्दिरायाः प्रसादनार्थं हरिः कलौ वसति ॥ २४२ ॥
 भृगुमुनिपदहतिधूसरभगवत्तनुसङ्गमाक्षिपन्तीव ।
 प्रणयकुपितेन्दिरासीन्महाम्बा शेषभृभृतो निकटे ॥ २४३ ॥
 आकाशराजतनयामाकाङ्क्षन् वेङ्कटाचले विष्णुः ।
 मृगयामटन्नवाप प्राक् पद्मां प्रणयकोपतद्रूपाम् ॥ २४४ ॥
 वेङ्कटभूरशिखरप्राङ्गणभुवि तिन्त्रिणीमूले ।
 भक्तावनाय भगवान् व्यक्ताकृतिरस्य वसति बल्मीके ॥ २४५ ॥
 शम्पासनाभिचैलं संपादितसर्वभक्तसाफल्यम् ।
 तं पालकं त्रिजगतां चम्पासमनासमाश्रये देवम् ॥ २४६ ॥
 अञ्जनगिरिशिखरवसतिं रजकमखिलस्य भक्तलोकाय ।
 कुञ्जरवरदं कलये कंजदशं वेङ्कटेशमिष्टाप्तये ॥ २४७ ॥
 का नाम देवतान्या मानावनदीक्षितास्माकम् ।
 दीनानाथशरण्यं ज्ञानानन्दात्मकं हरिं त्यक्त्वा ॥ २४८ ॥
 फल्गुतपत्रकेतनकुलिशाट्कुशाचक्रपद्मेखाभिः ।
 विलसत्कराट्जमीडे कुलद्रव्यं वेङ्कटाद्रिकृत्नवासम् ॥ २४९ ॥
 यस्त्वस्त्यन्तमृष्टमस्मकवसतिप्रदर्शिताकारम् ।
 स्वस्त्ययनं साधूनामस्तमिताज्ञानमसादाराध्यम् ॥ २५० ॥

वेङ्कटमहीध्रमौलौ व्यक्तं शिवलिङ्गमर्चयन् स्कन्दः ।

विष्णुत्वमेत्य तत्फलविशेषयोगेन वैष्णवेशोऽभूत् ॥ २५१ ॥

कलिफालेऽपि कलाभिः कलितः षड्भिः कुमारस्य ।

कमलापतेश्च दशभिः कल्याणं वेङ्कटेश्वरः कुरुते ॥ २५२ ॥

वेमिति कलिमलमखिलं कटतीति दहत्यसौ स्कन्दः ।

वेङ्कटसुब्रह्मण्यं तं वन्दे यत्र वैष्णवं धाम ॥ २५३ ॥

शिवलिङ्गार्चनसुकृतं भवति हि विष्णुत्वसाधकं जन्तोः ।

वेङ्कटसुब्रह्मण्यो विष्णुर्भवितैष विष्णुकल्पान्ते ॥ २५४ ॥

नीलधनरुचिरगात्रं निरुपमविश्वातिशायिचारित्रम् ।

लक्ष्मीकटाक्षपात्रं लक्ष्यं भक्तर्महोऽस्ति सुपवित्रम् ॥ २५५ ॥

वस्त्वस्ति शेषशैले वरदाभयशङ्खचक्रशयशोभि ।

विश्रामरगणमुख्यं विख्यातं वेङ्कटेशाल्यम् ॥ २५६ ॥

रमते रमया साकं रमणः सर्वप्रपञ्चस्य ।

कमलाक्षः शेषाद्रौ शमयन्नहांसि भक्तानाम् ॥ २५७ ॥

ओं तत् सदिति पदैर्यत् सततं निर्दिश्यते परं ब्रह्म ।

सत्यं तच्चैतन्यं नित्यं श्रीवेङ्कटेशरूपं हि ॥ २५८ ॥

प्राणिव्ध्याजकृतं वाणीपतिपितरमच्युतमनादिम् ।

पूर्णशशिवक्त्रमनिशं पूर्णगुणं श्रीनिवासमहमीडे ॥ २५९ ॥

यद्विषयाज्ञानभवं यत्राध्यस्तं जगन्मिथ्या ।

यज्ञानेन तदेकं सत्यं वस्त्वस्ति वेङ्कटेशाल्यम् ॥ २६० ॥

ब्रह्मेश्वरसंज्ञं स्वमायया वेङ्कटेशाख्यम् ।

रक्षत्यात्माविद्याप्रतिबिम्बितजीवकोटिमपि कृपया ॥ २६१ ॥

अत्र खलु प्रत्यक्षं शेषाद्रौ श्रीनिवासाख्यम् ।

प्रार्थितदानवरिष्ठं सदयं भक्तेषु सर्वदा दैवम् ॥ २६२ ॥

मङ्गलदेवी महिषी यत्पुत्रस्ते पितामहो जगतः ।

आयुधमपि च सुदर्शनमत्यधिकं वेङ्कटेश साभ्राज्यम् ॥ २६३ ॥

विद्याधिदेवता ते स्नुषा त्वदीयान् गुणान् परं स्तौति ।

वागात्मना त्वमेव स्वात्मानं स्तौपि वेङ्कटाद्रीश ॥ २६४ ॥

विश्वासरूपिणस्ते वेदास्त्वय्येव नित्यमनुरक्ताः ।

सारस्वतसर्वस्वं त्वदेकफलकं हि शेषगिरिनाथ ॥ २६५ ॥

शेषगिरीशं स्तोतुं शेषो नालं सहस्रवदनोऽपि ।

आजन्मसिद्धजडिमा विमुक्ताहं गुकवदत्र किं वच्मि ॥ २६६ ॥

नाहं वदामि वचनं वाचयिता वेङ्कटेश्वरो वसति ।

हृदये सदयः सत्ततं मद्रागसो नावकाशलेशोऽपि ॥ २६७ ॥

जय जय निजचिच्छक्तिप्रतिबिम्बितविधिलोकविद्यात्मन् ।

श्रीवेङ्कटेश भगवन्मृतजनसंरक्षक स्वामिन् ॥ २६८ ॥

शेषगिरीश्वर तावककल्याणगुणाः कथं नु गण्याः स्युः ।

यदि शेषिताखिलानां जीवानामप्यशेषाणाम् ॥ २६९ ॥

वेङ्कटरमणो भगवान् वेत्ति मदीयाधमर्णतास्त्रेदम् ।

धितरति वित्तं कृपया विष्णुर्विख्यातभक्तजीवातुः ॥ २७० ॥

भक्तेभ्यस्त्वमभीष्टं भगवन् यदि न दिशसि त्वमीशोऽपि ।
तावकनिर्व्याजकृपा कां कीर्तिं प्राप्नुयाद् दत्त्वा ॥ २७१ ॥

विष्णुः परम इति श्रुतिरूचे यत्परेषां ते ।
दत्त्वा च मां परेभ्यः परमोऽसि त्वं कथं नु तद् भगवन् ॥ २७२ ॥

कारयसि त्वमृणार्णं तस्य निवृत्तौ धनानि दापयसि ।
श्रीवेङ्कटेश भगवन्नानृष्यं त्वत्प्रसादिनो भविता ॥ २७३ ॥

निजतनुवनितात्मजगृहधनमुत्थं यन्ममेति सर्वस्वम् ।
श्रीवेङ्कटेश भगवंस्तवैव चाहं द्वितीयोऽसि ॥ २७४ ॥

त्वद्भक्तं मन्वानानामसाकं विवेकविधुराणाम् ।
त्वन्नामसारणवतां मानच्युतिमीक्षसे कथं विष्णो ॥ २७५ ॥

धनलाभस्यापायं किञ्चित् संदर्श्य कृच्छ्रमधहेतुम् ।
तत्रापि भयमलामं किं मे दर्शयसि वेङ्कटाद्रीश ॥ २७६ ॥

इत्थं करोपि चेदहमधमर्णत्वं कथं निराकुर्याम् ।
भीतोऽस्म्यभयं याचे त्वामेव श्रीनिवास तद् देहि ॥ २७७ ॥

वनितात्मजादिनिजजनसहवासं काङ्क्षतः प्रभो यन्मे ।
आकारयितुं तानिह धनदौर्लभ्यं करोपि किं श्रीश ॥ २७८ ॥

हर मे मनांसि कर्तुं रयेन यायान्नरोऽद्य शोपाद्रिम् ।
येन श्रीहरिदर्शननमस्क्रियादौ यथेच्छलाभः स्यात् ॥ २७९ ॥

श्रीमन्नद्य हि जगतां निवास शोपाद्रिवास गोविन्द ।
मामतिदीनं कृपया पाहि प्रतिपन्थिशमनमाकलयन् ॥ २८० ॥

शशिरविलोचन माधव परमेश्वर ते जगत्पते यदहम् ।
वेङ्कटरमण श्रीमन् जय विष्णो श्रीनिवास भो भगवन् ॥ २८१ ॥

पन्नगराङ्गिरिमस्तकमन्दिरवासिप्रपन्नसौभाग्यम् ।
चिन्मयरूपं तेजश्चित्ते नित्यं चिरंतनं मेऽस्तु ॥ २८२ ॥

अन्नमयाद्यावरणैः पद्मभिरत्यादरोपगृह्णन् ।
श्रीवेङ्कटेशरत्नं स्वात्माख्यं पूर्णमस्म्यतोऽस्मि धनी ॥ २८३ ॥

सुखतरमस्त्रिस्तुखानां ज्ञानानामुत्तमं ज्ञानम् ।
सत्यानामपि सत्यं स्वं मे वस्त्वस्ति वेङ्कटेशाख्यम् ॥ २८४ ॥

[उपत्वा वीजं वेङ्कटनाथः संवित्फलानि संतनुते ।
श्रीवेङ्कटाचलपते श्रीमन्तं त्वां भजामि गोविन्दम् ॥ २८५ ॥]

निजभक्तलोकमानससुक्षेत्रेऽत्यर्थसुप्रसादाख्यम् ।
उपवा वीजं वेङ्कटनाथः संवित्फलानि संतनुते ॥ २८६ ॥

श्रीवेङ्कटाचलपते श्रीमन्तं त्वां भजानि गोविन्दम् ।
स्वामिन् प्रयच्छ कृपया महामुदारां मनोरथावाप्तिम् ॥ २८७ ॥

शेषगिरिनाथ तावकचरणयुगालन्विशेषीयोगात् ।
निःशेषितद्रोषोऽहं तोषं यास्यामि ते कृपया ॥ २८८ ॥

श्रीवेङ्कटाचलेश्वर तावकशक्तिः समस्तजीवेषु ।
आनन्दचिद्धनाख्या स्वानुभवे भाति तामहं कल्पे ॥ २८९ ॥

शेषगिरीशपद्माम्बुजशेखरितात्माश्रितः सौख्यम् ।
संवित्सत्कारूपं सौवर्गं याति सर्वदा साक्षात् ॥ २९० ॥

करवाणि वेङ्कटेश्वरचरणं शरणं समस्तजीवानाम् ।
दुरितनिवारणनिपुणं दूरीकृतदुःखमस्मदादरणम् ॥ २९१ ॥

श्रीवेङ्कटेश भगवन् श्रितजनचिन्तामणे जय श्रीमन् ।
मां पाहि सत्यभूमन् मुकुन्द विश्वात्मक स्वामिन् ॥ २९२ ॥

आवासं करुणाया अधिभूमिं सर्वमुगुणततेः ।
आनन्दबोधमन्दिरमालम्बे वेङ्कटाद्रीशम् ॥ २९३ ॥

गौरिव वत्सं भगवन् गोविन्द श्रीनिवास मामद्य ।
तावककरुणामृतरसतरङ्गिणी वेङ्कटेश तर्पयतु ॥ २९४ ॥

कमनः कमलभवायाः शमनः संसारघोरतापानाम् ।
दमनो दुरात्मनामपि सुमनःसेव्योऽस्ति वेङ्कटाद्रीशः ॥ २९५ ॥

वेङ्कटशैलनिवेशे धिजयति विश्वावने श्रीशे ।
भक्तजनानां भद्रं निलपद्रवमेव भवति निर्निद्रे ॥ २९६ ॥

वितरसि वित्तं विष्णो वेङ्कटनाथ श्रियःपते मह्यम् ।
योगक्षेमौ वहसे योगीश्वर मे त्वदाश्रितस्य सदा ॥ २९७ ॥

विधिमिह विधेरपि त्वां विद्मः श्रीवेङ्कटेश वरदं नः ।
विज्ञातसर्वतत्त्वं विज्ञानानन्दसत्यभूमानम् ॥ २९८ ॥

हरिरवतु वेङ्कटाचलशरणः सर्वार्थवर्गनुतचरणः ।
अस्मानुदारकरुणः कल्याणगुणो रमारमणः ॥ २९९ ॥

कमलानाथ कटाक्षान् कलयेऽहं कल्पपादपसदृक्षान् ।
दुर्जनशिक्षणदक्षान् सज्जनसंरक्षणैकद्वीक्षांश्च ॥ ३०० ॥

श्रीवेङ्कटाचलपते वेङ्कटमचलं पतिं च त्वाम् ।
 श्रीमन्तमपि पुराणान्याहुस्त्वं विजयसे विराष्मृतिः ॥ ३०१ ॥
 मन्तुसहस्रं कृतकयन्तो मयि पातकस्य नैवास्ति ।
 क्षन्तव्योऽस्मि त्वां श्रीकान्तं सेवे फणाभृदद्रीशम् ॥ ३०२ ॥
 निजचरणाश्रितजनतावननिरतां देवतां भजे कांचित् ।
 श्रीवेङ्कटेश्वराख्यां श्रीमन्तो यत्प्रसादिनो मनुजाः ॥ ३०३ ॥
 कलिक्लृपतारकं ते कलये कल्याणगुणनिधे भगवन् ।
 श्रीवेङ्कटेश्वरेति च नामामृततुल्यमेव जिह्वायाम् ॥ ३०४ ॥
 कटुम्लखणरसमयकरालनरसिंहदुःसहाकार ।
 श्रीवेङ्कटाचलपते क्रोधमयस्त्वं कथं नु सत्सेव्यः ॥ ३०५ ॥
 क्षुत्क्षामं त्वां सेवे क्षुत्क्षामोऽहं ततोऽभवं खिन्नः ।
 सर्वाधारगतात् ते वेङ्कटरमणस्य दुःखिता न कुतः ॥ ३०६ ॥
 लक्ष्मीपतिरिति नामानर्थं तव येन भक्तलोकस्य ।
 दिशसि त्वं भिक्षुक्तां तद्विचं प्राप्य वेङ्कटाद्रीश ॥ ३०७ ॥
 भक्तजनदत्तविचं प्रतिगृह्य न लज्जसे कथं श्रीमन् ।
 दीनेषु तेषु खिद्यस्वपि ते न दया फणीन्द्रगिरिराज ॥ ३०८ ॥
 विज्ञाशया करं ते दानुं संकल्प्य कंचिदथ दत्त्वा ।
 रिक्तस्त्वत्तद्वृणं खिद्यति लब्ध्वा फणाभृदद्रीश ॥ ३०९ ॥
 तव विल्ल सर्वं विचं त्वद्भक्तस्यास्ति किंनु तद्विज्ञम् ।
 निःस्वः किं वा दद्यात् करदानं वेङ्कटेश कथयस्व ॥ ३१० ॥

स्वत्वमथारोप्यात्मन्यभिमानी तत्प्रयुक्तसंकल्पैः ।

क्लिश्यति भक्तस्तद्भ्रमनिवृत्तये वेङ्कटेश तत् कुरुषे ॥ ३११ ॥

पालयिनुमेनमीदृशमसमर्थश्चेज्जगत्पते दीनान् ।

कथमिह सर्वानवसि श्रीवेङ्कटशैलनाथ किमशक्तः ॥ ३१२ ॥

भ्राम्यत एव हि जीवान् योनिष्वपि चतुरशीतिलक्षासु ।

सर्वास्तवमेव पालयसीत्याहुर्वेङ्कटेश वेदान्ताः ॥ ३१३ ॥

पालनशक्तिसमेतस्त्वमिमं दीनं कथं न पालयसे ।

शक्तेः संकोचो वा त्वं वाप्यलसोऽसि वेङ्कटाद्रीश ॥ ३१४ ॥

अथवा निर्धृणता ते लौभ्यं दृसत्वमनभिमानित्वम् ।

दोषा एते त्वयि किं सन्ति वद श्रीनिवास किं ब्रूषे ॥ ३१५ ॥

श्रीमद्वेङ्कटगिरिवरधामानं चित्सुखैकभूमानम् ।

कामितदानधुरीणं कलये कल्याणकल्पतरुमीशम् ॥ ३१६ ॥

वन्दे वेङ्कटनायकसुन्दरचरणारविन्दयोर्द्वन्द्वम् ।

अद्वन्द्वमखिलसंसृतिनिर्द्वन्द्वं द्वन्द्वदुःखपरिहरणम् ॥ ३१७ ॥

शेषिञ्छेषमहीभृति शेषे त्वमशेषवन्धचरणोऽसि ।

पेषय मदीयपापं शेषय दुःखार्णवं च जगदीश ॥ ३१८ ॥

दक्षिणनयनं विष्णोर्दूरे तमसां निरस्तदुरितं च ।

आरोग्यदायि कलये वेङ्कटरमणस्य वाञ्छितावाप्त्यै ॥ ३१९ ॥

दीनानाथशरण्यं देवं श्रीवेङ्कटेशमहमीडे ।

दुरिततिमिरौघमिहिरं दूरीकृतदुःखमखिलशुभनिलयम् ॥ ३२० ॥

व्याधिव्यालसुपर्णं सुपर्णवाहं च वेङ्कटाद्रीशम् ।

कलये कमपि रमेशं कलिकल्पुपहरं कृपापूरम् ॥ ३२१ ॥

मुङ्क्ते ब्रह्मक्षत्राद्यखिलजगत्कवलमेकमिव देवः ।

उपदंशीकृतमृत्युः स त्वं श्रीवेङ्कटेश मां पाहि ॥ ३२२ ॥

आदित्यान्तर्वीर्तिज्योतिर्मूर्तिर्हिरण्यमयः पुर्यः ।

चक्षुःप्रकाशकस्त्वं जगतश्चक्षुश्च वेङ्कटाद्रीश ॥ ३२३ ॥

त्वं दहरपुण्डरीके क्षेत्रे क्षेत्रे विभासि सूक्ष्मायाः ।

दीपशिखाया मध्ये परमात्मा वेङ्कटाद्रीश ॥ ३२४ ॥

श्रोतव्यस्त्वं श्रोता श्रवणमपि श्रीपते त्वमेवेति ।

श्रुतिराह वेङ्कटाद्री श्रीयार्थं त्वां प्रपद्येऽहम् ॥ ३२५ ॥

वक्ता वाग् वक्तव्यो वाचयिता वेङ्कटेश्वरो नान्यः ।

वचसामभूमिरस्य प्रमोहि महिमा गतिः स मे देवः ॥ ३२६ ॥

त्वामप्राप्य वचांसि श्रौतान्यपि यन्निवर्तन्ते ।

सह मनसा वेङ्कटगिरिनाथ कथं गोचरोऽसि मद्भवाम् ॥ ३२७ ॥

दृश्यं द्रष्टा दृष्टिस्त्वमेव यत् सकलजगदधिष्ठानम् ।

सःयं चित्सुखरूपं वेङ्कटराट् त्वां कथं नु पश्यामि ॥ ३२८ ॥

आधिव्याधिनिवारणमापन्नत्राणमार्तिसंहरणम् ।

वन्दे वेङ्कटरमणं विश्वामरवन्धचरणमुरुकरुणम् ॥ ३२९ ॥

निजचरणमत्तरक्षणनिपुणोऽयं वेङ्कटाद्रिवृत्तशरणः ।

नित्यानपायकरुणः कमलारमणः करोतु कल्याणम् ॥ ३३० ॥

वरदरचक्राभयकरमरविन्द्रार्क्षं परात्परं वस्तु ।

करुणैकतानमाश्रितभरणधुरीणं भजे हरिं भक्त्या ॥ ३३१ ॥

वेङ्कटशैलविहारी वेत्ति नराणां मनोगतं सकलम् ।

देवः स एव भगवान् भावं सफलीकरोतु मे कृपया ॥ ३३२ ॥

स्रष्टा जगतां स्रष्टुः पालयिता पालकानां च ।

हन्तृणामपि हन्ता हरे त्वमेवासि वेङ्कटाद्रीश ॥ ३३३ ॥

भगवन् वेङ्कटनाथ त्वदाज्ञया वाति वायुरादित्यः ।

अम्बरचरो विभाति त्वत्तो मृत्युर्धिमेति धावति च ॥ ३३४ ॥

चन्द्रे वेङ्कटनाथं सकलबुधाश्रेयसादपन्नं यम् ।

आराध्य भक्तिभरिता राजन्ते देवमानिताः काले ॥ ३३५ ॥

त्वत्पद्मपङ्कजहंसायितचित्तमिमं जनं कृपाजलधे ।

मां पाहि संततं त्वं भक्तानां क्षेमदानकृतदीक्ष ॥ ३३६ ॥

ओं तत्सदिति यदुक्तं ब्रह्म श्रीवेङ्कटाद्रिगं ध्याये ।

तस्मात् सर्वोपास्यं सर्वज्ञं सर्वपूर्णमात्मानम् ॥ ३३७ ॥

श्रीवेङ्कटेशमङ्गलमूर्तिध्यानं जनस्य विमलदृशः ।

सर्वं श्रीविष्णुमयं भाति चिदानन्दरूपमहमेव ॥ ३३८ ॥

यमयत्यन्तर्यामी मदन्तरङ्गं यथा यथान्तःस्थः ।

कलये तथैव कर्ता वेङ्कटगिरिनायको नाहम् ॥ ३३९ ॥

देहदृशा जातोऽहं जीवदृशा वेङ्कटेशांशः ।

आत्मदृशैव तु सोऽहं प्रत्यग्रह्णाद्वयानन्दः ॥ ३४० ॥

श्रीवेङ्कटेशकृपया श्रीमत्स्वखिलेषु भक्तवर्गेषु ।
कश्चित् तत्त्वं बुद्ध्या सत्तामात्रो निरञ्जनो भवति ॥ ३४१ ॥

अमयममृतं प्रपद्य ब्रह्माकारान्तरङ्गवृत्तिर्यः ।
निर्द्वन्द्वः सुखसंपत्सत्तामात्रो भवेद् विष्णुः ॥ ३४२ ॥

नित्यं शुद्धं बुद्धं शान्तं शिवमव्ययं चिदानन्दम् ।
पूर्णं ब्रह्माहमहं ब्रह्म श्रीवेङ्कटेशपदलक्ष्यम् ॥ ३४३ ॥

भावानाद्यज्ञानद्वैतध्वान्तप्रमापण्यदित्यान् ।
भगवत्पादकटाक्षान् कलये कल्याणकल्पवृक्षांश्च ॥ ३४४ ॥

जयति ब्रह्मानावृतचिदखण्डरसं जगद् यत्र ।
अस्तीव वेङ्कटेश्वरपदलक्ष्ये भाति लीयते तत्र ॥ ३४५ ॥

वेदान्तसारभूतैस्तत्त्वमसीत्यादिकैर्महावाक्यैः ।
श्रीमच्छंकरभगवच्चरणोक्तार्थैः प्रबोधितः सोऽस्मि ॥ ३४६ ॥

सुब्रह्मण्यसुखोद्धतसिद्धान्तार्थस्तुतिं विष्णोः ।
पठतां पापनिवृत्तिः फलमभिलषितं भवेत् सत्यम् ॥ ३४७ ॥

इति श्रीतन्त्रार्थसारावलिः समाप्ता

धाटीकौतुकिनि त्वयि श्रितवति त्वङ्गचुरङ्गोत्तमं

व्योम क्षमातल्लतां दधाति रजसा क्षुण्या क्षितिर्व्योमताम् ॥ ५ ॥

त्वद्धाटीपटुघोटनिष्ठुरखुरप्रत्यमटङ्गवृटत्-

पृथ्वीनिर्यदवार्येणुपटले द्रागुज्जिहाने दिवम् ।

स्रैणं सर्वसुपर्वणां घटगतं मन्दाकिनीयं पयः

कृच्छ्रादच्छयितुं चिराय क्तकक्षोदेपु संनहति ॥ ६ ॥

त्वङ्गतुङ्गतुरङ्गनिष्ठुरखुरक्षुष्णक्षमामण्डली-

धूलीभिर्भुवनोदरं स्वगयति श्रीरङ्गनाथ त्वयि ।

वाधियं मुजगाधिपः सुरपतिस्त्वान्ध्यं रविः पद्गुतां

मूकृत्यं जलधिः प्रयाति भगवन् को न्वेष लील्यक्रमः ॥ ७ ॥

रङ्गेशे सहसाधितिष्ठति जवं तुङ्गं तुरङ्गोत्तमं

धूलीपालिपु जृम्भितासु परितोऽप्यन्यत् किमाचक्ष्महे ।

नद्यो विभ्यति लज्जते वसुमती यद्वा परं खिद्यते

शंभुः कुप्यति च प्रयाति वरुणो वस्तुं च वास्तवन्तरम् ॥ ८ ॥

रङ्गेशतुङ्गतुरगोदितरेणुवृन्दै-

मन्दाकिनीपयसि पङ्किलतां दधाने ।

तत्संभवानि कमलान्यपि पङ्कजाख्यां

मन्ये चिराय दधते विल योगरूढाम् ॥ ९ ॥

पुर्यामद्भुतभोगसीम्नि भवतो इङ्गप्रभो वासिनां

देवानामविरूपवैभवगुणैः किञ्चिन्न वीक्षेऽन्तरम् ।

देवा नैव महीं स्पृशन्ति पुनरित्येको विशेषो यदि

त्वद्धाटीतुरगोत्थरेणुनिविडस्वर्वासिनस्तेऽप्यहो ॥ १० ॥

रङ्गेशस्य विहारसीमसु वलज्जङ्घालतुङ्गाश्वराङ्-

वेगोदग्रखुराग्रचूर्णितधराधूलीकदम्बेऽम्बरे ।

संध्याभ्रभ्रमतः सचन्द्रकशिश्वौ चञ्चत्कलापाञ्चितौ

सोत्कण्ठं किल ताण्डवं कलयतो द्राङ्नीलकण्ठौ क्षणम् ॥ ११ ॥

श्रीरङ्गेशतुरङ्गमस्य महतो धाट्यारभट्युच्चलत्-

पादाघातमहाजवार्तिमतुलां प्राप्ता धरामण्डली ।

आपातालनिपातत्वातविवरप्रोद्यत्कणिग्रामणी-

रत्नश्रेणिरुचां भरैः सरुधिरस्यन्देव संदृश्यते ॥ १२ ॥

हेपाभिर्ध्विरीकृतत्रिभुवनं पादाग्रवज्राहति-

प्रोङ्घ्नीनक्षितिमण्डलं हयवरं देवे समारोहति ।

अधोद्ग्रीविकया चिराद् विदधते दिक्कुम्भिकुम्भीनस-

ग्रामप्यादिमपोत्रिकूर्मपतयो विश्रान्तितः फूत्कृतिम् ॥ १३ ॥

आ पातालतलादहीश्वरशिरोरत्नांशुनीराजिता-

दा विध्यण्डकरण्डमितिशिखरादच्छाम्बुसंप्लावितात् ।

राकाकाशमयान्यशेषभुवनान्यन्तार्धिनिभेदेनात्

सद्यः कर्तुमना इवाद्य तुरगो निर्याति रङ्गेशितुः ॥ १४ ॥

रुद्धा दिग्बलभीर्जगत्त्रयमभिध्याप्योर्ध्वमुञ्जृम्भिते

रङ्गेशस्य तुरङ्गघावनसमुद्भूते रजोमण्डले ।

आवन्नन् सनकादयो मुनिगणाः पुस्तान्यदृष्टाक्षरा-

प्याधुन्वन्नुदतिष्ठदात्तकलशः स्वीयां ब्रसीमञ्जभूः ॥ १५ ॥

रंहःसंहततादर्यमारुतमनोगर्वेऽश्वर[त्ने सुखं]

स्थित्वा खेलति रङ्गधामनि विभौ क्षोणी समालक्ष्यते ।

हेपाघोपविशेषजर्जरद्वृक्षाण्डखण्डं जवा-

दुर्धैर्तुमुदस्तहस्तयुगलेवोचालधूलीमिषात् ॥ १६ ॥

धाटीमाटीकमाने दृढधरणिहतिप्रौढवाहाधिरूढे

रङ्गेन्द्रे सान्द्रसान्द्रं वियति विस्रमरापारपांसुच्छटानाम् ।

सेवाहेवाकदेवावलिवलिनिविडोदस्ताकल्पप्रसून-

सस्तस्फायत्परागैः क्षणमजनि किलान्योन्यसंघर्षयोगः ॥ १७ ॥

श्रीरङ्गेश्वर तावकाश्वचरणन्यासाहतोर्वीतल-

प्रोद्यन्मांसलपांसुवन्धनित्रिडं वीक्ष्यान्तरिक्षं क्षणम् ।

वपधातकृताग्रहं नियमयत्यालम्बकुम्भं बल-

च्छुण्डामण्डलमद्कुरो न हि निजं वेतण्डमाखण्डलः ॥ १८ ॥

रिङ्गुत्तुङ्गतुरङ्गवज्जिवपुषो धाटीषु रङ्गेक्षितु-

नीरङ्गोद्गतेरेणुवन्धनिविडाभोगे नभःप्राङ्गणे ।

सर्वस्वर्वाविमुक्तसुमनोमाध्वीकजम्बालिते

मन्दं वाहयते रथं दिनपतेर्ममप्रथिं सारथिः ॥ १९ ॥

विहृतिपरान्तरङ्गवति रङ्गपतौ [भुवने]

चतुरतुरङ्गचङ्कमणमत्र तरङ्गयति ।

अजनि रसातलं घन रसा तरसा वियद-

प्यवनितटीसमसितिमटीकत रेणुभैः ॥ २० ॥

धाटीजातकुन्तूलाकुलधियः श्रीरङ्गधाम्नः प्रभो-

रुचद्वन्दुरगन्धसन्धवसुराघातक्षतैरङ्किता ।

आक्रन्दाय वसुंधराघ नितरामारं कुमारं निजं

द्रष्टुं निर्भरपांसुवन्धमिषतो नूनं दिवं धारति ॥ २१ ॥

चतुरतुरगारूढं त्रैलोक्यमोहनमात्मनो

रमणमवनी दृष्ट्वा दृष्ट्वाथ रङ्गमहीपतिम् ।

प्रतिकल्मपि प्रोद्दामोद्यत्परागभरच्छला-

दजनि विपुलानन्दादापूर्यमाणतनूरिव ॥ २२ ॥

धाटीषु रङ्गपतिना पटु धावितस्य वाहोत्तमस्य खुरजृम्भितधूलिपालिः ।

रङ्गस्थलीनटनकौतुकिमुक्तिनट्या नेपथ्यकल्पिततिरस्करिणीव भाति ॥२३॥

अध्यम्भोनिध्यमन्दभ्रमणखगपतिव्याकुलाहीश्वराणि

क्षुक्षामक्रन्ददाशाकरटिमधुकराण्युत्पिपासापराणि ।

प्रम्लानाम्भोस्त्राणि द्रुतगतितुरगारोहिणो रङ्गभर्तु-

र्धाटीकाले जयन्ति क्षितिजनितरजोमण्डलोञ्जृम्भितानि ॥ २४ ॥

आरूढस्तुरगं हरिर्वसुमतीचूर्णीकृतिप्रक्रिया-

चिक्रान्तं शयनालयस्य सहसाशास्ते शिवं चेतसा ।

गौधीनस्य महानसस्य विलयत्रस्ते सुराणां गणे

गङ्गा प्रार्थयते च कर्णगतयोस्ताटङ्कयोर्मङ्गलम् ॥ २५ ॥

दिङ्मण्डलीमथ नभश्च सचन्द्रसूर्यं

हन्त क्षणात् कचलयन्निव रङ्गभर्तुः ।

धाटीषु सत्त्वरतुरङ्गरजःसमूहः

पातुं च सप्तजलधीनुषधावतीव ॥ २६ ॥

धाटीधावितरङ्गराजतुरगव्याधृतधूलीभरैः

सान्द्रे मन्दरुचिः प्रदीपति रविः सौवर्गमार्गान्तरे ।

किं चोदञ्चितकौतुकं भिचरतां वैमानिकानां रथा

विद्योतैः क्षणदर्शितैर्विदधते खद्योतलीलायितम् ॥ २७ ॥

रङ्गेशस्य हि गर्वपर्वतचरत्त्वर्वेतरार्वाधिप-

प्रेङ्खतिगमस्वुराप्रविष्टधरणीपांसुच्छटावन्धुरे ।

दृश्यन्ते गगनाङ्गणेऽद्य परितो नक्षत्रताराग्रहाः

प्रत्यग्रप्रविकीर्णतद्धनयशोबीजप्ररोहा इव ॥ २८ ॥

हरनगरचिलेशस्तेयमाधाय सोऽयं

भुवनमखिलमुच्चैर्भासयन् भाग्यतीव्र ।

तुरगखुरजधूलीपालिरभ्युज्जिहीते

असितुमिव सरोपं मण्डलं चण्डमानोः ॥ २९ ॥

आलोक्यते तुरगरेणुकदम्बलक्ष्या

त्रैलोक्यमप्यमिविगाह्य विजृम्भमाणा ।

पादप्रथीमितजगत्त्रयमात्मनाथं

प्रायोऽनुकर्तुमभिलाषवतीव पृथ्वी ॥ ३० ॥

संदृश्यते तुरगवाहनसादरस्य रङ्गेशितुस्तुरगानूम्भितधूलिपालिः ।

सेवाजुषां भगवतो दययाधिरोहुं सोपानपद्मतिरिव त्रिदिवस्य बद्धा ॥ ३१ ॥

घाटीषु रङ्गाधिपतेर्धरित्री रजस्वलाभून्मलिनाम्बरा च ।

मन्ये ततः पांसुकदम्बदम्भान्मन्दाकिनीं स्नातुमभिप्रयाति ॥ ३२ ॥

तुरगखुरविधूतधूलिपालीं निबिडतरा दिवि रङ्गनायकस्य ।

रविविरणनिवारणाय पृथ्व्या विधूतमियोपरि वीक्ष्यते वितानम् ॥ ३३ ॥

निर्मातुर्जगतां चराचरगुरोर्देवस्य सर्गक्रमे

पद्म्यां भूमिरभूदिति श्रुतिरियं युक्तार्थमाह ध्रुवम् ।

रङ्गेशस्य तुरङ्गधूलिमिपतः संव्याप्तलोकत्रयी

शक्तिं कामपि येन कारणगुणाधीनां व्यनक्ति क्षितिः ॥ ३४ ॥

लोकासेचनकाकृतेर्भगवतो वीथीषु वीथीषु च
 कीडप्रौढतुरङ्गचङ्कमकलाचातुर्यमालोक्तितुम् ।
 आयाते घुसदां गणे घुतरजोव्यूहौ विधीन्द्रौ परं
 हंसैरावणपक्षकर्णपवनैः कृच्छ्लाद् गतौ संनिधिम् ॥ ३५ ॥

फैलासाचलतुङ्गशृङ्गधवलस्वाङ्गं तुरङ्गाधिपं
 प्रत्यारुह्य सुरुपधेयविभवे रङ्गेश्वरे खेलति ।
 ऊर्ध्वोज्जृम्भितसान्दरेणुविहतालोकाश्चिरं मेदिनी-
 वासाय स्पृहयन्ति वासवमुखा बार्हर्मुखानां गणाः ॥ ३६ ॥

दिवि विस्रमरशीलैर्देवदेवस्य धाटी-
 चलितहयरजोभिश्छादिते पद्मवन्धौ ।
 सपदि कृतनिरोधे संकुचन्नाभिपद्मे
 मुखकमलमपश्यन्मुह्यतीवाञ्जयोनिः ॥ ३७ ॥

रङ्गेशस्य हि घोटवर्तकसमुद्भूतस्त्रिलोकाङ्गणा-
 भोगोलङ्घनसाहसीप्रचलितो यः सान्द्रधूलीभरः ।
 तत्संदर्शनतर्पहर्षिदिविपद्मधर्वविद्याधरा-
 मन्दानन्दभराश्रुवृष्टिभिरसौ खञ्जोऽजनिष्ठाञ्जसा ॥ ३८ ॥

अन्यासुर्भुवनत्रयीं भगवतो देवस्य रङ्गेशितु-
 लीलातुङ्गतुरङ्गरिङ्गणभवाः पुण्याः परागोद्भवाः ।
 प्रत्युद्यत्कलिपङ्कहारिकनकक्षोदा विमुक्त्यङ्गना-
 पिष्टाता भवदुष्टभूतसरयप्रोघाटना भूतयः ॥ ३९ ॥

आभाति रङ्गपतिघोटकफेनपुञ्ज-
 संचञ्जतत्तुरपदावलिमेधुरा मूः ।

क्षौमेण बल्लभसमागमसंभृतानि

संवृष्वतीव कुटिलानि नखक्षंतानि ॥ ४० ॥

घाटीवेगार्भटीभिर्जितविहगपतिं कल्पपल्याणभूयं

वन्दे [श्रीरङ्ग-]देवाद्भुतपद्मकमलन्यासधन्यं तुरङ्गम् ।

सद्यो यद्वेगलेशं कमपि कथयितुं हन्त सोत्कण्ठकण्ठं

मूकं वा लोहलं वा मुखरयति नरं कापि साहित्यघाटी ॥ ४१ ॥

शूक्तुर्घत्सप्यधीशान्यतिचलितमहीभ्रान्त्युदस्ताभुधीनि

क्रीं कुर्वद्दिभानान्युद्भटखुरघटनारुग्णताराप्रहाणि ।

वस्त्यारब्धोप्रवाक्यस्वलितनिपतिताकीर्णवैमानिकानि

श्रीरङ्गेशस्य घाटीचतुरगतुरगकीडितान्युल्लसन्ति ॥ ४२ ॥

घाटीवेगार्भटीभिर्निशितखुरपुटीगर्भनिर्भिन्नपृथ्वी-

जृम्भद्गम्भीरधूलीपटलविलुलितार्केन्दुविम्बे त्वयि द्राक् ।

त्वामारुढोऽद्य रत्नो भुवनपरिवृढः सत्त्वरोदित्वराणा-

मक्षीणाक्षिव्यधानां तुरगकुलपतेर्याति देवोऽप्युपज्ञाम् ॥ ४३ ॥

घाटीसंरम्भसज्जे हस्तिरगपतौ मज्जदुन्मज्जदुर्वा-

निर्वाहादक्षचक्षुःश्रुतिपतिकृतफूत्कारचण्डानिलेन ।

तद्धारस्फारघपोद्गतचटुलननूपग्यकूर्माधिराज-

श्यासैः पाताललोकेऽजनि पवनमुजामन्धसामाशु वृद्धिः ॥ ४४ ॥

हेपापोपैरशोपः खुरपुटघटितक्षमातटीटंक्रियाभि-

र्धनधूरस्त्रन्धभिर्चिस्वलितमणिलसत्किङ्किणीप्रंक्रियाभिः ।

घोरमेद्रीर्णघोणानुरुरितरवैः शार्ङ्गिणो भूपशब्दैः

शब्दैर्काद्धैतमाजि व्यतनिपन जगन्त्यधरत्नेन शश्वत् ॥ ४५ ॥

अग्रे श्रीरङ्गभर्तुः प्रचलितजनतोद्भूतधूलीकदम्बैः

श्रीमूर्त्यालोकसौख्यान्ननुभवविफलीभूतनेत्रे जनौघे ।

अश्वं शश्वत् स्ववालानिलधुतरजसं संश्रितस्यास्य पश्चात्

सौन्दर्यं वीक्ष्य केचिल्लयनसफलतां मन्वते नन्वतीव ॥ ४६ ॥

वाहं वाहं हि वाहं निजजवविजितस्यानिलस्याभ्युदेति

स्पर्धालोर्मानसस्यात्मज इति च रुचा स्वच्छफेनच्छलेन ।

श्रीरङ्गेशेन धाटीकुतुकिन्मनसा धाव्यमानो मुदा द्वा-

गर्वागर्वातिगर्वाद् रजनिकरमसौ सर्वतश्चर्चतीव ॥ ४७ ॥

अच्छैर्माणिवयगुच्छैः कलितरविमहःखण्डनैर्मण्डनैर्वा

घोषैः कल्पान्तपोषैः सहितमतिरजोघूसरैः केसरैश्च ।

उच्चैराधातुमुच्चैःश्रवसि पदमिवोदग्रनम्राग्रपाद

पश्याभ्यश्वं विनश्यद्भृजिनधनदृशां दृश्यमस्याद्य शौरैः ॥ ४८ ॥

नश्य नश्यं च नश्यं सकलजनदृशां रूपमाविभ्रदश्वो

हस्ताब्जन्यस्तशक्तिं हरिमपि च वहन् सादिवेपेऽपि रम्यम् ।

वीधीप्वाधाव्यमानस्तिमितनिजशिरश्चामरश्चामरेढ्यो

ऽप्यंहःसंहारफारी मम भवतु परं रंहसा सिंहसारः ॥ ४९ ॥

कल्याणाञ्चितनूत्तरलकलिकावल्यावभुग्नाननः

कल्याणो हरिसंगतो जलनिधीन् कुल्या इवोल्लङ्घयन् ।

कल्याणैगकृतानि सज्जनमनःशल्यानि सद्यो हरन्

कल्याणं वितनेतु कल्पितमणीपल्याणरम्यो ह्यः ॥ ५० ॥

इति श्रीकुट्टिकविवरचितं तुरगशतकं(?) संपूर्णम्

६१. दशावतारप्रार्थना^१

रङ्गनाथसूरिविरचिता

मत्स्यरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

अप्या दुर्जयदानवेन्द्रहृतया वैयाकुलीं प्रापित्ते

नालीकासनमानसे सरसिजे भानोरपायेन वा ।

मध्येऽम्भोनिधि यः प्रहृत्य तमरिं वार्णां पुराणीं पुनः

प्रादात् तस्य यथापुरं स तनुतां श्रीमत्स्यमूर्तिः श्रियम् ॥ १ ॥

कूर्मरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

यच्छासानिलपर्युदस्तजलधिकोडोचलद्वीचिका-

वेधःसौधत्रिघट्टनोद्भटरवो ब्रह्माण्डमास्फोटयन् ।

दैन्यान् मोहयतो हरेर्दिविपदां पीयूषदानक्षणे

साहाय्यं विततान शर्म कुहनामूर्तिः स निर्मातु नः ॥ २ ॥

वराहरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

दंष्ट्राप्रे पृथुसीम्नि यस्य जलधेरन्मममूर्तेः पुरा

घोणे पुर्बुरघूर्णमानतनुतामासेदुपी मेदिनी ।

प्रीता शैलशिखाधिरोहजनितामाधत्त दिव्यां श्रियं

मायासूकरशेखरः स दिशतामामोदभूमोदयम् ॥ ३ ॥

नरसिंहरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

दंष्ट्रांशूक्ष्णपाण्डुरैर्नखमुखैर्द्वैत्येन्द्रवक्षःस्थली-

निष्ठयूतामितकुङ्कुमाभरुविरप्राग्भारसंभावितैः ।

^१Based on a recent transcript, No. TR 804 (D. C. No. 1606)-

मालिन्यं द्युसदां ममार्ज हृदये प्रहादमाहादयन्
यः पूर्वं तमिमं भजेम शरणं वैकुण्ठकण्ठीरवम् ॥ ४ ॥

वामनरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

आसीद् यस्य वितानमम्बरसरित् पूर्वं परस्तादसौ
शीर्षत्राणमभूदथो गलतले मन्दारमालाभवत् ।
जाता धौतमथांशुकं कटितटे पादारविन्दे ततः
संपेदे मधुविन्दुरीतिमवतात् याच्ञावदुस्तद्वदुः ॥ ५ ॥

परशुरामरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

दत्तक्षत्रवधाध्वरे पितृवधामर्षोदयाद् दीक्षितो
वाहा हेहयनायकस्य समिधः साहस्रमप्युज्ज्वलाः ।
धाराग्रज्वल्दाशुशुक्षणिशिखामध्ये कुठारस्य यो
निस्तन्द्रं जुहुवांश्चभूव मुनिराडव्यादभव्यात् स नः ॥ ६ ॥

श्रीरामभद्ररूपिणो भगवतः प्रार्थना—

वीरः कोऽपि सकृन्नतार्तिहरणश्रद्धाविशुद्धाशयः
कामं कामपि संपदं वितनुतामाकल्पमल्पेतराम् ।
यस्यापाङ्गजशोणिमा स्तनतटे सेहे न मुक्ताश्रियं
नेत्रे कज्जलकालिमानमपि च क्रव्यादवामभ्रुवाम् ॥ ७ ॥

बलभद्ररूपिणो भगवतः प्रार्थना—

यस्याहुर्मुसलं हलं प्रहरणं संग्रामसीमाजुपो
भेतुं वैरिशिरोधनान् नमयितुं चान्यानपेक्षं बुधाः ।
येनाकार्षिं च हस्तिनं कुरमदज्जालारुजं जाह्वी-
पूरे त्याजयितुं स लङ्कलधरः कुर्वीत गुर्वी श्रियम् ॥ ८ ॥

श्रीकृष्णरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

अन्विष्टोऽपि चिरादकृत्रिमगिरां श्रेणीभिरिणीदृशां
 गोपालहृदयजन्मनां तु सुलभं स्वात्मानमाधत्त यः ।
 यो विश्वस्य नियन्तृतामनुभवन्नप्यावहद् दृतां
 यन्नीमोऽञ्जलिमादरेण करुणादिग्वाय मुग्धात्मने ॥ ९ ॥

कल्किरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

राजन्यापशदैर्जगद्विषदलकर्मणिचर्यापदै-
 निर्मूले निखिले कलेरुपचयाद् धर्मे महीमण्डले ।
 प्रादुर्भूय कृपाणपाणिरथ तान् निर्धुय भूयः पुरा
 धर्मं कार्तियुगं प्रवर्तयति यः कल्की त्रिषै कल्पताम् ॥ १० ॥

इति कौशिकरङ्गनाथसूरिः सुकुमारैः पद्मगुम्भनैः स्तुवन् सन् ।
 परमं पुरुषं दशावतारं ~ ~ ~ ~ शोभते कृतार्थः ॥

इति श्रीदशावतारप्रार्थना समाप्ता

६२. नवनीतकृष्णाष्टकम्^१

मन्दस्मितं मधुरकोमललास्यलीलं
 कन्दर्पकोटिकमनीषकिशोरमूर्तिम् ।
 कुन्दस्फुरदशनकं कुटिलालकान्तं
 वन्देय नन्दतनयं नवनीतकृष्णम् ॥ १ ॥

^१ Based on the MS. No. 70690 (D. C. No. 1664).

नाट्यावलीकनकुतूहलिभिः प्रदिष्टं
 क्रीड्या करस्य नवनीतघने दधानम् ।
 शाट्या शिशोरुचितया शवलावलमं
 वीट्या लसन्मुखमिमो नवनीतकृष्णम् ॥ २ ॥

मञ्जीरमञ्जुचरणं मृदुलाङ्गुलीकं
 पुञ्जीभवन्मधुपपुष्कलपुष्पमालम् ।
 कंजीभवन्नयनमाश्रितदेहभाजां
 संजीवनं नम मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ३ ॥

पूरेण नीलमहसां परिपूर्णगात्रं
 हारेण मौक्तिकजुपा हृतसर्वचित्तम् ।
 चोरेण मोहितमुनिं दधिकुण्डभाजा
 पारेगिरं स्तुहि मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ४ ॥

पद्मालयाधरणिपालितपार्श्वयुग्मं
 सद्मास्थितं मणिकनकनकाववलसम् ।
 छद्मादिदूरगजनैः परिचर्यमाणं
 विद्मः कथं वयममुं नवनीतकृष्णम् ॥ ५ ॥

ध्यातं सदा मुनिजनैरभिवृद्धहर्षैः
 पूतं मुहुर्बजवधूजनचुम्बितैस्तैः ।
 कीर्तं क्षणेन शरणागतदीनवाचा
 स्फीतं श्रिया भज मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ६ ॥

उद्यन्मृगाङ्कमनीयमुखारविन्दं
 सद्यःस्फुरत्कमलक्रीमललोचनान्तम् ।

श्रीकृष्णरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

अन्विष्टोऽपि चिरदकृत्रिमगिरां श्रेणीभिरेणीदृशां
 गोपालाह्वयजन्मनां तु सुलभं स्वात्मानमाधत्त यः ।
 यो विश्वस्य नियन्तृतामनुभवन्नप्यावहद् दूततां
 वन्नीमोऽञ्जलिमादरेण करुणादिधाय मुग्धात्मने ॥ ९ ॥

कल्किरूपिणो भगवतः प्रार्थना—

राजन्यापशदैर्जागद्विप्रदलंकर्मणचर्यापदै-
 निर्मूले निखिले कलेरुपचयाद् धर्मे महीमण्डले ।
 प्रादुर्भूय कृपाणवाणिरथ तान् निर्धुम भूयः पुरा
 धर्मं कार्तियुगं प्रवर्तयति यः कल्की श्रियै कल्पताम् ॥ १० ॥

इति कौशिकरङ्गनाथसूरिः सुकुमारैः पदगुम्भनैः स्तुवन् सन् ।
 परमं पुरुषं दशावतारं - - - - - शोभते कृतार्थः ॥

इति श्रीदशावतारप्रार्थना समाप्ता

६२. नवनीतकृष्णाष्टकम्^१

मन्दसितं मधुरकोमललास्यलीलं
 कन्दर्पकोटिकमनीयविशोरमूर्तिम् ।
 बुन्दस्फुरद्दशभक्तं कुटिलालकान्तं
 वन्देय नन्दतनयं नवनीतकृष्णम् ॥ १ ॥

^१ Based on the MS. No. 70690 (D. C. No. 1664).

नाट्यावलेकनकुतूहलिभिः प्रदिष्टं

कोट्या करस्य नवनीतघनं दधानम् ।

शाट्या शिशोरुचितया शबलावलमं

वीट्या लसन्मुखमिमो नवनीतकृष्णम् ॥ २ ॥

मञ्जीरमञ्जुचरणं मृदुलाङ्गुलीकं

पुञ्जीभवन्मधुपपुष्कलपुष्पमालम् ।

कंजीभवन्नयनमाश्रितदेहभाजां

संजीवनं नम मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ३ ॥

पूरेण नीलमहसां परिपूर्णगात्रं

हारेण मौक्तिकजुषा हृतसर्वचितम् ।

चोरेण मोहितमुनिं दधिकुण्डभाजा

पारेगिरं स्तुहि मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ४ ॥

पद्मालयाधरणिपालितपार्श्वयुग्मं

सद्मास्थितं मणिकनकनकाववल्लसम् ।

शुभादिदूरगजनैः परिचर्यमाणं

विद्यः कथं वयममुं नवनीतकृष्णम् ॥ ५ ॥

ध्यातं सदा मुनिजनैरभिवृद्धहर्षैः

पूतं मुहुर्गजवधूजनचुम्भितैस्तैः ।

क्रीतं क्षणेन शरणागतदीनवाचा

स्फीतं श्रिया भज मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ६ ॥

उद्यन्मृगाङ्ककमनीयमुखारविन्दं

सद्यःस्फुरत्कमलकोमललोचनान्तम् ।

यद्यत्रनामिलपितं तदुपार्जयन्त-

मद्य स्मराभि सरसं नवनीतकृष्णम् ॥ ७ ॥

तुङ्गं गुणैरनुपमैरनवद्यगन्धैः

सङ्गं श्रितेषु सततं स्वयमादधानम् ।

अङ्गं वहन्तमनुलं नवमेघनीलं

त्वं गन्तुमर्हसि मनो नवनीतकृष्णम् ॥ ८ ॥

नवनीतकृष्णविषयामवनीसुरभावुकां स्तुतिं कथयन् ।

सवनी संपन्नः स्यात् स वनी स यतिः स एव मुक्तश्च ॥ ९ ॥

इति श्रीनवनीतकृष्णाष्टकं समाप्तम्

६३. निर्वेदतारावली^१

कौशिकरङ्गनाथसूरिविरचिता

तर्केषु कर्कशतरापि मदीयवाणी नैवोज्जहाति मृदुतां कविताप्रसङ्गे ।

दंष्ट्राग्रमुद्गतसुरारिगिरीन्द्रभेदि कान्ताधरे नरहरेः सुकुमारमेव ॥ १ ॥

कदा वा सुखातो जलनिधिसुतानाथचरण-

द्वयाम्भोजश्रद्धासुरसरिति शुद्धात्महृदयः ।

दुहानं निर्वाणं वसुतिलकमष्टाक्षरमनुं

मुदा जापंजापं निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ २ ॥

^१ Based on the transcript, No. TR 351. It is described under No. 1065 of the Descriptive Catalogue of Kāvya MSS. (vol. V).

कदा वा निर्लज्जं सुखतदितरे वापि तुल्यन्
 समो निन्दास्तुत्योरपि कलितशीतोष्णसहनः ।
 प्रकृत्येवोन्मत्तो दनुजरिपुनामानि बहुधा
 जपञ्छृण्वन् गायन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ३ ॥

कदा वा संमोहान् विषयजनितान् बुद्बुदनिभान्
 धिगित्येतानल्पान् जडजनमनोमोहनफलान् ।
 परित्यज्य प्राज्ञैर्मुंररिपुपदाब्जैकशरणैः
 परिष्वक्तः सुख्यन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ४ ॥

कदा वा संसर्गं परमपुरुषध्यानविमुखैः
 सुखभ्रान्त्या पङ्के महति निपतद्भिः परिहरन् ।
 सतां सङ्गाज्जानन्नथ च हरिदास्यैकविभवं
 स्वमात्मानं हृष्यन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ५ ॥

कदा वा दीनोऽपि प्रवलदनुजारातिचरण-
 द्वयाम्भोजश्रद्धाकवचखचिताङ्गो गतभयः ।
 अपेहि त्वं दूरं यमभट वृथा ते प्रहरणं
 मथीति व्याक्रोशन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ६ ॥

कदा वा सत्कर्माण्यनुदिनमुदारेण मनसा
 यथाशक्त्यातिष्ठन् हरिचरणयोरपितफलः ।
 सुधीभिस्त्रयन्तप्रवणमतिभिः साधु विमृशन्
 गुरुणां श्रीसूक्तीर्निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ७ ॥

कदा वा वेतलीं द्रुहिणशतपूर्णायुरवधिं
 विवेकं धुन्वानां विफलधनचिन्तां विजग्मि ।

नवादर्शस्वच्छे मम मनसि नाथे प्रतिफल-
त्यमन्दानन्दोऽहं निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ८ ॥

कदा वा दाशमेर्मृग इव हरिद्वेषिजनता-
मुखालोकाद् भीतो भगवदनुमूल्याहितहृदाम् ।
सतां तु प्रेक्षातः कुवलयदृशां कामुक इव
प्रहर्षादुन्मथो निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ९ ॥

कदा वा जित्वारीन् पडपि परवृत्त्याहमसतां
कथायामुत्तीर्णो निपुणगणनां प्रागिव ततः ।
सतमेव प्राप्तस्त्रिदशमहितैर्दास्यविभवै-
रमीषां निर्विष्टैर्निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ १० ॥

कदा वा घोरेभ्यो जठरपिठरापूरणकृते
कृतेभ्यः पापेभ्यो निरयजनकेभ्योऽतिनक्तिः ।
हरे लक्ष्मीकान्त द्विरदवरबन्धो मधुरिपो
दयस्वेत्याक्रोशन् निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ ११ ॥

कदा वा कान्तारे विषमत्रिपयारुये तत इतो
यथेच्छासंचारात् कथमपि निवर्त्याड्ब्रियुगले ।
सुरारेरालाने हृदयमुरुदन्तावलमिमं
निरुन्धन् निष्पन्दं निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ १२ ॥

कदा वा मांसासृज्यवपुषि संशोषितरुचि-
स्तदित्कल्पे स्वल्पे त्रिदशनिलयोत्थेऽपि च सुखे ।
महानन्दब्रह्मानुभवकुतुभी कालगणना-
समासक्तो नित्यं निमिषमिव नेष्यामि दिवसान् ॥ १३ ॥

कदा वा कामाद्यैरनुपहतचित्तेन मुरजित्-
 पदैकालम्बेन प्रशमनिधिना केनचिदिह ।
 कचिज्जुष्टे देशे कृतवसतिरन्यानधिगते
 तदीयैः संलापैर्निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १४ ॥

कदा वा नाथैकप्रवणहृदयेषु त्रिकरणैः
 स्वसत्तालोपादेर्जनितमपराधं परिहरन् ।
 प्रभोराज्ञासेतोः सकृदपि महानिग्रहफलाद्
 विभेदात् संत्रस्तो निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १५ ॥

कदा वा खण्डेन्दुप्रतिमनखरेखांशुलहरी-
 परीवाहैः शश्वन्मनसि विमलैः क्षालितमलः ।
 गलत्संमोहाश्रु प्रकटपुलकं चापि चरणौ
 हरेर्ध्यायंध्यायं निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १६ ॥

कदा वा कंसारेश्वरणपरिचर्याप्रणयिनां
 सतां सङ्गं लब्ध्वा सुकृतपरिपाकैकमुलभम् ।
 पवित्रं चित्रं तच्चरितममृतस्यन्दमुभगं
 ततः श्रावंश्रावं निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १७ ॥

कदा वा कालिन्दीतटपरिसरे वेणुनिनदैः
 पवित्रे सुत्रामप्रभृतिमहिते वल्लवशिशोः ।
 जनित्वा बन्धूको वकुलविटपी बाध कुटज-
 स्त्रिभिस्तापैस्त्यक्तो निमिषमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १८ ॥

कदा वा गोपीनां करकमलसंवाहनविधि-
 क्षमं श्रुत्यन्तेषु प्रथितविभवं चाडवशिशोः ।

पद्मभोजं श्रीमद्विजयरथभूषणयितमहं
हृदि श्रेण्या रूढन् निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ १९ ॥

कदा वा संवस्तो विषमविषयाहीन्द्रपटलात्
पुमांसं प्राचीनं रविकुलनरेन्द्रं शरणयन् ।
अये पाहि स्वामिन् सकृदचनतत्राणकुतुक
मसीदेति क्रोशन् निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २० ॥

कदा वा सामोदैर्मरकतशिलाभङ्गसुभगै-
र्वनात् स्वनानीतैस्तुलसिदल्लुन्दैरमिनवैः ।
समभ्यर्च्य श्रीमद्रघुपतिपदत्राणयुगलं
दधानो मूर्धाहं निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २१ ॥

कदा वा सद्ब्रह्मो जगति गणनीयो धुरि सतां
स्विरप्रज्ञः श्रीमान् भरत इव संत्यज्य ममताम् ।
गृहाराभक्षेत्रादिषु रघुपतेस्तानि चरणे
समर्प्य स्वस्थोऽहं निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २२ ॥

कदा वा गम्भीरे प्रकृतिमरुकान्तारजठरे
बुधा यातायातैः श्रममधिगतः केवलमहम् ।
गुणारामे रामे सकलसुलभायां गुल्लुका-
सुधावाप्यां मज्जन् निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २३ ॥

कदा वा वैदेहीरमणचरणन्याससुभगे
मरुतोत्ताक्रान्ते महति सरयूरोधसि वसन् ।
मनुं श्रीरामेति प्रणतजनचिन्तासुरतरुं
अपञ्चशब्दं भक्त्या निमिपमिध नेप्यामि दिवसान् ॥ २४ ॥

कदा वा साकेते सकलजगदंहःप्रशमनं

रजः सस्तं वीथ्यां रवुकुलपतेरङ्घ्रिजलजात् ।

प्रतीकेष्वालिम्पन् निटिलमुवि कुर्वंश्च तिलकं

वहन् मूर्ध्ना धन्यो निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २५ ॥

कदा वा साकेते रथचरणशङ्खाङ्कुशयव-

ध्वजाम्भोजच्छत्राङ्कितचरणमुद्रापरिचयैः ।

प्रतोल्यां पुण्यायां रवुकुलसुधांशोः परिलुटन्

सुरेन्द्रैर्लाल्योऽहं निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २६ ॥

कदा वा रक्ताम्भोरुहदलसुवर्णाङ्गुलितलं

नमन् नाकिश्रेणीमकुटमणिरोचिःशबलितम् ।

पदं सीताजानेः कनकमयपीठे विनिहितं

दृशा साक्षात्कुर्वन् निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २७ ॥

कदा वापादाग्रं रघुतिलकमाचूडमुचितै-

रनर्घैर्लावण्यैरिव विलसितं भूपणगणैः ।

चिरं दर्शदर्शं प्रमदभरनिःस्पन्दनयनः

कृतार्थमन्योऽहं निमिपमिव नेप्यामि दिवसान् ॥ २८ ॥

इति श्रीकौशिकरङ्गनाथसूरिकृता निर्वेदतारावली समाप्ता

६४. पञ्चश्लोकी^१

(श्रीचैकुण्ठनाथस्तुतिरूपा)

आम्रहाकीटमपरैर्दुरतिक्रमा या
 यत्प्रेरिता गुणमयी तरुणीव माया ।
 तामप्यहो तरति कोऽपि कदाचिदेव
 यस्य प्रसादवशस्तस्मिन् नताः स्मः ॥ १ ॥

संकल्पमात्रसन्निवो जगदेतदादौ
 सृष्ट्वा य एष कुतुकी तदनुप्रविश्य ।
 सत्यानृतादिविधिव्यपदेशमेति
 तस्मै नमो नम इदं पुरुषोत्तमाय ॥ २ ॥

प्रभवति विधिः स्रष्टुं लोकानिमान् सचराचरान्
 शशधरधरो हर्तुं यस्य प्रसादलवांशतः ।
 स्वयमवति यो विष्ण्वात्मानं प्रपद्य कृपानिधि-
 विमलमनसां चेतोवाग्ने श्रियःपतये नमः ॥ ३ ॥

अशुद्धेऽस्मिन्नन्तर्जगति परिनुज्ञेऽपि परया
 दयास्रोतस्विन्या निरवधिविकारास्तदुदिताः ।
 न सज्जन्ते यन्मिथ्यनिनलिनपत्रं जलकणा
 यथैनं प्राचीनं पुरुषमिह वन्देमहि वयम् ॥ ४ ॥

^१ Based on a recent transcript, No. TR 80† (D C. No 3087).

असारं संसारं सरुचि विसृजन्तः शमधना-
 श्विराद् योगारूढा निजहृदयनालीकमुकुल्म् ।
 समुद्धाञ्च श्रीमच्चरणयुगले यत्प्रयतनै-
 निषेवन्ते धन्यास्तदिदमवतंसो भवतु नः ॥ ५ ॥

इति श्रीपञ्चश्लोकी समाप्ता

६५. परमपुरुषप्रार्थना^१

(विष्णुपादादिकेशान्तवर्णनस्तुतिपूर्विका)

रङ्गनाथसूरिविरचिता

सेवाहेवाकदेवाधिपमकुटतटीसस्तमन्दारमाला-
 लीलामालम्बमाना मधुरसपृषतश्रेणिकेनाद्धिपमे ।
 गङ्गाभङ्गानुपङ्गादिव दनुजरिपोः पाण्डिमानं वदन्ती
 पायादस्मानपायान्नखमणिमरणिम्लारकाकारकान्ता ॥ १ ॥

इत्येषा शङ्खघमाना विबुधसमुदयैः श्रीपतेरिन्द्रनील-
प्रयुतास्त्यन्तदीन्यत्कटकुरुचिञ्जरी रक्षतादक्षतात्रः ॥ ३ ॥

नादं कादम्बिनीनामिव तरलधियो मां समाकर्ष्य भूरि
त्रासादासादिताशाविधिसितगरुतो नामिपन्नोपविष्टाः ।
छत्रायन्ते मुरारेरुपरिचलयिनः साद्यमञ्जोरशिञ्जा-
नल्पा कल्पान्तमूनो मम दुरितततेः कल्पतामल्पतायै ॥ ४ ॥

पूर्वं पादारविन्दे परिपतनजुषां योगिनां मानसाना-
मूर्ध्वारोहाय शातक्रतवमणिसमावद्धनिश्रेणिकेव ।
अन्योन्यांशुप्ररोहप्रसरणसुभगं भावुकं शौरिजङ्घा-
युग्मं तिग्मांशुलीलामिह वहतु तमोमूलनिर्मूलनेन ॥ ५ ॥

अस्ताभ्योपाधिरज्यङ्घिनकरविरणश्रेणिशोपीकृताभ्र-
च्छ्यामालीद्वेन्द्रनीलाचलविपुलतटीसाम्यमाटीकमानम् ।
श्रीमत्पीताम्बरश्रीपरिकल्पनवशाद्गुह्युगमं मुरारेः
कान्तं स्वान्तं धिनोतु स्थिरचरकदलीकाण्डदण्डोपमं नः ॥ ६ ॥

उरुव्याजेन राजन्मृदुलकदलिकामूलकन्दायमानौ
संवीतौ पीतिमध्रीविहरिणविकरात्किशुकेनांशुकेन ।
स्त्रवप्यस्थेव राणी भगिमयविरणत्काञ्चिदामाभिरामौ
पातां पीताम्बरस्य प्रमुपितनलिनश्रीकदांबौ नितम्बौ ॥ ७ ॥

वक्षोदेशस्यलक्ष्मीवदनविलसितस्तेयकृत्यै निलीय
च्छिद्रान्वेषीव निद्रारसमपि विजहात्यथ नालीकमेकम् ।
निप्तं नाभीविलं तदनुजविजयिनः कान्तिलीलातटाकं
लोकस्पर्शकं विनानं विहितवदसितं पातु नो मध्यमस्य ॥ ८ ॥

एषा मेऽशेषदोषाञ्छमयतु शयनीभूतभोगीन्द्रसान्द्र-

स्फायन्निःश्वासवातैरनवरतमथः प्रेर्यमाणा मुरारेः ।

रुक्ष्मीलीलागृहान्तर्ज्वलद्मलमहाकौस्तुभच्छद्मदीप-

प्रोद्भूतश्रयामधूमावलिखि विरलान्येतरा रोमराजिः ॥ ९ ॥

अश्रान्तं दिव्यलीलाकमलविकसनापादनाय प्रियायाः

पार्श्वे विश्वप्रसिद्धाद्भुतमहिमवता कामिना केशवेन ।

निर्माय स्थापितान्यो निधिरिव महसामेष वक्षःस्थलस्थः

प्रत्यक्पर्यायमूर्तिर्वितरतु चतुरं कौस्तुभं प्रातिभं नः ॥ १० ॥

शङ्खं चक्रं कृपाणं धनुरपि दनुजच्छेदनायोद्ब्रह्मन्तः

क्रान्ता मूर्तेः प्रतापैरिव भुजबलयैः पद्मरागानुविद्धैः ।

अर्थानामर्थितानां समसमयमिव त्यागहेतोश्चतुर्णां

चातुर्विध्यं दधाना मधुमथनमुजा भूतये नो भवन्तु ॥ ११ ॥

स्वान्तःशुद्धान्तदीव्यञ्जलनिधितनयालोलनेत्रान्तसीमा-

निर्यत्कारुण्यधारावलिभिरिव समामुक्तमुक्तालताभिः ।

विभ्राणं शारदेन्दुद्युतिझररुचिराभोगताराध्वलक्ष्मीं

वक्षः श्रीवत्सलक्ष्म क्षपयतु दुरितं न्यक्षमक्षीणरौक्ष्यम् ॥ १२ ॥

मध्ये लावण्यसिन्धोर्द्वयितदृढपरीरम्भगम्भीरलीला-

लोलाक्षीरोदकन्यामृदुलभुजलतावेष्टनस्य क्षणेपु ।

कम्बोराडम्बरं यो वहति बलयिनो वीरुधा विद्रुमाणां

वैकुण्ठस्यैष कण्ठः प्रचुरयतु चिरं भव्यमव्याहृतं नः ॥ १३ ॥

संवर्तोद्दण्डचण्डच्छविशतसदृशं धाम सौदर्शनं त-

ज्ज्वालामालावलीढं प्रदहतु दुरितं तूलजालं समूलम् ।

चित्रं यत्राधिरूढे समरमुवि हरेर्दिव्यहस्तोदयाद्रिं
स्यन्दन्ते चन्द्रकान्ता दितिसुतसुहृशामायता लेचनान्ताः ॥१४॥

शौरैर्दिव्याधराप्रोद्गलदमृतरसास्वादमेदस्विमूर्तिः
कल्पान्तोजिद्रपाथोनिधिविपुलसमारम्भगम्भीरनादः ।
शङ्खोऽसौ पाञ्चजन्यो दनुजरिपुवपुःकान्तिकालिन्दिवेणी-
लीलैर्यद्राजहंसो विशदयतु मनः कल्मषशालनेन ॥ १५ ॥

श्रीनासावंशविम्बाधरदशनमणिश्रेणिकान्तित्रिवेणी-
मध्ये कलसावगाहं प्रशमित्रिविधानल्पतापे विशुद्धम् ।
लोलश्रीकण्ठनाले गलदलकभैररञ्चिते केसरौषै-
र्धत्तां लोलम्बलीलां मम हृदयमिदं नाथवक्त्रारविन्दे ॥ १६ ॥

त्वमादिलोकानां युगद्यतसहस्राणि नियतः
समाराध्य धीमन् पदनलिनरेणुं तव विधिः ।
त्रिलोकीधातृत्वं पुनरपि समापन्सुनिगणा
घृणन्सुचैर्वोपं परमपुरुषौदार्यमिति ते ॥ १७ ॥

सकृद्वा पादाब्जं तव नमति यः प्राकृतमतिः
कुटुम्बं स्वं दीनं झटिति भगवंस्त्याजयसि तम् ।
त्रिरोपाचं विचं तिरयसि तमन्ते तु कुरुषे
परव्योक्ति श्रीमन्नहह करुणानीरधिरसि ॥ १८ ॥

न ते रूपं किञ्चिन्न च जगति नामापि भक्तो
न वाधारः कश्चिन्न च भवसि दृश्यः क्वचिदपि ।
भुजंगे वासस्ते क्वचन जलराशौ तु भगव-
न्नहो ते विख्यातो निखिलजगदीशत्वमहिमा ॥ १९ ॥

विश्वं च विश्वमुदरे दधतो मुरारे

चेतोऽभवत् सुमनसां परमाणुरूपम् ।

धाम्नः परादपि तवादरणास्पदं यद्

व्यक्तीकृतं विल ततो नतवत्सलत्वम् ॥ २० ॥

विमलगुणावलीरुचिरमौक्तिकहारलता

पदनलिनद्वयेन भगवन्नवतंसवती ।

तव पदरेणुभिर्मलयजैरनुलिसतन्-

र्द्धपरिरम्भकेलिमयते श्रुतिमौलिसती ॥ २१ ॥

सहृदयशेमुपीस्फटिकशैलतटीप्रसृता

परिहृतमध्यलब्धविवुधान्तरशैलहतिः ।

अकृतकसूक्तिभावतटिनी त्वयि निम्नतरा

गुणगणसागरे पुरुषवर्य पतत्यनघा ॥ २२ ॥

निरुध्य प्राणादीनपि मुनिभिरन्तर्विधिमुखै-

श्चिराद् ये मृग्ये ते चरणनलिने माधव विभो ।

अपीमे काम मे कल्यसि पुरस्तान्नयनयो-

रहो मे सौभाग्यं मयि पतति कारुण्यलहरी ॥ २३ ॥

क ते भूमासीमा निगममकुटीकोटिविनुतः

क चाहं नीचात्मा विषयपदवीजाङ्घिकपदम् ।

तदप्येनं दीनं स्वजनमनुगृह्णासि भगवन्

कथंकारं ब्रूमस्तव कृपणवात्सल्यबहुताम् ॥ २४ ॥

चरन्तोऽपि श्रीमन्नवरतभारादिह विद्ये-

र्न विन्देयुर्लोका बहिरपगमा जात्वसि यथा ।

तथा ते सर्वात्मन् विततमपि सर्वत्र जगति
स्वरूपं नो विद्मः कृपणात्रिपणामोहतमसा ॥ २५ ॥

क्षपशिशुकस्य याति वडिशामिपलोभवतो
विषयनिपद्वरे कृतपदो विषदं न चिरात् ।
पुनरपि जन्तुरेष कुरुते पदमत्र हरे
न तु तव तारकं चरणमञ्चति विग्ं पिगमुम् ॥ २६ ॥

त्रिदशकदम्भमान्यमपि मानुषजन्म हरे
सुकृतशतैर्वीतीर्णमधिगम्य जनो भवता ।
अहह न विन्त्यत्ययमुपायमपायहरं
वनभुवि चन्द्रिकामिव तनोति तवोपकृतिम् ॥ २७ ॥

त्रिविधदुरन्ततापवडवाचिरसह्यतनो-
विषयजलम्रमैरविकलं परिमोहयतः ।
ननु भवतो वृणे परमपूरुष लिप्सुरहं
भवगुरुसागरस्य तरण चरणं शरणम् ॥ २८ ॥

इति श्रीपरमपुरुषप्रार्थना समाप्ता

६६. भगवद्विचारललितार्याः^१

गोविन्दाचार्यविरचिताः

निगमागमप्रबोधं विबुधनुतं वामुदेवपद्मवाच्यम् ।
देवं गुरुं न वन्दे श्रीहरिसर्वोत्तमत्वचिद्रवाप्यै ॥ १ ॥

^१ Edited from the single MS. No. PM 2741 (D. C. No. 1776).

ब्रह्माद्यमरसमूहान् नारदमुख्यान् समस्तदेवर्षीन् ।
ब्रह्मर्षीनपि वन्दे वर्णोचितकर्म्मरतिकृते मनसः ॥ २ ॥

पितरं रङ्गाचार्यं वेदपुराणेतिहासतत्त्वज्ञम् ।
वन्दे भवापनुत्स्यै साध्वीविनुतां सरस्वतीं जननीम् ॥ ३ ॥

निर्दोषः परमात्मा विभुः स्वतन्त्रः स सच्चिदानन्दः ।
श्रुतमिति सकृद्गुरुमुखादथ कर्तव्यं यतोऽस्य विल्ल मननम् ॥ ४ ॥

परवासुदेवमूर्ते मद्गतमध्वार्यहृत्सरोजस्य ।
पृच्छामि संशये त्वां सामीप्याच्छिन्धि तं मननसमये ॥ ५ ॥

चेतश्चाञ्चल्यान्न स्थिरभक्तिर्नामकीर्तनं न ततः ।
कर्तुं कर्म न शक्तस्त्वदनुग्रहमन्तरेण शर्म कुतः ॥ ६ ॥

मुक्त्वामृत्नफलभोक्तृन् मुक्तिवने त्वं नरर्षभान् वत्सम् ।
बध्नासि मोहरज्ज्वाफलभवविपिने कुतोऽज मामीश ॥ ७ ॥

परपुरुष इति भवन्तं भजति नियुक्तापि न स्मृतिचलाक्षी ।
क्लेशयसि संसृतौ मामिदमनुचितमिति तवेश को ज्ञ्यात् ॥ ८ ॥

न धृता त्वद्भक्तिसती विवृतं न त्वद्गहस्यमपि तत् किम् ।
संयम्य प्रकृतिगुणैः संसृतिजलधौ क्षिपस्मुचितमीश ॥ ९ ॥

त्वां परिचरितुमचिन्त्याद्भुतशक्तिं मम न कौशलं मां त्वम् ।
अपिधाय ज्ञानदृशं विसृजसि भवकानने विगमिदमुचितम् ॥ १० ॥

यन्तृकरस्वितरम्भिप्रचोदिताश्वानुयायिरधिक इव ।
मत्संकल्पविधिज्ञं प्रकृतिवशोऽहं त्वयैव विभु दण्ड्यः ॥ ११ ॥

प्रकृतिवशात्स्तु वा नम सा त्वदधीना किलात्र न वितर्कः ।
आद्यप्रकृतिवशं मां कुर्वन्नुचितकृत् ततोऽपि यदि दण्ड्यः ॥ १२ ॥

प्राक्कृतकर्मानुगुणां भजति प्रकृतिं किलात्र देहीति ।
चेत् तत् कारयिता कः सर्वव्यापिन् परेश भवदन्यः ॥ १३ ॥

देही स्वभाषसिद्धं कर्म हि कुरुते न कारयति कश्चित् ;
इति चेत् स्वतन्त्रज्ञास्य स्वात् तद्रयुक्तं न चोभयोः साम्यम् ॥ १४ ॥

आह्वामिति चेत् स्वाम्यं तुल्यं जगदीश देहिनो भवता ।
दण्डोऽस्य शास्त्रसिद्धः स च न घटेतास्य धारयितुरभावात् ॥ १५ ॥

कर्मानुगुणो दण्डः क्लृप्तो देहिनि पतत्यसाधिति चेत् ।
तत्कल्पकेन भाव्य दण्ड्यः परतन्त्र इति तु जनसिद्धम् ॥ १६ ॥

राज्ञः पुरुष इवास्ति स्वानन्व्यं तदुदितान्यथाकरणे ।
उक्ताकरणे दण्डो देहिन इति किं जगत्पते न्याय्यम् ॥ १७ ॥

न्यायः किल सर्वसमः शूद्रासत्रिन्यजामिले दण्डम् ।
अनिपात्य चोद्धतः कथमीश तवेच्छात्र कारणं नूनम् ॥ १८ ॥

नारायणेति तेनोद्गीतं त्वाम गरणसमय इति ।
चेत् स्वामिस्तत् प्रथितं तेनाहृतः सुतोऽस्तिवात्सल्यात् ॥ १९ ॥

अथ चेद् यथाकथंचित् तव शुभनामाक्षरान्मोक्षारः ।
आमरणरवितदुरितध्वंसाय नृणामलं च मोक्षाय ॥ २० ॥

गजरक्षक नरकान्तक सुरवर नारायणेति कीर्तनतः ।
मुक्तिश्चेदीश कुतो ब्रह्मविचारः युनस्तपःकर्म ॥ २१ ॥

प्राग्जन्मनि सज्ज्ञानी ल्वदुरितवशाद् द्विजस्तथावृत्तः ।
भोगाद् दुरितविपाके नामोच्चारात् स तारितः सहसा ॥ २२ ॥

जीर्णोऽनुभवाद् रोगो नश्यति सकृदपि यथौषधग्रहणात् ।
आयुष्मान् भवति सुखी नाम्ना दुरितक्षये तथा ज्ञानी ॥ २३ ॥

यद्जामिलेन नारायणेति चान्त्ये कथंचिदाकलितम् ।
तेन स दुर्बुधोऽपि ज्ञानां विप्रः पुरेति वा ज्ञेयम् ॥ २४ ॥

आस्तां स प्राग् ज्ञानी नामोच्चारात् कथं च समयेऽन्त्ये ।
मुक्तो नामग्रहणादेवेत्यत्रास्ति संशयो बलवान् ॥ २५ ॥

काश्यां सुतनिकटे वा मुक्तिर्मरणादिति स्मृतिः प्रथिता ।
सुतसामीप्ये सिद्धेऽप्यजामिले त्वत्स्मृतिः कुतः साध्या ॥ २६ ॥

असदृशभार्योत्पन्नः पुत्रो न मृतिर्न केवलं मुक्तिः ।
किंत्विह नष्टे दुरिते ज्ञानान्मोक्ष इति किमसि निर्दोषः ॥ २७ ॥

भवत्या त्वज्ज्ञानासिः सा किल दास्यार्चनादिभ्या हि ।
त्वमगोचरश्च मनसः संशयमेतं निवार्य मां पाहि ॥ २८ ॥

ब्रह्माण्डाद् बहिरस्यष्वन्तस्त्वमिति श्रुतिस्तदनुभेयम् ।
उपगन्तुं वा द्रष्टुं ज्ञातुं शक्यं कथं न्यपरिमेयम् ॥ २९ ॥

लोका विशन्ति भवति प्रलये श्रुतिराह चेत्यमविकलये ।
तत् कथमपि नित्यं त्वामपरिच्छिन्नं दिवि च भुवि कलये ॥ ३० ॥

नाष्वन्तर्ब्रजति महद् दृष्टं न च न श्रुतं श्रुतिर्वदति ।
तं खलु गुरूपदेशं लुचु चेतो न सहते हि धूर्वदति ॥ ३१ ॥

दुस्तिरस्त्यन्तर्वाहिरपि पृथौ पृथुगरे लघौ च हीरमणौ ।
महति च महचरे त्वं तद्वच्छ्रुतिवेद्य ननु किमणौ ॥ ३२ ॥

नह्यविकाराभासं योगाद्वा जगति तनु महद् भवति ।
घटते चैकत्वं कथमविकारे सङ्गवर्जिते भवति ॥ ३३ ॥

प्राग् यो हि घटाकाशः स महाकाशस्तु भवति घटविलये ।
महदाकाशः स गते सङ्गविकारौ न स्वस्य खलु निलये ॥ ३४ ॥

संज्ञा तथान्तरात्मा परमात्मेति त्वयीश सामनुते ।
इति किं त्वदचिन्त्याद्भुतशक्तिं ज्ञातुं श्रुतिर्हि सा मनुते ॥ ३५ ॥

स्वच्छन्दचारिणी वाग् योषेव ह्यचिनयेन सामान्या ।
योज्या कथं तव नुतो चिद्धनयुक्ता तथैतस मान्या ॥ ३६ ॥

कामाद्यरिगणवधितहृद्वशगं विश्वलोलमनवरतम् ।
विनिवेशयामि कथमहमक्षगणं त्वयि च विबुधजनवर तम् ॥ ३७ ॥

श्रीब्रह्मामरपरिवृद्धमुखसुरमुख्येकहेतुपदकमलम् ।
कृपया न दर्शयसि यदि शरणं यामि त्रयीढ्य वद कमलम् ॥ ३८ ॥

तृषितं मरीचिकायां मृगयूथं सलिलशङ्किं मरुगमितम् ।
तद्वद्विषयेऽन्तः प्राप्य स्यां विमलशङ्किमरुगमितम् ॥ ३९ ॥

नधरविषयापणिकश्चिद्धनहृदस्य बत सखा नु भवः ।
भवशमनं त्वदवार्तिं विनेश तस्य नु कथं सुखानुभवः ॥ ४० ॥

भवरोगिणाविचाराद् विषयापथ्यं हि सेवितं विपदि ।
तन्मां सदोपमव भवरुन्वैद्याकलय्य चिदजन सपदि ॥ ४१ ॥

त्वय्यस्त्यखिलविशेषस्तर्पीभवति नु न चेत् कथं शेषः ।
स्थितिलयसृष्टिकृदेप स्तौति त्वामिति हि मुरगणोऽशेषः ॥ ४२ ॥

दत्तस्त्वयावकाशः कुक्षौ जगतां न तेऽस्ति नीकाशः ।
त्वत्तो जगत्प्रकाशस्त्वन्नाभेरजनि यदयमाकाशः ॥ ४३ ॥

नकुले सोऽस्युरगो यस्ततो हि समभूस्त्वमसुरसुरगोयः ।
त्वां भक्तवशं कलये न दिशसि तद्भृदि यतः पदं कलये ॥ ४४ ॥

विलसति ते दासमता ह्याब्रह्मस्तम्बमपि सदा समता ।
अधनुत् त्वत्पदकमलं भजति श्रीस्तत्सदैव पदकमलम् ॥ ४५ ॥

अण्वन्तर्ब्रह्माण्डाद् बहिरपि विलसति यतस्तु तव सत्त्वम् ।
भूताद्युनिकभविष्यत्कालनियन्तेति चोच्यसे स त्वम् ॥ ४६ ॥

ध्यायन्ति ये तव पदं भजन्ति ते वाञ्छितं तदेव पदम् ।
ज्ञानमयं ते सकलं वपुरित्युक्तं रमानिवासकलम् ॥ ४७ ॥

त्वां कृष्टकेशमवनौ भजमानाश्चाप्नुवन्नवदकेशम् ।
आनन्दमयं तव वपुरिति बोद्धीतं तदा प्रपदकेशम् ॥ ४८ ॥

त्व निखिलद्रोपरहितो व्यासश्च सकलजगदीशः ।
कालत्रयनिरपायः सर्वज्ञो विजयसे सदात्सरतिः ॥ ४९ ॥

गोविन्दाचार्येण श्रीकौलगिवासुदेवगुरुरूपया ।
प्रीत्यर्थमेव हि हरेर्प्रथिना भगर्वाद्विचारललितार्याः ॥ ५० ॥

रचिता वसता स्वार्याः चेरकेरलदेशयोः ।
भगवद्विचारललिताः कलिमाने शुभेधवे (४०,४५) ॥ ५१ ॥

इति श्रीभगवद्विचारललितार्याः समाप्ताः

६७. मुकुन्दप्रसादस्तवराजः^१

अलंकारमोकारमञ्जूषिकाया-

स्त्रिलोकीनिदानं त्रिवेदीनिधानम् ।

मणिं कंचिदीडे मुमङ्गल्यशैले

यशोदानशूरं यशोदाकिशोरम् ॥ १ ॥

सान्द्राभमिन्दीवरश्यामगात्रं

सनन्दादियोगीन्द्रवन्द्यं पवित्रम् ।

शरण्यं सहस्रांशुश्रीतांशुनेत्र

प्रपद्येऽनवद्याङ्गमकूरमित्रम् ॥ २ ॥

प्रकाशैकरूपं हृदाकाशदीपं

प्रभातारविन्दप्रभाचोरपादम् ।

महारत्नविन्यस्तमङ्गीरभूषा-

मयूखावलीलिप्तपादाङ्गुलीकम् ॥ ३ ॥

समुत्तमचामीकराकारवस्त्रं

कनद्विव्यमाणिक्यकाञ्चीकलापम् ।

स्फुरत्कौस्तुभश्रीपरिव्याप्तवक्षः-

स्थलीलोलहारावलीराजमानम् ॥ ४ ॥

वृहत्कङ्कणावद्धशोणाश्रममाला-

रुचिस्तोमसरक्तहस्तारविन्दम् ।

सुवर्णाङ्गदज्योतिर्द्वासितांसं

परिष्कारनिष्केण पर्याप्तकण्ठम् ॥ ५ ॥

^१ Based on the single MS. No. 66843 (D. C. No 1787).

गदाशङ्खचक्रासिकोदण्डसेव्यं
 भुजंगाधिराजाभिरामोरुवाहुम् ।
 लसत्कम्बुविम्बोकहृत्कंधराभं
 नवीनप्रवालप्रवाहारुणोष्ठम् ॥ ६ ॥

सुवृत्तातिशुद्धद्युतिस्त्रिभुवन-
 प्रतिक्षिप्तसंभित्तकुन्दप्रसूनम् ।
 हसत्कर्णिकारस्फुरत्कर्णिकार-
 प्रभामञ्जरीपिञ्जरीभूतगण्डम् ॥ ७ ॥

प्रबुद्धारविन्दप्रतीकारनेत्रं
 प्रकृष्टप्रकाशेन्दुदायादववन्नम् ।
 किरीटद्युतिक्षिप्तसौवर्णगात्रं
 कृपालुं परं नौमि पद्माकलत्रम् ॥ ८ ॥

समाकर्णितोदीर्णगन्धर्वचाटु-
 प्रबन्धः पतङ्गप्रधानाधिरूढः ।
 प्रपन्नतिहारः प्रणोदप्रवीणः
 पुरस्तादुदस्तात् पुराणः पुमान् नः ॥ ९ ॥

सुधासारसुधेतया देहभासा
 समन्तान्निषिञ्चन् स पञ्चायुधो नः ।
 सदा सनिधानं निधानं बुधानां
 विधेयादमेयागमान्ताविधेयः ॥ १० ॥

जगन्नाथ जन्मादयस्ते न सन्ती-
 त्यनेके गृणन्ति श्रुतीनां निगुम्भाः ।

असक्तस्वभक्तानुकम्पी पुरस्त्वं
दरीदृश्यसे देव गन्दादिगोहे ॥ ११ ॥

इहाजायमानो मुहुर्जायतेऽपी-
त्यसावादिदेवः श्रुतिः काचिदिन्धे ।
न चेयं विरोधप्रसक्तिर्यतस्ते
न खल्वीदृशं जन्मकर्मादि दिव्यम् ॥ १२ ॥

य एषोऽन्तरादित्य उद्यत्प्रकाशः
सुवर्णास्त्रिणश्वश्रुकेराः सुपर्णः ।
ज्वलद्दिव्यभूषांशुदेदीप्यमानः
स एवेति निश्चीयते साधुभिस्त्वम् ॥ १३ ॥

न तत्र प्रकाशत्यसौ तीव्रभानु-
र्न वा शीतभानुर्न ताराकुलानि ।
इमा विद्युतो नैव वह्निः कुनोऽयं
त्वदीयेन सर्वे प्रकाशेन भाति ॥ १४ ॥

रसोऽसि त्वमप्सु प्रभा चण्डभानौ
सुगन्धोऽसि भूमौ सुधा शीतधाम्नि ।
भवान् पुंसि चैतन्यमूष्मा कृशानौ
धनुर्व्योम्नि च त्वं समरे च सत्त्वम् ॥ १५ ॥

नरेन्द्रं नराणां सुरेन्द्रं सुराणां
धरित्रीधराणां च सौवर्णशैलम् ।
कवीनां च शुक्रं मुरार्यं गुरूणां
भृगुं त्वामृषीणां बुधाः संगिरन्ते ॥ १६ ॥

कुमारो भवान् नाथ सेनापतीनां

मुनीनां भवान् व्यासनामा मुनीन्द्रः ।

भवान् स्थावराणां तुपाराद्रिरुच्चै-

र्भवान् पारिजातोऽस्ति कल्पद्रुमाणाम् ॥ १७ ॥

भवान् शंकरो नाम रुद्रेषु भद्रो

भवान् कापिली योगसिद्धेषु मूर्तिः ।

भवान् वासुकिः पन्नगेषु प्रवीरो

भवानुत्तमौजाः पतङ्गेषु तार्क्ष्यः ॥ १८ ॥

भवानक्षराणामकारः प्रतीतो

भवान् पाण्डवानामपि श्वेतवाहः ।

भवान् पादपानां वरः पिप्पलद्रु-

र्भवान् सामवेदोऽस्ति वेदेषु शौरे ॥ १९ ॥

त्वमुच्चैःश्रवा वाजिनां वारणानां

त्वमैरावतस्त्वं गवां कामधेनुः ।

त्वमग्धोधिजन्मासि रत्नं मणीनां

त्वमोंकारनामासि मन्त्रो मनुनाम् ॥ २० ॥

श्रिया संविदा वा बलेनापि शक्त्या

रुचा वापि युक्तं परं वस्तु यद्यत् ।

तदेतत् समस्तं पुराणप्रवीण

त्वदीयांशसंभूतमेवामनन्ति ॥ २१ ॥

ज्वलत्यग्निरूर्ध्वं मरुद् वाति दिव्यं

तपत्येव भानुः सृजत्यभ्रमम्भः ।

मुजंगाधिराजो भुवं चापि धत्ते
तवैव श्रियेति श्रुतिः प्राह शौरे ॥ २२ ॥

रमानाथ मध्येहृदम्भोजमध्ये
सदा संनिविष्टं भवन्तं स्मरन्तः ।
अपारं समुचीर्य संसारवारिं
परं तत्पद् ते भजन्ते हि सन्तः ॥ २३ ॥

सलक्ष्मीकमम्भोधिमश्याधिवासं
समुल्लासिकश्वारमालामिरामम् ।
घनश्यामवर्णं कदाचिद् भवन्तं
परं भावयन्तो भवन्तीह धन्याः ॥ २४ ॥

भवान् शंखचक्रे दधद् भानुचक्रे
सरोजाञ्च संवीक्ष्यते येन साक्षी ।
स निर्धृतपापस्तथा चाकशीति
प्रकृष्टोऽनिकृष्टो यथा भानुकान्तः ॥ २५ ॥

यदा चिन्त्यसे यैर्हरे चन्द्रनिम्बे
सुवामिः प्रभामिः प्रपञ्चं निपिञ्चन् ।
तदा त्वं पुरस्तान्मनस्तापमाला-
मदीयाममीमां धुनीये निमेषात् ॥ २६ ॥

वरं पुस्तकं चाभयं हस्तपद्मे-
वैहृक्षमालामपि स्नादिकीं त्वम् ।
सुधानाथ संभाव्यसे येन शुभ्रः
स कर्ता भवेद्राशु काव्यावलीनाम् ॥ २७ ॥

मुहुर्वल्लवीनां गणं मोहयन्तं

प्रलम्बालकान्तं कदम्बाधिरूढम् ।

निधत्ते यदा कृष्ण चित्ते स्थितं त्वां

तदा कामिनीनां भवेदेव कामः ॥ २८ ॥

महानीलगोत्रप्रभामित्रगात्रं

महाचित्रमायूरपिच्छावतंसम् ।

महानन्दगोबृन्दमध्यस्थितं त्वां

महान्तः स्मरन्तो महीपा भवन्ति ॥ २९ ॥

समाक्रम्य पादेन दुष्टं मुजङ्गं

समालम्ब्य हस्तेन पुच्छं तदीयम् ।

सलीलं फणामण्डले तस्य नृत्यन्

समाधीयसे साधुचित्ते विपार्ते ॥ ३० ॥

समुद्धृत्य गोवर्धनं छत्ररूपं

समस्तानि भूतानि भीतानि वर्षात् ।

अवन्तं भवन्तं सकृच्चिन्तयन्तो

दुरन्ताननन्तापदार्धीस्तरन्ति ॥ ३१ ॥

पवित्रं विचित्रं त्वदीयं चरित्रं

समाकर्ष्य कर्णामृतं पूर्णकामाः ।

गलतोयनेत्राः स्फुरद्रोमगात्राः

प्रहर्षपकर्षप्रवाहं प्रयान्ति ॥ ३२ ॥

कृती जीर्णचेलः कुचेलः कृशस्त्वां

प्रपेदे यदा देवभावानभिज्ञः ।

समस्तानि भाग्यानि तस्मै तदानी-
मदास्त्वं दुरापानि तत्तद्दृशानि ॥ ३३ ॥

हरे कृष्ण कृष्णेति कृष्णां वदन्ती-
मरक्षः समक्षं रिपूणां सभायाम् ।
अरण्ये शरण्योऽभवः पाण्डवानां
सरस्यां गजस्यापि जीवातुरासीः ॥ ३४ ॥

अहो देवदेव प्रभो कैटभारे
कुमारं चिरप्राप्तकीनाश्लोकम् ।
मुकुन्दादिशस्त्रं मुदं चाप्यपूर्वा-
मुपाध्यायवर्याय विद्याप्रदाय ॥ ३५ ॥

इहानेकश्लोकवलीढाय गाढं
प्रतप्ताय विचानिलश्लेष्मपूगैः ।
हृषीकेश हीनाय दीनाय मह्यं
प्रसीद प्रसीद प्रसीद प्रसीद ॥ ३६ ॥

वदेयं वदेयं भवन्नाम द्विष्यं
भजेयं भजेयं त्वदीयं प्रपन्नम् ।
जपेयं जपेयं मनुं तावकीनं
स्मरेयं स्मरेयं तवैवाङ्घ्रिपद्मम् ॥ ३७ ॥

हरे चक्रवारिन् हरे हादकारिन्
महानकवैरिन् महीभारहारिन् ।
अहं त्वत्कथादुग्धपानं विनान्द्यत्
त्यजेयं त्यजेयं त्यजेयं त्यजेयम् ॥ ३८ ॥

इदं देव दृष्टिद्वयं मामकीनं
 तवैवाङ्गसौन्दर्यमीक्षेत साक्षात् ।
 असौ नासिकापि प्रजिघ्रेत् पवित्रं
 भवत्पादमूलार्पितं पत्रपुष्पम् ॥ ३९ ॥

नमेदेष मूर्धा पदाम्भोरुहं ते
 तवैवार्चयेत् ताविमौ चापि हस्तौ ।
 त्वदीयानि पुण्यानि धामानि गच्छेत्
 पदद्वन्द्वमेतन्ममानन्त विष्णो ॥ ४० ॥

पुरे वा वने वा गिरौ वा समुद्रे
 यदा यत्र कुत्रापि यायाज्जनोऽयम् ।
 तदा तत्र तत्रापि पक्षीन्द्रकेतो
 भवानेव भद्रं विधेयादमेयम् ॥ ४१ ॥

तनोति श्रियं तावदाधिं धुनीते
 करोति द्रुतं शर्म कर्माणि दोग्धि ।
 अतापं दुरापं च विज्ञानरत्नं
 प्रदत्ते च मुक्तिं मुकुन्दप्रसादः ॥ ४२ ॥

इति मुकुन्दप्रसादो नाम स्तोत्रराजः संपूर्णः

६८. यदुगिरिनारायणस्तवः^१

तिरुमलार्यकृतः

तर्कात्किमुधायप्रतिवददुर्वादिदुर्वादिदु-

र्गर्वोर्वाधरकूटकुट्टनकल्यादम्भोलिवाम्गुम्भनः ।

व्यासोनीतनिशातनीतिदलितप्रच्छन्नवौद्धमजः

श्रीरामावरजो मुनिर्विजयते सिद्धान्तजैत्रध्वजः ॥ १ ॥^२

आशासे पद्पद्मामोदवहां गुरुपरंपराम् ।

श्रीनारायणपादाब्जनधुधारासिवापराम् ॥ २ ॥

एधतां यतिराजस्य साम्राज्यं सर्वतोमुखम् ।

यत्र संपत्कुमारोऽपि युवराजपदास्पदम् ॥ ३ ॥

वन्दे भगवतः पादं वकुलामोदमेदुराम् ।

तत्पदामर्शसंपन्नमञ्जुशिञ्जामनोरमाम् ॥ ४ ॥

स्वामी सुशीलः सुलभः सर्वज्ञः सर्वशक्तिघृन् ।

वत्सलो यःसहायस्तां वन्दे यदुगिरीश्वरीम् ॥ ५ ॥

^१ Edited from the MS. No. 69730 (D C No 1812) This Stotra on the God at Melkote near Mysore was printed in Telugu characters, in 1933, along with the commentary by Śīngarārya (brother of the author) and published by J. ggu Venkatacharya of Melkote. The Introduction to that edition gives some details of the life and works of the author (A.D. 1645-1706).

^२ Instead of this the printed edit on has the following verse:

वाधूलश्रीनिवासायैकपासंपन्नवैभवम् ।

कीदिकश्रीवृत्सिंहार्यै कल्याणगुणमाश्रये ॥

अस्ति स्वस्तिवहं लक्ष्मीसंस्तुतं वस्तु निस्तुलम् ।
भूनीत्यास्तनकस्तूरीभूपितं यदुभूधरे ॥ ६ ॥

समिन्ध्रे श्रीतनुलतास्वर्णसवन्धवन्धुरः ।
यदुभूधरकोटीरस्फुरन्मरतकाङ्कुरः ॥ ७ ॥

ईदं प्रतिक्षणं लक्ष्मीपादलाङ्गारसोक्षितम् ।
श्रीयादवाचलशिखाशेखरश्यामलोत्पलम् ॥ ८ ॥

परेपां शङ्खचकाचैः स्वेषामभयमुद्रया ।
हितं प्रियं च कलयन् पायाद्यदुगिरीधरः ॥ ९ ॥

यदभ्यस्तान्द्रामृतजलपिकङ्गोलकणिका-
रसास्वादाध्माता श्रुतिरपि विहस्ता निववृते ।
स्वकीयं सार्वज्ञ्यं प्रभवति न यस्य स्वधिपये
यदुक्ष्माभृन्नाथ तमहह वयं स्तोतुमुदिताः ॥ १० ॥

गन्तुं वर्त्म गह्वरतः प्रयततां खञ्जः स्वयं जानुना
धेदुं बल्यनु दुण्डुभः स्वदिरसा शैयीमशेषां धुरम् ।
स्वैरं प्रकमतां विनस्तिविमितस्त्रैविक्रमान् विक्रमान्
आचार्यैः स्तुतमास्तुमो वयममी श्रीयादवात्रीधरम् ॥ ११ ॥

[अहह गणनां न्यक्कुर्वाणा गुणा यदुभूमिभृत-
परिवृद्ध कथं सोढारस्ते पुनः स्तुतिसाहसम् ।
अपि तु भगवन्नेते स्वैरं यतीशवरां वदाः
सरसमधुरस्मेशः संप्रत्यतोऽयमुपक्रमः ॥] ¹

¹ This verse is not found in our MS. but only in the printed edition.

बाक्षं माक्षिकमाजिघृक्षति न किं स्वर्वो न वादित्सते
 बालः किं शशिनं सिपाधयिपति श्रेयो न किं बालसः ।
 तुष्टुपामितरां न किं यतिपतेः संपत्सुतं किं तु तत्
 सर्वं प्राप्यहविप्रकर्षजमिति प्राज्ञः समाधित्सतु ॥ १२ ॥

अपि च मम वचांसि प्रायशो वेदवादा-
 दपि यदुकुलनाथं स्वैरमावर्जयन्ति ।
 न किमु मृगमदेन्दुस्मेरकाभ्मीरलेपा-
 दपि रमयति गोष्ठोपान्तजम्बालचर्चा ॥ १३ ॥

पियं कुलधनं प्रभुं पितरमीश्वरं मातरं
 गुरुं प्रणतवत्सलं परमबन्धुभापत्सखम् ।
 यदुक्षितिधरोपरि व्यवसितात्मदानं न को
 यतिप्रवरनन्दनं हृदयचन्दनं वन्दते ॥ १४ ॥

महसां निधये त्रयीशित्वाभणये मङ्गलमङ्गलात्मने ।
 यदुभूधरशृङ्गबन्धवे स्पृहयाम्यद्भुतशीलसिन्धवे ॥ १५ ॥

अस्मै नमो यदुगिरिप्रवराय सुरि-
 सेव्याद्भ्रये विमलसत्त्वगुणोत्तराय ।
 यः श्वेतमृत्तिलकितो धृतवैष्णवधीः
 श्रीकान्तमव्यवहितं जगतां व्यनक्ति ॥ १६ ॥

चाम्पैयान्यपचिन्वतामुपवने मालावृतां श्रीपते-
 रान्म्योपनयन्ति यत्र कपयः स्वैरं दुरापण्यपि ।
 ईडे क्रोडमुखावस्त्रानविततावालावटासेचन-
 न्यञ्चत्कुञ्जरपुष्कराम्बुशिशिरं श्रीयादवद्माधरम् ॥ १७ ॥

यत्रानुषङ्गिकनिवासलयोऽपि सूरि-

संसद्भुराविनिमयश्रियमातनोति ।

तासु प्रसन्नहरिचन्दनशेखरासु

श्रीयादवाचलतटीषु कुटीमुपेयाम् ॥ १८ ॥

इयमभिवन्द्यतां यदुधराधरमौलिधृता

नृहरिगृहान्तगोपुरसमुन्नतिरुन्मिता ।

परिणतभूरिभाग्यजनलोचनभृङ्गकुलं

ललितघतंसकैतकशिखेव सुखाकुरुते ॥ १९ ॥

रहसि सहरिरंसायातकंसारिकान्ता-

चरणकमलसक्तालत्तरत्नोपकण्ठाः ।

यदुधरणिभृतोऽमी जन्मकान्तारपान्थ-

श्रमहरतरुमृष्टाः सानवो नः पुनीरन् ॥ २० ॥

रघुपतिचापकोटिदृढकुट्टनविस्फुटितोपलोच्चलद्-

विमलझरीषु कृष्णबलोपितकरूपमहीजराजिषु ।

यतिपतिपादरेणुपरिमर्शपवित्रशिलासु निर्भरा

यदुगिरिसानुसीमसु रमेमहि साभिमताः समाः शतम् ॥ २१ ॥

कुरवकमल्लिकावकुलचम्पककुन्दलता-

र्षितकुसुमावतंसमकरन्दरसोपचिताः ।

यदुकुलदेवतापदसरोजपरागधरा-

श्रिरमवगाहिपीय यदुशैलझरीलहरीः ॥ २२ ॥

पदे तत्र विष्णोः परत्वानुभूत्या

परं निर्गृतास्तस्य सौलभ्यलोभात् ।

यदुक्ष्माभृदन्ते वसन्त्यत्र मुक्ता

नुमस्तान् समस्तज्ञांश्चरस्यास्तुरूपान् ॥ २३ ॥

अधूर्जटिजटाटवीतटकपालसंपूरणा-

मजद्भुजठरानलकथनखिन्नयादःकुलाम् ।

वसागरचितावनोपचितसास्त्रिमस्मोकरा-

मनुज्झितयदुक्ष्माधरपर्दा भजे स्वर्नदीम् ॥ २४ ॥

निर्णीचोच्चमिदं निराकृतगुणावद्यावनशं जना-

नाप्लावैरनुगृह्णीं सुखचिरागाधप्रसन्नाद्भुताम् ।

श्रीमद्यादवभूधरे सुचरितोत्सावावहामन्वहं

कल्याणीमद्याहिपीय करुणां नारायणस्यापराम् ॥ २५ ॥

हरेर्वेराहरूपिणः श्रमाम्बुसंभवं भवश्रमापहम् ।

भविष्णुविष्णुपद्युपासितं सरश्चरीकरीतु मङ्गलम् ॥ २६ ॥

सेयं वैष्णवनर्महर्म्यशिखरोदञ्चत्पताकावली-

संघर्षक्षतचन्द्रनिःसृतसुधातिष्ठेव देदीप्यते ।

श्वेतद्वीपविवर्तमूर्तिरनघश्रीभूमिनीलासख-

श्रीनारायणचिचनिर्वृतिकरी नारायणाख्या पुरी ॥ २७ ॥

अश्रान्तोऽसवबद्धकौतुक्यतिक्षोणीशसंपल्लुत-

प्रस्थानोऽस्तुकपौरस्यौवतसुसंमृष्टप्रतोलीगुखाम् ।

फुल्लत्पल्लवतोरणच्युतमधुस्यन्दापनीतश्रमा-

ऽशेषागन्तुजनामिमामनिमिषं सेवे पुरीं यादवीम् ॥ २८ ॥

तत्तादृक्षगजेन्द्रमोक्षणरथारोहक्षणस्वर्धुनी-

तीर्थाध्यक्षणपूर्वपर्वमहिते यस्मिन् यतीन्द्राज्ञया ।

आमातङ्गवसिष्ठमेति जनता मुक्तैकरस्यां श्रियं
सोऽयं प्रत्यहमस्तु वज्रमकुटीदिव्योत्सवो वात्सरः ॥ २९ ॥

स्वाङ्गीकारोपहारीकृतनतदुरिताः स्वाङ्घ्रिरेणुप्रभाव-
प्रेक्षासाक्षीकृनास्मत्सहपठितचतुर्वेदिसर्वापराधाः ।
श्रीमन्नारायणाङ्घ्रिद्वयपरिचरणैश्वर्यगर्वादुदस्त-
श्रीवैकुण्ठोपकण्ठा यदुगिरिकटकस्वामिनो मे स्वदन्ताम् ॥ ३० ॥

शुचि रुचिरं मनोज्ञचरितं नलिनाक्षदया-
मृतसरसीरसार्द्रमनुरञ्जिनमञ्जुरवम् ।
इदमिह पक्षपातमनिमित्तकमाद्रियते
यदुगिरिहेमसानुरसिकं मयि हंसकुलम् ॥ ३१ ॥

केतुं नः प्रभवन्ति हन्त यतिराङ्गजन्मोत्सवोन्मस्तक-
प्रेमव्युक्तमनृत्यदार्यचरणोत्क्षिप्ता यदुक्ष्माभृतः ।
धूल्यो याः किल रङ्गवेङ्कटमुखश्रीदिव्यदेशाश्रितै-
रर्च्यन्ते नियमेन तीर्थवटिकारूपेण गोपायिताः ॥ ३२ ॥

मधुरिपुजलनिधिदृग्मृतवीचीकृतपरिचितिमुखमणिगणकीर्णाम् ।
परिसरनतसुरसदसमुपासे यदुगिरितटभुवि तदजिरवेलाम् ॥ ३३ ॥

ताम्बूलदर्पणपतद्ग्रहतालवृन्त-
भृङ्गारधौतवसनाभरणस्रगादीन् ।
आचिभ्रतो यतिपतिप्रणित्रीन् विभोर्द्धि-
पञ्चाशतः परिजनप्रवरान् भजामः ॥ ३४ ॥

द्बुहिणसनक्योगिनारायणात्रेयसंरक्षितं
यतिपतिकूपयेह सर्वात्मसेव्यां दशं प्रापितम् ।

निगमशिखरवत् परब्रह्मगर्भं यदुक्ष्माधर-
प्रवणमनुभवेयमानन्दसंज्ञं विमानं मुहुः ॥ ३५ ॥

शुभोदारस्निग्धद्रुतमहितसंस्थानमभितः
सरन्तीभिर्भाभिर्हरितयदशेषाश्च हरितः ।
परं ज्योतिः साक्षादकरवमिहानन्दनिलये
विमाने मञ्जूषोन्मिपितमिव ज्ञाते मरतकम् ॥ ३६ ॥

युगपदुदितभास्वत्कोटिधामा सुधाब्धि-
स्तपित इव सुजातस्निग्धदिन्याद्भुतश्रीः ।
भुवननवनभूषा ज्योतिषां ज्योतिरेप
स्फुरति यदुमहीमृन्मौलिरत्नपदीपः ॥ ३७ ॥

जगत्संभवक्षेमशिक्षादिद्रक्षं
परं क्षोणिलक्ष्मीकटाक्षैरुल्लस्यम् ।
यदुक्ष्माधरे मोक्षदानैकद्रोक्षं
महः पुण्डरीकाक्षमध्यक्षयामः ॥ ३८ ॥

अये श्यामोदारः किमयममृताध्यातजलद-
स्तमालद्रुः किंवा पृथुल्ललितोद्दामविटपः ।
यदुक्ष्माभृत्सानुप्रगुणितविलामो नु कलमः
त्रिमु श्रीडाशैलः श्रिय इह महानीलमहितः ॥ ३९ ॥

दरीवर्ति नीलाद्विलीलां मुकुन्दो
चरीवर्ति हेमस्तुतां पीनवासः ।
चरीवर्ति चक्राम्बुजं पुष्पवतां
चरीवर्ति शृङ्गश्रियं रत्नमौलिः ॥ ४० ॥

मुखाम्भोजासक्तः किमलकतमःकोपवलुपः

विमु श्री.मंचक्षुःस्वजनिभवनोक्तः विमथवा ।

जगच्चक्षुः साक्षान्मिपति यदुशैलेशमकुटी-

मिषेण प्रत्युषे तदिदमुपतिष्ठमहि महः ॥ ४१ ॥

न्यञ्चन्मौलिमणिप्रभाविनमिनं प्रोद्यन्मुखेन्दुवृत्ति-

प्रत्यावर्तितमूर्ध्वेपुण्ड्रविमलच्छायाविभक्ताकृति ।

पार्श्वोच्छृङ्खलशङ्खचक्ररुचिभिः प्राप्ये विशीर्णं यदु-

क्षमाभृद्बल्लभचूर्णकुन्तलतमः फालान्तमालम्बते ॥ ४२ ॥

अमी यदुधराधरेश्वरविरीटरत्नाङ्कुराः

परत्वमुखरा मुहुर्मुहुरभीपयिष्यन्त नः ।

मृदुस्मितसुधारसोक्षितकटाक्षलीलायिता-

न्यकृत्रिमसुशीलतां सपदि नावदिष्यन् यदि ॥ ४३ ॥

अनिमित्तदयामृतसिक्तमृदुस्मितचन्द्रिकमस्तसमस्ततमः ।

यदुशैलपतेर्मुखमिन्दुमुखं प्रमदं मम दृक्कुमुदं कुरुते ॥ ४४ ॥

दृशोर्विशालमायत भ्रुवोश्च नीलमानतं

सिते मृदुद्रुतं मितं रदेषु सान्द्रमुज्ज्वलम् ।

स्फुरद्विकासि गण्डयोश्चलं विलम्बि कुन्तले ।

यदुक्षमाधरेशितुर्मुखं मुखं करोति नः ॥ ४५ ॥

नीलभ्रूमरुकाग्रमायतदृग्भोजं भिषत्रासिका-

चाम्पेयं धवलोर्ध्वेपुण्ड्रकपटोदश्चच्छिखराकैतकम् ।

उत्फुल्लाधरपल्लवं क्षितिर्मालीलोचितं कधरा-

काण्डोदश्चि यदुक्षमाधरपतेर्मन्ये मुखं कन्तुकम् ॥ ४६ ॥

स्फुरच्चक्षुर्मानाच्छृण्वणललितावर्तमहिताद्
 यदुक्ष्माभृत्तानुप्रणयिमुखलाषण्यजलवेः ।
 सुवासूतेरोष्ठद्वयरुचिरवीचीविपमिता-
 दुदेति भ्रूवेलावनसिहितभागोऽलिकशशी ॥ ४७ ॥

भ्रूमध्यतः प्रतिपदिन्दुकलावदात-
 श्रेतो धिनोति तिलको यदुशैलवन्धोः ।
 लालाटकान्यमृतसंप्रहणाय लक्ष्मी-
 निक्षिप्तमौक्तचक्रश्रियमाद्दानः ॥ ४८ ॥

भ्रूसेतुवन्वविधृताक्षितटाककुल्या
 कल्या कटाक्षसरणिर्यदुशैलनेतुः ।
 निम्नोन्नतस्थलजलादिभिदानपेक्ष-
 माह्लावयत्यमुमिमं कल्यासकुल्या ॥ ४९ ॥

अकस्मादस्माकं प्रचुरपरितापप्रशमनैः
 कटाक्षोर्मिंशेषैरनयषिकृपासौरभवहैः ।
 सुवासिन्धुः साक्षादयमिह यदुक्ष्मापरतटे
 स्वसेवासाप्राञ्चौपयिकमभिपेकं वितनुते ॥ ५० ॥

तन्मन्दस्मितविस्मितं तदलकावर्तानुवृत्तं मुहु-
 स्तद्विन्वाधररागरक्तमनु तत्सौगन्ध्यसंमोदितम् ।
 तद्भ्रूविभ्रमलब्धविभ्रमशतं तद्दृक्करङ्गोर्मिलं
 मचेतो यदुशैलवल्लभमुखच्छायोन्मुखं वर्तते ॥ ५१ ॥

कर्णिकामकरयुग्ममुदग्रं कर्णयागवडिशं विनिगीर्यं ।
 वेष्टते यदुगिरीशमुखान्शङ्कान्यनाणमिदमंसतटाकात् ॥ ५२ ॥

पाञ्चजन्यमुपनीय सरूपं रूपसौष्ठवविवेचनचञ्चुः ।
यादवाचलपतिर्गलकम्बुं तारहारकलित किमतानीत् ॥ ५३ ॥

पार्श्वोदञ्चन्यञ्चत्कुञ्चद्भुजकल्पविटपमञ्जर्यः ।
शङ्करथाङ्गगदाभयमुद्रा भद्राय यादवाद्दीन्दोः ॥ ५४ ॥

श्रीभूमीकुचकुम्भनिर्भरपरीरम्भप्रमोदादिव
श्रीदिव्यायुधमन्यभूषणपरामर्शविलेपादिव ।
तारुण्याद्भुतयौवनव्यतिकरोत्साहादिवामी यदु-
क्षमाभृद्वल्लभवाहवः सुपृथुलोदग्राः परं जाग्रति ॥ ५५ ॥

विटपाः किल कल्पपादपानां मधुपावर्जितपल्लवप्रसूनाः ।
यदुशैलपतेर्भुजाः सुवृत्ताः फलवर्गान् सुवतेऽत्र सरिभोग्यान् ॥ ५६ ॥

आभ्यामह्वयतेति वोपनयनः श्रीशङ्खचक्रे उभा-
वेतावाश्रयतेति वक्ति गदया निर्दिश्य पादौ परः ।
मा भैष्टेल्यपरो व्यनक्ति यदुभूमृद्वल्लभासादृशा-
माद्याचार्यं चतुर्भुजैः प्रगुणयस्याचार्यकप्रक्रियाम् ॥ ५७ ॥

स्वतः श्यामोदारं तरुणतुलसीदामहरितं
सितं मुक्ताहारैर्मणिवररुचा भास्वरमिदम् ।
रमापादालक्तारुणमिह यदुक्ष्माधरपते-
ररश्चिचे धत्ते मम रुचिभिन्दान् नवनवान् ॥ ५८ ॥

श्रीकान्तकल्याणगुणानुपत्तमुक्तावलीसंस्कृतदिव्यधाम ।
वक्षो यदुक्षोणिधरेश्वरस्य मन्ये परं व्योम परार्ध्यमूम ॥ ५९ ॥

निगिरदपि जगन्ति क्षाममुचद्बुभुक्षं
सुचरितमुतभिःसास्वादसंपूर्णकामम् ।

यदुपरणिघरेन्दोस्तुन्द्रमादौ यशोदा-

कलि । कनकदानप्रस्थिलक्ष्म प्रतीक्षे ॥ ६० ॥

श्रीयादवाचलपतेः फलयैव लग्नं

कक्ष्यावनद्धकनकत्सरस्वङ्गावलि ।

गाढं निकृन्तदिव निष्ठुरकर्मवन्द-

निर्वन्धनवन्दुरचतुर्विधदेहवन्धम् ॥ ६१ ॥

विद्युद्भ्रमा तट्टित्वानिव नवतरणिच्छाययेवाञ्जनाद्रि-

वैलाहैमस्थलीभिर्जलधिरिव नमः सान्द्रसांध्यश्रियेव ।

आक्रीडः कर्णिकरैरिव कनककुयेनेव दन्तावलोऽतौ

देवः पीताम्बरेण प्रथयति सुपुमां यादवक्ष्माधरेन्दुः ॥ ६२ ॥

एवंप्रायानुपूर्वी यदपि करिकरे स्निग्धता दूरदूरे

रम्भास्तम्भे प्रसक्ता यदपि च विवती स्निग्धता कानुपूर्वी ।

स्यातां स्नेह्यानुपूर्वी कृतकमरतवस्तम्भके नो मृदुत्वं

मन्ये मृग्योपमाने यदुक्षिसरिपतेरुरुकाण्डमकाण्डे ॥ ६३ ॥

किं काहल्यौ विन्तु पूगीकुहल्यौ श्रीभूषाद्ये किं समीच्यौ कलाच्यौ ।

मुग्धस्निग्धोदारदिव्यानुपूर्वी किंवा जङ्घे श्रीयदुक्ष्माधरेन्दोः ॥ ६४ ॥

विभोः पादाम्भोजं तदिदमशरण्यैकशरणं

परं प्राप्यं प्राप्तं यदुगिरिशिलाशेस्तरसखम् ।

यद्रामर्शादाशु द्रवति भृशमाकाशमवशा-

दपि प्रावा जीवत्यपि निपति दग्धामिषमपि ॥ ६५ ॥

सुचरितमुमत्तिसहितपरनरणप्रणयमननुगुणमिव परिगणयन् ।

यदुगिरिपरिवृद्धचरणमशरणः शरणमगमसिंह परिचरणपरः ॥ ६६ ॥

क्षमालक्ष्मीकल्पव्रततिव्रितां नातिशिशिरा-

मनुष्णानभ्यर्णोन्मिपदमृतसौगन्ध्यसुभगाम् ।

भवन्ध्वभ्रान्तिप्रभवपरितापप्रशमनी

श्रये पादच्छायां यदुगिरितटीकल्पकतरोः ॥ ६७ ॥

उद्यन्मौलिमुदारफालमुचितश्वेतोर्ध्वपुण्ड्र शुभो-

दञ्चद्रभ्रूलतमायतायतदृगन्भोजं सुजातसितम् ।

कम्बुग्रीवमुदग्रबाहुविटपं लक्ष्मीलसद्वक्षसं

वन्दे सुन्दरमध्यनोरुचरणं श्रीथादवात्रीधरम् ॥ ६८ ॥

उत्फुल्लपद्मपदमुल्लसद्दूरकाण्डमुद्गामकाञ्चिमुपवीतसुवर्णचेलम् ।

आजानुवाहुमरुणाधरमायताक्षमाशास्महे सपदि यादवशैलनाथम् ॥ ६९ ॥

शमयति तमः सूते सर्वं धिनोति शुभां धियं

घटयति सतां सक्तिं दत्ते सदार्यसमाश्रयम् ।

भवपथपरिभ्रान्तिं रुन्ध्रे व्यनक्ति परं पदं

यदुगिरिशिखारूढं ज्योतिः किमप्यतिमानुपम् ॥ ७० ॥

अव्याज दयते स्मरत्युपनयत्यालोकतेऽङ्गीकरो-

त्युत्सङ्गे कुरुते प्रसीदति मुहुर्भूतानमाजिघ्रति ।

आनन्दाननुभावयत्यभिमतैर्दास्यामृतैः प्लावय-

त्येष श्रीयदुशैलमङ्गलनिधिर्नारायणोऽस्मत्कुलम् ॥ ७१ ॥

प्रेमाद्रिया कमलया क्षमया समेत-

मंसांसघट्टनरसोत्पुलकाङ्गभागम् ।

प्राग्दक्षिणे तदिह संयमिसार्वभौम-

संपत्प्रसूतमपरं वपुराविरस्ति ॥ ७२ ॥

श्रीगूखनश्रुतिशिरोयतिशेखराङ्क-

श्रीयादवाचलशिखामुलमोपलभम् ।

आपन्नतापहरमाश्रितकामधेनु-

मागास्महे कमपि पूर्यमन्वुजाक्षम् ॥ ७३ ॥

उत्तुङ्गं मकुटे विशालमलिके वकं भ्रुवोरायतं

नेत्रान्ते रुचिरं कपोलफलेके स्मेरं मुक्ताम्भोरुहे ।

स्फीतं वक्षसि संस्थुलं भुजवने मृष्यं बल्ये सुसं-

श्लिष्टं पादयुगे यतीन्द्रहृदयावासं महः संश्रये ॥ ७४ ॥

इस्तारविन्दकलिताभयशङ्खचक्र-

मञ्जासनाहितपदाब्जसुदममौलि ।

आविःस्मितं सुवदनं यतिराजसूनोः

संस्थानमेव शरणं शरणार्थिनां नः ॥ ७५ ॥

अक्षरिऋरीटमलकावृत्तफालमाय-

त्रेश्वाब्जमहकुरितहासमुदमनासम् ।

विष्वम्भुजं विपुलवक्षसमीक्षणीय

संपत्सुतं तत इतः पुरनोऽमितश्च ॥ ७६ ॥

जनो यत्सीमान्ते यत्नितृपनिवार्तामहिमशित

कुटी कुर्वन्तीष्टे परमपदवाटोविनरणे ।

तद्द्वार्यागारान्तावकरमपनेतुः दित्वा ममाः

दानं भोगस्थानं मम भवतु नारायणपुरम् ॥ ७७ ॥

अचिन्तयित्वा मद्रवमाश्लेषयाचार्यसंततिम् ।

दयानिधे निधेहि त्वदामदास्यश्रियं मयि ॥ ७८ ॥

इति श्रीयदुगिरिनारायणमन्त्रः संपूर्णः

६९. यदुनाथसुप्रभातम्^१

यामिन्यपैति यदुनाथ विमुञ्च निद्रा-
 मुन्मेषमृच्छति तवोन्मिषितेन विधम् ।
 जातः स्वयं खलु जगद्धितमेव कर्तुं
 धर्मप्रवर्तनधिया धरणीतले त्वम् ॥ १ ॥

अश्रान्तसंततिभिराभरणप्रकाशै-
 रारात्रिकं प्रमुखधन्त्य इवोपचारम् ।
 इच्छन्ति ते प्रथमदृष्टिमनन्यलभ्यां
 पद्माननाः पदनिवेशितधन्यहस्ताः ॥ २ ॥

वृद्धाः कथंचिदरं व्यतिमिद्य हैमं
 दौवारिकास्तव गृहीतसुजातवेत्राः ।
 निर्गच्छतः प्रविशतश्च निशामयन्तो
 नाथ त्वदेकहृदया न भजन्ति तन्द्रीम् ॥ ३ ॥

विश्वैकतीर्थभजनेन विशुद्धिमन्तो
 निद्रोज्जिता निगमसीम्नि निशात्यये च ।
 वैतानिकान् विधिवशेन विहृत्य बहून्
 पुण्याशयाः परिचरन्ति पुरोधसस्ते ॥ ४ ॥

निद्रावशेन निगृतेक्षणमुत्थितानां
 चित्राणि मन्थरपदान्यपगत्वरोगाम् ।
 काले गृहीतमुचिते रशनाः कथंचि-
 न्मौनव्रतं जहति मुग्धवधूजनानाम् ॥ ५ ॥

^१ Based on a recent transcript, No. TR 818 (D. G. No. 1814).
 S 11

संत्यज्यते तरलमौक्तिकजालदृश्यै-
 स्तारागणैस्त्रिदशवर्त्म तमालनीलम् ।
 पद्मापतेरमृतनिर्मथनावसाने
 दुग्धाम्बुराशिपृषतैरिव रूपमग्र्यम् ॥ ६ ॥

नाथ स्फुरन्त्युपयति शुभणिप्रकाशे
 न ज्योतिरिङ्गणगणा न च तारकाद्याः ।
 तेजस्विनोऽपि तमसैव समृद्धिमन्त-
 स्त्वत्सन्निधौ मुषितभास इव त्वदन्ये ॥ ७ ॥

आनर्तितान् सललितं दिवसावसाने
 वाचालरलवलयैर्निजहस्ततालैः ।
 निद्रालसान् मृगदृशो गृहनीलकण्ठा-
 नावासयष्टिशिखरादवरोहयन्ति ॥ ८ ॥

मृत्यन्त्युदीरितघनकमसामकाण्डे
 नेदीयसी तव निशम्य विभातनान्दीम् ।
 चित्रातपत्रपरिमण्डलचारुवर्हाः
 शृङ्गारयोनिशरपत्ररुचो मयूराः ॥ ९ ॥

निर्गत्य चित्रगस्तो निलयान्तरेभ्यः
 तारस्वनास्तरणविद्रुमताम्रचूडाः ।
 रत्नाङ्गणेषु रमणीभिरवेक्ष्यमाणाः
 क्रीडारणं विदधते कृक्वाकुवर्याः ॥ १० ॥

प्राप्तास्तुर्ला हरितकोमलबाह्यपत्रैः
 किंचित्परिस्फुरितशोणमुखैः सरोजैः ।

चामभ्रवां वलयपङ्क्तिषु संचरन्त्यो
मञ्जु कणन्ति मणिपञ्जरशारिकास्ते ॥ ११ ॥

प्रत्यक्षिते तमसि यास्यति विप्रकर्षं
संभित्तमानुमति संप्रति जीवत्येके ।
गङ्गायमानसल्लिलं निजरश्मियोगात्
सिष्णासयेव सितभानुरूपैति सिन्धुम् ॥ १२ ॥

प्रत्यूषधर्मसमयेन समग्रधात्रा
शोषं व्रजत्यमृतरश्मिमयूखपूरे ।
अहाय कैश्चिदभिघातमवाप्नुवन्त्य-
स्ताराः प्रयान्ति विलयं तनुबुद्बुदाभाः ॥ १३ ॥

पत्युस्त्विषां प्रजहतः प्रथमाब्धितल्पं
संध्यासरोरुहदृशः प्रथमोत्थितायाः ।
सीमन्तिते तिमिरकुन्तलमध्यभागे
सिन्दुरराजिरिव भाति मयूखरेखा ॥ १४ ॥

ज्योत्स्नापदेशमवधूय सितोत्तरीयं
स्तोकावदोषितसदाभरणप्रवन्धा ।
अङ्गीकरोत्यरुणभावित्रमङ्गरागं
प्राचीदिशा दिनपतिं परिभोक्तुकामा ॥ १५ ॥

निर्णिज्य संप्रति निशाङ्गनिवेशलग्नं
कालेयपद्ममिव संतमसं कलङ्कम् ।
क्षोभोभृनामरुणदीधितयोऽनुरक्ताः
पाशानलक्तकरसैरिव रञ्जयन्ति ॥ १६ ॥

प्रादुर्भव्यति चराचरजन्तुवर्गे
 प्राप्सारुणेन विधुना तमसा च वेला ।
 आभाति भावितपरस्परदेशयोगा-
 न्मायाविभक्तिरिव लोहितशुक्लकृष्णा ॥ १७ ॥

उन्निद्रपद्मनयनः सुभगोत्पलाभः
 संभावितो मुनिगणैरुपपन्नबोधैः ।
 रागोत्तरां श्रियमवाप्य रथाङ्गशोभी
 जातः स एष समयो जगदेकसेव्यः ॥ १८ ॥

नीतः श्रमं निहतरान्निवरुथिनीक-
 श्वन्द्रातपन्नविनिपातविलुप्तमूमा ।
 प्रत्युपवैरिविभवेन पराहतात्मा
 कालपतीक्ष इव गच्छति कामवीरः ॥ १९ ॥

योऽसौ जनस्य दिशतीव सुधानिधानं
 जातध्वनिः श्रुतिषु जागरदुन्दुभिस्ते ।
 मन्ये स एव मदनस्य निशाचरस्य
 स्वच्छन्दसौप्तिकनिवृत्तिमभिव्यनक्ति ॥ २० ॥

अन्तर्वहिश्च तमसा परिमुच्यमाने
 जार्ग्यया जगति संप्रति दीप्यमाने ।
 पञ्चायुधधिरमग्निं क्रमशान्तिमिच्छन्
 निद्रामुपैति हृद्येषु नितम्बिनीनाम् ॥ २१ ॥

अग्नेभवन् गुरुरिव स्वयमानकाना-
 गादिष्टसंसदिव कन्यरया तवैषः ।

व्यक्तप्लुतेन विनदेन विशुद्धवर्णः

प्रस्तौति नाथ निगमान् प्रतिबोधनार्हः ॥ २२ ॥

मुग्धाः स्वमुष्टिपरिमेयमनोज्ञमध्याः

पर्यायचापलतिका इव पञ्चवाणः ।

प्रास्थानिकप्रणयदुर्विनयोपशान्त्यै

प्रत्यक्षयन् प्रतिनिवर्तयतीव यूतः ॥ २३ ॥

अन्तश्चकासदसितोत्पलमङ्गयोगाद्

भासोन्मदेव परिमीलिततारकार्था ।

निष्पीतकान्तिमकरन्दरसं प्रतीच्यां

नीहारभानुचपकं निदधाति संध्या ॥ २४ ॥

दृष्ट्वा निमीलितवर्ती नियतिप्रभावा-

दात्मप्रियां कुमुदिनीमवधृतधामा ।

च्योत्तुत्तुपारनयनोदकविन्दुरिन्दुः

प्रस्थानमिच्छति महत्प्रतिपन्नदैव्यः ॥ २५ ॥

भोक्तुं दिवं निजवियोगविलुप्तदीप्तिं

प्रागेव तीव्ररुचिना प्रहितेव संध्या ।

मालिन्ययोगमपनीय करावमर्शैः

प्रायो यथार्हमनुलिम्पति कुङ्कुमेन ॥ २६ ॥

अर्थेन पाटलमनूरुकरानुपङ्गा-

दर्थान्तरेण मणिमेचकमन्तरिक्षम् ।

अस्पृष्टतापमधिरोहति निस्तमस्कं

संवीतपीतवसनेन तुलां त्वयैव ॥ २७ ॥

पद्मापदान्धुरहयावकपिङ्गधाक्ता

भासा नितान्तमुदयान्तरितस्य भानोः ।

आरज्यते गगनमद्य अगतप्रसूते-

नामीसरोरुहमुवा रजसेव गात्रम् ॥ २८ ॥

दग्धुं तमो दनुजवृन्दमिवाम्बुरारो-

रुत्स्थुषो मधुरिषेरिव तिग्मधाक्ताः ।

उन्नेषिणी सुमनसामुदिता पुरस्ता-

च्चक्रप्रभामनुकरोति मरीचिमाली ॥ २९ ॥

दृष्टिद्वयं नियतकालमिदं प्रजाना-

मेका निमीलति तयोरितराप्यलक्ष्या ।

तत्तादृशोस्तव दृशोर्युगपत्प्रबोधा-

दालोकशोगमनघं भजतां त्रिलोकी ॥ ३० ॥

प्राचीनशैलविपये प्रचुरांशुरेखां

संध्यादशामरुणरागघृतावसिक्ताम् ।

कालो निधाय सजतीव शनैस्तदन्ते

तिग्मद्युतिं त्रिभुवनैकमहाप्रदीपम् ॥ ३१ ॥

पर्याप्तरस्मिन्किरेण सुवृत्तभूम्ना

सूर्येन्दुबिम्बद्युगलेन समस्थितेन ।

आभाति कालत्रणिजा परिकल्पमाना

नक्तंदिवक्षणतुलेव नमःस्वलश्रीः ॥ ३२ ॥

नैशं तमः क्षिपति नन्दितचक्रवाके

पद्मानि बोधयति भाविनमित्रभावे ।

दृष्टिं प्रसाधयति दर्शितसत्यथेऽस्मिन्
दोषोल्बणा कुमुदिनी बहुमानशून्या ॥ ३३ ॥

पादस्पृशां दिशति भूमिभृतां प्रकाशं
सत्त्वं समेधयति सद्भिरुदीरितार्थः ।
तेजोगणानपि तिरस्कुरुते स्वदीप्त्या
चक्रप्रियस्त्वमिव संप्रति चण्डभानुः ॥ ३४ ॥

आजानपाण्डरतनुः परभागमृच्छन्
नीलान्वरद्युतिमुषा निजलाञ्छनेन ।
स्फीताकृतिः परिगतो मदरागलक्ष्म्या
वीर त्वदग्रज इवैष विभाति चन्द्रः ॥ ३५ ॥

संध्योपरागसमयं प्रतिलभ्य पुण्यं
स्नातुं निशा गगनसौधतलावतीर्णा ।
आरक्तरूपमवलम्बयता कराग्रं
पत्या सह प्रविशतीव परं समुद्रम् ॥ ३६ ॥

देव त्वयीव दिवसागमजागरूके
संरक्तविश्वमुदयं सवितर्युपेते ।
अस्तं शनैरभिपतन् भजते मृगाङ्क-
स्त्वहैरिवारवनितावदनेन्द्ववस्याम् ॥ ३७ ॥

राजास्तमेति मुह्यदा मदनेन सार्धं
दीनाकृतिः कुमुदिनी दृढवद्वफोशा ।
वैरी समेति त्रिपमाध इतीव भीता
छायाच्छलेन भजते गगनं त्रियामा ॥ ३८ ॥

आमृश्य रात्रिमरुणोदयजातपुण्यां
 प्राप्तानुत्ताप इव सत्यथलङ्घनेन ।
 ज्योत्स्नांगुलं द्विजपतिः परिधाय नूनं
 व्रीडान्तो विशति चारिनिधिं विवर्णः ॥ ३९ ॥

अभ्येति भानुहृदयाद्रिमसङ्घतेजाः
 स्यातुं स एष समयो न ममेति पश्यन् ।
 प्रायः समाश्रयति पाशभृतामिगुप्तं
 तारापतिश्चरमसागरतोयदुर्गम् ॥ ४० ॥

मूले मनाग् भवति मुञ्चति पूर्वभागं
 शैथिल्यमृच्छति तमालरुचिस्त्रियामा ।
 आकृष्यते चरमशैलवने विहर्तुं
 सीरायुधेन यमुनेव सुधांशुनेयम् ॥ ४१ ॥

प्रस्थानकालभजनात् परितोषितेन
 ज्योत्स्नात्मिकां हरिवधूसहजेन दद्याम् ।
 प्रायेण नाकवनिवानखदीप्तिलक्ष्यां
 शोपापटीं चमरभूमृदसौ दधार ॥ ४२ ॥

सूक्ष्माभिरामनिजदीधितिरुत्रलम्बी
 पर्यन्तलग्नतिमिरालकदर्शनीयः ।
 सिन्दूररञ्जित इवैष विभाति लक्ष्म्याः
 सीमन्तमौक्तिकमणिः प्रतिभाति चन्द्रः ॥ ४३ ॥

प्रालेयरुधिनमिदं मथमेतराव्यौ
 ममैकदेशमनुयाति शृगाहविग्मम् ।

मानच्छिदां मकरकेतनसायकानां
शाणोपलं चिरनिघर्षणकर्शितार्थम् ॥ ४४ ॥

आदौ वराभमुदितं शरपाण्डुमध्ये
पश्चान्मधूकपरिघूसरमिन्दुविम्बम् ।
संपद्यते पुनरदृष्टतमामवस्थां
कालार्पितं करजचिह्नमिव क्षपायाः ॥ ४५ ॥

नैशं तमिस्रमरुणेन विलुप्तसारं
निःशेषयन्नयमुदेति मयूखमाली ।
मत्सेवनेन पुरतो मुपितैकदेशं
विधावतां ब्रजिनराशिमिवान्तरात्मा ॥ ४६ ॥

उद्गच्छता पुरुषकेसरिणेव पूष्णा
काले तमो विदलितं करजैः प्रवालैः ।
गाढं हिरण्यकशिपोरिव गात्रमन्यत्
संध्याच्छलेन रुधिरं क्षरतीव सान्द्रम् ॥ ४७ ॥

प्राप्तोदयस्य तपनस्य तवेव धाम्ना
क्षिप्तो गुहान्तरनिरुद्ध इवान्वकारः ।
विधावलोकननिरोधवियातवृत्ते-
रत्याहितस्य परिपाकमिषेप भुङ्क्ते ॥ ४८ ॥

ममा चिरं महति संतमसान्धुराशौ
दंष्ट्राभिरामरुचिना दिवसागमेन ।
उदक्षिप्यते दनुजशोणितलोहितेन
प्रायो वराहवपुषा विभुनेव भूमिः ॥ ४९ ॥

निद्रामपास्य तमसा च दृशो निरोधं
 प्रत्यङ्मुखं प्रथमतः प्रथयन् प्रकाशम् ।
 निःश्रेयसप्रतिपदेन निजेन धाम्ना
 विश्वं समाधिरिव दर्शयते विवस्वान् ॥ ५० ॥

आशापरीतमविवेकमिवान्धकारं
 शङ्काशतास्पदमलक्षितसर्वतत्त्वम् ।
 निर्धूय संप्रति निशामिव वाद्यविद्यां
 तत्त्वावसाय इव भाति विभातकालः ॥ ५१ ॥

निर्विश्व चन्द्रसितपद्मरसं निशात्मा
 लोलम्बजातिरभितो लुलितान्यपुष्पा ।
 त्वद्वचनचन्द्रनिरपायरसानिदानीं
 पद्मानुपैति परितोपितराजहंसान् ॥ ५२ ॥

नात्यन्ततः कुमुदिनी प्रतिपन्ननिद्रा
 नानीव बोधमुपयाति सरोजिनी च ।
 एतेन नूनमनयोरविशेषदृष्ट्या
 नाथानुवृत्तिनिपतेव भवत्यवस्था ॥ ५३ ॥

पर्यस्यता मुरभिपन्नपरागजालं
 पक्षानिलेन परिधूननसंभवेन ।
 संभुक्षयन्ति मकरध्वजद्वयवाहं
 शान्तं पुनः पुनरमो सरमीषु हंसाः ॥ ५४ ॥

कालोत्थिताः स्थितिभृतो गुणयन्त्रिकत्याद्
 दानोदकार्द्रकरपुष्करदर्शनीयाः ।

संभावयन्त्यभिमुखाः समयोपयातान्

भृङ्गान् वनीषकञ्जनानिव वारणेन्द्राः ॥ ५५ ॥

गञ्जामुपेत्य मदकुञ्जरगण्डपालीं

मत्तान् समीक्ष्य मधुपान् परिघूर्णमानान् ।

शुद्धानि हन्त कुमुदानि तमस्यपेते

भूयस्तदन्वयभयादिव संकुचन्ति ॥ ५६ ॥

सत्त्वक्षमाधिकतया शयिताः पृथिव्यां

निद्रामयीं व्यपगम्य निजामविद्याम् ।

निःसङ्गवृत्तिनियताः स्थिरसंयमार्हा

मुञ्चन्ति संप्रति मदं मुदिता गजेन्द्राः ॥ ५७ ॥

शैव्यदयस्तव हयाः समयप्रबुद्धा-

श्चत्वार एव निगमा इव मूर्तिमन्तः ।

आवर्तयन्त्यतनुहेपितवीचिभेदै-

र्वैरात्रिकं वदुभिरध्ययनं प्रवृत्तम् ॥ ५८ ॥

आयोधने विहरणे व्यवधानवन्तः

प्राज्यैः परिच्छदपरिष्करणोपचारैः ।

संयोजयन्ति रथयोगविदः शताङ्गं

ताक्ष्यै द्वितीयमिव सारथयस्त्वदीयाः ॥ ५९ ॥

निद्राविशेषविगमेऽपि मदानुपङ्गा-

म्मन्दं दृशो मुकुल्यन्ति मदावलेन्द्राः ।

एषामनूहविरणैररुणीकृतानां

सप्तम्युतां भवति सांध्यपयोदल्क्ष्मीः ॥ ६० ॥

आलक्ष्यदूरमत्रोत्थगृहादमुष्मात्
 स्वाभाविकं वदनमाहृतसौरभं ते ।
 अम्भोरुहाङ्गणमपत्रपयन् समीरो
 मन्दं परिभ्रमति मन्दिरदीर्घिकासु ॥ ६१ ॥

आघूर्णितानि मृदुना पवनेन पद्मा-
 न्यादेशयन्ति मदलेक्षयवीमवस्याम् ।
 निर्गच्छतां तव च धारवधूजनानां
 निद्रावशेषकटुपाणि विलोचनानि ॥ ६२ ॥

रेणूक्त्राः सरसिजोत्पलकैरवाणां
 कुर्वन्त्यनृतिमिरेन्दुरुच्चिप्रकाशाः ।
 प्रायः सगुद्रतरुणीपरिकर्मभूतां
 चर्चां नवीनवुसुणामरुचन्दनानाम् ॥ ६३ ॥

अध्यासितं कुमुदतल्पमपोह्य काले
 पद्मोत्पलानि शनकैः श्रियमात्रजन्तीम् ।
 संजीवयन्त्यलपुचामरदर्शनीयैः
 पक्षैः स्वयं परिजना इव राजर्हसाः ॥ ६४ ॥

प्रत्यूषलक्षणरसायनसंप्रयोगात्
 प्रालेयरश्मिमहसा जरसेव मुक्तः ।
 पद्मोत्पलप्रभृतिभिः परिकर्मवत्यो
 गृह्णन्ति यौवनदशां गृहदीर्घिकास्ते ॥ ६५ ॥

औद्यानिकीषु सुमनःस्वनवासपूर्वं
 नूतं सरोरुहवनेषु च नूतनेषु ।

आदित्सते वदनमारुतसौरभं ते
शय्यानिकायमभितो विहरन् समीरः ॥ ६६ ॥

अर्च्यस्य संप्रति सतामवगाढतीर्था
मन्ये प्रगृह्य नलिनी मकरन्दमर्घ्यम् ।
व्यक्तद्विरेफनिनदा विहिताभिमुख्या
पत्युस्त्रिधां प्रणयतीव करप्रसारम् ॥ ६७ ॥

ज्योत्स्नासखां कुमुदिनीं भ्रमरः प्रहृष्यन्
निर्विभ्य नित्यपरिशुद्धरुचिं निशायाम् ।
रागादुपैति नलिनीं रजसाभिजुष्टां
किं नाम नाचरति मन्मथहस्तवर्ती ॥ ६८ ॥

संध्याच्छलेन पुरुषोत्तम सांप्रतं ते
सैवाधुना भृगुसुता तमसां निहन्त्री ।
भूयः समुत्थितवती घृतपुण्डरीका
भोगाय सागरगृहाद् भुवनैकयूनः ॥ ६९ ॥

चन्द्रातपत्रिदिवशैवलिनीप्रवाहे
ममोत्थितां कमलिनीमुपसेवमानाः ।
प्रत्यप्रभिन्नमुकुलप्रसृतैः परागै-
रुत्थापयन्त्यगरुधूपमिवोत्पलिन्यः ॥ ७० ॥

पौरंदरीं दिशमनूरुनिबद्धरागां
दृष्ट्वा तथा परिणमत्यपरा दिशापि ।
स्त्रीणां गतानुगतिकप्रतिमधिभाजां
ख्यातं ततो भवति कामितकामिनीत्वम् ॥ ७१ ॥

निद्रायते कुमुदिनी चिरसंप्रबुद्धा
 सुप्ता प्रबोधमुपयाति सरोजिनी च ।
 यामेषु वृत्तिमनयोरधिगम्य नूनं
 शिष्यापितं त्वदवरोधनितम्बिनीभिः ॥ ७२ ॥

मित्रस्य दुस्तमसोऽप्यतिरागमाजः
 संप्रेक्षणं मम न युक्तमितीव मत्वा ।
 मीलत्यसौ कुमुदिनी सह तारकाभिः
 प्राप्तं व्रतं तदिह राजपरिमहाणाम् ॥ ७३ ॥

आमोदयोगभवशात् सहसाश्रयन्ते
 पत्युस्त्विषां तव च पादनपिषेणेन ।
 क्षिप्तास्त्वया हृदि गृहीतशुचः सितीन्द्राः
 स्वान्तर्निविष्टमधुपाश्च सरोजकोशाः ॥ ७४ ॥

आविःस्मितैरमरसिन्धुतरङ्गकरूपै-
 राकेकरमियतमाजनदृष्टिभोग्यैः ।
 स्वत्सौख्यशायनिकसूरिगणेन सार्धं
 निर्वेशयोगमुपयाम निरीक्षणैस्ते ॥ ७५ ॥

अधिगतनिलयानामौषवाद्यद्विषानां
 मदपयसि वितन्वन् मज्जनेन्मज्जनानि ।
 श्रवहति पवमानः स्पन्दयन् मन्दमन्दं
 परिणमदरुणिन्नः पङ्कजारण्यक्रीडान् ॥ ७६ ॥

उपवनमधुपानामुन्मदैः स्वैरगीतै-
 स्तनुमरुदुपदिष्टैश्चाख्यास्यैर्लतानाम् ।

दरविलुपितदानैर्दन्तिनां कर्णतालैः

समयसमुचितं ते भाति संगीतकृत्यम् ॥ ७७ ॥

हरति रतिविहारैरर्धविस्रंसितानां

युवजनहृदयानि श्रान्तपञ्चायुधानि ।

उपहितगुणमारादुत्थिताभिर्वेधूभिः

कुटिलनियमिताग्रं गुम्फनं चूलिकानाम् ॥ ७८ ॥

क्षितिरियमवधृतध्वान्तनीलोत्तरीया

विकसितमुखपद्मा व्यक्तसंध्याङ्गरागा ।

अभिमतकरदानान्निर्व्यपेक्षा त्वदन्यै-

रनुभवितुमिव त्वां दर्शयन्त्यात्मरूपम् ॥ ७९ ॥

मधुन इव दयायाः सामरस्यं दधानैः

कमलवनमनन्यां कान्तिमध्यापयद्भिः ।

फणिपतिरमणीयं देवपर्थङ्गमुज्जन्

परिणमय शुभं नः पावनैरक्षिपातैः ॥ ८० ॥

दिनमुख इति नाम श्रावितः सूतपुत्रै-

रभजत जितनिद्रो जागरं यादवेन्द्रः ।

सरिदुपगमकाले साधुसंरक्षणार्थी

मुनिमिरिव स एव स्तूयमानो मुकुन्दः ॥ ८१ ॥

धनमिव निगमानां धर्ममुत्तमयिष्यन्

त्रिजगदनुविधेयं कर्म निष्पाद्य सांध्यम् ।

सितगुणपरिधानैः सेवितो मन्त्रिमुख्यै-

रत्नमकुर्वत् नाथो हैममास्थानपीठम् ॥ ८२ ॥

इति श्रीयदुनाथसुप्रभातं समाप्तम्

७०. रघुवीरसुप्रभातम्^१

कृष्णकविविरचितम्

परिणतिपरिशंसी मन्दमन्द्रं निशाया
 मृदुमधुरनिनादो नृभ्रमतेऽयं मृदङ्गात् ।
 करतलपरिमृष्टाद् धन्दिनामागतानां
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ १ ॥

मुहुरविकल्गीतैर्मोहयन्निन्द्रियौघं
 श्रुतिपुटविवराभ्यां मन्दमन्तः प्रविश्य ।
 व्यमपहरति द्राङ्मानसं वेणुनादो
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ २ ॥

उदयति निशि यस्मिन् सद्गणो धिक्कृतोऽभूत्
 स तु पतनमुपैव्यत्युन्नतिं धिग् धिगिन्दोः ।
 प्रभवति हि विमूल्यै सद्गणस्योन्नतिस्ते
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ३ ॥

अयमुदयति गूढः किञ्चिदुच्चैः सरिद्धिः
 श्रयति सपदि भात्वानंशुजालैः परीतः ।
 हरिहरिदिसिताक्ष्याः कङ्कताभां करान्ने
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ४ ॥

दशशतकरजालं द्राक् प्रसार्यांशुमालि-
 न्यमरदिगसिताक्ष्याश्लेषणायोन्मुखेऽस्मिन् ।

^१ Edited from a recent transcript, No. TR 315 (D. C. No. 1830).

कलमिह रचयन्ते गीतमेता विहङ्गयो
रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ५ ॥

विकचजलजगन्धानाहरन् मन्दवात-
श्चिरमयमवगाह्य स्रोतसि ह्यादिनीनाम् ।
शमयति तव देव्याः स्वेदविन्दून् मुखाब्जे
रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ६ ॥

जनकनृपतिकन्या पूर्वमेव प्रबुद्धा
कथमपि विरचय्याल्लेपभेदं तवैषा ।
रचयति ननु दूरे क्लेशमावीजनात् ते
रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ७ ॥

तव चरणसरोजद्वन्द्वसंवाहनेन
हृयमपि गमयित्वा शर्वरीं निर्निमेषम् ।
अरुणनयनकोणः प्राञ्जलिव्याधुसून्
रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ८ ॥

कमपि कुलिशपाणेरायुधेनाप्यभेद्यं
रचयसि यदि सेतुं देव संसारसिन्धोः ।
तरति सुखमिदानीं सर्व एवात्र लोके
लघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ९ ॥

इति श्रीरघुवीरसुप्रभातं समाप्तम्

७०. रघुवीरसुप्रभातम्^१

कृष्णकविविरचितम्

परिणतिपरिशंसी मन्दमन्दं निशाया
 मृदुमधुरनिनादो जृम्भतेऽयं मृदङ्गात् ।
 करतलपरिमृष्टाद् वन्दिनाभागतानां
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ १ ॥

मुहुरविकल्गीतैर्मोहयन्निन्द्रियौषं
 श्रुतिपुटविवरान्यां मन्दमन्तः प्रविश्य ।
 अयमपहरति द्राघ्नानसं वेणुनादो
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ २ ॥

उदयति निशि यस्मिन् सद्गणो त्रिकृतोऽभूत्
 स तु पवनमुपैष्यत्युन्नतिं षिग् धिगिन्दोः ।
 प्रभवति हि विमृत्यै सद्गणस्योन्नतिस्ते
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ३ ॥

अयमुदयति गूढः किञ्चिदुच्चैः सरिद्धिः
 श्रयति तपदि भास्वानंशुजालैः परीतः ।
 हरिहरिसिताक्ष्याः कङ्कताभां कराब्जे
 रघुकुलजलधीन्दो नाथ ते सुप्रभातम् ॥ ४ ॥

दशशतकरजालं द्राक् प्रसार्यांशुमालि-
 न्यमरदिगसिताक्ष्या श्लेषणायोन्मुखेऽस्मिन् ।

^१ Edited from a recent transcript, No. TR 315 (D. C. No. 1830).

आसीनः पञ्चवद्यामकुस्त विकृतां राक्षसीं यो द्विसप्त
 क्रथ्यादानां सहस्राप्यथ खरमवधीद् दृपणं च त्रिशीर्षम् ।
 मारीचं मार्गरूपं दशवदनहतामाकृतिं भूमिजाया
 अन्विप्यन्नार्तगृध्रं स्वगतिमथ नयन् मामवेद् मन् कवन्धम् ॥ ५ ॥

पम्पातीरं स गच्छन्निह कृतवसतिर्भक्तितुष्टः शवर्धं
 दत्त्वा शुक्तिं प्रकुर्वन् हनुमत उदितं प्राप्तसुग्रीवसस्यः ।
 सप्त च्छिन्त्वाथ सालान् विधिवरवल्गिनो बालिमित् सूर्यसूनुं
 कुर्वाणो राज्यपालं समवतु निवसन् मान्यवत्कन्दरेऽसौ ॥ ६ ॥

नीत्वा मासान् कपीशानिह दश हरितः प्रेष्य सीतां विचित्या-
 यातश्रीमद्धनूमद्विरमथ समनुस्मृत्य गच्छन् कपीन्द्रेः ।
 सुग्रीवाद्यैरसंख्यैर्दशमुखसहजं मानयन्नन्विवाचा
 दैत्यघ्नः सेतुकारी रिपुपुररुडवेद् वानरैर्वैरिघाती ॥ ७ ॥

भयं कृत्वा दशास्यं गुरुतरवपुषं कुम्भकर्णं निहत्य
 प्रच्वस्ताशेषनागं पदकमलनतं तार्क्ष्यमानन्ध रामः ।
 सर्वानुज्जीवयन्तं गिरिधरमनघश्चाञ्जनयं कपीन् स्वान्
 विज्ञानास्त्रिण रक्षन् समवतु दमयैलक्ष्मणाच्छक्रशत्रुम् ॥ ८ ॥

क्रथ्यादान् घ्नन्नसंख्यानपि दशवदनं ब्रह्मपूर्वैः सुरेशैः
 पुष्पैराकीर्यमाणो हुतवहविमलामाप्य सीतां विधाय ।
 रक्षोनाथं स्वभक्तं स्वपुरमथ गतः पुष्पकस्थः समस्तैः
 साम्राज्ये चाभियिक्तो निजजनमखिलं मानयन् मे गतिः स्यात् ॥ ९ ॥

रक्षन् क्षोर्णां समृद्धां नुत उत मुनिभिर्मानयन् धायुसूनुं
 प्रेष्यादित्यात्मजादीन् व्यतनुत भरतं यौवराज्येऽनुमान्य ।

७६. रामचारित्रमञ्जरी^१

राघवेन्द्रतीर्थयतिहृता

श्रीमान् विष्णुः प्रजातो दशरथनृपते रामनामाथ नीतो
 विश्वामित्रेण मन्त्राह्वदनुजसहितस्ताटकाघातकोऽस्त्रम् ।
 प्रस्यारुयं प्राप्य हत्वा निशिचरनिकरं यज्ञपालो विमुच्या-
 हस्याशापं च मृद्वत्वा शिवधनुरुपयन् जानकीं नः प्रसीदेत् ॥ १ ॥

आयन् रामः समार्योऽध्वनि निजसहजैर्भाग्वि जातरोपा-
 ङ्गत्वा तद्गं सुरारिं पुरग उत नुतस्तापसैर्भूपृष्टैः ।
 कल्याणानन्तधर्मोऽगुणलवरहितः प्राणिनामन्तरात्मे-
 त्याद्युक्तश्चामिपेके पुरजनमहितो मद्भतां मे वचोभिः ॥ २ ॥

कैकेयीभीतिहेतोः ससहजनृपजो वल्कली यानरथ्यं
 गङ्गातारी गुहार्च्यः कृत्तरुचिरजटो गीष्पतेः पुत्रमान्यः ।
 तीर्त्वा कृष्णां प्रयातोऽवतु निजममलं चित्रकूटं प्रपन्नं
 स्वाम्याभिर्त्रातरं तं ध्रुतजनकगतिः सान्त्वयन्नुसतीर्थः ॥ ३ ॥

दत्त्वासौ पादुके स्वे क्षितिभरणकृते प्रेष्य तं काकनेत्रं
 व्यस्याराध्योऽत्रिनाम्ना वनमथ समितो दण्डकं तापसेष्टम् ।
 कुर्वन् हत्वा विराधं खलकुलद्रमनं याचितस्तापसाश्रयै-
 त्तेषां दत्त्वाभयं स्वान्निधनुरिपुधीन् यानगस्त्याव स पातु ॥ ४ ॥

^१Based on the MS. No. PM 2780 (D. C. No. 1860) and is collated with the text printed in Kannada character in the *Stotramanjari* (Udipi, 1966, pp. 195-7).

आसीनः पञ्चवय्यामकुरुत विकृतां राक्षसीं यो द्विसप्त

क्रव्यादानां सहस्राप्यथ खरमवधीद् दृपणं च त्रिशीर्षम् ।

मारीचं मार्गरूपं दशवदनहृतामाकृतिं भूमिजाया

अन्विप्यन्नातृगृध्रं स्वगतिमथ नयन् मामवेद् भ्रन् कबन्धम् ॥ ५ ॥

पम्पातीरं स गच्छन्निह कृतवसतिर्गक्तितुष्टः शबर्थे

दत्त्वा मुक्तिं प्रकुर्वन् हनुमत उदितं प्राप्तसुग्रीवसस्यः ।

सप्त च्छित्वाथ सालान् विधिवस्बलिनो वालिभित् सूर्यसूनुं

कुर्वाणो राज्यपालं समवतु निवसन् माल्यवत्कन्दरेऽसौ ॥ ६ ॥

नीत्वा मासान् कपीशानिह दश हरितः प्रेष्य सीतां विचित्वा-

यातश्रीमद्धनूमद्विरमथ समनुस्मृत्य गच्छन् कपीन्द्रैः ।

सुग्रीवाचैरसंख्यैर्दशमुखसहजं मानयन्नन्निववाचा

दैत्यतः सेतुकारी रिपुपुररुडवेद् वानैरैर्वैरिधाती ॥ ७ ॥

भ्रमं कृत्वा दशास्यं गुरुतस्वपुषं कुम्भकर्णं निहत्य

प्रध्वस्ताशेषनागं पदकमलन्तं तार्क्ष्यगानन्ध रामः ।

सर्वानुज्जीवयन्तं गिरिधरमनघश्चाञ्जनेयं कपीन् स्वान्

विज्ञानास्त्रेण रक्षन् समवतु दमयैल्लक्ष्मणाच्छक्रशत्रुम् ॥ ८ ॥

क्रव्यादान् भ्रन्नसंख्यानपि दशवदनं ब्रह्मपूर्वैः सुरेशैः

पुष्पैराकीर्यमाणो हुतवहविमलामाप्य सीतां विधाय ।

रक्षोनाथं स्वभक्तं स्वपुरमथ गतः पुष्पकस्थः समस्तैः

साम्राज्ये चाभिषिक्तो निजजनमखिलं मानयन् मे गतिः स्यात् ॥ ९ ॥

रक्षन् क्षोर्णां समृद्धां नुत उत मुनिभिर्मनियन् वायुसूनुं

प्रेष्यादित्यात्मजादीन् व्यतनुत भरतं यौवराज्येऽनुमान्य ।

कार्ये सौमित्रिवार्तध्वगदितकृदरिभोऽथ शत्रुघ्नतो यो
हत्वा तं दुष्टशत्रुं द्विजसुतसुखदो कुम्भजान्मालधारी ॥ १० ॥

यज्ञांस्तन्वंस्त्रिकोटीन् व्यतनुत भरताद् यः सुरानीकवापयाद्
यास्यन् धामात्रिपुत्रं भुजिसमयमयन्नात्मसुनुं स्वराज्ये ।
कृत्वा श्रीमद्धनुर्मद्धतविमलचलचामरच्छत्रशोभी
ब्रह्माद्यैः स्तूयमानोऽनिलज्जकरलसत्पादपद्मोऽवतान्नः ॥ ११ ॥

इति श्रीरामचारित्रमञ्जरी लेशतः कृता ।
राघवेन्द्रेण यतिना भूयाद् रामप्रसाददा ॥ १२ ॥

इति श्रीराघवेन्द्रतीर्थयतिकृता राम[चारित्र]मञ्जरी समाप्ता

७२. रामसत्तेभस्तोत्रम्^१

महादेवविरचितम्

श्रीकामुको निखिलनाकालयैर्विपुलशोकाकुलैरभिनतो
रेवारथाङ्गवरशङ्काधितः कपटशालामृगैः सह सुरैः ।
यो गामुपेत्य बहुवेगाश्वितः कलितयागात् स्वयं दशरथात्
श्लाघाशतैर्दिविपदोघार्पितैः सजलमेघाकृतिः समजनि ॥ १ ॥

वाचा मुनेस्तदनु वाचालितज्यघनुराचाम्पजीवनमिष्टम्
तुच्छात्मनां स्वतनुदुच्छायसंतमससंछादितान्तरनिशाम् ।

^१ Based on the MS. No. 73243 (D. C. 1889).

आजानपावनसरोजायमानपदभाजा कणेन रजसः

कष्टं स्त्रिया झटिति निष्टङ्कितं विदधदिष्टं च योऽदित मुनेः ॥ २ ॥

कुष्ठान्यशक्तिशितिकण्ठाशुगासनमरं ठाकृतं भङ्गयन्

व्रीडास्मरस्फुरणनीडापितां च जनकेडापतेरात्मजाम् ।

रूढानुरागकमुद्गामुपेत्य पथि मूढाशयं प्रतिघया

शोणाक्षमप्यथ भृगूणामधीशमपरीणावलेपमतनोत् ॥ ३ ॥

ताताज्ञया तदनु सीतान्वितो भुवनपाता समेत्य विपिनं

याथार्थ्यवेदिमुनिनाथार्थितो विमतमाधाय पञ्चवटिकाम् ।

गोदावरीविह्वानादानुबन्धबहुमोदावहामधिवसन्

क्रोधादरं विपुलयोधाधरं विषममेधाधरं खरमहन् ॥ ४ ॥

नानामुखोक्तिबहुमानागतं झटिति लीनायुषं च हरिणं

आपाद्य यातुहृतभूपात्मजाविरहतापातुरो धनमुचि ।

शैफालिकामिलितरेफाधिकारव्यरवरेफायिताधिकघृतिः

क्षीवाशयं तदनु चाबाधितोष्णकरशावार्थमिन्द्रतनयम् ॥ ५ ॥

^१प्राभातिकार्कफल्लोभाभियुक्तकपिनाभातदारकुशलः ॥

भीमाशुगैस्त्रसति सामाबलम्बिनि विनामाश्रये जलनिधौ ।

आयासलेशमपहायालिकृज्झटिति जायामुपः पुरमगात् ॥ ६ ॥

धीराशयः सकलवीराम्रणीरहितमाराय सैनिकयुतः

कालात्मकः स्वभुजलीलावमुक्तशरजाल्यहताशरणः ।

दावानलः स्रुतु यथा वा तृणं युधि तथैवावृणोद् दशमुखम्
 नैशाचरीं तदनुजे शास्त्रतो विलसदाशावतीं श्रियमघात् ॥ ७ ॥

योषामुपेत्य गतद्रोषां ततोऽभजत तोषान्वितो निजपुरे
 नीहारशीतलविदेहात्मजाङ्गमिलदीहानुरूपविहृति ।
 डोलाविहारमथ तालान्विताभिनयमेलधिको ह्यनुभवन्
 साक्षात् पुरोऽस्तु धनुदीक्षागुरुर्मम स रक्षामण्डित्रजगताम् ॥ ८ ॥

मत्तेभयूथमिद्रमुचेजिताशुगनिक्वचेन्द्रवैरिशिरसे
 त्रस्तापतज्जनसमस्तावनप्रणयविस्तारितात्मयशसे ।
 श्रीजानकीसहितराजाधिराजतनवे जायतां सदुपदा
 पादेऽर्पितं ननु महादेवनामकविना देवतार्चितपदे ॥ ९ ॥

इति श्रीराममत्तेभं संपूर्णम्

७३. लक्ष्मीनृसिंहसुप्रभातविंशतिः^१

पराङ्कुशानुनिविरचिता

अथ प्रसन्नशरदिन्दुमुखि प्रपन्न-
 पङ्कच्छटादलनपादसरोजयुग्मे ।
 लक्ष्मीनृसिंहपरिरम्भणरम्यगात्रे
 लक्ष्मीनृसिंहदयिते तव सुप्रभातम् ॥ १ ॥

^१ Based on a recent transcript, No. TR 803 (D. C. No. 1935).

मानुः स्वमानुपरिरम्भणमृम्भदब्ज-
 पालिर्वलारिहरिदङ्गणमेति दीव्यन् ।
 शश्वद् विनश्यति च नैशमिदं तमिस्रं
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ २ ॥

यः पद्मिनीं स्वविरहेण कलङ्किसङ्ग-
 भीत्येव संकुचितनालकराब्जवक्त्राम् ।
 आश्वासयन्नुदयमेति मुहुः कराग्रै-
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ३ ॥

दोषाकरो निशि पयोजसुहृद्वियोग-
 दूरां स्पृशन् निजकरैर्नलिनीं विभाते ।
 मित्रेण दृष्ट उपधाव्य निलीयतेऽब्धौ
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ४ ॥

भावत्कपादनखचन्द्ररुचिद्रवत्स्व-
 भावोच्चलन्नयननिःसृतवाष्पपूराः ।
 विप्रा हरिर्हरिरिति स्फुटमीरयन्ति
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ५ ॥

गम्भीरवारिभवपङ्कजपत्रनेत्रं
 ध्यात्वा द्विजास्तरणिमण्डलमण्डनं त्वाम् ।
 अर्थं भवत्पदसरोजयुगे क्षिपन्ति
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ६ ॥

आसन्नतिम्भकरगर्भतयेव शक-
 काष्ठामुखं विलुलितोडुगणाग्र्यजालम् ।

दूरीकृतेन्दुतिलकं प्रविभाति पाण्डु
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ७ ॥

विप्रास्त्रभिन्नकरकंधरसंधिचन्व-
मन्देहदेहनिवहैरिव मेघखण्डैः ।
मुक्तः पुरा स्वयमुदेति वियद् दिनेशो
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ८ ॥

पद्मालयेषु गृहिणो नियताः प्रभाभिः
किञ्जल्ककर्मठगणा मकरन्दगिषाम् ।
विश्राणयन्त्यलिबद्भ्य उपागतेभ्यो
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ९ ॥

दूरं गते कुमुदिनी रमणेऽतिमव-
गायन्मधुव्रतहठात्करणातिभीता ।
द्वारं गृहस्य पिदधाति दलाररेण
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १० ॥

श्रीरङ्गनाथशठजिदुरस्तार्चनीमाः
कृत्वाहिकं भुवनमङ्गलमादरात् त्वाम् ।
उद्धोषयन्ति विजयी भव माघवेति
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ ११ ॥

अम्भोजिनी निजकरैः कमने सुदूरा-
दागत्य ताडयति पत्रकवाटमाशु ।
उद्धाख्य पृच्छति सुखागमनं गिल्लिन्दै-
लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १२ ॥

सन्तस्त्वदीयपदपङ्कजवन्दनाभि-

ध्यानार्चनस्तुतिनमस्कृतिवद्धभावाः ।

त्वां सर्वलोकशरणं प्रणमन्ति भूयो

लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १३ ॥

ध्यायन्ति भान्ति परियन्ति वदन्ति सन्ति

तिष्ठन्ति यान्त्यभिनमन्ति समाह्वयन्ति ।

आकर्णयन्त्यनुवदन्ति नुवन्ति सन्तो

लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १४ ॥

गायन्ति भृङ्गनिवहाः सरसीरुहेषु

आग्न्यन्ति पान्थनिचयास्तरुणीजनेषु ।

आयान्ति मन्दमरुतस्तटिनीतटेषु

लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १५ ॥

मत्ता गजेन्द्रविसरास्तुरगैर्नदन्त्यु-

वृत्तास्तुरङ्गततयः प्रचरन्ति सोक्षाः ।

दृप्ता महोक्षनिकराः प्रभजन्ति धेनू-

लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १६ ॥

काकाः प्रयान्ति कुहराणि पुरीगृहाणां

घूकाः प्रयान्ति कुहराणि महीरूहाणाम् ।

कोकाः प्रयान्ति कुहराणि सरोरूहाणां

लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १७ ॥

डोलोत्सवे सुरगणैरशितेषु तारा-

दुग्धान्नखण्डनिवहेष्वजमुस्यदेयाः ।

भागा इवेन्दुधिपणोशनसः प्रयाति
 लक्ष्मीनृसिंह भगवन् तव सुप्रभातम् ॥ १८ ॥

विधिशंकरशकविभावित भो
 विजितामरवैरिकदम्ब विभो ।
 विविधागमसारविहार हरे
 विजयी भव देव रमानुहरे ॥ १९ ॥

क्षप कूर्म वराह वटोऽरिपटो
 भृगुनन्दन राघव धेनुक्कहन् ।
 वसुदेवसुतानप कल्किजनो
 विजयी भव देव रमानुहरे ॥ २० ॥

रक्षाधिराजशठजिद्रुरपादपम-
 शृङ्गः पराङ्कुशयतीन्द्रतपोपनेशः ।
 हृद्यं ततान नतमङ्गलदायि पद्मा-
 सन्नायिताङ्गनरकेसरिसुप्रभातम् ॥ २१ ॥
 इति श्रीलक्ष्मीनृसिंहसुप्रभातविंशतिः समाप्ता

७४. विरक्तिमुक्तावलिः^१

गोविन्दाचार्यकृता

[यस्येच्छासमकाल एव जगनः सृष्टिसितिश्चाप्यथो
 यः सच्चित्सुस्तदेहवांश्च रमते लक्ष्म्या स्वयं लीलया ।

^१ Edited from the MS. No. PM 2835 (D. C. No. 3122).

यश्चान्ते स्मृतमात्र एव हि भवागाधाम्बुधेरुद्धर-

स्युद्गीतो निगमागमैरवतु मां श्रीमान् स नारायणः ॥ १ ॥

यस्यापाङ्गनिरीक्षणामृतधुर्नापूरेण संवर्धिता

मच्चित्ते कवितालता नवरसाधारैः फलैः शोभते ।

रङ्गाचार्यमहं गुरुं स्वपितरं नत्वा तमम्बां सती-

मार्यां तां च सरस्वतीं भवपरिक्लेशान् निजान् वर्णये ॥ २ ॥

देवं गुरुं च युगपन्नत्वा श्रीवासुदेवपदवाच्यम् ।

प्रथये विरक्तिमुक्तावलिं मुदे सास्तु सुमनसां रुचिरा ॥ ३ ॥

नत्वा शिरसा कौलगिरिवुनाथाचार्यदेशिकपद्मवज्रम् ।

स्वकृतं हि निवेदयतः प्रायश्चित्तं ममास्तु हरिपदयोः ॥ ४ ॥^१

अज्ञानोऽनिदाघतप्तहृदयः पातुं सुविद्यापय-

स्तृष्णालेऽत्मना भ्रमन् दिशि दिशि श्रान्तो भृशं संश्रितः ।

गोहारण्यमथ स्ववृक्षगहन तत्रापि चिन्तादवा-

कान्तोऽहं चकितो मृगो घनमिव ध्यायामि कृष्णं हृदि ॥ १ ॥

क्षुत्तृङ्गम्बुकमूपकावृततलो मध्ये च कामादिभि-

र्व्यासो वभ्रुविडालकोरगमुखैर्वातादिरोगात्मकैः ।

श्वेनोलूकमुखैः श्रितोच्चविटपस्तत्कोटराधिष्ठितः

क्लिश्यत्सस्तगस्तकपोतवदहं खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ २ ॥

नानावर्णगरुन्मनोहरतनुः संवर्धितः पञ्जरे

संजल्पन् कलमुद्गमन् सुमधुरं खादन् पिबन् स्वं वयः ।

^१ These four verses are separately numbered in the MS.

नीत्वा विस्मृतसद्विजाश्रितगतिः स्वार्थैकलुब्धैर्जनै-
स्त्वक्तो निर्दयमन्वष्टृद्धशुकवत् खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ ३ ॥

मोहादण्डमयान् स्वनीडपतितान् संवर्ष्य कृच्छ्राजितै-
र्नानास्वाद्यचयैश्चिरोद्धतगहस्त्वङ्गैर्मनोहारिभिः ।
कृजङ्घिः कल्पञ्जमस्वरमथोद्धीय प्रघातैः पिके-
नीडि वधितजीर्णकाकवदहं खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ ४ ॥

आनीयोपसि नित्ययः सुकलमं दत्त्वा मुखे पोषिता
या प्रेयस्यथ ये च पक्षपुटके संवर्षिताः शाककाः ।
यत्प्रोत्तिर्मनसो मुदे ह्यजनि तद्दालाबलावधितो
नीडे संभ्रमदन्वष्टृद्धशुकवत् खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ ५ ॥

धृत्वाण्डं स्वमुखेऽक्षतं तत इतो नीत्वा मनोज्ञसले
न्यस्थानीय च दूरतः सुमधुरं संवर्ष्य दत्त्वा ततः ।
उन्नम्य स्वशिरो निपात्य च मुहुर्भ्राम्यन् विद्युक्तश्च तैः
संचाराक्षमपीननृम्भवदहं खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ ६ ॥

संगृह्याम्बु हि बिन्दुशो विरुवतः संवर्ष्य भेकान् वका-
नन्नेपां कल्पमान् जडाशयतया संतर्प्य वैदेशिकान् ।
श्रीप्ये क्षीणजलश्च तैर्विरहितो हा गाथकासारवत्
शोच्यां दीनदशां गतोऽस्म्यय कृपासारेण कृष्णाम्बुद ॥ ७ ॥

स्वां विरगृत्य गदान्धधीर्ममतयैवावर्षयं यान् गता-
स्त्यक्त्वा ते कल्पमा इवाशु सवशा वात्सल्यनक्रादितम् ।
बन्ते कोऽपि न कस्यचित् सुहृदिति ज्ञातं भवन्तं विना
याचे नाथ गजेन्द्रमोचन हरे श्रीकृष्ण मामुद्धर ॥ ८ ॥

आच्छिद्यान्यकरस्यमन्नमुदरे धृत्वा शिशुं तन्मुखे
 दत्त्वा संपरिवर्धय सन्मुखगतान् चित्रास्य विद्राव्य च ।
 उत्प्लुत्याथ गतेऽर्भके ममतया कूजन् क्षुधापीडितो
 वाताकृणितजीर्णकीशवदहं खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ ९ ॥

धैर्यादेकचरोऽखिलान् वनचरान् वित्रासयन् गर्जितै-
 र्देवाद् विश्लथसक्थिजानुरपरिस्पन्दः शयानः क्षितौ ।
 सप्राणोऽतिनिष्ठुष्टजम्बुकवृकाद्याघ्रातमूर्धोदर-
 स्ताम्यन् व्याघ्र इवाधितसहृदयः खिद्ये हरे पाहि माम् ॥ १० ॥

त्वद्भक्तिं प्रविमुच्य मुक्तिरमणीप्राप्त्यग्र्यदूर्तां हरे
 मोहात् संसृतितज्जकाममुखदुष्पुत्रानुरक्तश्चिरात् ।
 संप्राप्तां कफवातपित्तजननीमाश्लिष्य साध्वी जरां
 सुप्तः श्रान्ततयोत्स्वपाग्यव हरे मामित्यलं तन्न विम् ॥ ११ ॥

पुंनाम्नो नरकात् परत्र भयदात् त्रातेति पुत्राभिधा
 ये हिंसन्ति सदेह ते स्युरपि तच्छब्दामिधेयाः कथम् ।
 इत्येतन्न विचार्य दुष्कृतशतं कृत्वापि ते वर्धिताः
 प्लुष्टं तद्भृजिनाग्निनाव कर्णपीयूषलेपैर्हरे ॥ १२ ॥

श्रान्त्वा योनिशतं भवत्पदकथालेशावशाकर्णना-
 हृद्व्येवं मनुजोद्भवं च विभवं याचे हरे नाभवम् ।
 तत् पृच्छामि भवन्तमेव हि भवं श्रान्तस्तरेयं कथं
 त्वत्कास्य्यल्वं विना गजपरित्राणापदानाव माम् ॥ १३ ॥

विस्रम्भात् तमजामिलं गजपतिं वेथ्यां च तां पिद्मलां
 श्रुत्वा त्रीन् भवतोद्भूतान् समभवं स्वच्छन्दचारी सदा ।

सत्यं दारसुतादयो मम कथं वा स्युर्यदादौ भव-

दासोऽहं न ममास्म्यथोज्झितभवद्दास्येन (ये) रक्षिताः ।

तेऽभिज्ञा हि न नोऽयमित्यथ गता भ्रष्टस्ततोऽतोऽप्यहं

स्वामिन् दासजनार्तिनाशन हरे श्रीकृष्ण मां पालय ॥ २० ॥

भार्या प्राग् विलयं गताथ तनयैर्यत् प्राप्तभार्याधनै-

स्त्यक्तोऽहं धनलोभतस्तदभवं पुत्रैषणावर्जितः ।

निःस्वत्वान्न च बान्धवा न सुहृदो नान्यच्च सांसारिकं

निर्यत्नेन मुमुक्षुधर्मसहितं द्राक् कृष्ण मामुद्धर ॥ २१ ॥

भार्या सा तु मृता प्रयातु सुगतिं पुत्राश्च ये निर्गताः

स्वच्छन्देन कलत्रवित्तसहिता नन्दन्तु दीर्घायुषः ।

किं मे बन्धुजनैः लुहद्भिरथवा कालानुगैस्तैर्हरे

त्वद्भक्तिः श्रितभुक्तिमुक्तिमुखदा सैकास्तु मे शाश्वती ॥ २२ ॥

यद्देहे कलितादरौ हि पितरौ पुत्रास्तु वित्तादरा

भार्या च द्वितयादरा न तद्दह तेषां न चैते मम ।

दासोऽहं भवतो भवानथ मम स्वामीति लब्धा स्मृति-

स्तेभ्यो दैववशाद् वियुक्तमधुना श्रीकृष्ण मामुद्धर ॥ २३ ॥

उक्षेवान्नि हि कुक्षिपोषणपरो विक्षोभ्य विक्षोभ्य स-

द्भक्ष्यान् माक्षिकशर्कराघृतयुतान् क्षीराप्लुतान् मङ्क्ष्वहम् ।

नाद्राक्षं ह्यधिमोक्षदं तव पदं साक्षी भवानक्षयो

भिक्षे क्षीणवयास्तथाक्षिविकलो मां रक्ष पक्षीशग ॥ २४ ॥

चाल्यं क्रीडनकौतुकेन विषयव्यासङ्गतो यौवनं

यातं वार्धकमप्यनेकविधया दुश्चिन्तया नीयते ।

कार्यं त्वद्भजनं कदेति समुपक्रान्ते विचारेऽन्तरा

रोगा व्याकुल्यन्ति हन्त भवस्तुवैधाव नारायण ॥ २५ ॥

ह्यो यातं ह्यथ यातु चाद्य विज्मतो यच्छृः प्रभृत्यन्वहं

कार्यो धर्म इति ब्रुवन् ननु जराजीर्णोऽवशोऽन्धोऽभवम् ।

साधिः साधित्वान् न धर्ममथ सत्कर्मापि शर्मस्पदं

जीर्णानाथपिशाचवन्नरहरे क्रोशामि मासुद्धर ॥ २६ ॥

जातोऽस्यस्फुटवाक् स्वल्ङ्गतिरतिक्षुत्परीतोऽवशः

पाल्योऽन्यैरथ शीघ्रमोदशुगहं भौतोऽभितो बालवत् ।

वृद्धत्वं हि नृणामदेहविगमं प्रायेण जन्मान्तरं

भक्तं पापिनमुद्धरस्वथ परे जन्मन्यव श्रोश माम् ॥ २७ ॥

देहो जीर्णगृहोपमो न वशं चित्तं कपत्यप्रमं

सामर्पा कुटिला स्तुपेव च गतिः कुस्त्रीव दुष्टा च वाक् ।

दुःसाधानि तथेन्द्रियाणि शठदुर्मित्रोपमानान्यतः

पाल्यः कृच्छ्रग्नो रमेश भवता दास्यानुबन्धेन हि ॥ २८ ॥

तैः सम्यक्कृतमित्यवैमि तनयैर्यैरस्यहं प्रोज्झित-

श्वास्ताभिर्गलितैपणैर्हि यद्रनुष्ठेयं पुरानुष्ठितम् ।

स्वश्रेयः प्रविहाय सत्पुरुषताशासोपकर्तृत्वतः

सिद्धं नः सुप्तमीहितं हि कृपया मासुद्धर श्रीहरे ॥ २९ ॥

वृद्धोऽन्धः सरुगन्नरः परवशः क्षुत्परीतोऽवलः

शोच्योऽहं न च शोचितास्ति हि मृतिः क्लृप्ता कदा वैतु सा ।

स्त्रीपुत्रैः स्ववशीकृतेन न मया स्वाराधितस्त्वं हरे

त्यक्तस्तरधुना त्वदेकक्षणं मां पाहि नारायण ॥ ३० ॥

दत्तो यो भवता रमेश कृपया कैवल्यसंसाधने

कायः कल्पतमस्त्वनेन रमणीपुत्रादयश्चार्जिताः ।

यातास्तेऽप्यनयार्जिता यदुभयभ्रष्टोऽस्मि तन्निष्कृतिं

देहान्तामिह कारयाशु कृपया कालात्मक श्रीहरे ॥ ३१ ॥

देशा वङ्गकलिङ्गकेरलमहाराष्ट्राङ्गचोलादयो

भ्रान्ताः पुत्रकलत्ररक्षणकृते कार्यार्थमेवात्मनः ।

गन्तुः संयमिनीं न धर्ममयसत्पाथेयमल्पं च मे

याचे नागतपूर्वं इत्यव कृपालेशेन लक्ष्मीपते ॥ ३२ ॥

दृष्टाश्च प्रभवः स्तुताश्च वसु चोपात्तं समाराधिताः

स्त्रीपुत्रानुचरास्तदा न च भवान् संतर्पितो हृद्गतः ।

तस्मात् संयमिनीपतिः प्रकुपितो दूतैः स मां क्लेशयेत्

तेभ्यो मोचय साहचर्यजनितप्रेम्णा जगन्नायक ॥ ३३ ॥

यत्प्रातः क्षुधयाथ भोजनपरिश्रान्त्या ततः स्त्रीसुता-

थालापेन च निद्रयाथ निशि चाक्रान्तं मदीयं मनः ।

न त्वां स्तुतुमपीहतेऽहमधुना जीर्णो मुमूर्षुः स्थिता

दृताः संयमिनीपतेश्च निकटे तेभ्यो हरे रक्ष माम् ॥ ३४ ॥

यज्जिह्वा रसलालसाथ नयने ज्योतिर्विहीने ध्रुति-

दुर्वार्तिकरतिः सुगन्धवशागश्वासा च नासा सदा ।

कायोऽपायनिकाय इत्यपगतं बाह्येन्द्रियोपासनं

विज्ञाप्यं स्वमनोगतं किमिति तद्भृत्यार्तिहन् पाहि माम् ॥ ३५ ॥

पुत्रं प्रेरयति प्रसह्य च शुभोदके हि कृत्ये पिता

माता पालयति स्वयं शठमतिं मूर्खं च दुष्टं तथा ।

सृष्टोऽहं भवता द्विजोत्तमकुले जाने न सद्वाप्यस-

द्भमे प्रेरथ पाल्येह पितरौ श्रीश त्वमेकोऽसि यत् ॥ ३६ ॥

यत् पश्यंश्च कुटुम्बिनोऽथ घनिकान् शश्वन्मृतान् कीटवत्

त्वां नाराधयमङ्गनासुतगृहद्रव्यादिलोभान्वितः ।

शृण्वन् नारविद्यातनामथ निजं खिद्ये स्मरन् दुष्कृतं

तन्मां केशव पाहि वाथ जहि वा त्वतो न मेऽन्या गतिः ॥ ३७ ॥

वृद्धो यत्पितरौ मृतौ हि वनितापभ्यात् प्रमादात् सुनो

मन्वानन्त्विति चावशिष्टजनसंरक्षाविधौ व्यापृतः ।

पश्चात् तैश्च निराकृतोऽहमधुनानन्याश्रयस्त्वां भजे

मां नारायण पाहि वाथ जहि वा त्वतो न मेऽन्या गतिः ॥ ३८ ॥

पश्यन्नेव पितृद्रुहः कुनयान् नागप्रतिष्ठादिकं

पुत्रप्राप्तिसमीहया ह्यकरवं त्यक्तोऽथ जातैः सुनैः ।

तस्येदं किल कर्मणः फलमिति श्रान्तो भवन्तं भजे

तन्मां माधव पाहि वाथ जहि वा त्वतो न मेऽन्या गतिः ॥ ३९ ॥

वृद्धौ यन् पितराविति प्रियतमा नावाप्तपुत्रेत्यथो

घालास्ते तनया इति स्वभवने स्थित्वा चिरान्निर्गतः ।

मामेपानुगता जरा स्मृतिहरा विस्मारितस्त्वं तथा

गोविन्दोत्तम पाहि वाथ जहि वा त्वतो न मेऽन्या गतिः ॥ ४० ॥

यत् कृत्यं गृहिणः कुतं हि तनयानुत्पाद्य संस्कृत्य तत्-

सद्गुणैः परिक्लृप्यं च न भवानाराधितस्त्वन्तरा ।

सत्यं सासपदीनमाहुरिति तन् संस्मारये प्रेरक

विष्णो सर्वेण पाहि वाथ जहि वा त्वतो न मेऽन्या गतिः ॥ ४१ ॥

यत् पित्रोः विल जीवतोर्हि वचनं कार्यं सुतैर्नादृतं ।
 तत् तैस्ते त्वय रक्षिता न च भवानाराधितोऽयन्मया ।
 क्षन्तव्यं भवतोऽभयं कल्पयया याचेऽनुतप्तोऽधुना
 तत् त्वं मां मधुसूदनाव जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ४२ ॥

स्यक्तास्ते न मया शठा अपि सुता नीतिं त्विमां शृण्वता
 यत् संवर्ध्य विषद्रुमोऽपि न पुनः छेतुं स्वयं सांप्रतम् ।
 यातास्ते प्रविमुच्य मां सुफलितं दैवेन तत् त्वां भजे
 पाहि त्वं जहि वा त्रिविक्रम हरे त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ४३ ॥

कः खेदो ननु निर्गता इति सुता यद् देहलग्नान्यहो
 स्वैरं कानिचिदिन्द्रियाणि हि गतान्यन्यानि यास्यन्ति हि ।
 कालोऽत्र प्रभुरित्यवाप्तचिदहं कालात्मक त्वां भजे
 त्व मां वामन पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ४४ ॥

यातौ तौ पितरौ मम प्रियतरौ जातोऽस्मि याभ्यामह
 ते पान्था इव निर्गताश्च तनयाः किं तैः स्थितैर्वा भूतैः ।
 प्रागूर्ध्वं जननान्मृतेरिव भवांस्त्रातेत्यहं त्वां भजे
 तन्मां श्रीधर पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ४५ ॥

चाल्यात् स्त्रीसुतमोहतः कुमतितो लोभाद् भवान् नार्चितो
 वृद्धत्वादथ रूक्षमान्मृतिभयाद् भार्यासुतानादरात् ।
 स्वत्सेवानिरतोऽर्चितुं स्वकर्णैः क्षीणो न शक्नोम्यहं
 पाहि त्वं जहि वा ममास्ति न हृषीकेश त्वदन्या गतिः ॥ ४६ ॥

स्वाद्धनं न निवेदितं न च हुतं संतर्पिता नं द्विजाः
 स्वादु स्वाद्विति चाशितं स्ववनितापुत्रैः सदाः यौवने ।

जीर्णोऽहं त्वधुना सरामि तदपि त्वां भोजनाभ्यन्तरे
पाहि त्वं जहि वा ह्यनन्यगतिकं श्रीपद्मनाभ प्रभो ॥ ४७ ॥

चातुर्मास्यमविग्रतो न रचितं न द्वादशी साधिता
नैवाकारि च विष्णुपञ्चकमपि श्रीकान्ततुष्ट्यै व्रतम् ।
मीतोऽहं ह्यधुना यन्नाद् भयहरं सर्वात्मना त्वां भजे
तद्दामोदर पाहि वाथ जहि वा त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ४८ ॥

क्रीडाभिर्विषयोत्सवैश्च गमितं तद् यौवनान्तं वयः
श्रान्तोऽहं ह्यधुना करोमि सुकरं बाह्येन्द्रियोपासनम् ।
चित्तं चाल्यतीन्द्रियाणि चपलं तत् तुभ्यमावेदये
मां संकर्षण पाहि वाथ जहि वा त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ४९ ॥

यत् कर्तुं किल निश्चिनोमि न च तच्छक्नोमि संसाधितुं
यत् स्वप्नेऽपि न चिन्तितं तदवशात् संपत्स्यते पुष्कलम् ।
इत्थं कृच्छ्रगतोऽपि सद्गुरुकृपावष्टम्भतस्त्वां भजे
पाहि त्वं जहि वा ह्यनन्यगतिकं श्रीवासुदेव प्रभो ॥ ५० ॥

एतत् कार्यमकार्यमेतदिति हि ज्ञात्वान्यथैवावशात्
कुर्वे तन्मम दुर्विधेर्विलसितं कस्यामतो रोदिमि ।
हीनः स्वीयजनैर्धनैः सुकरणैस्त्वां चिन्तयाम्यन्वहं
प्रद्युम्नात्मग पाहि वाथ जहि वा त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ५१ ॥

पुत्राः पितृकफज्वरा बहुतरापथ्यस्वरूपाः स्तुपा-
मृद्दोषोऽजनि संनिपातजनितः क्रोशाम्यहं रोदिमि ।
मुहामि प्रलपाम्यनश्च भवरुन्वेधं भजे त्वामहं
पाहि त्वं जहि वानिरुद्ध कृपया त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ५२ ॥

न ध्यातं पदमर्चितं न तुलसीपुष्पैर्न मूर्ध्नाननं

नैवामिष्टुतमीक्षितं न न च तन्माहात्म्यमाकर्णितम् ।

याते सेतुमिवोदके गतवयास्तत्कर्तुमीहेऽधुना

तन्मां श्रीपुरुषोत्तमाव जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५३ ॥

निद्राहारविहारलोलमनसा नीत्वा ह्यलभ्यं वयः

स्वस्पायुर्जरठोऽवशेन्द्रियगणो निःस्योऽसहायोऽधुना ।

त्वत्सेवाकलितोऽद्य मोहमवनौ जातोऽपहासास्पदं

देवाधोक्षज पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५४ ॥

कामाद्यैरसुरैर्हि निर्दयमहं वद्धो निरुद्धोऽर्दितो

स्वसर्पैरथ दंशितो मदगजेनालोलितो मज्जितः ।

क्लेशाब्धौ स्वजनार्तिनाशनमहं तत् त्वां शरण्यं भजे

पाहि त्वं जहि नारसिंह कृपया त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५५ ॥

कुर्वन्नेव हि विस्मरामि कृतमप्यावर्तयाम्यन्तरा

मैहात् तच्च समापयामि समुपक्रान्तस्य नान्तं भजे ।

चिन्त्योऽन्ते हि भवान् मम स्थितिरियं जाने न किं स्यात् कदा

तन्मामच्युत पाहि वाथ जहि वा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५६ ॥

कामाद्या न वशं प्रयान्त्यनुगता जामातृवद् दुर्भरा

नेमां त्यक्तुमथोत्सहे ननु जरां रामामिवोढां सतीम् ।

सामार्घ्ये च जेयमेव हि मनो धिङ् मामवश्येन्द्रियं

पाहि त्वं जहि वा जनार्दन परा त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५७ ॥

पादौ प्रस्खलतः स्थिरौ न च करौ गात्रं सकम्पं शिरो

आम्यद्गद्गदनिस्वनस्त्यथ गलश्चञ्चुर्भ्रमत्तारकम् ।

नूनं त्वत्पुरतः प्रनर्तयति मां सेयं जरा नर्तकी
पाहि त्वं जहि वाप्युपेन्द्र कृपया त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५८ ॥

यद्धर्माधिकृता मयानुसरता भूपान् कृतं पातक
यद्वा केरलवासिना गणयितुं शक्यं न तत् सर्वथा ।
तत् त्वं संहरसि स्मृतोऽपि सकलं तस्मादहं त्वां भजे
पाहि त्वं जहि वा हरे करुणया त्वत्तो न मेऽन्या गतिः ॥ ५९ ॥

त्वन्नामस्मृतिरित्युवाच भगवान् व्यासः परा निष्कृतिः
शक्ता सा मन पातकान् क्षययितुं शक्येति जातादरः ।
वच्यार्तः स्वकृताघतसहृदयः श्रीकृष्ण कुष्णेत्यहं
पाहि त्वं जहि वा ह्यनन्यगतिकं श्रीकृष्ण तुभ्यं नमः ॥ ६० ॥

मात्स्यं कौर्ममहो वशुर्हं विधृतं वाराहमत्सुद्धतं
भक्तार्थं त्वथ नारसिंहमचिरान् तद्दामनं चार्पकम् ।
क्षात्रं गोपनिभं च बौद्धमथ तद्धर्तासि कल्क्यात्मकं
तत् त्वां कृष्णं भवान्निषोतमनिशं ध्यायामि भक्तेष्टदम् ॥ ६१ ॥

शङ्खः पाणितलेऽथ मन्दरगिरिः पृष्ठे च भूगोलरी
दंष्ट्राग्रे विधृतो हिरण्यकशिपुः शूलो बलिर्निर्जितः ।
दुर्भूषा दशकण्ठकेशिकटाद्याः पोथिता मोहिना
दैत्या ग्लेच्छगणान् हनिष्यसि(इति च) भजे त्वां कृष्ण सर्वोत्तमम् ॥६२॥

मुल्यमाण, नमोऽस्तु ते कुरु कृपां याचे निष्कृताञ्जलि-
र्मासुक्तामय स्तुण्नीर्षवपुःश्वान्ते हरिं स्मारयन् ।
मत्कर्मानुगुणः गतिर्हि विहिता या कापि वा यामि तां
भक्तिर्मेऽस्तु हरौ गुरौ परमिका तत्राप्यनन्या म्बिरा ॥ ६३ ॥

मातर्यद्विधृतं हि मासनवकं कुक्षौ ततो वर्धितं
 वासार्थं मम तद्गतेन हि मया क्लेशाश्च ये वर्णिताः ।
 स्वप्नारब्धसमार्जिता हि त इमे तस्मात् त्वया क्षम्यतां
 शुष्यज्जीर्णकलेवरं हि तदिदं त्यक्तानुमन्यस्व तत् ॥ ६४ ॥

आगर्भं भृशमम्बया च भवता यत्पालितं लालितं
 यस्मिन् संवसना मया ह्यधिगतं सौख्यं परं सद्यशः ।
 प्राप्तं दुःखमथापि यत् तदपि मत्प्रारब्धशेषात्मकं
 त्यक्ष्ये जीर्णकलेवरं तदधुना तातानुमोदस्व तत् ॥ ६५ ॥

ये ज्ञानामृतसेकपूतहृदयस्वाराधितश्रीधरा-
 पादस्त्रङ्गविलोकनोद्भवपरानन्दैकतृप्ताः स्वयम् ।
 शिष्यानुग्रहकारिणः स्वगुरवश्चानेन ये सेविता-
 स्यक्ता जीर्णकलेवरं हि तदिदं मां तेऽनुगृह्णन्त्वलम् ॥ ६६ ॥

मोहाद् दुर्विषयेषु सक्तमनिशं सर्वैः सहैवेन्द्रियैः
 स्नेहात् त्वामनुमन्यता हि बहुशो नीतं मयायुः क्षयम् ।
 स्वल्प शिष्टमतोऽत्र वा मम कृते त्यक्त्वा निजं चापलं
 साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६७ ॥

चैकुण्ठे वरदिव्यरत्नजटिलप्रासादवप्रोज्ज्वले
 श्वेतद्वीपवरे हरिप्रियतमावासे च दुग्धागुधौ ।
 योगिःश्रेयमचिन्त्यशक्तिविभवं चानादिमध्यात्ययं
 साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६८ ॥

नृत्यद्विव्यवराप्सरोभिरथ सातोद्यैस्तथा किंचनै-
 र्ब्रह्माद्यैः समुपास्यमानमुचितस्वस्वाधिकारार्हणैः ।

नृनं त्वत्पुरतः प्रनर्तयति मां सेयं जरा नर्तकी

पाहि त्वं जहि वाप्युपेन्द्र कृपया त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ५८ ॥

यद्दर्माधिकृता मयानुसरता भूपान् कृतं पातकं

यद्वा केरलवासिना गणयितुं शक्यं न तत् सर्वथा ।

तत् त्वं संहरसि स्मृतोऽपि सकलं तस्मादहं त्वां भजे

पाहि त्वं जहि वा हरे करुणया त्वचो न मेऽन्या गतिः ॥ ५९ ॥

त्वन्नामस्मृतिरित्युवाच भगवान् व्यासः परा निष्कृतिः

शक्ता सा मम पातकान् क्षपयितुं मत्वेति जातादरः ।

वच्यार्तः स्वकृताघतसहृदयः श्रीकृष्ण कृष्णेत्यहं

पाहि त्वं जहि वा ह्यनन्यगतिकं श्रीकृष्ण तुभ्यं नमः ॥ ६० ॥

मातस्यं कौर्ममहो वपुर्हि विधृतं वाराहमत्युद्धतं

भक्तार्थं त्वथ नारसिंहमचिरात् तद्दामन चार्पकम् ।

क्षात्रं गोपनिभं च बौद्धमथ तद्धर्तासि कल्कयात्मकं

तत् त्वां कृष्णं भवाङ्घ्रिपोतमनिशं ध्यायामि भक्तेष्टदम् ॥ ६१ ॥

शङ्खः पाणितलेऽथ मन्दरगिरिः पृष्ठे च भृगोलक्ष्णे

दंष्ट्रमे विधृतो हिरण्यकशिपुः शम्तो बलिर्निर्जितः ।

दुर्भूपा दशकण्ठकेशिशकटाद्याः पोथिता मोहिता

दैत्या ग्लेच्छगणान् हनिष्यसि(इति च) भजे त्वां कृष्ण सर्वोत्तमम् ॥ ६२ ॥

मुख्यप्राण नमोऽस्तु ते कुरु कृपां याचे निबद्धाञ्जलि-

र्मासुक्तामय रुग्णजीर्णवपुवश्चान्ते हरिं स्मारयन् ।

मत्कर्मानुगुणा गतिर्हि विहिता या कापि वा यामि तां

भक्तिर्मेऽस्तु हरौ गुरौ परमिका तत्राप्यनन्या स्थिरा ॥ ६३ ॥

मातर्यद्विधृतं हि मासनवकं कुक्षौ ततो वर्धितं
 वासार्थं मम तद्गतेन हि मया क्लेशाश्च ये वर्णिताः ।
 स्वप्रारब्धसमार्जिता हि त इमे तस्मात् त्वया क्षम्यतां
 शुष्यजीर्णकलेवरं हि तदिदं त्यक्तानुमन्यस्व तत् ॥ ६४ ॥

आगर्भं भृशमम्बया च भवता यत्पालितं लालितं
 यस्मिन् संवसता मया ह्यधिगतं सौख्यं परं सद्यशः ।
 प्राप्तं दुःखमथापि यत् तदपि मत्प्रारब्धशेषात्मकं
 त्यक्ष्ये जीर्णकलेवरं तदधुना तातानुमोदस्व तत् ॥ ६५ ॥

ये ज्ञानामृतसेकपूतहृदयस्वाराधितश्रीधरा-
 पादस्वङ्गविलोकनोद्भवपरानन्दैकतृप्ताः स्वयम् ।
 शिष्यानुग्रहकारिणः स्वगुरवश्चानेन ये सेविता-
 स्यक्ता जीर्णकलेवरं हि तदिदं मां तेऽनुगृह्णन्त्वलम् ॥ ६६ ॥

मोहाद् दुर्विषयेषु सक्तमनिशं सर्वैः सहैवेन्द्रियैः
 स्नेहात् त्वामनुमन्यता हि बहुशो नीलं मयायुः क्षयम् ।
 स्वरूप शिष्टमतोऽत्र वा मम कृते त्यक्त्वा निर्जं चापलं
 साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६७ ॥

वैकुण्ठे वरदिव्यरत्नजटिलप्रासादवप्रोज्ज्वले
 श्वेतद्वीपवरे हरिप्रियतमावासे च दुग्धाभ्युधौ ।
 योगिः श्रेयमचिन्त्यशक्तिविभवं चानादिमध्यात्यर्थं
 साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६८ ॥

नृत्यद्विव्यवराप्सरोभिरथ सातोद्यैस्तथा किनरै-
 र्ब्रह्माद्यैः समुपास्यमानमुचितस्वस्वाधिकाराहर्णैः ।

स्वासीनं नवमक्तिरत्नविलसन्मुक्त्युच्चसिंहासने

साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ६९ ॥

मेघश्यामलमुचलक्षणरुचिद्युत्याभहेमाम्बरं

श्रीमत्कौस्तुभकङ्कणादिवरसद्भूपागणालंकृतम् ।

मास्वद्रत्नविरीटयुग्गडललसत्स्मेराननं सुन्दरं

साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७० ॥

प्रोद्यच्चन्द्रशताभहीरमणिसुस्तम्भोच्चसन्मण्डपे

क्षीराम्भोनिधिमध्येसंभृतमहामुक्तावितानोज्ज्वले ।

उत्कीर्णोज्ज्वलचन्द्रकान्तमयसद्भद्रासनेऽधिष्ठितं

साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७१ ॥

भृग्वाद्यैरभिवन्दितं मुनिवरैर्ब्रह्मादिभिः सेविनं

गीर्वाणैः सनकादिसिद्धनिबहैः संस्तूयमानं मुदा ।

गायन्तारदत्तुम्बुरुषभृत्तिभिः ख्यातापदानं सदा

साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७२ ॥

विभ्राजद्धरदोयमच्चगमिलादुर्गाकरान्दोलितं

सन्मन्त्रोपनिषद्यपाश्रयमसंख्येयावताराभिधम् ।

विष्वक्सेनमहागताभिनवसन्मुक्तैर्मुहुर्वन्दितं

साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७३ ॥

नैर्बद्धाञ्जलिभिः स्वमूर्ध्नि सहितैः भूतादिकालैरिन्नभिः

स्वाज्ञाश्रवलनावलोकनपरैश्चोपास्यमानं सदा ।

मुक्तानेकचतुर्मुखैः स्तुतिपरैर्वेदैश्चतुर्भिवृतं

साङ्गं सायुधमिन्दिरायुतहरिं चेतः सकृत् संस्मर ॥ ७४ ॥

चूडारत्नपरंपरोज्ज्वलफणासाहस्रसन्मण्टपे

स्वास्तीर्णामलशेषभोगशयने विध्यास्यदत्तेक्षणम् ।

रुद्धमीकोमलपाणिलालितपदाम्भोजं शयानं मुदा

संचिन्त्योपरतिं भजान्तसमये मच्चित्त नारायणम् ॥ ७५ ॥

आराध्यौ पितरौ प्रिया त्वथ समाधेयानुनेयाः सुताः

पूज्याश्चातिश्रयो यथाविधि समभ्यर्च्या निजा देवताः ।

द्रष्टव्याः प्रभवो धनार्जनकृतेऽभ्यस्याः कलाः स्वास्थ्यत-

श्वाहः कृत्यमिदं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ७६ ॥

यद्गर्भे त्वथ शैशवे ह्यविदिताः क्लेशाश्च तिष्ठन्तु ते

व्याध्याधिप्रभवाश्च कीटपशुजाः क्षुत्तृप्त्वासारिजाः ।

एवं तान् सकलानलोलमनसा शश्वच्च निध्यायतां

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ७७ ॥

यद्बाल्ये पितृनिघ्नता गुरुकुले वासस्ततोऽस्तु द्वय

कैकर्यं धनिनामथामृति ततो हा स्त्रीसुताधीनता ।

स्वेच्छाहारविहारसौख्यविधुरं तत्पारतन्ध्यं विदुः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ७८ ॥

पित्रोश्चेन्निरतो हिते प्रियतमा कुप्यत्युदास्ते सुत-

स्तत्पथ्ये पितरौ न शर्म लभतः साध्यो न सर्वादरः ।

संत्याज्याः स्वसहोदरा अपि समाराध्याः प्रियावान्धवाः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ७९ ॥

साध्वी चेद्वनिता सुतो न स च चेन्मूढोऽथवा दुर्जनः

सत्पुत्रो यदि दुर्निवाररुगतिश्रान्तो दृढाङ्गोऽथ चेत् ।

भर्तुश्चाप्यहिता स्तुभा यदि हिता तद्वंशजङ्घेशदा

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८० ॥

जाता पुष्पवती प्रियाथ वपुषि व्यासा च रुग् दुःसहा

संभूतस्तनयो मृता प्रियतमाथोद्वापरा कन्यका ।

संप्राप्ता प्रलयान्तसंततिमहाचिन्ताविलासा जरा

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८१ ॥

स्मृत्युक्तानुगुणस्वधर्मचरणे भ्रान्तं तमाचक्षते

तस्मात् तद्विपरीतकार्यकरणे दुर्वृत्तमित्येव तम् ।

तन्मिश्नाचरणे तु हन्त मनुजो अष्टत्तोऽतो भवेत्

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८२ ॥

क्लिभ्यत्येव हि निर्धनोऽथ धनिकस्तद्रक्षितुं चान्वहं

चोरेभ्यो निशि निद्रिते निजजने जाग्रत् स्वयं स्त्रियते ।

धर्म नैव च कारयत्यथ गृहे मुष्णन्ति भार्यासुताः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८३ ॥

दत्तं यद्धनिकैर्धनं किल पितस्तत् त्वं कुटुम्भीति ते

तच्चास्माकमघात् प्रतिग्रहकृताच्छुद्ध्येर्धनानीहया ।

कस्मात् ताम्यसि भुङ्क्ष्व शेष्य च सुख शंसन्ति वेत्थं सुताः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८४ ॥

बह्वादाय धनं गृहिण्यथ गृहं प्राप्ते तमावृण्वते

द्राग् भार्यातनयादयः सकुतुकाश्चालोलयित्वार्जितम् ।

एतन्मेऽस्तु भमेतदर्हमिति तद् धृत्वाथ नेक्षन्ति तं

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८५ ॥

हित्वास्मान् वद धर्म इत्यथ वृथा कोऽयं हि वित्तव्ययः

प्रातःस्नानजपानतिस्तुतिभिरेवालं हि धर्मोऽर्जितः ।

वृद्धत्वे तव कोऽवित्तेति कुपिता निन्दन्ति भार्यासुताः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणो दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८६ ॥

भार्या नाद्रियते न जल्पति सुतो निन्दत्यभीतिः स्नुषा

पौत्राश्चापहसन्नयथोक्तसमये भृत्या न चोपासते ।

वृद्धस्ताम्यति घसरान् निजगृहे दृष्ट्वा स्नुषावान्धवान्

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८७ ॥

सर्वेष्वं सुतसात्कृतं हि भवता क्लिश्यन्ति मे कन्यकाः

स्त्रियेऽहं कृपणाप्सरा इव मुदा दीव्यन्ति गेहे स्नुषाः ।

इत्थं व्याकुलयत्यलं कुवनिता निर्विद्यमानं पतिं

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८८ ॥

धर्मोऽधर्म इति ह्यथाप्तमचिराद् दारिद्र्यमव्याहृतं

पश्येमां प्रतिवेशिनीं सुवसनां सद्गुणालकृताम् ।

धर्मो ह्येष कुरु प्रतिग्रहमिति व्यालोलयन्त्यां स्त्रियां

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ८९ ॥

यातं बाल्यमशेषलाल्यमथ तन्नष्टं क्षणाद् यौवनं

वृद्धत्वं समुपागतं त्वथ लयः संभावितोऽस्य क्रमात् ।

कालाधीनवपुष्मतोऽन्यगृहवत् कोऽयं ममत्वभ्रमः

किं वात्रात्मसुखं ततः सुगृहिणां दुःखात्मिका संसृतिः ॥ ९० ॥

संप्राप्नोति यथाल्यान् हि विचरंश्चारो हि राजाज्ञया

देही देहशतं स्वकर्मजनितं तद्वदरेराज्ञया ।

चाञ्चल्यान्मनसो न भक्तिरचलाशक्त्या न कर्मादर-
स्तत्पर्याप्तसहायवित्तविरहान्न स्वोक्तधर्मोद्यमः ।

आत्मत्राणकृते प्रसीद भगवन् याचेऽन्तकाले मम
श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९७ ॥

यज्ञाद्याः सकलाः क्रियाश्च कृतिनां सप्रत्यवायाः सदा
ज्ञानं ते बहुजन्मसाध्यमथ च ध्यानं मनस्थैर्यजम् ।

सौलभ्याद् द्रुतसिद्धितोऽपि च कलौ याचेऽन्तकाले मम
श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९८ ॥

आराध्यात्मगुरून् चिरं गुरुकुले स्थित्वात्तविधैः परं
प्राप्यं यत् तदजामिलेन सहसा त्वन्नामसंकीर्तनात् ।

प्राप्यं कर्तुमलं न चाहमितरद् याचेऽन्तकाले मम
श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९९ ॥

प्राग्जन्मस्वथ चेह जन्मनि मया ये चापराधाः कृताः
क्षन्तव्या भवता हि तेऽहमभवं त्वद्भक्तवंशे यतः ।

त्वद्भक्ता गुरवश्च मे ह्युभयथानुग्राह्य भक्ते मयि
श्रीनारायण भक्तवत्सल कृपासिन्धो प्रसीदाधुना ॥ १०० ॥

ब्रह्माद्यान् विबुधानृषीन् भृगुमुखान् पूज्यान् पितॄन् मद्गुरून्
मान्यान् बन्धुजनान् द्विजानपि तथा स्तौग्यन्वहं नौमि च ।

कृत्वानुग्रहमत्र ये सकरुणा मां श्रेयसायोजय-
न्तेऽमुत्र च तेऽर्थयन्वथ हरिं निःश्रेयसायापि मे ॥ १०१ ॥

रङ्गाचार्यतनूभवेषु गणने यो जन्मतो मध्यमः

सा प्रासूत सरस्वती यमुटके गोविन्दनामा च यः ।

चाञ्चल्यान्मनसो न भक्तिरचलाशक्त्या न कर्मादर-
 स्तत्पर्याप्तसहायवित्तविरहान्न स्वोक्तधर्मोद्यमः ।
 आत्मत्राणकृते प्रसीद भगवन् याचेऽन्तकाले मम
 श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९७ ॥

यज्ञाद्याः सकलाः क्रियाश्च कृतिनां सप्रत्यवायाः सदा
 ज्ञानं ते बहुजन्मसाध्यमथ च ध्यानं मनस्थैर्यजम् ।
 सौलभ्याद् द्रुतसिद्धितोऽपि च कलौ याचेऽन्तकाले मम
 श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९८ ॥

आराध्यात्मगुरुन् चिरं गुरुकुले स्थित्वात्तविधैः परं
 प्राप्यं यत् तदजामिलेन सहसा त्वन्नामसंकीर्तनात् ।
 प्राप्यं कर्तुमलं न चाहमितरद् याचेऽन्तकाले मम
 श्रीनारायण निःसरन्तु मुखतस्त्वन्नामवर्णाः क्रमात् ॥ ९९ ॥

प्राग्जन्मस्वथ चेह जन्मनि मया ये चापराधाः कृताः
 क्षन्तव्या भवता हि तेऽहमभवं त्वद्भक्तवंशे यतः ।
 त्वद्भक्ता गुरवश्च मे ह्युभयथानुग्राह्य भक्ते मयि
 श्रीनारायण भक्तवत्सल कृपासिन्धो प्रसीदाधुना ॥ १०० ॥

ब्रह्माद्यान् विबुधानृपीन् भृगुमुखान् पूज्यान् पितॄन् मद्गुरुन्
 मान्यान् बन्धुजनान् द्विजानपि तथा स्तौग्यन्वहं नौमि च ।
 कृत्वानुग्रहमत्र ये सकरुणा मां श्रेयसायोजय-
 न्तेऽमुत्र च तेऽर्थयन्त्वथ हरिं निःश्रेयसायापि मे ॥ १०१ ॥

रक्षाचार्यतनूभवेषु गणने यो जन्मतो मध्यमः
 सा प्रासूत सरस्वती यमुटके गोविन्दनामा च यः ।

श्रीमत्कौलगिवासुदेवचरणा यस्मिन् कृतानुग्रहा-

स्तेनेयं रचिनार्षिता हरिपदे धैराग्यमुक्तावलिः ॥ १०२ ॥

न सुवर्णप्रथितेयं न महार्हपदार्थसुचिरनिर्वर्ष्या ।

तदपि च मुक्तावलिरिति हरिपदभागिति भवेत् सुजनमान्या ॥ १०३ ॥

चोले तञ्जपुरस्थेन सेथं मुक्तावलिः शुभा ।

ग्रथिता दुन्दुभौ ग्रीष्मे कलिमाने गतेधवे (४९६३) ॥ १०४ ॥

इति श्री उटके-रङ्गाचार्यसुतगोविन्दाचार्यविरचिता

विरक्तिमुक्तावलिः संपूर्णा ^१

७५. वीरराघवस्तोत्रम्^२

वीरराघववेदान्तदेशिककृतम्

. . . नित्यं यतिनृपतिरुदारो मामपायात् म पायात् ॥ ३ ॥

^१ The following verse is written after the colophon :

रधिरोद्धारिष्यधिमृतिविमनोयोगेन निजसुखं प्राप्ताः ।

चैत्रे मितसप्तम्या गोविन्दार्या हरेः पदं याताः ॥

^२ Based on the single incomplete MS. No. 67765 (D. C. No 1975; the beginning given in the Appendix therein is of the previous folio and does not belong to this Stotra). The author is identical with that of *HastigiriĪstava* (see below) as he himself has stated in the verse 60 of this Stotra. Both the MSS. available in the Library are written by the same hand.

^३ The MS. begins from here ; the previous portion is lost.

जयति गलद्विद्या न्यासविद्या सुहृद्या

विद्युतनमदवद्या मुक्तिसंपन्निपद्या ।

यदनघसुवचोभिः ख्यापिता ख्यातभूमा

श्रुतिमकुटगुरुर्मे मानसे सोऽस्तु नित्यम् ॥ ४ ॥

सोऽयं श्रीवण्छठारिर्जयति यतिपतिः सर्वविज्ञानसीमा

श्रीमान् रामानुजार्योऽपर इति विबुधैः साधु सतकर्ममाणः ।

नाथः श्रीवैष्णवानां प्रगुणगुणभृतां प्राप्तसिंहासनानां

यस्य प्रेपोपदेशं नरहरिरकरोत् स्वस्य संराधनार्थम् ॥ ५ ॥

दुस्तर्काध्वगतागतश्रमलसद्गुर्वादिगर्वापह-

स्वैरोदारगभीरसारमधुरव्याहारधारान्वितः ।

मूर्तिः श्रीनृहरेः परेति जगति ख्यातो दिशेदङ्गसा

श्रीमाञ्छ्रीनिधिसंयमीन्द्रगुरुराट्छेयांसि भूयांसि नः ॥ ६ ॥

दान्तं शान्तमनन्तचिन्तनपरिश्रान्तं महान्तं शुभ-

स्वान्तं कान्तगुणं तमन्नकभयध्वान्तं हरन्तं नृणाम् ।

सन्तं संतमसं तनं तनुभृतां निन्दन्तमन्तःस्थितं

भान्तं रङ्गधुरीणसंयमिवराधैरियमीडीमहि ॥ ७ ॥

श्रीमान् वीररघूद्गहश्रुतिशिरोयोगीश्वरोऽहोबिला-

मिख्यश्रीनृहरेः पदे सुमहितोऽसौ सप्तविंशोऽधुना ।

तर्कव्याकृतितन्त्रशिक्षितमतिस्त्रय्यन्तपारीणधी-

र्वीक्षारण्यधुरीणवीररघुराट्स्तोत्रं विधत्ते कृती ॥ ८ ॥

श्रीमन् वीररघूद्गहाद्य भवतः स्तुत्यां प्रवर्तामहे

त्वन्माहात्म्यमवेक्ष्य मन्दमतयो लज्जामहे सांप्रतम् ।

स्तौतु त्वा प्रभवन्ति नो पट्टमिय प्राञ्चो विरिञ्चादयो

लज्जा निदनुमहेतरा तत इह त्वस्मत्प्रयत्न फली ॥ ९ ॥

वाल्मीकिर्भगवान् वरेण महता सार्वश्यमध्यञ्चित

स्तुत्या तेऽधिष्ठनो भवद्गणनुनो कात्स्न्येन नेष्टे म् स ।

काह मन्दमति क ते गुणगणा वेधोमुखैर्दु शका

मातु वीररघूद्वहाद्य भवत स्तुत्या यते साहसात् ॥ १० ॥

त्वद्भक्ति सुहृदा सुमन्दधिषण मा प्रेरयत्यञ्जसा

त्वत्स्तुत्या किल वीरराषव तत किं दुष्कर मेऽधुना ।

सुग्रीव सुचिर विनष्टनगर शोचन् दवीषान्श्रिय-

स्तनामञ्चन् परिधूय वालिनमसौ साम्राज्यमासेदिवान् ॥ ११ ॥

मत्स्तुत्या विषयीकृतोऽप्यगुणया त्व राजसे ज्योतिषा

ज्योतिर्वीररघूद्वह श्रुतिशिर सिद्धान्तसिद्दालय ।

धन्योऽह त्वधुना भवत्स्तुतिकृते सतापभूम्ना शुना

लीढा किं न विराजते सुरसरिव् तापात् स मुक्तो न किम् ॥ १२ ॥

तरणतुलसीमाल मालम्बनीयनिजोरस

रिपुजननतीकाल कालङ्घनीयनिनाज्ञकम् ।

धरणिनयालोल लोलम्बडिम्बममच्छवि

विमलविलसच्छील श्रील भजेमहि राघवम् ॥ १३ ॥

निजपदनमत्सोम सोम मुखेन पराकृत

सततविलसद्भूम भूषण्डन रघुपुगनम् ।

मुनिजनदृशोऽभीम भीमं दशास्यदृशा भृग

विहितविनमत्काम काम सदेहमिवाश्रये ॥ १४ ॥

निरुपमतनुश्रीकं श्रीकंजमूपमुखाञ्चितं

निजधृतिलसद्भूकं भूकण्टकत्रजसूदनम् ।

विधुतदिविपद्मीकं भीकन्दलद्रिपुसैन्यकं

स्मर रुचिरभासाकं साकं श्रिया रघुपुंगवम् ॥ १५ ॥

नतजनमहोदारं दारं विपद्विततेः सतां

विनतदिविपद्वारं वारं प्रशस्तमहांहसाम् ।

रणभुवि महाधीरं धीरभ्यमार्तजनावनं

रघुपतिममुं स्मारंस्मारं वसेयमहं सदा ॥ १६ ॥

निजपदभवद्भङ्गा गङ्गात्मजप्रमुखेडिना

कृन्दुरितकृद्भङ्गाभङ्गात्मशक्तिरकुण्ठिता ।

धरणिनयासङ्गासङ्गा रघूद्ग्रहदेवता

जयति हसितानङ्गानङ्गान्तकद्रुहिणाञ्चिता ॥ १७ ॥

निरुपधिदयासारं सारङ्गमुख्यवरप्रदं

परिधुतमहीभारं भारम्यकं रघुपुंगवम् ।

नतजनमनोऽदूरं दूरं कुदृष्टिमतां मृडे

प्रकटिनमहातारं तारं श्रये भववारिधेः ॥ १८ ॥

वीक्षारण्यपतिर्विराजतितरां साक्षाच्छ्रियः श्रीः सदा

धीक्षान्त्यादिगुणोज्ज्वलैः सुमहितैः साक्षान्कृतो योगिमिः ।

द्राक्षासारसदृक्षनैजफणितिर्दाक्षायणीशादिभिः

स्वेक्षाकाङ्क्षिभिरञ्चितः प्रणमतां काङ्क्षाधिकार्थप्रदः ॥ १९ ॥

श्रीमान् वीररघूद्ग्रहः श्रुतिशिरःसीमा पुमानेधते

कामाहंकृतिविवकृतिक्षमवपुर्भूमाभिरामाननः ।

कामासक्तनृणां सुदुर्ग्रहगतिर्वैमानिकेन्द्राञ्चितः

श्यामारता नवनीरदप्रकरवद्वामामिभूतारुणः ॥ २० ॥

पायाद् वीररघूद्ब्रह्मोऽखिलगुरुः कायाधवाद्यैः सदा

मायासंवृतिदूरकैरभिनुतो मायाधिनामग्रणीः ।

छायानाथविलोचनोऽखिलसुधीयोग्यानुभावः स्वयं

हेयातीतगुणोज्ज्वलो विनमतामायासहारी हरिः ॥ २१ ॥

नाराचप्रवरप्रभृतदिविपद्वाराभियातिव्रजः

सारास्यद्भुतशक्तिदुग्धजलधिः स्मेराब्जतुल्याननः ।

धीरात्मा सनकादिभिर्मुनिजनैराराध्यमानः स सं-

साराम्मोनिधिमञ्जनपणतसंताराङ्घ्रिको दीव्यति ॥ २२ ॥

दीनानाथदुरन्तशोकशमनो नानाविकारोज्जितो

मानातीतनिजप्रभावलसितोऽहीनारूपतल्पोज्ज्वलः ।

ध्यानारूढमहर्षिसंचयमनःसूनाश्रयो मूखता-

धीनात्मा रघुपुंगवो विजयते दानार्द्रहस्ताम्बुजः ॥ २३ ॥

हुंकारेण विधृतनिर्जसगणोऽहंकारपाथोनिधिः

कङ्कालोपममुष्टिको निजघनुष्टंकारवाचालितः ।

पङ्काविष्टमना मनाग् विनिहतो लङ्काधिनाथो यतो

ऽहं कामप्रतिमं श्रये रघुपतिं तं कामितार्थप्रदम् ॥ २४ ॥

नेतुं पातकमण्डलं भुवि ल्यं सेतुं वितेनेऽग्न्युधौ

भेतुं राक्षससंचर्यं वनचरं केतुं व्यधाद् यः स्वयम् ।

पातुं सर्वजनान् नरत्नमवहन्मातुं त्रिलोकीं बलिं

जेतुं वामनतां च तं रघुपतिं ध्यातुं यतर्ध्वं जनाः ॥ २५ ॥

ध्यातं गोगिजनैर्विधूतकलुषैः शीतं दयास्रोतसा

क्रीतं भ . . . . .¹

. . . . . श्रीलालितं संश्रये ॥ ३२ ॥

आहुः श्रीरघुपुंगव श्रुतिशिरःसिद्धान्तबद्धादराः

प्राज्ञास्त्वां शरणागतप्रियतमं त्वागः कृपाकारणम् ।

प्राणेभ्योऽपि गरीयसी जनकजां व्याकोपयन् वायसो

व्याजं कंचिदुपेत्य तावकदयागुम्फेन विस्रग्भितः ॥ ३३ ॥

अत्थिं वानरपुंगवं च शरणं यातस्त्वमद्धा रघु-

क्ष्माभृद्वर्यं महर्षिसंघमहितां श्रीन्यासविद्यामिमाम् ।

लोकानुग्रहकारणेन जगति प्रख्यापयन् मादृशां

मन्दानां विधुनोषि संशयमहो किं ब्रूमहे त्वां विभो ॥ ३४ ॥

श्रीमन् वीररघूद्वह श्रुतिशिरःसिद्धान्तनिर्धारितं

न्यासं त्वं प्रकटीकरोषि न यदि प्रायेण नो सेत्स्यति ।

जन्तुर्दन्तुरधीः समन्तुरिह संगन्तुं त्वदीयं पदं

नो शक्नोति चतुर्मुखप्रभृतयो नालं हि तत् प्रार्थये ॥ ३५ ॥

श्रीमन् किंगृहरत्नदीप भवता प्रख्यापिता धीमता

शङ्काकूटमसौ धुनाति हि फले श्रीन्यासविद्या नृणाम् ।

नो चेद्भैतुकदुर्वचःशतमहाकान्तारतान्तात्मनां

विस्रग्भो न हि बोभवीति भगवन् तस्मान्नमस्याभ्यहम् ॥ ३६ ॥

भक्तिर्मुक्तिकरी विरक्तिजननी संसारकुक्षिभरी

त्रय्यन्तैः प्रथिता प्रवत्तिरपि सा संसिद्धिसंपादिनी ।

¹ One folio is missing.

स्वातन्त्र्येण न मुक्तिहेतुरखिलैः शास्त्रैर्निषेधादिति

प्राप्ते कोसलराज कः प्रतिवदेत् त्वत्तः समर्थः परः ॥ ३७ ॥

शङ्कापङ्किलमाविरञ्चमखिलं तापत्रयोत्कीडितं

अन्तं हन्त जगत् कथं तरति तं संसारपाथोनिधिम् ।

धीर श्रीरघुपुंगव प्रणतसंरक्षीकृतीक्षोऽवनौ

नो जायेत भवान् यदि ध्रुवमहो मुक्तेश्च मुक्तिर्भवेत् ॥ ३८ ॥

भक्तिः प्रपत्तिरिति मुक्तिपथस्य हेतू

द्वावामनन्ति रघुपुंगव साधु सन्तः ।

आद्या पराशरमुखाधिकृतिः परा तु

माहृग्जनाधिकृतिरित्यपि संगिरन्ते ॥ ३९ ॥

काले कलौ कलुषधीः कलितापराधः

कामार्द्रितो नरपशुः कथमुत्सहेन ।

भक्तिं महर्षिमहितां भगवंस्त्वददृग्मि-

पद्मेरुद्वयभरन्त्यसनं विनाहो ॥ ४० ॥

अत्यल्पबुद्धिरमिनोत्कटदुःखमातः

स्वत्पायुरल्पशकुनश्चलचित्तवृत्तिः ।

त्वत्संनिधौ रघुपते गरणोक्तिमात्र-

मुक्त्वा कथं तरति संश्रुतिवारिराशिम् ॥ ४१ ॥

भक्तिः प्रपत्तिरपि संजनयेद् यिमुक्तिं

एतस्याधिकारमनुकूल्य कृत्वा यदि स्यात् ।

ग्रानं हि सामविधमप्यधिकारवन्तस्या

मृते फलं रघुधुरीण समं जनानाम् ॥ ४२ ॥

गौणेऽप्यवान्तरमिदा प्रतिपादिता श्री-

रक्षादिषु श्रुतिकरीटगुरूत्तमेन ।

आतो रघूद्गह यथाधिकृति प्रसूते

गौणो विधिः फलमिति प्रवदन्ति सन्तः ॥ ४३ ॥

भक्तिः प्रपत्तिरथवा भगवंस्त्वद्भक्ति-

स्तन्निष्ठसंश्रय इतीह विकल्प्यमानम् ।

इत्येवमाह निगमान्तगुरुः किमत्र

वक्तव्यमस्ति रघुपुंगव मादृशानाम् ॥ ४४ ॥

शरणमिति वदन्तो नाथ भट्टारकाद्या-

स्तव चरणसरोजाभ्यन्तिके सत्त्वनिष्ठाः ।

परिमितधियणानां मादृशानां जनानां

विदधति धियमर्थ्यां मुक्तिनिष्ठानुरक्ताम् ॥ ४५ ॥

शरणवरणविद्याङ्गैःपसंहारशक्ति-

स्तदुपकरणभूतं त्वद्गुणम्रेडनं च ।

रघुवर रसिकानां सूक्ष्मबुद्धान्वितानां

प्रभवति मितधीः स्यात् किं स्वनिष्ठाधिकारी ॥ ४६ ॥

द्वयवचनमुदारं मुक्तिघण्टापथस्य

प्रघटकमिति बुद्धिं प्राप्य पूर्वेभ्य एषः ।

अनुवचनपटुस्तामुक्तिनिष्ठां गरिष्ठा-

मभिमृशति न चान्योऽकल्प्यवाक् कोसलेन्द्र ॥ ४७ ॥

रघुवर वधिरादिर्मूकभावं गतो वा

परिमृशति विमुक्त्यै जन्तुराचार्यनिष्ठाम् ।

अधिकृतिनियतैषाप्युक्तिराचार्यनिष्ठा

जनयति फलमद्वा तुल्यमेव प्रजानाम् ॥ ४८ ॥

न च जनयितुमीष्टे वैपरीत्येन क्लृप्ता

कृत्यमतिभिरेषा ह्युक्तिनिष्ठार्यनिष्ठा ।

फलमिति निगमान्ताचार्यवर्षैरभाणि

ध्रुवमिह रवुवर्यं कास्ति शङ्कावकाशः ॥ ४९ ॥

तव चरणसरोजाभ्यन्तिके कोसलेन्द्रो

शरणमिति वदन्तस्तावदुन्मीलयन्ति ।

निरवधिकरुणाब्धिं निस्तुलानन्दकन्दं

श्रयति यदि मुकुन्दं त्वां फलं किं न विन्देत् ॥ ५० ॥

निगममकुटविधादेशिकेन्द्रेण सम्यक्

प्रकटितमिदमद्वा संशये नास्तिकानाम् ।

कुक्थक्युहनोक्त्या मोहितानां जनानां

भवति रवुकुलेन्द्रो भेषजं त्वच्चरित्रम् ॥ ५१ ॥

मन्ये वीररघूद्गहावतरणं भावत्कमुर्ध्यां नृणां

संसाराम्बुधिमग्नमानसजुषां दुर्वादतान्तात्मनाम् ।

मुक्त्यर्थं शरणागतिं घटयितुं केचित् समाचक्षते

पङ्क्तिग्रीवमुखप्र-ज्ञनकृते युक्तं न मन्ये हि तत् ॥ ५२ ॥

मायामोहितबुद्धयो विधिशिवेन्द्राद्याः स्वयं देवना

दातुं न प्रभवन्ति मुक्तिमनघां दीनाः किमन्ये पुनः ।

त्वत्पादाभ्युज्ज्वलीकचरितास्त्वन्नामपाठैः घृताः

श्रीमद्वीररघूद्गह प्रजनयन्त्यद्वा विमुक्तिं नृणाम् ॥ ५३ ॥

द्वैतं केचिदुदीरयन्ति हि विशिष्टाद्वैतमाहुः परे

शुद्धाद्वैतमुदाहरन्ति कतिचित् तत्त्वं ततो दुर्ग्रहम् ।

वीक्षारण्यपते कृतेऽखिलपते न्यासे तवाङ्घ्र्यम्बुजे

तत्त्वार्थः सुगमः प्रणश्यति नृणामन्तर्दुरन्तं तमः ॥ ५४ ॥

ज्ञाज्ञावित्यसकौ श्रुति[र्विजयते] जीवेशयोर्भेदिका

सर्वं खल्विदमित्यपि श्रुतिरसौ जागर्त्यभेदग्रहे ।

श्रीमर्त्तिकगृहनाथ निस्तुलमिति श्रीलक्ष्मणार्यो मुनि-

स्वन्यस्तात्मभरो विरोधमनयोर्धृत्वा बभापेऽद्भुतम् ॥ ५५ ॥

मायाकल्पितमेव हन्त जगदित्याहुः परे तद् व्यं

नो युक्तं विल मन्महे रघुपते त्वच्छेषभावोज्ज्वलाः ।

शेषित्वं तव शेषवस्तुविरहे दुःसाधमापद्यते

शेषापहवकारिणां किमु भवेच्छेषप्रसिद्धिः क्वचित् ॥ ५६ ॥

त्वद्दास्यं निरुपाधिकं भुवि नृणां ब्रह्मादिभिः प्रार्थितं

मुक्तैश्वर्यनिशावसानसमयासक्तिं विधत्तेऽञ्जसा ।

मिथ्यावादिमते विमुक्तिरसकौ भूयात् तपस्विन्यहो

शेषाख्यां फणिपुंगवो न सहते विभ्रन्मृषाकल्पनाम् ॥ ५७ ॥

श्रीमन् वणशठवैरिसंयमिधराधौरेयमुख्यैर्यति-

क्षोणीशैरनघैः समर्चितपदाग्भोजो भृशं राजसि ।

वीक्षारण्यपदे हरे नरहरेरास्थानलक्ष्मीं स्थिरां

पुष्पासि प्रणमद्भयप्रशमनप्रागल्भ्यविभ्राजितः ॥ ५८ ॥

संसारसागरसमज्जनमानसोऽहं

संतारितः करुणया कथमप्यरीश ।

संयोजितोऽसि रघुपुंगव योगिमुख्ये-
 प्वाहोविलेषु निगमान्तनिरूढश्रीषु ॥ ५९ ॥

वयं समकरिष्महि स्फुटतरं रघुक्षमापते
 कारिक्षितिपतिस्तवे नियतदेवसंप्रीणनम् ।
 त्रयीशिखरदेशिकप्रभृतिभिर्विनिर्धारितं
 तदेतदिति हेतुकप्रशिथिलप्रलापो वृथा ॥ ६० ॥

श्रीयन् हृत्तापनाशिन्यभिधकमलिनीनीरकल्लोलमाला-
 लोलत्पाथोज्जालप्रसृतमधुझरीशीकरामोदयुक्ते ।
 रोधस्याजीव्यसि त्वं प्रदिशसि सकलं वाञ्छितं किंगृहेश
 त्वत्तोऽप्येपाब्जिनी संदिशति विल फलानीप्सिताभ्यञ्जसाहो ॥

मूको जल्पाकति त्वच्चरणनलिनसंसेवनात् कोसलेन्दो
 काणोऽप्यक्षणाभिषश्यत्यखिलमपि जगत्यञ्ज . . .^१ ॥ ६२ ॥

७६. सारनाथस्तोत्रम्^२

सारक्षेत्रपतिं सरोजजपतिं सारातिदूरं सदा
 सारं सारविमानगं सुरवरं सारेश्वरीनायकम् ।
 नित्यं सारसरोवरे विरचितस्नानद्विजाराधितं
 संसाराच्चितरिं सरोजनयनं तं सारनाथं भजे ॥ १ ॥

^१ Further portion is lost.

^२ Edited from the single MS. No. 71274 (D. C. No. 3136).
 It is on the God at Tirucherai near Kumbakonam.

सर्वतत्त्वालय श्रीमन् व्याकृताघशिरो हरे ।
परमात्मन् सारनाथ रक्ष मां शरणागतम् ॥ २ ॥

समस्तजगदाधार शङ्खचक्रगदाधर ।
सारनाथ ममानुज्ञां देहि त्वत्तीर्थसेवने ॥ ३ ॥

सारक्षेत्रे सारनाथः सारपुष्करिणीतटे ।
रमया सारनाथवया विमाने सारसंज्ञके ॥ ४ ॥

अव्याजकृपया नित्यं तत्र संनिहितो हरिः ।
श्रिताभीष्टं ददन्नित्यं मोदते सूरिभिः सह ॥ ५ ॥

पञ्चसारमिदं नित्यं यः स्मरेत् प्रयतः पुमान् ।
स सर्वानर्थितानर्थान् ध्रुवमाप्नोति पूरुषः ॥ ६ ॥

नाच्यारुचारुवदनाम्बुजराजहंसं
सत्सारवच्चरितपूर्णमुदारहासम् ।
संसारसागरतरिं हृदयाब्जवासं
तं श्रीनिवासमभजं स्वरमावतंसम् ॥ ७ ॥

नमस्ते सारनाथाय कावेरीवरदायिने ।
सर्वपापविनाशाय सर्वाभीष्टप्रदायिने ॥ ८ ॥

सारक्षेत्रनिवासाय सारपुष्करिणीतटे ।
यस्य प्रसादात् कावेरो गङ्गाधिक्यं पुरा गता ॥ ९ ॥

भक्ताभीष्टफलप्रदाङ्घ्रियुगलं कौशेयराजत्कटिं
लक्ष्मीमङ्गलमन्दिरोरसि लसन्मुक्तावलीकौस्तुभम् ।

हस्तैः शङ्करथाङ्गपङ्कजगदा विभ्राणमभ्राकृतिं
राकाचन्द्रमुखं सुजातमकुटं श्रीसारनाथं भजे ॥ १० ॥

सारक्षेत्रे पवित्रे सुजनसुस्वकरे सारकासारतीरे
सारास्यव्योमयाने विरचितनिलयः सारनेत्र्या समेतः ।
साराभोधानकंजायितनयनयुगः फालसौन्दर्यसारः
संसाराब्धेरसारात् स हरिस्वतु मां सारनाथो रमेशः ॥ ११ ॥

आलेख्य चिन्तितपदा श्रुतिराह-यस्मा-
दास्तम्बमाम्बुजभवेन्दुशिरोमणिभ्याम् ।
उत्पत्तिजीवनलयानुदितान्ययोग-
हानं श्रियःपतिमगुं हृदि चिन्तयामः ॥ १२ ॥

यसादथर्वशिखया द्रुहिणस्वमूर्ति-
रुद्रेन्द्रमूलजगतोऽभिहिता प्रसृतिः ।
पैङ्गश्रुतिस्फुटगतिप्रतिपन्नरूपा
पद्मासनं तमनिशं प्रणमामि देवम् ॥ १३ ॥

यत्पत्नीदृष्टिलेशाद् द्रुहिणहरमुखा लब्धसत्ताः सुरेन्द्रा
यद्भक्तानां नियम्याः सकलपुराणा ब्रह्मरुद्रेन्द्रमुद्याः ।
यत्पादक्षालनाम्बु प्रथयति शुचितां चन्द्रमौलेश्च लोके
तस्मै नारायणाय प्रवितनुत नुतिं सर्वभूतान्तराय ॥ १४ ॥

ब्रह्मेशादेर्नियन्ता परमपुरुष इत्याह नित्या हि वाणी
पुंवाक्यैस्तस्य बाधः कथमिव भविता प्राक्तदोषप्रभेदैः ।
दूरापास्तं च गौरीमधुमथनभिदाबाधकं वावयजालं
लक्ष्मीशं तं प्रपद्ये प्रतिमटरहितप्राभवोद्भूतिभङ्ग्यम् ॥ १५ ॥

वेदान्तेषु प्रतीतात् तदितरभजनाद् यस्य भक्तिः प्रकृष्टा
 तत्रैव स्थानमग्र्यं स्फुरति विधिशिवस्थानतोऽप्यूर्ध्वदेशे ।
 लक्ष्म्या सार्धं तमेकं हृदयसरसिजे ब्रह्मविद्याप्रदाय्या
 देवं नारायणाख्यं भवजलधिसमुत्तारणं संश्रयामः ॥ १६ ॥

[इति श्रीसारनाथस्तोत्रं संपूर्णम्]

७७. हयग्रीवदण्डकम्^१

जय जय तुरङ्गास्य नस्तो मुखान्निःसृतानन्तवेदादिविद्याप्रबोधीकृताम्भो-
 जसंभूत हेपारवोन्निर्जिताशेषदैतेय लक्ष्म्यामृतेनानिशं सिच्यमानाङ्ग राकेन्दुकोटि-
 प्रतीकाशदेहप्रभाभासिताब्जातगर्भाण्डवाह्वान्तरानम्रधात्रीररुद्रेन्द्रमुस्यामरघातको -
 टीरमाणिक्यकान्तिच्छटारञ्जिताङ्घ्रे शरच्चन्द्रहृन्मन्दिरध्वान्तराशे प्रपञ्चामरानो-
 कहस्त्वं पुरा देव नारायणाख्येन रूपेण लोकं स्वर्गर्भे निधाय श्रियो बाहुयुग्मान्तरे
 संस्थितः सन् सिसृक्षुस्त्वमादौ विधातारमासृज्य तत्सत्रयागे हयग्रीवरूपं
 समास्थाय दैत्याधमौ लोकशत्रू मधुकैटभाख्यौ च चक्रेण हत्वा पुनर्लोकसंरक्षणार्थं
 क्षषाद्यावतारैर्महादैत्यसंधान् विनिर्मथ्य लोकान् सदा पासि भो देव यस्त्वां
 मनुष्योत्तमो दुग्धपाथोषिमध्यस्वसुधेतनामोल्लसद्द्वीपमध्ये सुसंतानवृक्षावलीवेष्टिते
 सन्मणिस्तम्भयुक्ते महामण्डपे तत्र पङ्केरुहे कर्णिकायां सुधासूतिविन्धे महायोगपीठे
 निपण्णं नमद्देवतामौलिमन्दारमालासवन्माकरन्दद्रवक्षालितेनाङ्कुशच्छत्रपाठीन-

^१ Edited from the MS. No. PM 2934 (D. C No. 2109) and collated with the text printed in Kannada character in the *Stotramanjari* (Udipi, 1966, pp. 375-80)

यज्जानुजातोर्ध्वरेखाङ्कितेनाद्भ्रियुग्मेन संराजितं श्वेतकर्माभगुलकं लसज्जानुयुग्मं
 दिशादन्तिशुण्डोपमोरुद्वयं दुग्धसिन्ध्वन्तरीयोपमेनाच्छकौशैयवस्त्रामिरामेण भास्व-
 त्रितम्बेन युक्तं वियद्वाहिनीवर्तुलावृत्तगम्भीरनाभीसरस्तीरसंजातरोमावलीमण्डिते-
 नोदरेणाञ्चितं श्रीनिवासायितोरस्तलं शेषभोगामहस्तैश्चतुर्भिः सदा गङ्गमुक्ता-
 क्षमालालसत्पुस्तकोद्बोधयुक्त्वारविन्दानि सम्यन्द्रधानं रणद्रङ्गसंसक्तसंफुलमन्दार-
 मालावलीलभसत्कण्ठशोभामिरामं शशाङ्कांशुसंकाशसत्केदारंघ्रातकेशावलीमण्डितं
 दन्तकान्तिच्छटाभासिताशावकाशं दलत्पद्मपत्रायताक्षं स्फुरदक्षिणावर्तशङ्खप्रती-
 काशकर्णं लसन्मस्तकं दिव्यमुक्तामयोदारकोटीरकेयूरहारावलीमेखलाशाखिलैर्भूपै-
 र्भूपितं चन्दनाचर्चितशेषगात्रं सदा मूर्तिमद्वेदशास्त्रेतिहासादिविद्यावलीसेवितं
 श्रीसतीचञ्चलापाङ्गनीराजितब्रह्मरुद्रादिवन्द्यं सन्मनःपङ्कजे चिन्तयन् देव वाद्ये
 हरिद्वोमयालिसकं रङ्गवल्लीसुशोभाञ्चिते स्यण्डिले श्वेतकौशैयवस्त्रावृते मालतीमल्लि-
 कादिप्रसूनावलीमण्डिते चक्रपद्मादिसन्मण्डलेपेतपीठे यथा याज्ञिका बाह्यवह्नौ
 निजान्तःस्वमग्निं समाकृष्य मन्त्राक्षतैः स्थापयित्वा चर्चयन्ति स्म तद्वद्वह्नियोगमार्गेण
 हृत्पद्ममध्यस्वमीशं स्वग्निं प्रतिष्ठाप्य नित्यं त्वदष्टाक्षरेणोक्तमार्गेण संपूजयन्
 वर्तते देव यद्वा सुवर्णादिसैलोहपत्रेषु वा भूर्जपत्रेषु वा पटवस्त्रेऽथवा वह्निपूर्याण-
 दिभ्राजदन्तारकेषु क्रमादेकवर्णं त्वदीयं लिखित्वाथ पद्माक्षरं गारुडं चाष्टवर्णं
 स्वरानुष्टुभं सम्यगालिस्य तद्वद्वह्नियोगमार्गेणैव त्वाक्षरैः कादिसान्तैः क्रमाद्वेष्ट-
 यित्वा ततो व्योमयुग्मं धरामण्डले दिक्पतीनां च बीजानि संलिल्य
 स्वद्विम्बवद्गन्धपुष्पोपहारादिभिर्भक्तिभावेन संपूज्य सन्मन्त्रसिद्धो भवेत् तस्य ववत्रे
 स्थिरा शारदा तस्य गेहे ध्रुवा श्रीः स्वयं तस्य दासा नृपालादयस्तस्य भक्ति-
 र्भवेच्छाश्रुती तस्य विद्या स्फुरत्यश्रुनप्रज्ञया तस्य पुत्राभिवृद्धिर्भवेत् तस्य वाञ्छा
 लभन्तेऽखिला देव यद्वा मनोर्जज्जपूको भ्रुवोरन्तरे त्वां समस्तागमानुद्गिरन्तं
 समाचिन्त्य तत्रैव दीर्घान्वितं विन्दुयुक्तं चतुर्थोष्मरूपं मनुं स्वान्वितं सम्यगुच्चार्य
 सायंमुखे मुक्तामासने सनिवेश्यानिलं चेडया पूरयन् केवले कुम्भके संस्थितः
 सन् ततोर्वीकृतेन स्वजिह्वाग्रभागेन रन्ध्रं निरुध्योद्गतं सोमनीरं पिबेत् प्रत्यहं

तस्य गीर्वाणवाणी वशा तस्य पातञ्जलं स्याज्जलं तस्य भाट्टं घरट्टोत्थपिष्टोपमं तस्य
 तर्कस्तु पाणिस्थकर्कन्धुका तस्य वैयासिकी गीर्मरुन्मेचिका सैप वादेपु पञ्चाननो
 देव यो वा घृतं ब्राह्मिकापाचितं वाथ वा कङ्गुलीवीजजालानि वाचाभिमन्व्य
 त्वदीयेन मन्त्रेण नित्यं पिवेत् खातयेत् तस्य वक्त्रे क्वचित्त्वं सुधासमितं संभवेत्
 तस्य बुद्धिर्वहुग्रन्थसंधारिणी स्यात् प्रभो देव यत्ते पदाम्भोजशौचोदकं शूलपाणेः
 शिरोभूषणं यस्य नाभ्युद्भवो लोकनिर्माणकृत पद्मभूर्यस्य पौत्रो हरः सर्वसंहारकृद्
 यस्य निःश्वासरूपाः समस्तागमा यस्य पत्नीकटाक्षस्य लेशो विधीशेन्द्रमुख्या-
 मरस्थानदो यस्य तल्पं सशैलाटवीसिन्धुविश्वभराधारकः शेषभोगीश्वरो यस्य
 वाहोत्तमः सर्ववेदाभिमानी खगाधीश्वरो यस्य वक्त्राग्निमध्ये सुरारातिसंधाः पतङ्गा
 वभूवुः स्वयं यस्य दिव्यो हयो भक्तिभाजां नृणां तीर्थकोट्युत्थपुण्याधिको यस्य
 विज्ञानभवत्याख्यसद्द्रव्यसंपादकानां भवेदक्षयानन्दभोगः प्रभो देव तं त्वामहं
 सच्चिदानन्दमूर्तिं जगज्जन्मसंरक्षणज्ञानसंहारबन्धादिहेतुं निरस्ताधिकं निःसमं
 सद्गुणाम्भोनिधिं नित्यमुक्तं निजानन्दतृप्तं विभुं निर्गताशेषदोषं निरीशं स्वरो-
 मावलीकृपसंस्थाब्जगर्भाण्डकोटिव्रजं मुक्तवागीशभोगीशपक्षीशदेवेशकन्दर्पसूर्यादि-
 मुख्यामरैः सेवितं श्रीकराम्भोजरत्नोर्मिकादीधितिस्तोमशोणीकृताद्द्विद्वय भक्त-
 लोकार्जितानेकजन्माघशुष्काटवीपादकं सर्ववेदैकवेद्यं सर्वदेवैकबन्धं महायोगि-
 हृन्मन्दिरं संतजानन्तभोगासनं देवदेवं प्रणम्य प्रभो याचये साधुनिन्द्रात्मशंसाश्रुत-
 ग्रन्थवेत्तवदुःशास्त्रवेत्तवदुष्टान्नमोवत्त्वदुष्टात्मसेवाद्यनन्तापराधालय नित्यकर्मा-
 द्यनुष्ठानद्वरं दुराचारिणं ज्ञानहीनं सदा क्रोधलोभाद्यमित्रान्वितं स्वोत्तमानार्य-
 सेवानभिज्ञं कृतघ्नं नृशंसं महाघौघसिन्धौ निमग्नं कृपाभोनिधे पाहि निश्चञ्चलां
 ते पदाम्भोजयुग्मे च भक्तिं प्रभो देहि सुज्ञानवन्तं कुरुष्व्याशु यत्ते मनोज्ञं
 लसत्पुण्डरीकायताक्षं प्रसन्नाननं चारुमन्दस्मितं शोभनाङ्गं शशाङ्कप्रभं दिव्य-
 सद्गन्धभूषाम्भारलंकृतं श्रीसखं सच्चिदानन्दरूपं सदा मन्मनःपङ्कजे ते स्थिरं
 स्थापयानन्तशक्ते ।

जय वाजिदक्त्र प्रभो जय सिन्धुकन्यापते जय देवचूडामणे जयानन्तमूर्ते
जयानन्दसिन्धो जयागाधवोत्र प्रभो श्रीरमानाथ ल्लैकैकनाथाप्रमेयाद्युतानन्त
गोविन्द तुभ्यं नमस्ते नमस्ते नमः पाहि मां पाहि ।

इति श्रीहयग्रीवदण्डकं समाप्तम्

७८. हरिस्तुतिः^१

श्रीनिवासविरचिता

यमकं वा प्रासं वा विदुषां दृष्टिर्न गोचरीकुरुते ।
रसविमुखस्तद्द्रष्टा जनः कलौ मान्यतां मुषा कुशलः ॥ १ ॥

यमकप्राप्तन्यसनं स्वप्ने चाहं न किञ्चिदपि गणये ।
यद्यपि हरिहरविनुतौ परिहृतमेतत् सुख सतां दिशताम् ॥ २ ॥^२

यदि वाक् सामग्री वस्तथापि दिशतां मतिं हयग्रीवः ।
मोहलजामूलहरी यदीयद्देवारवोत्थिता लहरी ॥ १ ॥

सुखमनुसंवातारं नाभौ दधत्तं मुग्धेषसं पातारम् ।
खग्नुरगं गायामो यस्य पदतलाद् बभूव गङ्गायामः ॥ २ ॥

^१ Based on the MS. No PM 2906 (D. C. No. 2145) and it is collated with the *Samhara-gurukulapatrickā* (vol. I, no. 1, 1939, pp 6-7). See *Harastuti* in vol. I of *Stotrasamuccaya*, pp. 291-2.

^२ These two verses are separately numbered in the MS.

रचिता हि दशावतारमायाः प्रभुणां येन दशावता रमायाः
तममुं कलयामहे शरण्यं निजयावत्कलया महेशरण्यम् ॥ ३ ॥

पदपङ्करो मरन्दधारा भुवनं यस्य समस्तमुद्धार ।
न किमृच्छति तत्कटाक्षमाला कलनीया स्मरणार्थमक्षमाला ॥ ४ ॥

अपि सन्ति विरिञ्चनादिदेवा महिमैषां नहि किञ्चनादिदेव ।
अयमेव हि भक्तकार्यरक्षी भुवनं येन समन्वकार्यरक्षि ॥ ५ ॥

मूर्तिर्नीपश्यामा यस्य रमा हृदि निवासमाप श्रामा ।
देव तमपश्यामासाकमतः श्रमकरी बहुतपस्या मा ॥ ६ ॥

त्यक्त्वा दुष्कृतमायां हरिपदभक्तिं यदा नियतमायाम् ।
संपदि पुण्यतमायां स्थितोऽसि साक्षादकामयत मा याम् ॥ ७ ॥

यः सर्वदाप्यवनतः परस्तवनतोपसंविभावनतः ।
तस्य ज्ञानमुदयते हरिश्च दयते रमापि मोदयते ॥ ८ ॥

शोपाद्रिं प्रविशेयं देवं द्रक्ष्यामि पीतकौशेयम् ।
मम सुचिरादाशेयं तत्र च कवितां सदा प्रतिदिशेयम् ॥ ९ ॥

यस्तु हरिं पूजयति स्वमहिम्ना तं हरिर्नियोजयति ।
इह च सुखं योजयति स्वर्गं यद्वत् सुरर्षभो जयति ॥ १० ॥

इति श्रीनिवासविरचिता हरिस्तुतिः संपूर्णा

हठात्कारेण संसारदुःखानि निखिलान्यपि ।
हरत्येव न संदेहो हर्यष्टप्रासपञ्चकम् ॥ ६ ॥

इति श्रीहर्यष्टप्रासपञ्चकस्तोत्रं संपूर्णम्

८०. हस्तिगिरीशस्तवः^१

वीरराघववेदान्तदेशिककृतः

श्रीमच्छ्रीनिधियोगीन्द्रश्रीरङ्गेशयतीश्वरौ ।
प्रणम्य सादरं कुर्वे हस्तीशस्तवमद्भुतम् ॥ १ ॥

प्रह्लादजनकोदामदानवैभवशालिनौ ।
करिक्ष्माभृदधीशानौ कलयेमहि कावपि ॥ २ ॥

कनत्परममायिने करिगिरेरधः स्थायिने
चराचरविधायिने चतुरभीष्टसंदायिने ।
नमः परमयोगिने नतजनावनोद्योगिने
नृशंसहतिकायिने नृहरये जगत्कायिने ॥ ३ ॥

श्रिया सह विहारिणे श्रुतिशिरःसु संचारिणे
प्रभूतभयहारिणे प्रबलदैत्यसंहारिणे ।

^१ Edited from a single MS. No. 66592 (D. C. No. 2153). The author is the same as that of the *Vīrarāghavastotra* above, pp. 206-16.

शुक्रादिद्वितकारिणे शुभगुणैरलंकारिणे
नतत्रिपुरवैरिणे नम इदं मधोर्वैरिणे ॥ ४ ॥

सटापटलभीषणं सरलकेसरोद्भूषणं
समस्तगदशोषणं सरससाधुसभाषणम् ।
विशिष्टजनतोषणं विधिशिवेन्द्रसंपोषणं
नमामि भवपोषणं नरहरिं महीभूषणम् ॥ ५ ॥

करिगिरितटाधारा धाराधरप्रकरोपमा
निरुपमगुणोदारा दारार्धदेहमुखेडिता ।
वभयसमुचारा ताराधिपप्रतिमानना
निरवधिदयासारा सा राजते परदेवता ॥ ६ ॥

करिगिरितटोचंसं तं संप्रवृद्धबल्योदयं
निजबलगतर्कसं कं संव्यवन्तममुं सदा ।
मुनिजनकृताशंसं शं संदधानमहं भजे
रुचिरसमसाध्वंसं ध्वंसं विपद्विततेः सताम् ॥ ७ ॥

करिगिरिपतिं श्रीग्रं श्रीशंकरप्रमुखार्चितं
सकलभुवनाधीशं धीशं बलर्द्धिविशोभितम् ।
नवजलदसंकाशं काशंसनीयगुणोत्करं
जगति दहराकाशं का शंसतीह न देवता ॥ ८ ॥

प्रत्यूषस्मयमानपङ्कजसदृग्भद्रशनीयाननः
प्रत्यादिष्टसुरामियातिनृपतिप्रोद्दामभूमाङ्कुरः ।

व्यस्माद्भजन - - - - - सावतारः क्षिता-

वस्मान् रक्षतु हस्तिशैलशिखरस्थेमा पुमान् [केसरी] ॥ ९ ॥

हस्त्यद्रिनाथ वरदत्वमनन्यलभ्य-

मुच्चैस्तरां प्रकटयन्निव शृङ्गदेशे ।

तिष्ठस्यहो वरदभूर्तिरिति प्रतीमो

नो चेच्छरीरयुगलाश्रयणं विमर्थम् ॥ १० ॥

पायान्नः पातकेभ्यः करिशिखरिपतिः कालमेघाभिरामः

कन्दर्पोद्दामदर्पप्रशमननिपुणस्त्रीयलावण्यभूमा ।

त्रप्यन्तश्चान्तचिन्तानघतरविवुधत्राततोष्ट्रयमानः

श्रीमान् श्रेयोविधाता निजपदनलिनद्वन्द्वसेवापराणाम् ॥ ११ ॥

भूमा भूमावुमापत्यमिनुतमहिमा सर्वकल्याणसीमा

भूमाभूमावहश्रीकरिगिरिनिलयो योगिभिर्गेयनामा ।

कामाद् वैमानिकाद्यैर्दुरवगमगतिर्वैरिभीमात्मशक्तिः

श्रीमान् पुष्पात्तु धामान्यजनदृगपद तिग्मधामत्रिधामा ॥ १२ ॥

इन्द्राद्या देववर्गाः परिचरणपराः स्वाधिकारे नियुक्ता

नित्यैर्नैमित्तिकैर्यां श्रुतिशतविहितैः कर्मभिः पूजिताश्चेत् ।

तृप्ताश्चैव प्रसन्नाः करिशिखरिपते त्वत्प्रसादाय भूयः

कल्पान्ते हीति गीतं विशदममिहितं सूत्रमाप्यादिके च ॥१३॥

भातस्तान् पूजयामः प्रसन्नमिह ते प्रार्थयन्तः प्रकामं

राजः काङ्क्षन् प्रमादं ह्युपचरति यथा भृत्पदवर्गं तदीयम् ।

स्वामीष्टावेदनं तन्मुखत उरुगुणं नीतिवित्तार्थभौमा

मन्यन्ते सांप्रतं श्रीकरिशिखरिपदे पूजनं युक्तमेषाम् ॥ १४ ॥

धार्यत्वाच्छेषभावात्त्रियमनविषयत्वाद् विधेयत्वतश्च

श्रीमन् हस्तिशमाभृत्त्रिलय तव तनुर्देवता इन्द्रमुत्स्याः ।

तथाजी त्वत्प्रसादं प्रसभमभिलषंस्त्वत्तनुत्वेन जानन्

किं न्वैकान्त्यं न विन्देद् वरद कथय मे दासदासानुसेवी ॥१५॥

यः प्राधान्येन देवं ~ ~ ~ जडमतिर्वाञ्छिताप्त्यै स न स्या-

देकान्ती देवराज त्वदुपममिह नो व ~ ~ ~ ~ ~ ।

चत्वारो वै पुमर्थाः परमपुरुषतो नान्यतो लब्धुमर्हा

इत्येवं संगिरन्ते किल फलचरणे भाष्यकारादयोऽमी ॥ १६ ॥

चर्मप्राया इि देवा इति कथनमपि प्रायशः प्रौढिवादः

स्वातन्त्र्यं नैव तेषां कनिदपि विषये पारतन्त्र्यं तु काष्ठा ।

इत्येवं हस्तिनाथ स्फुटयितुमपि या तादृशोक्तिर्विभाव्या

नो चेद् देवाधिकृत्यां कथमिह घटते देवतैश्वर्यवादः ॥ १७ ॥

स्वमीतिद्वारकं यन् परमपुरुषसंप्रीतिनिष्पादनं त-

द्ध्यैश्वर्यं देवताया इति तदधिकृती भाति शीदर्शनोक्तिः ।

चर्मप्रायत्ववादे कथमिव घटते हस्तिशैलेण संपा

दोपागोपाभिनन्धा तदिह बुधजनैर्देवतैश्वर्यमर्थम् ॥ १८ ॥

पाराशर्यः प्रमाणं पटुनरधिरगो देवतैश्वर्यसिद्धौ

कल्प्या पूर्वादिपक्षं निरसितुमशक्नोद् यच्छ्रुतत्वाच्च सूत्रम् ।

रक्षायां साच्चरिण्यां श्रुतिशिखरगुह्यदर्शयित्वा प्रमाणं
 ह्युचे हस्तीश देवान्तरयजनमपि ब्रह्ममीमांसकानाम् ॥ १९ ॥

साक्षाच्चतुर्मुखमखे हविरन्वभूस्त्वं
 शक्रादयः किल न तत्र तदन्वभूवन् ।
 हस्त्यद्रिनाथ वरमेवमदाः सुरेभ्यो
 नो मानुषेभ्य इह हेतुमुदारसत्त्वम् ॥ २० ॥

यद्देवता त्वमधुना यदि संब्रवीषि
 तद्वा कुतः सुरगणे भगवन् दयेथाः ।
 आज्ञैव हेतुरिह देवगणभ्य तत्त्वे
 नो चोदनाहं इति चेत् किमहं ब्रवीमि ॥ २१ ॥

वेदान्तदेशिकवरैः कचन प्रबन्धे
 देवा हि कञ्चुकसमा इति तावदुक्तम् ।
 यष्टव्यता प्रपदनान्त्रयिनापि तेषा-
 मुक्ता क्वचित् कथमिदं घटते करीश ॥ २२ ॥

जैमिन्यनीश्वरवचोनिचयोपपत्ति-
 न्यायेन देशिकवचोऽपि विभावनीयम् ।
 सर्वैश्च पण्डितजनैरिति संप्रतीमो
 हम्नीश्वरवमुपपादयसि त्वमेव ॥ २३ ॥

भाष्ये हि ब्रह्मशब्दः क्वचिदधिकरणे भाति मामान्यवार्त्ता
 तस्मिन्नेवावभाति क्वचिदधिकरणेऽन्मावसाधारणोऽपि ।

अत्र श्रीतत्त्वटीकाप्रकटितनवतः कञ्चुक्प्रायतोक्ते-

देवानां मान्यवर्यं करिशिखरिपते बोधयस्यञ्जसा त्वम् ॥ २४ ॥

यस्मिन् पक्षोऽस्ति भाष्यप्रमुखवहुतरग्रन्थसंवादभूमा

तस्मिंस्तात्पर्यमेवाकलयितुमुचितं वेदचूडागुरुणाम् ।

श्रीशे ब्रह्मण्यनीशे त्वयि विधिमुखसाधर्म्यबुद्धिं निरोद्धुं

मन्दानां मन्वहे श्रीकरिशिखरिपते कञ्चुकप्रायतोक्तिम् ॥ २५ ॥

सकृद्यष्टस्त्वं मे क्षिपसि सहसा सर्वदुरिता-

न्यनन्तान्यच्छेद्यान्यनुपमगुण श्रीकरिपते ।

कथंकारं कारागृहनिगलयोग्या विधिमुखाः

सुराः शक्तास्तादृग्दुरितखनिर्धूननविधौ ॥ २६ ॥

सकृत् त्वां पश्यन्तः समद्रगजगण्डस्यलगल-

न्मदस्रोतःकीडञ्जमरपटलीविभ्रमभृतः ।

नरीनृत्यन्नारीरुचिरकवरीकान्तिलहरी-

परीतान् गाहन्ते सपदि हि गृहान् हस्तिरमण ॥ २७ ॥

सकृत् त्वां संपश्यन् सकृदवनताभीष्टवरदं

समस्तैस्त्रय्यन्तैः समभिगतपारम्यमनघम् ।

शुनासीरस्तम्बेरमुखमस्वाभ्यर्थनकला-

नभिज्ञः श्रोहस्तिक्षितिरमण धीरश्च भविता ॥ २८ ॥

सकृत् त्वां दृष्ट्वा यः सजलजलदच्छायमलं

समस्तैर्योगीन्द्रैरभिनुतमिह श्रीकरिपते ।

स मृत्योः संभूतां मियमथ विनिर्धूय सहसा
महानन्दब्रह्मानुभवसुपरीवाहमयते ॥ २९ ॥

विधातारं कंचिच्छरणममिगच्छन्ति निपुणाः
सुधाशानामीशं कतिचन परे त्वन्यमपि वा ।
वृथामीषां यत्नः करिगिरिपते त्वद्गुणकथा-
सुधास्वादाभिज्ञाः किमपि गणयन्त्यल्पशकरान् ॥ ३० ॥

त्वदायत्तामीषां स्थितिरधिकृतिर्वा दिविपदां
दिगीशानादीनामिति खलु न जानन्ति हि जडाः ।
अतस्तान् सेवन्ते परिमितफलप्राप्तिचपलाः
करीश त्वन्मायापरवशमशेषं जगदिदम् ॥ ३१ ॥

सृजस्यादौ विश्वं समवसि ततः संहरसि च
त्वमेव श्रीहस्तिक्षितिरमण नान्यः प्रभवति ।
त्वया दत्तां शक्तिं विधिशिवशचीशप्रभृतयो
दधाना लोकानामधिकृतिममी विभ्रतितराम् ॥ ३२ ॥

न जाने श्रीजाने नलिननयने नागशयने
प्रधाने देवानां त्रिजगद्भवने दत्तनयने ।
त्वयि श्रीहस्तिश्मारमण भगवन् भक्तिमनुलं
विना मुक्तेरन्यत् किमपि निगमान्तैरवधृतम् ॥ ३३ ॥

त्वमेव ब्रह्माद्यं परमपुरुष श्रीकरिपते
त्वमेवं त्रय्यन्तैरभिनुतपटो योगिमिरपि ।

त्वमेव श्रीकान्तो निखिलजगदन्तर्यमयिता

त्वमेव त्वामातः विल शरणमव्याजमभजम् ॥ ३४ ॥

जगत्सृष्टिस्थेमप्रलयरचनाकेलिविवशं

जनिक्लेशत्रासचुरजनतात्राणनिपुणम् ।

दयादुग्धाम्भोधिं दनुजमथनं दिव्यचरितं

करीश त्वां दृष्ट्वा शरणमिति वाचं समफणम् ॥ ३५ ॥

पुंसूक्तं सकलं करीश भवदेकान्तं धरीवृत्त्यते

सर्वाङ्गायगणप्रधानतमतामस्य स्मरन्ति स्फुटम् ।

गीता त्वन्मुखनिर्गता सुमहिताधीता विमुक्त्यर्थिभि-

स्त्वत्पारम्यपरा विराजतितरां कौ वा समः कथ्यताम् ॥ ३६ ॥

ईशानश्रुतिवैभवेन गिरिशे नेतुं न युक्तं हि तत्

पृथया अन्यथदुस्थताप्रसजनात् तत्पूर्ववृत्तेः स्फुटम् ।

किं तु त्वत्परमेव सर्वविबुधैरभ्यर्थनीयं बला-

देवं विष्णुपुराणमुख्यवचनैर्हस्तीश निर्धारितम् ॥ ३७ ॥

सत्यं ज्ञानमनन्तमाद्यममलं निरयं स्वयंज्योतिषं

सर्वव्यापि सुसूक्ष्मभूतमभयं त्वामाहुराद्या गिरः ।

त्वामन्तर्विनिवेशयन्ति महता यत्नेन योगीश्वराः

किं ब्रूमो महिमानमद्भुततमं हस्तिक्षमाभृत्पते ॥ ३८ ॥

किं त्वां जानन्ति मूढाः क्लृपितहृदया हस्तिशैलेश्वर त्वत्-

सान्निध्येऽवस्थिता अप्यधिनिधि चरतां किं नु तज्ज्ञानमस्ति ।

क्षुद्रान् निद्रानुसक्तानपि पशुसदृशान् ब्रह्मवित्तिन्दनैका-

नन्दान् मन्दानहंताप्रथमजनिगृहांस्त्वं कथं तान् सहेयाः ॥ ३९ ॥

चातुर्मास्यं समग्रं व्रतमिह चरितं त्वत्कृपावैभवेन
 श्रीमन् हस्तीश्वराद्यं व्रतमनुचरितं निस्तुले रङ्गधाम्नि ।
 अध्याप्य ब्रह्मविद्यामनुपमविषणानाश्रिताञ्छात्रवर्गान्
 निःसीमानन्दमाप्तः प्रचुरबहुमतिस्त्वच्चरित्रेषु वर्ते ॥ ४० ॥

भूयो भूयो नमामि त्वदनघचरणाभ्योस्त्वद्वन्द्वमेव
 श्रीमन् हस्तीश निस्तीर्य च भवसरणौ जाड्घ्निकत्वं प्रहृष्टः ।
 वाचां प्राचां प्रवाचामपि खलु विषयस्त्वं कथं माहशानां
 प्रज्ञादौर्लभ्यभाजामहह कुवचसां गोचरत्वं प्रयासि ॥ ४१ ॥

श्रीमाञ्छ्रीमच्छठारिघ्नतिकलितशतस्तम्भवन्मण्टपान्ते
 डोलाडोलायितात्मा मणिमयमकुटज्योतिह्रभासिताशः ।
 राजा राजाधिराजप्रमुखदिविपदां हस्तिशैलेश्वराख्यो
 देवो देवो मुदे चो भवतु मम जनाः स्मेरवक्त्रारविन्दः ॥ ४२ ॥

मुक्तैश्वर्यं जगद्दद्यापरणविरहितं सूत्रितं सूत्रकारै-
 स्तस्येत्यं भावमाहुः विल्ल गुरुचरणा भाप्यकारादयोऽमी ।
 राज्ञां छत्रादिवत् ते करिरमण जगत्कारणत्वं विमुक्ते-
 हेतुत्वं लक्षणे द्वे तदुभयवशतो लक्ष्यसेऽन्यादृशस्त्वम् ॥ ४३ ॥

मुक्तैश्वर्यं जगद्दद्यापरणमपि यदि ब्रह्मणो लक्षणं तत्
 भज्येतातिप्रसङ्गात् कथमिव परमं ब्रह्म जिज्ञासितुं स्यात् ।
 जिज्ञास्यत्वं जगत्कारणगतमिति च स्पष्टमाज्ञायमौला-
 वातो मुक्तेषु हस्तिक्षितिरमण जगद्दद्यापृतिर्नोचितेति ॥ ४४ ॥

सुक्तं तन्मन्महे श्रीकरिरमण वयं त्वत्कृपाशाद् विमुक्ता
 ब्रह्मानन्दानुभूतिप्रकलनविषये साम्यमेते वहेयुः ।

जिज्ञास्यत्वं मुमुक्षोः कथमिव घटतां त्वं हि जिज्ञासनीयः

सर्वैस्तापत्रयातैस्त्वदुपजनितधीगक्तिमान् नोऽपरः स्यात् ॥ ४५ ॥

अपारे कूपारे तृणमिव तटं केनचिदितं

त्वसारे संसारे स्थिरतररुचिर्दुस्तरतरे ।

मुरारे कंसारे करिगिरिपतेऽहोदिलमुनि-

प्वहं तत्कारुण्यात् समगणिपि धन्योऽहमधुना ॥ ४६ ॥

अस्मान् रक्षतु हस्तिशैलशिखरेत्येवं तुरीयं पुनः

पादं कंचन हस्तिराडुपदिशन् स्वप्नेऽवबोधैव माम् ।

दीक्षां संश्रितरक्षणे प्रकटयस्युच्चैस्तरां श्रीपते

वात्सल्यैकवशंवदस्त्वमविमो नानावतारान् क्षितौ ॥ ४७ ॥

वेगातुङ्गतरङ्गसंगमदशाव्यालोलद्रुम्भोरुह-

च्योतत्स्फीतमरन्दवृन्दलहरीपारंपरीमेदुरे ।

रोधस्युत्तरतोऽवभासि भगवन् हस्तिक्षमामृत्यते

त्वत्सेवारसिका भवन्ति मनुजा धन्याः क्षितौ संततम् ॥ ४८ ॥

जन्तुं कृतमन्तुं भुवि नन्तुं यतमानं

रक्षस्यरिपक्षच्युतिदक्ष स्वयमीश ।

धाराधरदोराहवधीरानघमूर्ते

हस्तीश भुविस्तीर्णगुणास्तीह समः कः ॥ ४९ ॥

हस्तीश निस्तुलतरस्तुतिरत्नजाल-

मस्तीति मस्तुतिरियं परमास्तिकेड्य ।

नोपेक्षितुं त्वलमहो शुक्रभापितादौ

संतोषमाकलयते हि महान् नृसंज्ञः ॥ ५० ॥

इत्थं सवीररघुराद्दृष्टिमौलियोगि-

क्षमाभृत् करिक्षितिपतेः स्तवमद्भुतार्थम् ।

प्रीत्यै हरेर्व्यतनुत प्रणिशम्य संतः

संतोषमत्र कलयन्तु गताभ्यसूयाः ॥ ५१ ॥

श्रीमद्वीररघूद्वहश्रुतिशिरोयोगिदामाभृष्टं

हस्तीशस्तवमादरात् पठति यः शुद्धो विशुद्धाशयः ।

जिह्वायामिह नानटीति सततं वाग्देवता तस्य सं-

सिध्यन्ति ह्यचिरेण किं च महिताः सर्वे पुमर्था भुवि ॥ ५२ ॥

[इति श्रीहस्तिगिरीशस्तवः समाप्तः]

८१. अष्टमहिषीप्रार्थनाशतकम्^१

रामानुजार्यकृतम्

श्रीवेङ्कटेश्वरा धीरा क्षेमस्य मे सदाधारा ।

करुणावनसंचारा तारासंकाशरत्नमयहारा ॥ १ ॥

नारायणवन्ननिता नारी नारायणस्य मे माता ।

पारायणार्हचरिता त्राता पीताम्बरेण चाधाता ॥ २ ॥

मातर्भूमैर्यातः प्रातः सायं नमामि तव पोतः ।

निहितं तव पदि चैतः कातः परमवितुमस्ति मां मातः ॥ ३ ॥

^१ Based on a recent transcript, No. TR 805 (D. C. No. 2418). There are some lacunas in the MS. and some of the verses are unintelligible. This Stotra is on the consorts of Lord Viṣṇu worshipped in different sacred places. The eight Devīs referred to in the Stotra are:

(1) The consorts of Lord Veākaṭeśvara at Tirupati (vv. 1-4, 28-91), Padmāvati (vv. 28-91) and the Devī at Narayanavanam (v. 2) are separately mentioned.

(2) Mahādevī or Perundevī, the consort of Śrī Varadarāja in Kanchipuram (vv. 5-10).

(3) Ambujavallī, the consort of Śrī Varāhamūrti at Srimushnam in South Arcot Dist. (v. 11).

(4) Amṛtavallī, the consort of Lord Nṛsimha of Ghaṭikācala (Sholinghur) in North Arcot Dist. (vv. 16-18).

(5) Nāmagirilakṣmī, the consort of Lord Lakṣmīnṛsimha at Namakkal in Salem Dist. (vv. 19-27).

(6) Rukmiṇī, the consort of Śrī Pārthasārathi in Triplicane, Madras (v. 92).

(7) Āṇḍāl or Godā, the consort of Vaṣiṣṭaśāyin at Srivilliputtur in Ramanathapuram Dist. (v. 94).

(8) Komalavallī, the consort of Śrī Śāringapāṇi at Kumbhakonam (v. 95).

लसनप्रसूनवेपे प्रसु मे वसु मेऽद्य देहि हरियोपे ।
कुसुमैराभ्यां भापे प्रासूयामां मनः स्वसंतोपे ॥ ४ ॥

काञ्चीलाञ्छितदेवीं काञ्चनदेवीं च वरदवशनीवीम् ।
वन्दे महतीं देवीं चन्द्रां दन्तावलाद्रिसुखपृथिवीम् ॥ ५ ॥

माधवसाप्तपदीने मामव गतिनिर्जितेभवति यूने ।
नवनवभवनविधाने भव भव नित्यं मदीयहृत्स्थाने ॥ ६ ॥

सज्जनरक्षणधन्यां मान्यां मन्ये सरित्पतेः कन्याम् ।
मेदिन्यां कामिन्यां गुण्यां गणयेय भूरि सुधरिण्याम् ॥ ७ ॥

करुणामधुमयचरणामरुणामरुणान्बवायपरिचरणाम् ।
करुणाविवृताभरणां सुगुणाभरणां भजामि हरिशरणाम् ॥ ८ ॥

मज्जनयित्रीं धात्रीं सज्जनपार्त्रीं सुदीर्घज्ञपनेत्रीम् ।
भेजे प्रसूनगार्त्रीं दार्त्रीं पार्त्रीं नतस्य हरिमैत्रीम् ॥ ९ ॥

लक्ष्मीमक्षयसद्वयां सार्द्रसुहृदयां समुद्रहिततनयाम् ।
आश्रितरक्षणविजयामाजानीयास्यहृदयशुभनिलयाम् ॥ १० ॥

अम्बां कचलोल्म्बां कम्बुग्रीवां प्रसन्नमुखविम्बाम् ।
पदगतिजितकादम्बामम्बुजवलीं नमामि लोकाम्बाम् ॥ ११ ॥

सीतास्माकं माता साकेताधीश्वरीष्टिभूजाता ।
पीताम्बरपरिणीता त्राता पूताखिलेभ्य इति गीता ॥ १२ ॥

हरिपरिचर्याप्रीता भूतत्रातार्चितेति कविगीता ।
तानोपमिता माता त्राता शाताङ्गिनीह मां सीता ॥ १३ ॥

सेवितदनुजत्रिजटा पालितनिश्रीकर्मरत्रिजटा ।
स्ववशीकृतपीतपटा प्रतिभट्टहरिणाय चास्तु हरिवेला ॥ १४ ॥

भाषाविनुतविशेषा भाषापतिशेषविनुतपरिभाषा ।
भूषाम्लपितभूषा भूषा भूषायमानवपुषास्तु ॥ १५ ॥

घटिकाद्रिकुशलपेटी सज्जनसंत्राणसक्तपरिषाटी ।
विलसितकाञ्चनशाटी पातु रतिभीष्टिदीनजनकोटीः ॥ १६ ॥

वैदेहि देहि वित्तं श्रीदे पादे ह लम्भय चित्तम् ।
कुर्यामार्यावृत्तं धार्यं नित्यं करोमि तव वृत्तम् ॥ १७ ॥

करललितकमलयुगला करिकरचामरसुजातमृद्वनिला ।
स्वरमभयं मे कमला कुरुताञ्जननी करेण हरिमहिला ॥ १८ ॥

नामाचललक्ष्मि रमे मायैवाचल . . . स्वलोभमये ।
व्याश्रितरक्षाकामे स्वात्मजयुगलं च देहि हरिभामे ॥ १९ ॥

उपमानासुपमैषा भूषा भूषासु भातु मञ्जूषा ।
स्ववशीकृतादिपुण्या सविशेषा पातुमस्तु हरियोषा ॥ २० ॥

अवल्लानां प्रवृत्त्यसौ स्त्रीषु श्रीरुत्तमा च वामानाम् ।
रामाभिरामरामा शान्ता कान्तासु कोपनास्वेषा ॥ २१ ॥

सवेदसर्वेद . . . श्रीः श्रोदा श्रीदाचिंताञ्जमयपादा ।
कृतजीवेश्वरमेदा निर्मेदानन्दबोधनानन्दा ॥ २२ ॥

भालोपमानरहिता सहिता श्रीवत्सन्तैस्तुभाभरणैः ।
हरिमध्या हरिवत्सा हरिपीठालंकृतास्तु हरिवाणी ॥ २३ ॥

अस्माकं या माता सा भवति पितामहस्य चित्रं तत् ।
गङ्गातनयोपास्या गङ्गाजननी हि गीतगाङ्गेया ॥ २४ ॥

हरिवत्सप्रासादा हरिवत्सप्रसादबहुलसंमोदा ।
करिवत्साञ्चितगमना करिवत्साञ्चितपदास्तु मे वरदा ॥ २५ ॥

शिरसादृतनारतता चरणादृतनारदादिमुनिजनता ।
वचसादृतशुककलिता पदपालिता . . . शुकास्तु मे माता ॥ २६ ॥

गन्धर्वपूर्वललिता गन्धर्वैः किन्नरैश्च बहुविनुता ।
गन्धर्ववक्त्रविनुता गन्धद्वारा च पातु मां माता ॥ २७ ॥

श्रीशुकनगरविशेषे नाशितदारिद्र्यदुःखबहुदोषे ।
श्रीश्रीनिवासभूषे स्वाशां मे पूरयस्व हरियोषे ॥ २८ ॥

दशशतकमलविकासे दिशि दिशि मातर्धनानि दातासे ।
मम हृदयगृहनिवासे शिथिला भूय . . . मद्भासे ॥ २९ ॥

विज्ञानाख्यो मनुते पूर्वं हरिरेव चेति भूदेवी ।
श्रियमथ विद्वानार्यः सादरमार्यां प्रवक्ति पूर्वं त्वाम् ॥ ३० ॥

पूर्णमया चामायाः भासश्चित्रं तिथिद्वयं त्वयि वै ।
शिरसः परतो दर्शः तत्परतस्ते सुपूर्णमेन्द्रास्ये ॥ ३१ ॥

चन्द्रादमृतं पिप्पुः राहुस्तं चाक्रमच्च चाहस्ये ।
मुसङ्गम्पाचन्द्रः वद्धा तं चापहन्ति गिरिमध्ये ॥ ३२ ॥

नयनं मुदर्शनं ते शाङ्गः कण्ठः फणी च तव वेणी ।
परमं पद्मयुगलं ते याने चरणे च पश्चिराजोऽस्ति ॥ ३३ ॥

त्वामाश्रित्य विशेषः रोम्णा राज्यां विभाति सविशेषः ।
इति वासुकिरपि चान्यो वेणीं शिश्राय नान्यवर्धिष्युः ॥ ४४ ॥

आकाशे काञ्च्यैका तस्यां हरिरम्ब योगिसंहृश्यः ।
मातर्धत्ते स हरिः गिरिमहिमिभमिन्दुमर्कमम्नादीन् ॥ ४५ ॥

कुचयुगमस्तकमञ्चे दृष्ट्वा रोपातुरोऽपि हर्यक्षः ।
निजगणनामतिहीनो संनिधिमाहात्म्यतो हितेऽभूत् सः ॥ ४६ ॥

एकत्र च तरणीन्दु भूते नामा तथापि हरिगृहिणि ।
एकत्र राहुचन्द्रावुपरागो नैव चानुरागोऽभूत् ॥ ४७ ॥

कमले चन्द्रोत्पत्तिः चन्द्रादुच्चैश्च भाति चन्द्रोऽन्यः ।
चन्द्रद्वयभीतः सन् राहुर्नीचैः प्रयाति पश्चान्मे ॥ ४८ ॥

तव भुजगविहगराजौ शयने याने सदा प्रथाभाजौ ।
भवतां स तयोर्मातः शेषो वेपे विशेषभापासीत् ॥ ४९ ॥

धन्यं कुरु मां मान्ये धन्येवासे समुद्रहितकन्ये ।
मान्ये लोकवरेण्ये धन्याय त्वां धिनायकां मन्ये ॥ ५० ॥

हरिनखभीतौ करिणावन्तर्ध्यायिव कञ्चुके त्रासि ।
जननीवैरिरिरक्षा पत्या घृणया चभूव किं पद्मे ॥ ५१ ॥

शिवपदयुगलाच्छ्लेष्टं विधिपददशकं च मातरालेषु ।
बहुधनदपुराप्यन्ये विष्णोः पदमेकमेव पतिवत्ते ॥ ५२ ॥

उपनयनं तव भक्तिः उपदेष्टा तव पतिश्च मे मातः ।
उपदिष्टं नाम च ते भवति मुभिक्षां प्रदेहि वैदेहि ॥ ५३ ॥

तव भक्त्या मन्तूक्तिः भवतु च मातस्त्वयैव विल मुक्तिः ।
गेहे मुख्या गृहिणी विल्यातिश्चास एव गृहमुख्यः ॥ ५४ ॥

मातः सागरकन्ये तव ननु वक्त्रं सुधांशुरिति मन्ये ।
सत्यस्त्वेपस्तर्कः नो चेत् का स्यात् विधावलोकेच्छा ॥ ५५ ॥

तव संनिधिमाहात्म्याद्द्वेष्यो न त्विष्ट एव ते देवि ।
नयनाव्जे मुखचन्द्रे सिंहादुच्चैः प्रभात इव मस्तौ ॥ ५६ ॥

मातस्त्व माहात्म्यादुच्चैर्नीचैश्च भासमानेभौ ।
विक्रान्तौ तौ दृष्ट्वा मृगपतिमृगयः स एव मूढोऽभूत् ॥ ५७ ॥

कान्तस्ते परमात्मानन्तस्तल्पस्त्रयीमयो यानम् ।
अमरा नित्या भृत्याः सत्यं पुत्रोऽस्मि यवनिका माया ॥ ५८ ॥

जक्षत् क्रीडन् ध्रुत्वा रक्षितुमेवाम्भ रक्षसि कान्तेन ।
जित्वा पुरपं स्ववशं कृत्वा नस्तेन पालयसि चाम्भ ॥ ५९ ॥

सपदि जटायोर्मोक्षः त्वत्तः पत्युः सुकन्धरे पशः ।
मा मापितरि कटाक्षः त्वत्तो भर्ता बभूव बहुदक्षः ॥ ६० ॥

वीरः विल तव भर्ता विश्वस्मिन् यत्र यत्र यातासे ।
वारः विल तव पाता चिन्ता नारायणे हि किमु न स्यात् ॥ ६१ ॥

श्यामा वा हरिणी त्वं ह्यचलाननयारि चक्षलासि त्वम् ।
जननी मारस्य स्याः सुकुमारैभ्यश्च नौमि मातस्त्वाम् ॥ ६२ ॥

कविजननुनचरणा वा गुरुजननुनपाटुर्बन्ध मे मातः ।
पुण्यजनैर्नुनचरिना पुण्यजनध्वंमिरीह भूर्मानः ॥ ६३ ॥

अलकालंकृतवदना ह्यलकेशालंकृताञ्जमृदुचरणा ।

पुलकाङ्कितसंहनना फलकालं नित्यमेव कुरुतां मे ॥ ६४ ॥

शतधृतिशतमतिविनुते शतमुखमुखविनुतललितवहुवसते ।

अतुलितशतकृतिफलिते गतिरिह भवतीति मे मनो मनुते ॥ ६५ ॥

श्रीशैलजघनभागा श्रीरेफालंकृतोत्तमाङ्गा हि ।

अस्ताचलमध्यस्था चक्षोः सौदर्शनास्तु मां पातुम् ॥ ६६ ॥

हरिवत्सेच्छा वा स्यात् करिवत्सेच्छेति देवि कविगीते ।

हरिवत्सेच्छा वा स्यात् मां करिवरदो यथा तथा पाहि ॥ ६७ ॥

रिपुशरपीडां भर्तुः वारितुमेवास उरसि तत्पूर्वा ।

मम पुत्रस्य हि महिते पूर्वस्था वारयाम्य वर . . . ॥ ६८ ॥

एकस्यां व्यक्तौ ते बहुवचनं नित्यपुंस्त्वमासाते ।

स्यातन्व्यं बहुतत्त्वे किं न स्यान्ननु न युज्यते हरिदाराः ॥ ६९ ॥

को वा का वा पुरतः न वदति तव नाम न स्मरत्यम्ब ।

सर्वत्र च भवदीयं शिरसा नतिरमि कुत्र वा देवि ॥ ७० ॥

इभ्यं सभ्यं कुरु मामद्भिः प्रक्षालयामि तव पादौ ।

लभ्यं कुरु मे सौख्यं विख्याते दीनपोषणे देवि ॥ ७१ ॥

पूर्वं वित्तं दत्त्वा पूजां तेनैव कारयस्याम्ब ।

धनमुनहितभूलाभं दत्त्वेवाग्रे विधेहि तव भक्तम् ॥ ७२ ॥

तव चरितं मम विहितं मुकृताल्लब्धं हि मातराट्यासि ।

मूढं श्रीदं कुरु मां वाढं करवाणि तेऽद्य परिचर्याम् ॥ ७३ ॥

विधिना ममैव सिद्धिः यदि ते कृपया किमस्ति मे मातः ।
तव वा तव पत्युर्वा स्वातन्त्र्येणैकमेकमैश्वर्यात् ॥ ७४ ॥

पृथुका दत्तकुचेलाः रुच्याः के ते च पत्युरपि चास्याः ।
तस्मादिव मत्तस्त्वं किं वा नाभ्यवजहश्च मातस्त्वम् ॥ ७५ ॥

आराद्धासि च येन प्रथमः पैतामहश्च मुनिराट् सः ।
तं भारद्वाजं वा बहुमानेनावलोक्य मां पाहि ॥ ७६ ॥

पापादिवध्यविषये करुणा कार्या नु तेऽतिमृदुवचनम् ।
ज्विध मारुतये त्वं व्यस्मार्पीः किं तदुत्तमधिकं मे ॥ ७७ ॥

प्रत्यक्षं कार्यं मे दातुं शक्नोषि न यदि मे मातः ।
मोक्षं वा दाता चेत् करुणाजनिता तवेति मन्वीय ॥ ७८ ॥

नार्थिनुमपि शक्नोमि स्मर्तुं स्तोतुं च नार्ह इह भवतीन् ।
पर्णा भुक्तिं शक्तिं दत्त्वासक्तिं च देहि पदभक्तिम् ॥ ७९ ॥

निद्रालुर्जनको मे ग्रहवालुर्मयि मद्रा स्वपनयातुः ।
स्पृहयातुः श्रद्धालुः मद्रक्षार्थं सदापि भव मातः ॥ ८० ॥

ध्यायेमहि मद्रियातः यानः पूर्वं परं च जननीं त्वाम् ।
पूयेमहि वयमपुना गोयेऽमेये त्वदीयमजनेन ॥ ८१ ॥

दित्वादिस्तावुदसः कुम्भिनधरैः कुमारजननीभिः ।
उत्सवहीनैः किं वा चोत्साह्य मेऽद्य किं चान्यैः ॥ ८२ ॥

प्रत्यक्षमाप्रवार्ते चार्वाके मध्यगोचरास्त्रिययम् ।
त्वमपि च न प्रत्यक्षः यत्किं हरिस्त्वयि तथा हि सिद्धान्ते ॥ ८३ ॥

अद्वैतान्वारम्भौ ववृधाते तव कुचौ च हे मातः ।

सिद्धान्ते द्वैतविधौ सूत्राप्यवलोक्य तत् तथाभूताम् ॥ ८४ ॥

कमलं विकासयेद्यो ह्यर्कं तं तर्कयन्ति तर्कज्ञाः ।

गुरुकुचकमलेन च ते हरिनेत्रार्के विकास उहैः किम् ॥ ८५ ॥

पादस्त्रयीमयस्ते वेदाः कामाश्रयन्ति मे मातः ।

भर्ता त्रिविक्रमस्ते स जटी वा स्याद्धनाश्च ते केशाः ॥ ८६ ॥

कति कवयः कति गुरवः कति मन्दाः कति बुधाश्च राजानः ।

कति भीमा अदितिमुताः शिश्रूयूरङ्घ्रि . . गणकैः का ॥ ८७ ॥

सगुणं निर्गुणमिति वा तव वाचा निश्चिनोमि भो मातः ।

चाग्निः किं पुत्रक मे जनकं कान्तं च पश्य सुगुणं मे ॥ ८८ ॥

आरोम्यकारिणि . . . श्लेषधिनाथाः कटाक्षकामास्ते ।

अमृताब्धेस्त्वां तनयां लब्ध्वा किं . . . जाता ॥ ८९ ॥

अनिलजनुतपदकमलं सलिलधि . . . हर्यवलाम् ।

करुणातरङ्गशालं काञ्चनमहिलां कटाक्षसुविशालाम् ॥ ९० ॥

गजराजराजिल्लितामज्जगतसुतहेमपादुकाम्भोजाम् ।

सज्जनकृतवहुपूजां वाजिग्रीवपभातमुखभाजाम् ॥ ९१ ॥

अर्जुनसारथिमहिपी दुर्जननिर्मूलनेऽमृतु विदितकृपिः ।

सज्जनपालनविदुषी निर्जरदेवी च निगममञ्जूषा ॥ ९२ ॥

आकाशराजतनये चाकाशाकारमध्यमप्रलये ।

पाकारीडित्तनिलये मातस्त्वां नोमि देहि संनये ॥ ९३ ॥

अनुभुक्तमालिकादौ श्रीदा मातावनेऽस्तु मे गोदा ।
धनुनगरसुप्रसादा हेमन्तव्रततिशेषसंमोदा ॥ ९४ ॥

शार्ङ्गकरकल्पवल्ली कोमलवल्ली भजे सुधावलीम् ।
शार्ङ्गश्रीमूवल्ली स्तौमि च नित्यं प्रमाणपदवलीम् ॥ ९५ ॥

आश्रितापद्रवितां राघववनितां नमामि सृष्टुकल्ताम् ।
आश्रितशीर्षाभरणां नायकमणिभामंतुल्यदिव्याङ्गीम् ॥ ९६ ॥

अरणीतटिनीतोषा धरणीदेवी कुमारिकावेषा ।
करिणी पुष्करिणीशा जननी मां पातु भूरिहरियोषा ॥ ९७ ॥

मामपि कुरु तव तनयं त्वामथ तत्त्वेन नौम्यहं सनयम् ।
यामि च कृपया विजयं भूमिमुते देहि भद्रसमुदायम् ॥ ९८ ॥

पवनजपूजालोकाभवनिजनन्त्राणनिहितहरिलीलायम् ।
दुर्भूतदमनकालामघृतां यद्भी भजामि मणिमालायम् ॥ ९९ ॥

प्रणमति कम्बव पादं धनपतिरपि भवति देवि निस्प्रेदम् ।
प्रगठति कम्बव घेदं स भवति भुवि यानि मात्रामोदम् ॥ १०० ॥

आत्रेयगोवर्जनिना कथितं रामानुजार्यविदुषंभम् ।
अङ्गीकुर्वन्वार्याः कृपया श्रीयेऽट्टेशदाराश्च ॥ १०१ ॥

इति श्री-अष्टमहिर्षीप्रार्थनाशतकं समाप्तम्

८२. इन्दिराशतकम्^१

(निरोष्ठयम्)

कृष्णकविप्रणीतम्

^२अथ निरोष्ठयपदैर्ललितामिमां कलशसिन्धुसुताविभवोदयाम् ।
कलयितुं कविकृष्ण इह स्तुतिं कलयते हृदि तां हरिनायिकाम् ॥

^३जयति सा जलधेस्तनया दयाकलितनित्यचराचररक्षणा ।
सहचरी च हरेर्ललितक्रिया लसितदैत्यनिहन्तृहृदन्तरा ॥ १ ॥

जयति निखिलनावित्राणदत्तैकदृष्टि-
हृतनतजनदैर्न्या कीर्तिता जानकीति ।
सरसिजनिलया सा सादरा सारसाक्षी
त्रिजगदहितहारिध्यानधाराग्रहारा ॥ २ ॥

दिनेशसंतत्यधिनेतृकृत्तनिशाचरेशानशिरा धरण्याः ।
आखण्डलाद्यैरखिलैश्च कल्या कन्यार्थगण्या स्थहस्तिधन्या ॥ ३ ॥

नाकालयाहारकृते नदीशे धराधराधःस्थलसंनिकृष्टे ।
जातास्ततस्तत्र रसार्द्रचेताः सा श्रीर्जगत्त्राणकृतात्तनाथा ॥ ४ ॥

^१ Edited from the single MS. TR 808 (D. G. No. 2419). The scribe has it both on the title page and first page कुट्टिकविनाम्ना प्रसिद्धेन कृष्णकविना प्रणीते निरोष्ठयम् इन्दिराशतकम् ।

^२ The following lines are added before the first verse: उकारौ-कारादिभिरप्यधरैरगुम्मितम् । अत एव नितरां दुष्टम् । तत्र इष्टदेवतास्तुतिः निरोष्ठय-श्लोकेतरा—

^३ The MS. adds before this: अथ निरोष्ठयं श्लोकशतकं प्रारभ्यते—

सारासारकलादेर्जनघ्नित्री सरसगाधया कीर्त्या ।
धीराग्रगण्यदशरथतनयेनैषा कृताखिलश्रेयः ॥ ५ ॥

सहृदयहृदयाराध्या सा यस्या नायकः ख्यातः ।
नेताकिसंततेर्यस्त्राता जगतश्चराचरेशश्च ॥ ६ ॥

करकलितसरसिजश्रीः सरसिजनिलया च सारसाक्षी या ।
करदानकृतश्रेयःसंततिरेषा चकास्ति सद्ब्रूदये ॥ ७ ॥

नागेशयस्य सा कान्ता नाकिनाथार्चनादृता ।
दासहृत्सरसीजातनिलया रक्षणार्थिनी ॥ ८ ॥

सरसा दयया हि सारसाक्षी कृतसंतानकळार्तिहारिणी या ।
निजनाथकरस्थसायकालीहतनाकारिनिहार्यधारणार्हा ॥ ९ ॥

तरङ्गिणीनायककन्यकायाः कटाक्षधाट्या कलितश्रियस्ते ।
हरेश्च कैर्कर्यनिरन्तरादा राजन्ति काले निहतारिसंधाः ॥ १० ॥

रणजितरजनीचरेशसेना निखिलजगज्जननी तथा हि जज्ञे ।
सरसिजनिलया धरार्यकन्या दिनकरसंततिनेतृनित्यदाराः ॥ ११ ॥

निजकटाक्षशरीकलिनाखिलक्षयजरादिररातिकृतान्तका ।
त्रिदशनाथकृतार्चनया जगज्जयकरी किल सा हरिनाविका ॥ १२ ॥

साकेतनेतृदयिता सैषा सीनेति कीर्तिता ।
किरीटादिलसद्देहा जगदातिहरी किल ॥ १३ ॥

नीलनीरदसंकाशकेशा दाशरथेहरेः ।
कर्णांतायतनेत्रान्ता कान्तातर्जनरक्षिणी ॥ १४ ॥

काङ्क्षिताधिकदानेन ख्याता सा धरणीतले ।
अनादिनिधिरेषा नः श्रेयःसंतानदायिनी ॥ १५ ॥

दिनेशतनयागङ्गासहज्जादितटीतले ।
सा श्रीः कलितसांनिध्या जयदा राजते किल ॥ १६ ॥

काङ्क्षिताधिकदायिन्या सीतया हितया तथा ।
कृतार्थानीह कार्याणि सनाथाश्च कृता नराः ॥ १७ ॥

शरणागतार्तिहरणा यैषा जननीह सब्रजातीरे ।
सहृदयहृदयाराध्या जयति स्वगेशानधार्यनिजचरणा ॥ १८ ॥

कलिन्दनन्दिनीतीरे नन्दनन्दनलीलया ।
ननन्द येन्दिरानन्दकलिन्दश्रीरिहैधते ॥ १९ ॥

गीताचार्यस्य दयिता या गीता किंनरीगणैः ।
सा हि श्रीरिन्दिरा दास्यश्रीकरी हरिनन्दिनी ॥ २० ॥

हरेः सा नित्यकल्याणदायिनी जननी च नः ।
तरङ्गयति या श्रेयश्चराचरहितैषिणी ॥ २१ ॥

नारायणस्य कान्ता सारार्द्रहृदन्तरे कलितकेलिः ।
हरिणनयना च काले करिणार्चितनैजचरणनलिना च ॥ २२ ॥

निरीक्षिता तथा काले हरिणाद्या धरा हि या ।
निधयस्तत्र नाकेशलाल्या राजन्ति तत्क्षणात् ॥ २३ ॥

शारदसरसिजनयना नारदकलगीतिगेयचरिता च ।
सारदधरणेनयना सारदधीस्तारकारिनतिकल्या ॥ २४ ॥

दिश्विलितकलिङ्गानिः सागरेन्द्रस्य कन्या
दशशतनयनाद्यैरादरादर्चनीया ।

जनयति तनयादीनादरेणार्थहृद्या-

नखिलचिद्विदादिब्राणनादत्तदीक्षा ॥ २५ ॥

सा सागरेन्द्रतनया दाशार्हहृदि स्थिरासना जननी ।

नासारत्नघृणीडितकासारजसदृशनेत्रा या ॥ २६ ॥

नारायणस्य गृहिणी तारासंकाशहारललितगला ।

आराधनार्हचरणा सारार्थज्ञानदायिनी जननी ॥ २७ ॥

सज्जनरक्षणधन्या कन्या सा सागरस्य कृतधन्या ।

तन्यादनितरकन्यादानादिश्रेय आदरादिह नः ॥ २८ ॥

हरिहृदयान्तःशरणा शरणागतसज्जनालिनतचरणा ।

सति कलितादरणा सा जयतीह तले सदादृताचरणा ॥ २९ ॥

सज्जनैरादृतानीह धनानि नयते क्षणात् ।

धरणीतनया सैषा नानादेशगतार्थिनः ॥ ३० ॥

सदादृता सदाराध्या सदानन्दासनस्थिता ।

कदा हि कलयेत्सैजकटाक्षलहरीरिह ॥ ३१ ॥

तिलकालंकृता ह्येपानिलजातकृतादरा ।

धरायास्तनया ख्याता जानकीति धरातले ॥ ३२ ॥

दद्यादथ श्रेयः किरीटहारादिलसितनिजदेहा ।

जलनिषिक्तन्या धन्या यत्स्थाननतिक्षतारिकलिकार्याः ॥ ३३ ॥

आख्याता दिशि सैषा श्रेयःसंतानशाखिलतिकेति ।
नतनाविन्दीर्परत्नादृतनिजनीराजनक्रिया जयति ॥ ३४ ॥

हासश्रिया लसितनैजशरीरयष्टिरिन्द्रादिनाकिगणदत्तसदादरादिः ।
कीललराशितनया जयतीह दत्तदानाद्विरार्यगणगेयनिजार्ययात्रा ॥ ३५ ॥

यातायातादिखेदादिशान्तिदाराधिता सती ।
त्रिजगज्जननी जीयादिहाचार्यगणेडिता ॥ ३६ ॥

ययाराधितयानाथाः नाथकार्याश्च निश्चिनाः ।
जननी सा जनत्राणयागदीक्षादिरेधते ॥ ३७ ॥

कृतकृष्णकेल्लिरेषा सृजति कटाक्षान् हि यत्र धरणितले ।
गजगण्डनिर्यद्वलिगणगाना तस्य स्थलीगृहस्यारात् ॥ ३८ ॥

अगतीन् सहसा निरीक्ष्य काले जननी सा हि कटाक्षकान्तिसारैः ।
हसितत्रिदशेन्द्रकीर्तिखण्डान्निजनाथाङ्घ्रिशरप्यकानतानीत् ॥ ३९ ॥

नारायणस्य कान्ता नाकालयलाल्यचरणनलिना सा ।
सद्भृदयकलितनिलया निरसितकलिकालजातकार्श्यादिः ॥ ४० ॥

कृशकरणादरणाङ्गा हरिणाङ्गादृतनिजास्यधृणिनिचया ।
सरसा दयया सैषा चाह्लादकरी च सति नते नित्या ॥ ४१ ॥

सरसिजासनशंकरशारदाधरणिधृतनयादिनतीडिता ।
कलितनित्यगृहस्थितिरेधते धृतदया च हरेर्हृदयान्तरे ॥ ४२ ॥

सा राजति हरेः कान्ता या राजादिकृतादरा ।
धीराराध्या च सरसा धीरादिहितदायिनी ॥ ४३ ॥

रतिनायकदायादा गतिरेषा सनातनी ।

यतिध्यानार्हचरिता नतिवृत्कलिनाशिनी ॥ ४४ ॥

धाराधरसदृङ्नेजकवफान्तिशरी हरेः ।

कान्ता जयति कल्याणी श्रेयःसंततिदायिनी ॥ ४५ ॥

तनया जलधेः कलाधिनैतृमथितानेककलादिदृष्टचेताः ।

सनयान् तनयादिना सनाथानिह कालेन नतान् हि साधयन्ती ॥ ४६ ॥

अनन्तशक्तेर्लादिसाक्षिणी जयदायिनी ।

जज्ञे धरणिक्न्या सा दीनत्राणकृतादरा ॥ ४७ ॥

आञ्जनेयादरानीतनाथरत्ननिरीक्षणात् ।

सा सीता कलितानन्दारातिसंधाहितैपिणी ॥ ४८ ॥

निरसितनिष्किञ्चनजनदेन्या कन्या हि सागरेन्द्रस्य ।

तन्यादद्य श्रेयः संन्यासाद्वतकटाक्षकज्जथीः ॥ ४९ ॥

शेषशायिद्रियते दयानिधे श्रीरशेषजनरक्षणादरे ।

राजसे जगति रङ्गनायिका सद्यजासलिलशीतले स्थले ॥ ५० ॥

साङ्गशरणागतालेस्त्रायिणि रङ्गेशनायिके जननि ।

दैन्यादिरत्र न हि न तत्र निदाने हि ते दयासारः ॥ ५१ ॥

आहतकाञ्चनशाटी कृतनतिजनगेयनैजगीर्घाटी ।

आनन्दाहतचेटी राजति हरिनायिका . . टी ॥ ५२ ॥

कृष्णेन येन दयिताकाङ्क्षितदानादरेण नाकितलात् ।

शाखी संन्यस्तः विल धरातले स श्रिया लसति रङ्गे ॥ ५३ ॥

कालियनागनियन्ता कलशनदीशानवन्यकानेता ।

काले काले जनयति नः श्रीरखिलार्थिदैन्यहारिदृशा ॥ ५४ ॥

आश्रितरक्षणधीरा धीराराध्या च सद्रणाधारा ।

धाराकलितश्रेयः सा राजति सागरेन्द्रतनया नः ॥ ५५ ॥

धीराग्रगण्यद्रुशरथतनयेरितशतसहस्रशरनिकरैः ।

दक्षिता राक्षससेनासंख्येया जननि सा हि लङ्का च ॥ ५६ ॥

चैद्याद्या दैतेया निहताः कालेन तेन कृष्णेन ।

तेन जगत्या जननि श्रेयःसन्तानलतिक्रिया हि तया ॥ ५७ ॥

हरिणा तेन नृहरिणा कालेन तथा हिरण्यकरुतेन ।

कान्तेनाकलि कलिताहादः स च तनयदैन्यहारिदृशा ॥ ५८ ॥

श्रियः श्रियाराधितया सकलाश्च कलास्तथा ।

रसा च सारसासारा ललना ललितक्रियाः ॥ ५९ ॥

शर्कराक्षीरादिसदृशसा च सरला च गीः ।

तनयाद्याश्च येऽनिन्द्यास्तन्यन्ते धरणीतले ॥ ६० ॥

तया हि हितदायिन्या सीतयादृतजातया ।

ध्यानार्हया सनाथास्ते दयाहृदयया जनाः ॥ ६१ ॥

धराधरधरः कृष्णः कालिन्दीतटकेन्द्रिकः ।

नाकिनाथनताड्भिश्च यस्या नेता च गीयते ॥ ६२ ॥

अष्टदिङ्नायकाराभ्या नष्टराज्यादिदायिनी ।

सृष्टिस्मित्यधिनेत्री सा साष्टाङ्गनतिरक्षिणी ॥ ६३ ॥

सत्रहृणादिलसिता सान्नदानादिदायिनी ।

सत्संघत्राणजनिता सा सीता सारसासना ॥ ६४ ॥

शान्ताराधितया काले तान्तयारण्यचारतः ।

कान्तया हि हरेः काले सान्तका न चराः कृताः ॥ ६५ ॥

आदरेण कलितार्चनश्च यस्तस्य तस्य नगरी गरीयसी ।

सागरेन्द्रतनयादृशा श्रियः सादरेण कलिदृष्टिहारिणी ॥ ६६ ॥

सृष्टिस्थितिलयादेर्यः कर्ता नाथ इनीरितः ।

सा श्रीः सहचरी तस्य ख्याता सीतादिना सदा ॥ ६७ ॥

सा धारणीयचरिता साध्यागतनिरासिना ।

नाथार्हकेलिर्जयति गाथा श्रेणीकृदीडिता ॥ ६८ ॥

जरादिहानिद्रा सेन्धो धराधरगणेडिता ।

निराकृतार्तिर्जननी कराकलिनमारसा ॥ ६९ ॥

श्रीराकृष्टश्वले जाता श्रीराराध्यस्य नायिका ।

सारार्धकृद्यागारा नारायणसहामना ॥ ७० ॥

तारनाथाहतास्थैषा मारधोसद्रूपार्चिता ।

या रक्षणे भूतदया मारक्षेत्रादिदायिनी ॥ ७१ ॥

कलशासागरकन्यकया तथा जगति सज्जनरक्षणदीक्षितः ।
कलितरङ्गगृहे हरिरेधते करकृतादरशङ्करथाङ्गकः ॥ ७४ ॥

दिशि दिशि धनधारा दैत्यजित्जित्यद्वाराः

कृतनतिजनघीराराधिता जातसारा ।

कलितगगनचारा काशते रत्नहारा

निरसितजनिनारा सत्कृतानन्दसारा ॥ ७५ ॥

धनतरशशिहारा श्रेयसः सा हि धारा

दिनकरशशिनेत्रा रक्षितानेकयात्रा ।

निरसितकलिकाला नाथकृष्णार्हलीला

कनति कनकचेला टीनरक्षैकशीला ॥ ७६ ॥

अनादिनिधिरेषा नः श्रेयसे जयशालिनी ।

कंजालया कृष्णद्वारा जननी कलिहारिणी ॥ ७७ ॥

चिरकालार्चिता धन्यैर्धरणीतनया हि नः ।

काङ्क्षितानि ददात्येषा कंजायतदृशः श्रिया ॥ ७८ ॥

नालीविन्नीनाथजनायकेन यदर्थिना किंनरगेयकीर्त्या ।

लङ्का हता सा शरराशिदग्धा सा जानकी रक्षितसद्गुणा हि ॥ ७९ ॥

सारङ्गाक्षी सरसिजकरा सागरेन्द्रस्य कन्या

सारासाराधिगतधिषणः सन्नता संनताङ्गी ।

सीता ख्याता सदयहृदया सादरा साधयन्ती

सैषा श्रेयः सकलजगतीसद्गतीर्दर्शयन्ती ॥ ८० ॥

कल्याणी सा कलशजलधेः कन्यका क्लेशहन्त्री

काले काले कृतनतिहिता काङ्क्षिताधिक्यदात्री ।

कान्तारान्तः कलितचरणा किनरीगीतकीर्तिः

कृष्णाकृष्ठा कनकसरितः सैकते कान्तकेलिः ॥ ८१ ॥

रासक्रीडारसिकदयिता रङ्गगेहान्तरस्वा

राजश्रेणीललितशिरसां रत्ननीराजिताङ्घ्रिः ।

राजत्येषा ललितनगरीराजधान्यादिदात्री

राकाचन्द्रादृतजलधिजा राजते राजतेजाः ॥ ८२ ॥

जननीनिरीक्षिता ये ते सरसिजनेत्ररक्षिताः कलिताः ।

तन्नः श्रेयःश्रेणीजयादितये सदा लसति ॥ ८३ ॥

कलितागःशतनिचये जने नते ते दयासारः ।

कृतरक्षणधार्ता स्यादिति निश्चित्यादरेण जननि जनाः ॥ ८४ ॥

या शीतकिरणसहजा सा नस्त्राणाय कलितदीक्षा हि ।

निरसितकृतान्तकिंकरदृष्टय ष्टे जनाः काले ॥ ८५ ॥

कलयति जलनिधिकन्या गङ्गासखाद्विजादितसहा ।

श्रेयःसकलार्थहिता यस्याश्चरणस्थलानि कलितानि ॥ ८६ ॥

ज्ञानधना सा जननी कन्दलयति सारसारसश्रेयः ।

चन्द्रनलतया कनकजलनयारादादरात् कृतिके ॥ ८७ ॥

दयया शीतलहृदया सारसहस्ता च लसति जननी नः ।

रक्षितसत्संधाराश्चाकिगणाध्याङ्घ्रिसरसिजा काले ॥ ८८ ॥

रक्षितरसिकगणैषा विसलयचरणा हि जयति जननी नः ।

कीरणकल्पगीरिह सकले शास्त्रार्थसंचये लसिता ॥ ८९ ॥

आहतसत्सत्कारा नाथहितानाथरक्षणैकदृशा ।

कलयति नैजदशा किल नः श्रेयः कल्पिनिरासकृतवाटी ॥ ९० ॥

जननी कलङ्करहितानना धनश्रीः सदा लसति रङ्गे ।

रसधननिजास्यसरसिजगीरेया सत्यसंधाना ॥ ९१ ॥

केकानादे कनककदलीकाण्डनीलान्तराले

कंजाक्षी सा कनकसरितः केलिगेहान्तरसा ।

कान्तक्रीडाकलितहृदया रक्षणे दत्तकलिः

कल्हारश्रीकरकिसल्या कज्जलाक्तायताक्षी ॥ ९२ ॥

चन्द्रकलाचन्द्रनरसधनसाराद्यैः सदृगिरा जननी ।

जनयति रक्षादायिन्येपा कंजाक्षहृद्यनिजकल्पाः ॥ ९३ ॥

जितसारङ्गाक्षी सा या रङ्गाक्षीडिता च रङ्गतले ।

कलयति दानानि हि नः काले काले च कृष्णजलदेन ॥ ९४ ॥

अञ्जनाद्राशकेल्या यादृत्तचित्ता सनातनी ।

निरञ्जनजनैरेपाराधिता हि चिराय सा ॥ ९५ ॥

नाकेशनगरीकान्तालाल्यनैजाङ्घ्रिसारसा ।

जननी चन्द्रसहजा सा रङ्गादितटे स्थिरा ॥ ९६ ॥

राजति हरिहृदये सा कलितत्राणा कृतागसि जने हि ।

यद्गलारसवात्र्याकृष्टकृदिन्धे स रङ्गेशः ॥ ९७ ॥

अतिशयितनैजदाना सा श्रीरानन्दकन्दलश्रीर्हि ।

जननी रक्षितधरणी निरसितदेहीति गीरिहायेंड्या ॥ ९८ ॥

कान्तारान्तः कलितचरणा किंनरीगीतकीर्तिः

कृष्णाकृष्टा कनकसरितः सकृते कान्तक्रेलिः ॥ ८१ ॥

रासकीडारसिकदयिता रङ्गगेहान्तरस्था

राजश्रेणोललितशिरसां रत्ननीराजिताङ्घ्रिः ।

राजत्येषा ललितनगरीराजधान्यादिदात्री

राकाचन्द्रादृतजलधिजा राजते राजतेजाः ॥ ८२ ॥

जननीनिरीक्षिता ये ते सरसिजनेत्ररक्षिताः कलिताः ।

तत्रः श्रेयःश्रेणीजयादिततये सदा लसति ॥ ८३ ॥

कलितागःशतनिचये जने नते ते दयासारः ।

कृतक्षणाघाटी स्यादिति निश्चिन्त्यादरेण जननि जनाः ॥ ८४ ॥

या शीतकिरणसहजा सा नस्त्राणाय कलितदीक्षा हि ।

निरसितकृतान्तकिंकरदृष्टय गते जनाः काले ॥ ८५ ॥

कलयति जलनिधिकन्या गङ्गासद्यद्विजादितटसङ्गा ।

श्रेयःसकलार्थिहिता यस्याश्चरणस्थलानि कलिनानि ॥ ८६ ॥

ज्ञानघना सा जननी कन्दलयति सारमारसश्रेयः ।

चन्दनलतया कनकजलतयारादादरात् कृतिके ॥ ८७ ॥

दयया शीतलहृदया सारसहस्ता च लसति जननी नः ।

रक्षितसत्संधाराभ्राकिंणार्चार्वाङ्घ्रिसरसिजा काले ॥ ८८ ॥

रक्षितरसिक्रमणैषा किसलयचरणा हि जयति जननी नः ।

कीरगणकश्यगीरिह सकले शास्त्रार्थसंचये लसिता ॥ ८९ ॥

आदृतसत्सत्कारा नाथहितानाथरक्षणैकदृशा ।

कलयति नैजदृशा किल नः श्रेयः कलिनिरासकृतधाटी ॥ ९० ॥

जननी कलङ्करहितानना धनश्रीः सदा लसति रङ्गे ।

रसघननिजास्यसरसिजगीरेपा सत्यसंधाना ॥ ९१ ॥

केकानादे कनककदलीकाण्डनीलान्तराले

कंजाक्षी सा कनकसरितः केलिगेहान्तरस्या ।

कान्तक्रीडाकलितहृदया रक्षणे दत्तकेलिः

कल्हारश्रीकरकिसलयया कज्जलाक्तायताक्षी ॥ ९२ ॥

चन्द्रकलाचन्दनरसघनसाराद्यैः सदृग्गिरा जननी ।

जनयति रक्षादायिन्येपा कंजाक्षहृदधनिजकल्पाः ॥ ९३ ॥

जितसारङ्गाक्षी सा या रङ्गाक्षीडिता च रङ्गतले ।

कलयति दानानि हि नः काले काले च कृष्णजलदेन ॥ ९४ ॥

अञ्जनाद्रीशकेल्या यादृतचिञ्जा सनातनी ।

निरञ्जनजनैरेपाराधिता हि चिराय सा ॥ ९५ ॥

नाकेशनगरीकान्तालाल्यनैजाद्भिसारसा ।

जननी चन्द्रसहजा सा रङ्गादितटे स्थिरा ॥ ९६ ॥

राजति हरिहृदये सा कलितत्राणा कृतागसि जने हि ।

यद्दलीारसभाट्याकृष्टकृदिन्धे स रङ्गेशः ॥ ९७ ॥

अतिशयितनैजदाना सा श्रीरानन्दकन्दलश्रीहिं ।

जननी रक्षितधरणी निरसितदेहीति गीरिदायैड्या ॥ ९८ ॥

नतकङ्कि उदानकलाकलिताहतगेयकीर्तिकलिका सा ।

राजति रञ्जेशृङ्गे सनातनी संनिधिः श्रीर्हि ॥ ९९ ॥

निरसिताधरसङ्गनिजाक्षरग्रथितया ह्यनया हरिनायिका ।

जयति सा धृतहर्षणसंततिः कृतधनादिरिहाहतसद्गुणा ॥ १०० ॥

इति निरोष्ठयपदैर्ललितामिमां स्तुतिमुदारमतिः कृतकौतुकः ।

जयति कृष्णकविः कमलापदान्बुजयुगे कलयन् सफलक्रियः ॥ १०१ ॥

इति निरोष्ठयमिन्दिराशतकं समाप्तम्

८३. कमलात्रिशती^१

गङ्गाधरमखिविरचिता ।

परमाभरणं विष्णोर्वैक्षसि सा सागरेन्द्रवरपुत्री ।

या मूर्तिमती काले क्षमा जनानां कृतापराधानाम् ॥ १ ॥

सा नः श्रेयो दद्यात् कमला कमलासनादिजननी याम् ।

संप्राप्य सहचरं विल हरिरवति जगन्त्यनाकुलं सततम् ॥ २ ॥

^१ Based on a modern transcript, TR 303 (D. C. No. 2424), made in 1932. Two more Stotra-s of this author are found in the same MS ; the *Ambikātrīṣatī* is published in the first volume of the *Stotrasamuccaya*, pp. 31-51 and for the other, i.e. *Śāradātrīṣatī*, see below.

नित्यश्रेयोदाने ख्याता या हरिगृहस्य सर्वस्वम् ।

श्रुतिमौलिस्तुतविभवा सा भातु पुरः सदास्माकम् ॥ ३ ॥

विष्णुक्रीडालेला विख्याता दीनरक्षणे लक्ष्मीः ।

जननी नः स्फुरतु सदा तेन बयं विल कृतार्थाः स्मः ॥ ४ ॥

निर्वाणाङ्कुरजननी काले सा सार्वभौमपददोग्ध्री ।

निरसितमोहसम्भ्रा मम दैवतमादृतं गुरुभिः ॥ ५ ॥

विष्णोर्वक्षसि लसिता शीतमयूखस्य सोदरी कमला ।

कमलायतनयना नः पातु सदा पापराशिभ्यः ॥ ६ ॥

कविपरिपदा च वेदैः नित्यं स्तुतनिजमहोदया कमला ।

मनसि मम संनिधत्तां त्वमितानन्दाय लोकनाथेन ॥ ७ ॥

दुग्धोदधितनया सा दुरितनिहन्त्री कृतप्रणामानाम् ।

आनन्दपदविधात्री पत्या साकं पदे पदे लोके ॥ ८ ॥

मन्मथजननी सा मामवतु सरोजा(क्ष)गेहिनी कमला ।

यामाराध्य बुधेन्द्रा विशन्ति परमं तु तत् पदं विष्णोः ॥ ९ ॥

सत्सूक्तिकृतिविधात्री नमतामभ्या त्रिलोक्यास्तु ।

नित्यप्रसादभूम्ना रक्षति मामादरात् कमला ॥ १० ॥

मम सूक्तिरञ्जलिपुटः प्रणतिश्चानेकसंख्याका ।

कुतुक्तात् क्षीरोदसुताममितानन्दाय गाहते कमलाम् ॥ ११ ॥

या पारमार्थ्यसरणिः सा कमला निश्चिता वेदैः ।

सैषा हि जगन्माता संसृतितापापहन्त्री च ॥ १२ ॥

मन्दस्मितमधुराननममन्दसंतोषदायि भजतां तत् ।
कमलारूपं तेजो विमातु नित्यं मदीयहृत्कमले ॥ १३ ॥

काले क्षपयति कमला कटाक्षधाट्या हि मामकं दुरितम् ।
अत एवाश्रितरक्षणदीक्षेत्येवं जनो वदति ॥ १४ ॥

नवनवहर्म्यविवात्री नाकिकिरीटार्चिता च सा देवी ।
ज्योतिर्मण्डलश्रिता मुनिहृदयाब्जासना च सद्गतिदा ॥ १५ ॥

संबीक्ष्य जलधितनयां भूयो भूयः प्रणम्य भक्तगणः ।
निरसितदुरितौघः सन् स्तौति मुदा मोक्षसिद्धये कमलाम् ॥ १६ ॥

राकानिशीव देव्यां दृष्टायां भक्तगणवाणी ।
भजते जलनिधिदौर्लभां साङ्गोपाङ्गं कृतानन्दा ॥ १७ ॥

दुर्गतिमीत्या खिन्नः सोऽहं शरणं भजामि तां कमलाम् ।
शरणार्थिनां हि रक्षाकृदिति ख्याता हि या लोके ॥ १८ ॥

न हि कलयते हृदन्ते मन्दारं कामधेनुं वा ।
यः सेवते मुकुन्दप्रियां धियं नित्यभावेन ॥ १९ ॥

कैटभमर्दनमहिषीं ममाङ्गलार्थादृतां फले ।
न हि नाथनीयमत्र क्षमातले सा प्रसन्नास्तु ॥ २० ॥

संतापपीडितं मामवतु सदा श्रीर्हरिप्रिया माता ।
रक्षितत्रायसमुत्थ्या वृषानिधिः पुण्यकृद्दृश्या ॥ २१ ॥

न हि केवलं प्रगामैः स्तुत्या भक्त्या समाराध्या ।
सायेन धर्मेनिबन्धुभावेन च कमलगोहिनी कमला ॥ २२ ॥

कादाचित्कविलोकेऽप्यक्षीणानन्ददायिनी कमला ।
रक्षतु कटाक्षकलिकाङ्कुरैर्मक्तानिहादरतः ॥ २३ ॥

कल्पिपापम्लपितानां मुरमर्दनदिव्यगेहिनी लक्ष्मीः ।
राजति शरणं परमं वर्षाकृतेशा च विबुधगणसेन्या ॥ २४ ॥

नित्योलसदुरुमाला वक्षसि कमला हरेर्भाति ।
निजतनुभासा घोषितकौस्तुभमणिरम्बुधेस्तनया ॥ २५ ॥

मातर्मङ्गलदायिन्यमरेन्द्रवधूसमर्चिताङ्घ्रियुगे ।
गां पाह्यपायनिवहात् संततमकलक्षमामूर्ते ॥ २६ ॥

यदि कलिता चोपेक्षा नश्येत् विल तावकी महती ।
कीर्तिरतोऽम्ब कटाक्षैः परिपिच्च मुदा मुहुः शीतैः ॥ २७ ॥

धनधान्यसुजादिरुचिग्रस्तं मां पाहि कमले त्वम् ।
तेनोर्जितकीर्तिः स्या मातस्त्वं सर्वरक्षिणी स्वयाता ॥ २८ ॥

तव पादाम्बुजयुगलध्यानं मातर्मदीयमघमाशु ।
कवलीकरोति काले तेनाहं सिद्धसंकल्पः ॥ २९ ॥

अञ्जलिकलिका द्वि कृता यदि तस्यै मुरनिहन्नुदयितायै ।
रसनाग्रे खेलनभाक् तस्य तु पुंसो गिरां देवी ॥ ३० ॥

मातस्तव मूर्तिरियं सुधामयी निश्चिता निपुणैः ।
यत् तद्दर्शनभूमा निरस्ततापा बुधा भवन्त्यचिरात् ॥ ३१ ॥

कलित्तजगत्त्रयरक्षाभराणि मयि देवि संविधेहि मुदा ।
स्वद्वीक्षणानि कमले तेनाहं सिद्धसंकल्पः ॥ ३२ ॥

वरदे मुरारिद्रयिते जयन्ति ते वीक्षणानि यानि दिवि ।
संप्राप्य तानि मधवा विजितारिदेवसंघबन्धश्च ॥ ३३ ॥

मोहान्धकारमास्करमन्व कटाक्षं विधेहि मयि कमले ।
येनाप्तज्ञानकलाः स्तुवन्ति विबुधास्त्वदीयसदसि कलम् ॥ ३४ ॥

कामकोवादिमहासत्त्वनिरासं कृपासारात् ।
कुरु मातर्मम संसृतिभीतिं च निराकुरु त्वमेवारात् ॥ ३५ ॥

मूढानामपि हृद्यां कवितां दातुं यदीयपरिचर्या ।
प्रभवति काले सा हि श्रीरन्वा नः प्रसन्नास्तु ॥ ३६ ॥

दिव्यक्षेत्रेषु बुधा दिनकरमध्ये च वेदमौलौ च ।
यत्स्थानमिति शब्दन्ति श्रीरेषा भानि संश्रितहरिर्हि ॥ ३७ ॥

निजलीलक्रान्तहरी रक्षति कमला कटाक्षधात्र्या नः ।
शरणार्थिनश्च काले विहगोरगपशुमुस्मानुर्व्याम् ॥ ३८ ॥

समराङ्गणेषु जयदा विदगानां मौलिभिर्मान्या ।
आपदि रक्षणद्रक्षा सा कमला नः प्रसन्नास्तु ॥ ३९ ॥

नित्यानन्दासनभाङ् नचनिधिकथा च सागरेन्द्रसुता ।
विलसति माधववक्षसि पालितलेकत्रया च जननी नः ॥ ४० ॥

मुनिनुननिजपरिपाटी वान्धाटी टानश्लोत्रुषा भजताम् ।
शिक्षितरिपुजन्कोटी विलसति घृतशातकुम्भमयघाटी ॥ ४१ ॥

निखिलागमवेद्यपदा नित्यं सद्भिः समाराध्या ।
समृतिपागनिदन्त्री या तस्य चाजन्तिः विन्यते ॥ ४२ ॥

भूयांसि नमांसि मया भक्तेन कृतानि कमलजाङ्घ्रियुगे ।
नित्यं लगन्तु तेन हि सर्वा राजन्ति संपदो मान्याः ॥ ४३ ॥

नित्यं निर्मलरूपे वरदे वाराशिकन्यके मातः ।
सद्गणरक्षणदीक्षे पाहीति वदन्तमाशु मां पाहि ॥ ४४ ॥

भुवनजननि त्वमारात् कृतरक्षणसंततिः क्षमामूर्ते ।
प्रतिवस्तु रमे कलितस्वरूपशकत्या हि राजसे जगति ॥ ४५ ॥

जय जय कलशाब्धिसुते जय जय हरिवल्लभे रमे मातः ।
प्रातरिति विबुधवर्याः पठन्ति नामानि ते हि मे गुरवः ॥ ४६ ॥

नेत्ररुचिविजितशारदपद्मे पद्मे नमस्तुभ्यम् ।
तेन वयं गतविपदः सा मुक्तिः करगता कलिता ॥ ४७ ॥

सततं बद्धाञ्जलिपुटमुपास्महे तच्छुभप्रदं तेजः ।
यत् कमलोदरनिलयं कमलाक्षणीतिवीविकापूरम् ॥ ४८ ॥

स्फुरतु मम वचसि कमले त्वदीयवैभवमुधाधारा ।
नित्यं व्यक्तिं प्राप्ता धुतनुतजनखेदजालका महती ॥ ४९ ॥

कमले तव नुतिविपये बुद्धिर्जाता हि मे सहसा ।
तेन मम भागधेयं परिणतमित्येव नित्यसंतुष्टः ॥ ५० ॥

कवितारसपरिमलितं करोति वदनं नतानां या ।
स्तोतुं तां मे ह्यारात् सा देवी मुपसन्नास्तु ॥ ५१ ॥

हरिगृहिणि तावकं नुतरूपं ये भुवि निजे हृदग्भोजे ।
ध्यायन्ति तेषु विबुधा अपि कल्पककुमुममर्पयन्ति मुदा ॥ ५२ ॥

नानावरदानकलालोलुपहृदये हृदम्भुजस्थे माम् ।
रक्षापायात् सहसा कुरु भक्तं दोषहीनं च ॥ ५३ ॥

निजघनकेशरुचा जितनीलाम्बुधरे शशाङ्कसहजन्मन् ।
पद्मे त्वदीयरूपं मनोहरं भातु मे हृदये ॥ ५४ ॥

घनकुङ्कुमलसिताङ्गं मुक्ताहारादिनूपितं मधुरम् ।
मन्दस्मितमधुरास्यं सूर्येन्दुविलोचनं च बुधमान्यम् ॥ ५५ ॥

निविडकुचकुम्भयुगलं निजदृग्जितहरिणशावकाक्षियुगम् ।
लीलागतिजितकलभं मधुवेरिमनोहरं च सुरमान्यम् ॥ ५६ ॥

दिशि दिशि विस्तृतसंपद्द्विलासमधुरं च कुन्ददन्तालि ।
मदनजनकं च विष्णोः सर्वैस्त्वं सर्वेदानचणम् ॥ ५७ ॥

कुलदैवतमस्माकं संविद्रूपं नतार्तिहररूपम् ।
नानादुर्गतिहरणक्षममरीसेवितं सकलम् ॥ ५८ ॥

पञ्चदशवर्णमानं पयोजवचनं पितामहसमर्च्यम् ।
जगद्वनजागरूकं हरिहरसमान्यवैभवं विन्मपि ॥ ५९ ॥

करुणापूरितनयनं परमानन्दप्रदं च परिशुद्धम् ।
आगमगणसंवेद्यं कोशगृहं सर्वसंपदां नित्यम् ॥ ६० ॥

मातस्नावकपादाम्बुजयुगलं संततं स्फुरतु ।
तेनाहं तव रूपं द्रक्ष्याम्यानन्दसिद्धये सकलम् ॥ ६१ ॥

देव्या कटाक्षिताः पिल पुरुषा वा योनितः पशवः ।
मान्यन्ते सुरसंसदि कल्पककुसुमैः कृताहर्षणाः काले ॥ ६२ ॥

सुमनोवाञ्छादाने कृतावधानं धनं विष्णोः ।
धिषणाजाड्यादिहरं यद्वीक्षणमामनन्ति जगति बुधाः ॥ ६३ ॥

अन्तरपि बहिस्त्दारं तव रूपं मन्त्रदेवतोपास्यम् ।
जननि स्फुरतु सदा नः समान्यं श्रेयसे काले ॥ ६४ ॥

मुररिपुपुष्यश्रेणीपरिपाकं तावकं रूपम् ।
कमले जननि विशुद्धं दद्याच्छ्रेयो मुहुर्भजताम् ॥ ६५ ॥

पुष्यश्रेणी कमला सा जननी भक्तमानसे स्थितिदाक् ।
तेजस्ततिभिर्मोहितभुवना भुवनाधिनाथगृहिणीयम् ॥ ६६ ॥

जलनिधिकन्यारूपं हरिमान्यं सर्वसंपदां हेतुः ।
चिरकृतसुकृतविशेषाद्ययनयुगे भाति सर्वस्य ॥ ६७ ॥

जलनिधितपःफलं यन्मुनिजनहृदयाञ्जनित्यकृतनृत्तम् ।
करुणालोलापाङ्गं तत् तेजो भातु निःसमं वदने ॥ ६८ ॥

शमितनतदुरितसंघा हरये निजनेत्रकल्पितानङ्गा ।
कृतसुरशात्रवभङ्गा सा देवी मङ्गलैस्तुङ्गा ॥ ६९ ॥

निखिलागमसिद्धान्तं हरिशुद्धान्तं सदा नौमि ।
तेनैव सर्वसिद्धिः शास्त्रेषु विनिश्चिता विबुधैः ॥ ७० ॥

कृष्णकृतविविधलील तव रूपं मातरादरान्मान्यम् ।
स्फुरतु विलोचनयुगले नित्यं संपत्समृद्धय नः ॥ ७१ ॥

करुणाकटाक्षलहरी कामायास्तु प्रकामकृतरक्षा ।
रक्ष्म्या माधवमान्या सत्सुखदाने दिशि ग्याता ॥ ७२ ॥

अपवर्गसिद्धये त्वामभ्यामम्भोजलोचनां लक्ष्मीम् ।
 अवलम्बे हरिदयिते पद्मासनमुखसुरेन्द्रकृतपूजाम् ॥ ७३ ॥
 तावककटाक्षलहरीं निधेहि मयि देवि कमले त्वम् ।
 तेन मनोरथसिद्धिर्भुवि परमे धामनि प्रचुरा ॥ ७४ ॥
 त्वामादरेण सततं वीक्षेमहि मातरब्जकृतवासाम् ।
 विष्णोर्वैश्वो निलयामक्षयसुखसिद्धये लोके ॥ ७५ ॥
 सा नः सिध्यन्तु सिद्धयै देवानां वाङ्मनोऽतीता ।
 हरिगृहिणी हरिणाक्षी पालितलोकत्रया च जननीयम् ॥ ७६ ॥
 सकलचराचरचिन्मयरूपं यस्या हि देवतोपास्यम् ।
 सा ददतु मङ्गलं मे नित्योज्ज्वलमादराज्जननी ॥ ७७ ॥
 शीतममृतमहोदरि तां त्वामम्बां हि शीलये नित्यम् ।
 निरसितवैरिगणोऽहं हरिचरणन्यस्तरक्षध्व ॥ ७८ ॥
 दिक्षु त्रिदिक्षु कृतश्रीः सा मे जननी नदीशतनयेयम् ।
 हरिणा साकं भजन्तु प्राकाश्र्यं हृदि सतां समृद्धयै नः ॥ ७९ ॥
 वारिनिषिबंशसंपद् दिव्या काचिद्धरेर्मान्या ।
 अर्चन्ति यां तु मुनयो योगारम्भे तथान्ते च ॥ ८० ॥
 धृन्मुमधुपकीडास्वानायितकेऽम्भारार्यै ।
 नम उक्तिरस्तु मात्रे वाग्जितपीयूषधारार्यै ॥ ८१ ॥
 संदेहे सिद्धान्ते वादे वा समरभूमिभागे वा ।
 या राजति चतुरूपा सा देवी विष्णुशङ्गा ख्याता ॥ ८२ ॥

प्रतिपल्लु मे सदा तन्मुनिमानसपेटिकारजम् ।
विष्णोर्वक्षोभूषणमादृतनिर्गतिजनावनं तेजः ॥ ८३ ॥

वालकुरङ्गचिलोचनघाटीरक्षितसुरादि मनुजानाम् ।
नयनयुगासेव्यं तद् भातीह धरातले तेजः ॥ ८४ ॥

माधवदृवसाफल्यं भक्तावल्लिदृश्यकामधेनुकला ।
लक्ष्मीरूपं तेजो विभातु मम मानसे वचसि ॥ ८५ ॥

हरिसरसक्रीडार्थं या विधृतानेकरूपिका माता ।
सा गेहभूषणं नः स्फुरतु सदा नित्यसंपूज्या ॥ ८६ ॥

द्वारवतीपुरभागे मैथिलनगरे च यत्कथासारः ।
सा देवी जलधिसुता विहरणभाङ्गं मामके मनसि ॥ ८७ ॥

जलनिधितपोमहिम्ने देव्यै परमात्मनः श्रियै सततम् ।
भूर्यासि नमांसि पुनः सर्वा नः संपदः सन्तु ॥ ८८ ॥

परमौषधं हि संसृतिव्याधेर्यत् कीर्तितं निपुणैः ।
तदहं भजामि सततं लक्ष्मीरूपं सदानन्दम् ॥ ८९ ॥

दशरथमुतकोदण्डप्रभावसाक्षात्कृते कृतानन्दा ।
सीतारूपा माता जज्ञे यज्ञक्षितौ हि सा सिद्धयै ॥ ९० ॥

मुनिजनमानसनिलये कमले ते चरणपद्मजं शिरसि ।
अवनंसयन्नुदारं विशामि देवैः मुधर्मा वा ॥ ९१ ॥

धनमदमेदुरसेवां त्यक्तवाहं ते पदाभोजम् ।
शरणं यामि पुमर्धस्पर्तकलायै भृशं दीनः ॥ ९२ ॥

न घटय कुत्सितसेवां दुष्टैर्वा संगमं मातः ।
 कुरु मां दासं युवयोः संसृतितापं च हर शीघ्रम् ॥ ९३ ॥
 मयि नमति विष्णुकान्ते तवाप्रतस्तापभारार्ते ।
 मातः सहसा सुमुखी भव वाले दोपनिलये च ॥ ९४ ॥
 हन्त कदा या मातस्तव ल्येचनसेचनं भवेन्मयि भोः ।
 इत्थं प्रातः स्तुवतां त्वमेव रक्षाकरी नियतम् ॥ ९५ ॥
 संसाररोगशान्तिप्रदमेतल्लोचनं मातः ।
 तावत्कमहमुपासे दिव्यौषधमागु सागरेन्द्रसुते ॥ ९६ ॥
 संसृतिरोगार्तानां तव नामस्मरणमत्र धरणितले ।
 पूजाप्रदक्षिणादिकमार्यां सुख्यौषधं वदन्ति विल ॥ ९७ ॥
 मातर्विना धरण्यां सुकृतानां खण्डमिह जन्तुः ।
 ध्यानं वा न हि लभते प्रणतिं वा संपदां जननीम् ॥ ९८ ॥
 गुरुवरकटाक्षविभवाद् देवि तवाङ्घ्रिप्रणामधुतपापः ।
 तव च हरेर्दासः सन् विश्रामि देवेश मानितां च समाम् ॥ ९९ ॥
 मुरहरनेत्रमहोत्सवतारुष्यश्रीनिरस्तनतदाश्रुः ।
 ललितलिकुचामकुचभरयुगलय दम्बिजितहरिणसंदोहा ॥ १०० ॥
 कारुष्यपूर्णनयना कलिकल्मषहारिणी च सा कमला ।
 सुखजिनशारदकमला वयत्राम्भोजे सदा स्मुरतु माता ॥ १०१ ॥
 तावत्कटाक्षसेचनविभवां निर्धूतदुस्तिनसंघा हि ।
 परमं सुखं लभन्ते परे तु लोके च सूरिभिः सार्धम् ॥ १०२ ॥

तव पादपद्मविस्मरकान्तिझरीं मनसि कलयंस्तु ।
निरसितनरकादिभयो विराजते नाविसदसि सुरबन्धः ॥ १०३ ॥

हन्त सहस्रेष्वथ वा शतेषु सुकृती पुमान् मातः ।
तावकपादपयोःरुहवरिवस्यां कलयते सकलम् ॥ १०४ ॥

जननि तरङ्गय नयने मयि दीने ते दयास्त्रिगे ।
तेन वर्यं तु कृतार्था नातः परमस्ति नः प्रार्थ्यम् ॥ १०५ ॥

तावककृपावशादिह नानायोगादिनाशितभया ये ।
तेषां स्मरणमपि द्राक् श्रियावहं नित्यमाकलये ॥ १०६ ॥

नैव प्रायश्चित्तं दुरितानां मामकानां हि ।
त्वामेव यामि शरणं तस्माच्छिश्म क्षमाधारे ॥ १०७ ॥

मुरवैरिमान्यचरिते मातस्त्वामखिल्लोकसाम्राज्ये ।
पश्यन्ति दिवि मुरेन्द्रा मुनयस्तत्त्वार्थिनश्च नित्यकलाम् ॥ १०८ ॥

स्वीयपदप्राप्त्यै ननु विद्युघेशा जलधिकन्यके मातः ।
आराध्य दिव्यकुसुमैस्तव पादाब्जं परं तुष्टाः ॥ १०९ ॥

सृष्टिस्वित्यादौ हरिरम्ब तवापाङ्गवीक्षणादरवान् ।
वगदेतदवति काले त्वं च हरिर्नः क्रमात् पितरौ ॥ ११० ॥

राज्यसुखलाभसंपत्प्राप्त्यै क्षितिपाश्च ये च विप्राद्याः ।
गाङ्गजैरपि कुसुमैर्वरिवस्यां ते क्रमेण कलयन्ति ॥ १११ ॥

संत्यक्तकामतद्रनुजडम्भारूपादयो नराः कमले ।
आराध्य त्वां च हरिं काले वैराग्यनस्तितां धन्याः ॥ ११२ ॥

जननी कदा पुनीते मम लोचनमार्गमादरादेवा ।
ये विल वदन्ति धन्यास्तेषां दर्शनमहं कलये ॥ ११३ ॥

करघृतलीलापद्मा पद्मा पद्माक्षगेहिनी नयने ।
सिञ्चति सकलश्रेयःप्राप्त्यै निर्व्याजकारुण्या ॥ ११४ ॥

नानाविधविद्यानां लीलासदनं सरोजनिलयेयम् ।
कविकुलवचःपयोजद्युमणिरुचिर्भाति नः पुरतः ॥ ११५ ॥

अतसीकुमुमद्युतिभाङ् नाकिराणैर्विन्वपादपद्मयुगा ।
सरसिजनिलया सा मे प्रसीदतु क्षिप्रमादरात् सिद्धयै ॥ ११६ ॥

जगदीशवल्लभे त्वयि विन्वस्तभरः पुमान् सहसा ।
तीर्त्वा नाविःस्थानं विशति परं वैष्णवं सुरैर्मान्यम् ॥ ११७ ॥

मातर्ज्ञानविकासं कारय करुणावलोकनैर्मधुरैः ।
तेनाहं धन्यतमो भवेयमार्यावृते सदासि ॥ ११८ ॥

हरिवक्षसि मणिदीपमकाशवत्यानया मात्रा ।
नित्यं वयमिह दासाः श्रिया सनाथा मुदा परं नौमः ॥ ११९ ॥

विद्रावयतु सरोजासने त्वदीया कटाक्षधाटी नः ।
अज्ञानाङ्कुरमुद्रां पुनरपि संसारभीतिदां सहसा ॥ १२० ॥

तावककटाक्षसूर्योदये मदीयं हृद्रभोजम् ।
भजते विकासमचिरात् तमोविनाशश्च निश्चितो विबुधैः ॥ १२१ ॥

लक्ष्मीकटाक्षलट्टरी लक्ष्मीं पद्मलयति क्रमात्प्रमताम् ।
पादपयोरुहसेवा परं पद्मं चित्सुशोभासम् ॥ १२२ ॥

चिद्रूपा परमा सा कमलेक्षणनायिका मुदे भजताम् ।
यत्प्रणयकोपकाले जगदीशः किंकरो भवति ॥ १२३ ॥

काचन देवी विहरतु मम चित्ते संततं सिद्धये ।
यापत्यं कलशाब्धेरुरगेशयसत्कलत्रं च ॥ १२४ ॥

अष्टसु महिषीप्वेका कमला मुख्या हि निर्दिष्टा ।
अनयैव सर्वजगतामुद्रयादिस्तन्यते काले ॥ १२५ ॥

कैवल्यानन्दकलाकन्दमहं संततं वन्दे ।
तत्तु मुकुन्दकलत्रं चिन्तितफलदानदीक्षितं किमपि ॥ १२६ ॥

ईक्षे कमलामेनामम्भामम्भोजलोचनां सततम् ।
मन्दस्मितमधुरास्यां नित्यं चाज्ञातकोपमुखदोषाम् ॥ १२७ ॥

अङ्कितमाधववक्षःस्थला सरोजेक्षणा च हरिकान्ता ।
कवलयति मानसं मे दयाप्रसारादिभिर्नित्यम् ॥ १२८ ॥

भूयै मम भवतु द्रागज्ञानध्वंसिनी नमताम् ।
नाथानुरूपरूपा श्रुत्यन्तेड्वा दशावतारेषु ॥ १२९ ॥

सकलजनरक्षणेषु प्रणिहितनयना त्रिलोकमाता नः ।
पुण्याति मङ्गलानां निकरं सेवाक्रमेण . . . ॥ १३० ॥

पद्मासनजननी मां पातु मुदा सुन्दरापाङ्गैः ।
सर्वैश्वर्यनिदानं यामाहुर्वेदिका दीप्ताम् ॥ १३१ ॥

नानालंकारवती मुनिमानसवासिनी हरेः पत्नी ।
त्रैलोक्यविनुतविभवा मां पायाद्वापदां निचयान् ॥ १३२ ॥

विद्रावयतु भयं नः सा कमला विष्णुवल्लभा माता ।
यन्त्रिः संक्षुभितोऽभूत् यदर्थमार्येण रामेण ॥ १३३ ॥

भूयो यदर्थमिन्द्रः सुरतरुकुसुमार्थिना च कृष्णेन ।
हतागर्वोऽजनि युद्धे सा नित्यं श्रेयसे भूयात् ॥ १३४ ॥

त्वामाराध्य जना अपि धनहीनाः सौधमध्यतलत्राजः ।
नानादेशवनीपकजनस्तुता भान्ति नित्यमेव रमे ॥ १३५ ॥

संसृतितापो न भवति पुनरपि यत्पादपङ्कजं नमताम् ।
सा मयि कलितदया स्यादन्वा विष्णोः कलत्रमनुरुपम् ॥ १३६ ॥

जननीकटाक्षभाजामिह मर्त्यानां सुरास्तु किंकरताम् ।
रिपवो गिरितटवासं भजन्ति वेश्मानि सिद्धयः सर्वाः ॥ १३७ ॥

स्मरणाद्वा भजनाद्वा यस्याः पादान्बुजस्य भुवि धन्याः ।
हन्त रमन्ते स्तम्बेरमनिवहावृतगृहाङ्गणे मनुजाः ॥ १३८ ॥

चिरकृतसुकृतनिषेव्या सा देवी विष्णुवल्लभा ख्याता ।
यस्याः प्रसादभूम्ना जाताः पश्चादयो वदान्या हि ॥ १३९ ॥

अम्ब मधुरान् कटाक्षान् तापहरान् विकिर मयि कृपाजलधे ।
ये विन्वस्ताः करिवरमारुतिमुखभक्तवर्षेषु ॥ १४० ॥

अमृतलहरीव मधुरा जलपररुचिरा नतार्तिहरशीला ।
सर्वश्रेयोदात्री काचिद् देवी सदा विभातु हृदि ॥ १४१ ॥

गीताचार्यपुरन्ध्री स्वदीयनामप्रभावकलनाद्यैः ।
यमभयवार्ता दूरे हरिसानिध्यं कुतो न स्यात् ॥ १४२ ॥

जलनिधितनये कान्ते विष्णोरुष्णांशुचन्द्रनयने ते ।
चतुराननादयस्तु स्याता बालाः श्रुतौ चोक्ताः ॥ १४३ ॥

मनसिजवेरं गात्रं वाणी सौधारसी च यद्भजताम् ।
श्लाघ्या संपत् सज्जनसमागमश्चाशु सिध्यन्ति ॥ १४४ ॥

सफलयतु नेत्रयुगलं हतनतदुरिता च सा परा देवी ।
जलनिधिकन्या मान्या पत्यवतारानुकूलनिजचरिता ॥ १४५ ॥

नित्यं स्मरामि देवी नमतां सर्वार्थदायिनीं कमलाम् ।
यामाहुर्भवनिगलध्वंसनदीक्षां च . . . ॥ १४६ ॥

सकलजगद्घनिवारणसंकल्पां मधुजितो दयिताम् ।
जीवातुमेव कलये मोक्षार्थिजनस्य भूमिपुताम् ॥ १४७ ॥

मन्दानामपि दयया तमोनिरासं वितन्वन्ती ।
सर्वत्र भाति कमला तनुरिव विष्णोर्निरस्ताया ॥ १४८ ॥

बालमरालीगत्यै मुरपुरकन्यादिमहितकल्गीत्यै ।
विरचितनानानीत्यै चेतो मे स्पृहयते बहुलकीर्त्यै ॥ १४९ ॥

अभिलषितदानकुशला वाग्देवीवन्दिता च सा कमला ।
नित्यं मानसपत्रे संचारं कलयते मुहुः कुतुकात् ॥ १५० ॥

मुरमथननयनपङ्कजविलासकल्किना सुरेशमुखसेन्या ।
भूतमयी सावित्री गायत्री सर्वदेवता जयति ॥ १५१ ॥

सा हि परा विद्या मे लक्ष्मीरक्षोभणीयकीर्तिकला ।
हृद्यां विद्यां दद्यादद्य श्रेयःपरंपरासिद्धये ॥ १५२ ॥

कामजननी हि लक्ष्मीः नानालीलादिभिर्निजं नाथम् ।

मोहयति विष्णुमचिरात् प्रकृतीनां क्षेमसिद्धयर्थम् ॥ १५३ ॥

मनसिजसाम्राज्यकलानिदानमार्याभिवन्दितं त्रिमपि ।

लक्ष्मीरूपं तेजो विलसति मम मनसि विष्णुसंक्रान्तम् ॥ १५४ ॥

विष्णुमनोरथपात्रं संतप्तस्वर्णकाम्यनिजगात्रम् ।

आश्रितजल्यनिधिगोत्रं रक्षितनतवाहुजच्छात्रम् ॥ १५५ ॥

कविकुलजिह्वालोलं मुरगदर्नकलितरम्यवहुलूलम् ।

निरसितनतदुष्कालं वन्दे तेजः सदालिनुतशीलम् ॥ १५६ ॥

आदिमपुरुषपुरन्ध्रीमन्वामम्भोजलोचनां वन्दे ।

यां नत्वा गततापास्त्यक्त्वा देहं विशन्ति परमपदम् ॥ १५७ ॥

लक्ष्म्या हरिरपि भाति प्रकृतिश्रेयाय दीक्षितायासौ ।

मम ल्येचनयोः पुरतो लसतु गर्भीरं क्रियासिद्धये ॥ १५८ ॥

अननि कदा वा नेष्याम्यहमारादर्वित्स्वद्रीयपदः ।

निमिषमिव हन्त दिवसान् दृष्ट्वा स्वामादरेण कल्याणीम् ॥ १५९ ॥

संपूर्णयौवनोऽग्ज्वलदेहां यां वीक्ष्य गौरिरपि ।

कुमुदशरविद्धचेताः किंकरभावं स्वयं प्रातः ॥ १६० ॥

अनुनयग्रीलम्नद्रनु प्रणयक्रोधादिना भीतः ।

आदिमपुरुषः सोऽयं सा लक्ष्मीर्न श्रियै भवतु ॥ १६१ ॥

मणिकुण्डललसितास्यं कृपाकरं किमपि कुट्टुकुमच्छायम् ।

हरिणा वृत्तसंचारं तेजो मे भातु सर्वदा म्बिद्धये ॥ १६२ ॥

साम्राज्यमङ्गलश्रीः श्रीरेषा पुष्कराक्षस्य ।

नान्यर्थकन्यकाद्यैर्गङ्गार्तरिषु गीतकीर्तिर्हि ॥ १६३ ॥

कविताभाग्यविधात्री परिमलसंक्रान्तमधुपगणकेशा ।

मम नयनयोः कदा वा सा देवी कलितसंनिधानकला ॥ १६४ ॥

कीर्तिः स्वयं वृणीते वाग्देवी चापि विजयलक्ष्मीश्च ।

तं नरमचिरालोकं यो लक्ष्मीपादभक्तस्तु ॥ १६५ ॥

सन्मित्रं पाण्डित्यं सद्गाराः सत्सुताद्याश्च ।

जायन्ते तस्य भुवि श्रीभक्तो यश्च निर्दिष्टः ॥ १६६ ॥

परमाचार्यैर्विनुतां तामम्बामादरात्नौमि ।

परमश्रयं विष्णोरपि या वेदेषु निर्दिष्टा ॥ १६७ ॥

कविकुलसूक्तिश्रेणीश्रवणानन्दोत्कलद्रुतंसमुमा ।

सा देवी मम हृदये कृतसंनिध्या विराजते परमा ॥ १६८ ॥

तापार्तास्तु तटाकं यथा भजन्ते रमां देवीम् ।

संसृतिनताः सर्वे यान्ति हि शरणं शरण्यां ताम् ॥ १६९ ॥

सर्वज्ञत्वं श्लाघ्य धराधिपत्यं रमे देवि ।

यत् प्रार्थ्यं दयया तद् दिश मोक्षं च मे जनति ॥ १७० ॥

विद्युन्मचञ्चलां त्यां कृष्णे मेघे पयोधिवरकन्ये ।

नित्यमवैमि श्रेयःसिध्यं मातः प्रमत्ते नः ॥ १७१ ॥

त्वामभ्य संनररिचं कृष्णो मेघः ममासाद्य ।

मद्दुर्गमि वर्धति विल्ल कान्नाधिक्रमादरेण वार्षिभुते ॥ १७२ ॥

अथ त्वमेव काले मुकुन्दमपि दर्शयन्तीह ।
 श्रेयःसिद्धयै नमतां भासि हृदि श्रुतिशिरःसु सल्लोके ॥ १७३ ॥
 विनमदमरेगसुदतीकचमुममकरन्दधारया स्निग्धम् ।
 तव पादपद्ममेतत् कदा नु मम भूर्ध्नि भूषणं जननि ॥ १७४ ॥
 अपवर्गसौख्यदे ते दयाप्रसारः कथं वर्ण्यः ।
 यामवलम्ब्य हि यष्टिं न पतति संसारपङ्किले मार्गे ॥ १७५ ॥
 सूक्ष्मात् सूक्ष्मतरं ते रूपं पश्यन्ति योगिनो हृदये ।
 तां त्वामहं कदा वा द्रक्ष्येऽलंकारमण्डितां मातः ॥ १७६ ॥
 चिरतरतपसा क्लिष्टे योगिहृदि स्थानभाग् रमा देवी ।
 दर्शनमचिराद् दयया ददाति योगादिहीनानाम् ॥ १७७ ॥
 तीरं संसृतिजलधेः पूरं कमलाक्षत्रेचनप्रीतेः ।
 सारं निगमान्तानां दूरं दुर्जनवतेर्हि तत्तत्रः ॥ १७८ ॥
 लक्ष्मीरूपं तेजो ममाविरस्तु श्रिये नित्यम् ।
 यन्नित्यधर्मदारान् विष्णोरमिनीजसः प्राहुः ॥ १७९ ॥
 जलधिसुते त्वं जननी स वामुदेवः पिता च नः कथितः ।
 शरणं युवां प्रपन्ना नातो दुर्गतिपरिस्फूर्तिः ॥ १८० ॥
 हरिनीलरत्नभासा प्रकाशितात्मा समुद्रवरकन्या ।
 मङ्गलमातनुतेयं कटाक्षकलिकाप्रसारस्तु ॥ १८१ ॥
 मच्चित्तमत्तचारणञ्चनमधुना त्वदीयपादयुगे ।
 कल्पयामि रमे मानमां रक्ष क्षिप्रमेव संसृतितः ॥ १८२ ॥

मोचय संसृतिबन्धं कटाक्षकलिकाङ्कुरै रमे मातः ।
नातः परमर्थ्यमिह क्षमातले त्वं दयामूर्तिः ॥ १८३ ॥

मञ्जुलकवितासंततिबीजाङ्कुरदायिसारसालोका ।
जननि तवापाङ्गश्रीः जयति जगत्त्राणकलितदीक्षेयम् ॥ १८४ ॥

अम्ब तवापाङ्गश्रीरपाङ्गकेलीशतानि जनयन्ती ।
मुरहन्तुर्हृदि जयति व्रीडामदमोहकामसारकरी ॥ १८५ ॥

बद्धमपि चित्तमेतद् यमनियमाद्यैः परिष्कारैः ।
धावति बलाद् रमे तव पादाब्जं यामि शरणमहम् ॥ १८६ ॥

मत्तगजमान्यगमना मधुरालापा च मान्यचरिता सा ।
मन्दस्मेरमुखाब्जा कमला भे हृदयसारसे लसतु ॥ १८७ ॥

शास्त्रस्मरणविहीनं पापिनमेनं जनं रमा देवी ।
दयया रक्षति काले तस्यास्तेन प्रथा महती ॥ १८८ ॥

सुखविजितचन्द्रमण्डलमिदमम्भोरहविलोचनं तेजः ।
ध्याने जपे च सुदृशां चकास्ति हृदये कवीश्वराणां च ॥ १८९ ॥

अम्ब विवेकविदूरं जनमेनं शिशिरलोचनप्रसरैः ।
शिशिरय कृपया देवि त्वमेव माता हि लोकस्य ॥ १९० ॥

कोपादुपेक्षसे यदि मातर्मे रक्षकः कः स्यात् ।
मयि दीने को लाभस्तव तु दयायाः प्रसारिण्याः ॥ १९१ ॥

भवचण्डकिरणतप्तः श्रान्तोऽहं ज्ञानवारिदूरस्यः ।
शिशिरामङ्घ्रिच्छायां तव मातर्यामि शरणमारातु ॥ १९२ ॥

मातरशोकौलासं प्रकटय तव कोमलकटाक्षैः ।

यैर्दीना नरपतयः कलिता वारणशतावृते गोहे ॥ १९३ ॥

जयति रमे तव महती कृपाशरी सर्वसंमान्या ।

क्षेमंकरा यदेपा प्रतिकल्प्यं सर्वजगतां च ॥ १९४ ॥

अज्ञानकूपकुहरे पतितं मां पाहि कमले त्वम् ।

नगरे वा ग्रामे वा वनमध्ये दिक्षु रक्षिणी त्वमसि ॥ १९५ ॥

तव चरणौ शरणमिति ब्रुवन्नहं मातरत्रिभूतनये त्वम् ।

हरिणा सहिता दयया पाङ्कजिलम्बेन दीनं माम् ॥ १९६ ॥

परिसरनतविवुधालीविरीटमणिकान्तिवहरीविसरैः ।

कृतनीराजनविधि ते मम तु शिरोभूषणं हि पदयुगलम् ॥ १९७ ॥

गम हृदयवङ्कजवनीविकासहेतौ दिनाधिपायेताम्(?) ।

तव तु कटाक्षप्रसरः दीपायेतां(?) तमोनिराकरणे ॥ १९८ ॥

यावच्छरणं याति क्षितितनये त्वां हि जन्तुरिह मूढः ।

तावत् तस्य तु रसनाग्रणे तु वाणी समाकलितनृचा ॥ १९९ ॥

पङ्कजनिलये तावच्छरणं शरणं समाकल्ये ।

तेन हि सर्वकृतानां भविष्यतां हानिरेव दुरितानाम् ॥ २०० ॥

ध्रुवन्तसेवितं ते चरणसरोजं प्रणम्य विल जन्तुः ।

छत्रोत्सितशिराः सन् वर्नापकान् दानवारिणा सिद्धन् ॥ २०१ ॥

त्रिप्वशोनमुत्तार्धः सेविनमग्न त्वदीयपादयुगम् ।

अवर्तसयन्ति सन्तः कलिनापप्रशमनायास्तु ॥ २०२ ॥

दुग्धोदधितनये त्वां दिशागजेन्द्राः सुवर्णघटतोयैः ।
मणिमण्टपमध्यतले समभ्यपिञ्चन् हरिषीत्यै ॥ २०३ ॥

दिग्गजपुष्करकुम्भैरभिपिक्तां त्वां हरिः प्रीत्या ।
उद्वहददारान्मुनिगणमध्ये सर्वश्रियो मूलम् ॥ २०४ ॥

जातपराक्रमकल्का दिशि दिशि किंनरसुगीतनिजयशसः ।
धन्या भान्ति हि मनुजाः यद्वीक्षालवविशेषतः काले ॥ २०५ ॥

नमदमरीकचभरसुममरन्दधाराभिपिक्तं ते ।
पदकमलयुगलमेतच्छ्रेयःस्रुत्यै सदा भवतु ॥ २०६ ॥

रागद्वेषादिहतं मामव कमले हरेः कान्ते ।
दर्शय दयया काले ह्यपवर्गस्थानमार्गं च ॥ २०७ ॥

न हि जाने वर्णयितुं परमे स्थाने त्वदीयविभवमहम् ।
मुनयश्च सुरा वेदा यतो निवृत्ताः क्षमातनये ॥ २०८ ॥

मनुजाः कटाक्षिताः त्रिल तथाम्बया मेदिनीपुत्र्या ।
सत्सुतकलत्रसहिताः सुरभिं कालेन निर्विशन्ति मुदा ॥ २०९ ॥

जलधीशकन्यका सा लसतु पुरोऽस्माकमादरकृतश्रीः ।
यत्प्रणमनाज्जनानां कवितोऽभ्येपः सदीडितो भाति ॥ २१० ॥

दूरीकरोतु दुरितं त्वद्वक्तिर्मामकं कमले ।
अहमपि सुरेशसेव्ये तव सदसि विशामि कीर्तिगानपरः ॥ २११ ॥

परमज्ञानविधात्री तव पादपयोजभक्तिरस्माकम् ।
किं वाशास्यमतोऽन्यत् समुद्रतनये हरेर्जायि ॥ २१२ ॥

अम्य कदा वा लप्स्ये भदीयपापापनोदाय ।

तव पादकमलमेवामञ्जभवाद्यैस्तु संप्राथर्याम् ॥ २१३ ॥

मन्दानामपि मञ्जुलकवित्तरसदायिनी जननी ।

कापि करुणान्वयी सा लसतु पुरस्तात् सदास्माकम् ॥ २१४ ॥

सकलकविलोकविनुते कमले कमलाक्षि बह्वभे विष्णोः ।

त्वन्नामानि हि कलये वने जले शत्रुपीडायाम् ॥ २१५ ॥

दिवि वा भुवि दिक्षु जले बह्वौ वा सर्वतः कमले ।

जन्तूनां किल रक्षा त्वदधीना कीर्त्यते विबुधैः ॥ २१६ ॥

कुशलविवये तदस्तु त्रिविक्रमासेव्यरम्यनिजकेलि ।

कवलितपदनतदैन्यं तरुणाम्बुजलोचनं तेजः ॥ २१७ ॥

जननी सुवर्णवृष्टिप्रदायिनी भाति विष्णुवक्षःस्था ।

कमला कलितक्षमा प्रकृतीनां शीतलापाङ्गः ॥ २१८ ॥

जगतामादिमजननी लसति कवेरात्मजापुत्रिणे ।

क्षेत्रेषूत्तमजुष्टेष्वयोनिजा लोकरक्षायै ॥ २१९ ॥

कुचशोभाजितविष्णुः कुङ्कुमपङ्काङ्किना कमला ।

काञ्च्यां राजति काद्यःमणिगणनीराजिताङ्घ्रियुगा ॥ २२० ॥

मन्द्रारकुसुममद्रहरमन्द्रम्मितमधुरवदनपङ्कस्था ।

हृद्यतमनित्ययौवनमण्डितगात्रो विराजते कमला ॥ २२१ ॥

कंसरिपुगेहिनी सा हंसगतिर्हंसमान्यनिजचरिता ।

संसारतापहार्नि कलयतु काले रमास्माकम् ॥ २२२ ॥

मनसिजजननी जननी चास्माकमिहादरात् काले ।

शीतल्लोलापाङ्गैस्तरङ्गयति श्रेयसां सरणिम् ॥ २२३ ॥

तव मन्दहासकलिकां भजे भुजङ्गे शयानं तम् ।

या कलयति गतकोपं बालानां नः कृतापराधानाम् ॥ २२४ ॥

सा साधयेदभीष्टं कमला श्रोत्रिष्णुवक्षःस्था ।

यस्याः पदविन्यासः श्रुतिमौलिषु तन्यते महालक्ष्म्याः ॥ २२५ ॥

शान्तिरसनित्यशेषधिमम्बां सेवे मनोरथावाप्त्यै ।

यामाराध्य सुरेशाः स्वपदं प्राप्नुहि तादृक्षम् ॥ २२६ ॥

घातुरपि वेदवचसां दूरे यत्स्थानमामनन्ति बुधाः ।

सास्तु मुदे श्रीरेषा मुरमर्दनसत्कलत्रममितौजः ॥ २२७ ॥

भवदुःखराशिजलधेर्हठात् तरित्रीं परं विद्मः ।

तामम्बां कमलस्थां मुरारिवक्षोमणिप्रदीपां च ॥ २२८ ॥

मुनिसार्वभौमवर्णितमहाचरित्रं हरेः कलत्रं तत् ।

पथि मङ्गलय भवतु प्रस्थानजुषां कृपाधारम् ॥ २२९ ॥

खण्डितवैरिगणेषु मण्डितभक्ता सुताद्यैश्च ।

भासुरकीर्तिर्जयति क्षोणीसुरबन्धचरणाब्जा ॥ २३० ॥

नतपालिनि मां पाहि त्रिजगद्वन्द्वे निधेहि मयि दयया ।

तावककटाक्षलहरीः शक्तिमये सकलसिद्धीनाम् ॥ २३१ ॥

भवसागरं तितीर्षुस्तव चरणाब्जं महासेतुम् ।

मातः कदा नु लप्स्ये धनतापोर्म्यादिपीडितो दीनः ॥ २३२ ॥

कविवाग्वासन्तीनां वसन्तलक्ष्मीसुरारिदयिता नः ।
परमां मुदं विधत्ते काले काले महाभृत्यै ॥ २३३ ॥

सुरहरपरतन्त्रं तद् गततन्त्रं वस्तु निस्तुलमुपासे ।
तेनैवाहं धन्यो मद्दंश्या निरसितात्मतापमराः ॥ २३४ ॥

तृष्णां शमयति देवी राघवशयिता नतालिसुरकली ।
इत्यार्यवचो धैर्यं जनयति काले धरापुत्रि ॥ २३५ ॥

रघुपतिदयिते मातः काकामुररक्षणादिना लोके ।
तावककरुणामहिमा प्रथितः विल्ल भृतिदायी नः ॥ २३६ ॥

प्रचुरतरदुरितपालीसमावृत्तानां कलौ हि तप्तानाम् ।
तावकदया हि मातः शरणं वरमिति सतां गणः स्तौति ॥ २३७ ॥

अत्यन्तशीतलां तां कटाशथाटीमुपासेऽहम् ।
तेन मम विद्वानां न कोऽपि भेदो धरातनये ॥ २३८ ॥

यैः मेवा संरुलिता तव पादाब्जे धरातनये ।
तेषामज्ञानजरी याति हि विलयं क्षणेनैव ॥ २३९ ॥

जानारविन्दविलसनमचिरादस्य मुनी हि कविवर्याः ।
संपद् दिव्या च तथा विबुधावन्निमाननीयाव ॥ २४० ॥

मातन्वय पादाब्जं यन्म लम्बटे शूनोरनिजकान्ति ।
तरपादपद्ममचिराद् विमानगा देवता वदति ॥ २४१ ॥

आज्ञावगेन देव्या लगन्नि दिशि देवतामान्याः ।
इन्द्राद्याः स च धाता दिक्पान्याश्चापि गन्धर्वाः ॥ २४२ ॥

कमलसुपुमानिवासस्थानकटाक्षं चिराय कृतरक्षम् ।
रक्षोगणभीतिकर् तेषां भाति प्रकाममिह मनसि ॥ २५३ ॥

उद्योतस्त्रैव शिशिरपाता कटाक्षधाटी त्वदीया हि ।
अम्ब मुकुन्द . . . . . कुरुते ॥ २५४ ॥

तापहररसत्रिवर्षणपृतकुतुका कापि नीलनलिनरुचिः ।
कादम्बिनी पुरस्तदास्तां नः संजतं जननी ॥ २५५ ॥

सफल्यतु नेत्रयुगलं मामकमेतत् त्वदीयरूपमहो ।
यत् कमलनेत्रसुचरितपचेलिमं वैदिकी श्रुतिर्भूते ॥ २५६ ॥

माधवनेत्रपयोजामृतलहरी भाति तावर्कं रूपम् ।
अम्ब युवामाद्यौ नः पितरौ वन्दे सुखावाप्त्यै ॥ २५७ ॥

सरसकवितादिसंपद्विलम्बनमारादुशन्ति कविवर्याः ।
यत्प्रीणनेन सा मे भवतु विभूत्यै हि सा कमला ॥ २५८ ॥

मनसिजजयादिकार्यं यदपाङ्गलवान्मृणां भवति ।
तत्पदमानन्दकलं सेव्यं च भजे रमां जननीम् ॥ २५९ ॥

शिथिलिततमःसमूहा भक्तानां सा रमा देवी ।
जनयति धैर्यं च हरेः काले या सर्वदा सेव्या २६० ॥

यद्भ्रूविलासवशतः शक्तः सृष्ट्यादिकं कर्तुम् ।
हरिरपि लोके ख्यातः सा नः शरणं जगन्माता ॥ २६१ ॥

नयनयुगलं कदा मे सिञ्चति देव्याः परं रूपम् ।
यद्भ्रजनात्त हि लोके दृष्टं श्लाघ्यं परं वस्तु ॥ २६२ ॥

सुचरितफलं त्वदीयं रूपं नः कलितभक्तीनाम् ।
अत एव मामकानां पापानां विरतिरूर्जिता कमले ॥ २६३ ॥

सुकृतविभवादुपास्या कमला सा सर्वकल्याणा ।
हरिवक्षसि कृतवासा रक्षति लोकां होरात्रम् ॥ २६४ ॥

संविद्रूपा हि हरेः कुट्टुम्बिनी भाति भक्तहृदयेषु ।
सर्वश्रेयःप्राप्त्यै यां विदुरार्या रमां कमलाम् ॥ २६५ ॥

विषयलहरीप्रशान्त्यै कमलापादाम्बुजं नौमि ।
पूर्वं शुकादिसुषियो यद्गद्यानाद् गलितशत्रुभयाः ॥ २६६ ॥

ललितगमनं त्वदीयं कलनूपुरनादपूरितं मातः ।
नौमि पदाम्बुजयुगलं भवतापनिरासनायाद्य ॥ २६७ ॥

विरलीकरोति तापं कमलाया मन्दहासशरी ।
यत्सेवनेषु समुदितकौतुकरसनिर्भरो हरिर्जयति ॥ २६८ ॥

प्रतिफलनु संततं मे पुरतो मातस्त्वदीयरूपमिदम् ।
यद्दर्शनरसभूम्ना हरिरपि नानास्वरूपभाक् काले ॥ २६९ ॥

अथ तव चरणसेवां संततमहमादरान् कल्ये ।
तेन मम जन्म सफलं त्रिदशानामिव मुनीन्द्राणाम् ॥ २७० ॥

दुर्वारगर्वदुर्मतिदुरर्थनिरसनकलानिपुणाः ।
तव चरणसेवयैव हि कमले मातर्बुधा जगति ॥ २७१ ॥

आनन्दमेति मातस्तव नामोच्चारणेन सिन्धुभवे ।
संप्राप्तत्वद्रूपं मम मानसमाद्ययोगकलम् ॥ २७२ ॥

तव दृष्टिपातविमवात् सर्वे लोके विधृततापभराः ।
यान्ति मुदा त्रिदशैः सह विमानमारुह्य मातरहो ॥ २७३ ॥

को वा न श्रयति बुधः श्रेयोऽर्थां तामिनां कमलाम् ।
यां पद्मगारिवाहनसधर्मिणीमर्चयन्ति सुरनाथाः ॥ २७४ ॥

तामरविन्दनिवासामम्बां शरणार्थिनां कलितरक्षाम् ।
बहुरूपेष्वघनिचयेष्वपि निश्चित्यात्मनो धैर्यम् ॥ २७५ ॥

करुणाप्रवाहज्ञर्यां गतपङ्क भूतलं मातः ।
सत्वाङ्कुरादिलसितं जयति पयोराशिकन्यके कमले ॥ २७६ ॥

विधिशिववासवमुग्धैर्वन्द्यपदाब्जे नमस्तुभ्यम् ।
मातर्विष्णोर्दयिते सर्वज्ञत्वं च मे कल्य ॥ २७७ ॥

परदेवते प्रसीद प्रसीद हरिवल्लभे मातः ।
त्वामाहुः श्रुतयः किल कल्याणगुणाकरां नित्याम् ॥ २७८ ॥

क्षन्तव्यमम्ब मामकमघराशिं क्षपय वीक्षणतः ।
सत्वोन्मेषं देहि प्रिये हरेर्दासमपि कुरु माम् ॥ २७९ ॥

वाञ्छितसिद्धिर्न स्याद् यदि पादाब्जं कृतप्रणामानाम् ।
हानिस्त्वदीयशशामिति केचिद्वैर्यवन्तश्च ॥ २८० ॥

सदसदनुग्रहदक्षां स्यां मातः सततं नौभि ।
ग्रहपीडा नैव भवेद्यमपीडा दूरतः काले ॥ २८१ ॥

विद्याः कलाश्च काले कृपया कल्य प्रसीदाशु ।
मातस्त्वमेव जगतां सर्वेषां रक्षणं त्वया क्रियते ॥ २८२ ॥

उच्चेष्वपि नीचेषु प्रकाशते तुल्यमेव तव रूपम् ।
एतद् दृष्ट्वा धैर्यं घनागतोऽप्यम्व जायते ननु मे ॥ २८३ ॥

का शङ्का तव वैभवजालं वक्तुं दिगन्तरे मातः ।
बरहारालंकारां सेवन्ते त्वां हरित्पतयः ॥ २८४ ॥

कमलायाश्च हरेरपि संदृश्यं दिव्यदांपत्यम् ।
तावेष नः पती किल जन्मान्तरपुण्यपरिपाकात् ॥ २८५ ॥

सर्वासामुपनिषदां विद्यानां त्वं परं स्थानम् ।
अल्पधियो वयमेते त्वस्तोत्रे भोः कथं शक्ताः ॥ २८६ ॥

साष्टाङ्गप्रणतिरियं प्रकल्पिता मातरद्य तव चरणे ।
तेनाहं हि कृतार्थः किं प्रार्थ्यं वस्तुनः कमले ॥ २८७ ॥

स्तोत्रमिदं हि मया ते चरणाम्भोजे समर्पित भक्त्या ।
तव च गुरोरपि वीक्षा तत्र निदानं परं नान्यत्र ॥ २८८ ॥

देहान्ते ननु मातर्गोक्षं त्रिदशैः समं देहि ।
अहमपि साम पठन् सन् त्वां च हरिं यामि शरणार्थी ॥ २८९ ॥

शुकवाणीमिव मातर्निरर्थकां मद्ब्रह्मचोभङ्गीम् ।
आराच्छृणोषि दयया तदेव चोत्तमपद्रव्यवत्स्यै ॥ २९० ॥

विद्यां कलां वरिष्ठां अम्ब त्वां संततं वन्दे ।
या व्याकरोषि काले विद्वद्भिर्वेदतत्त्वादि ॥ २९१ ॥

वैदुष्यं वाण्याः सत्संपञ्जयो यदीयवीक्षणतः ।
सिध्यन्त्यपि देवानां सा नः शरणं रमा देवी ॥ २९२ ॥

विपुलं श्रियो विलासं श्रद्धां भक्त्यादिकं देहि ।
 अम्ब प्रसीद काले तव पादाब्जैकसेविनामिह नः ॥ २९३ ॥
 केचित् प्राञ्चः कमलां प्राप्य हि शरणं विपत्काले ।
 झटिति विघ्निततापाः सा मे देवी प्रसन्नास्तु ॥ २९४ ॥
 मरकतकान्तिमनोहरमूर्तिः सैषा रमा देवी ।
 पाति सकलानि काले जगन्ति करुणाबलोकाद्यैः ॥ २९५ ॥
 भागीरथीव वाणी तव नुतिरूपा विराजते परमा ।
 इह मातर्बद्धजनं सर्वेषां सर्वसपदां हेतुः ॥ २९६ ॥
 कलशपयोदधितनये हरिप्रिये लक्ष्मि मातरम्वेति ।
 तव नामानि जपन् सन् त्वद्दासोऽहं तु मुक्तये सिद्धः ॥ २९७ ॥
 निखिलचराचररक्षां वितन्वती विष्णुवल्लभा कमला ।
 मम कुलदैवतमेषा जयति सद्गाराध्यमान्यपद्कमला ॥ २९८ ॥
 सर्वजगन्नुतविभवे संततमपि वाञ्छितप्रदे देवि ।
 अम्ब त्वमेव शरणं तेनाहं प्राप्तसर्वकार्यार्थः ॥ २९९ ॥
 कमले कथं नु वर्ष्यस्तव महिमा निगमनौलिगणवेद्यः ।
 इति निश्चित्य पदाब्जं तव वन्दे मोक्षकामोऽहम् ॥ ३०० ॥
 त्वामम्ब चालिशोऽहं त्वचमत्कारैरिगं गुग्मैः ।
 अयथायथक्रमं हि स्तुवन्नपि प्राप्तजन्मसाफल्यः ॥ ३०१ ॥

इति श्रीकमलात्रिगती समाप्ता

८४. कमलाष्टकम्^१

न्यङ्कावरातिमयशङ्काकुले धृतद्वगङ्गायतिः प्रणमतां
 शङ्काकलङ्कयुतपङ्कायताश्रमशितटङ्गायितस्वचरिता ।
 त्वं कालदेशपदशङ्कातिपातिपतिसंकाशवैभवयुता
 शं काममातरनिशं कामनीयमिह संकाशयाशु कृपया ॥ १ ॥

आचान्तरङ्गदलिमोचान्तरङ्गहचिवाचां तरङ्गगतिभिः
 काचाटनाय कट्टवाचाटभावयुतनीचाटनं न कलये ।
 वाचामगोचरसदाचारसूरिजनताचातुरीविधृतये
 प्राचां गतिं कुशलवाचां जगज्जननि याचामि देवि भवतीम् ॥ २ ॥

चेटीकृतामरवधूटीकराग्रधृतपेटीपुटार्ध्वयुमनो-
 वीटीदलक्रमुकपाटीरपङ्कनवशाटीकृताङ्गरचना ।
 खेटीकमानशतकोटीकराब्जजजटाटीरवन्दितपदा
 या टीकलेऽब्जवनमाटीकृतां हृदयवाटीमतीव कमला ॥ ३ ॥

स्वान्तान्तरालकृतकान्तागमान्तशतशान्तान्तराघनिकराः
 शान्तार्थकान्तवकृतान्ता भजन्ति हृदि दान्ता दुरन्ततपसा ।
 यां तानतापभवतान्तातिभीतजगतां तापनोदनपटुं
 मां तारयत्वशुभकान्तास्तोऽद्य हरिकान्ताकटाक्षलहरी ॥ ४ ॥

^१ Edited from the MS. No. 72850 (not included in the D. C. as it was noticed after the preparation of the D. C.) The MS. has neither title nor colophon. The conjectural title is given because it imitates the *Ambāṣṭaka* of Śaṅkarācārya (or Kālidāsa, see D. C. No. 132-5).

यां भावुका मनसि संभावयन्ति भवसंभावनापद्धतये

त्वं भासि लक्ष्मि सततं भाव्ययद्भवनसंभावनादिविधये ।

जम्भारिसंपदुपलम्भादिकारणमहं भाव्यमद्भिद्युगलं

संभावये श्रुतिषु संभाषितं वचसि संभाष्य तस्य तव च ॥ ५ ॥

दूरावधूतमधुधारागिरोच्चकुचभारानताङ्गलतिका-

साराङ्गलितधनसारद्रिकुङ्कुमरसा राजहंसगमना ।

वैराकरसरविकारापसंसरणवाराशिमग्नमनसः

श्रीराविरस्तु धुरि ताराय मे गुरुगिरारथिता भगवती ॥ ६ ॥

श्रीवासधूपकनदावासदीपरुचिरावासभूपरिसरा

श्रीवासदेशलसदावापकाशरदभावामकेशनिकरा ।

श्रीवासुदेवरमणी वामदेवत्रिभिदेवाधिपावनपरा

श्रीवासवस्तुनरदेवाद्यतस्तुतिसभावा मुदेऽस्तु सुतराम् ॥ ७ ॥

भापादिदेवकुलयोपामणिस्रवनघोषाच्चितस्वसविधा

दोषाकुले जगति पोषाकुला सपदि शेषाहिशाश्रिदयिता ।

दोषालयस्य मम दोषानपोष्य गतेदोषाभिनन्द्यमहिमा

शेषाशनाहिरिपुशेषादिसंपदविशेषान् ददातु विभवान् ॥ ८ ॥

[इति श्रीकमलाष्टकं समाप्तम्]

८५. महालक्ष्मीदण्डकः^१

केशवसूरिकृतः

मन्दारमालाञ्चितकेशभारां मन्दाकिनीनिर्झरगौरहाराम् ।

वृन्दारिकावन्दितकीर्तिपारां वन्दामहे मां कृतसद्विहाराम् ॥ १ ॥

जय दुग्वाब्धितनये जय नारायणप्रिये ।

जय हैरप्यबलये जय वेलापुराश्रये ॥ २ ॥

जय जय जनयित्रि वेलापुराभ्यन्तरप्रस्फुरत्स्फारसौधाञ्चितोदारसालान्तरागारखेलन्मुरारातिपार्श्वस्थिते । कलसविश्वस्थिते । चित्ररत्नज्वलद्रत्नसानृपमप्रलसौवर्णकोटीरकान्तिच्छटाचित्रिताच्छाम्बरे । देवि दिव्याम्बरे । फुल्लसन्मल्लिकामालिकाप्रोलसन्नीलभोगीशभोगप्रतीकाशवेपथ्यर्धचन्द्रालिके । वल्गुनीलालके । केशसौरभ्यलोभभ्रमत्स्थूलजम्बूफलाभालिमालासमाकर्षणेहोत्पतन्मौलिवैडूर्यसंदर्शनत्रस्तलीलाशुकालोकजातस्मिते । देवजातस्तुते । ईश्वरीशेखरीभूतसोमसायोत्सादनाभ्युत्सुकत्वच्छिरःसंश्रितप्राप्तनित्योदयव्रत्रशङ्काकरस्वर्णकोटीरसदर्शनानन्दितस्वीयताताङ्ककारोहणाभीप्सुलब्धान्तिकाकार्त्तमजानिर्झराशङ्कनीयान्तकस्तूरिकाचित्रके । वार्धिराट्पुत्रिके । मान्मथश्यामलेश्यात्मधन्वाकृतिस्निग्धमुग्धाद्भुतभ्रूलताचालनारब्धलोकालिनिर्माणरक्षिष्यसंहारलीलेऽमले । सर्वदे कोमले । स्वप्रभान्यक्कृते स्वानुगश्रुत्यधःकारिणीकान्तिनीलोत्पले बाधितुं वागताभ्यां श्रवःसन्निधिं लोचनाभ्यां भृश भूपिते । मञ्जुसंभापिते । किञ्चिदुद्बुद्धचाम्पेयपुष्पप्रतीकाशनासास्थितस्थूलमुक्ताफले । दत्तभक्तौघवाञ्छाफले । शोणविम्बप्रवालाधरद्योतविद्योतमानोल्लस-

^१Based on the single MS. No. VB 1194. The author must be the same as Keśavadeśika saluted by Rāmānujadeśika in the *Ṣaḍānanaḍaṅḍaka* (*Stotrasamuccaya*, vol. I, pp. 16-21). Both these works are written by the same hand one after the other in the MS.

द्वाडिमौवीजराजिप्रतीकाशदन्तावले । गत्यधःकलसदन्तावले । त्वत्पतिपेरितत्वष्ट-
सृष्टाद्भुतातीढ्रभस्मासुरवस्त दुर्गाशिवत्राणसंतुष्टतद्दत्तशीतांशुरेखायुगात्मत्वसंभावना-
योग्यमुक्तामयप्रोल्लसत्कुण्डले । पालिताखण्डले ॥ १ ॥

अथि सुरुचिरनव्यदूर्वादलभ्रान्तिनिष्पादकप्रोल्लसत्कण्ठभूषानिबट्टाय-
तानर्घ्यगारुमतांशुप्रजापात्यसारङ्गनारीस्थिरस्थापकश्र्वर्यकृद्विव्यमाधुर्यगीताज्ज्वले ।
मञ्जुमुक्तावले । अङ्गदप्रोतदेवेन्द्रनीलोपलत्विदृष्टाश्यामलीभूतचोलोज्ज्वलस्थूल-
हेमार्गलाकारदोर्वल्लिके । फुल्लसन्मल्लिके । जर्मिकासंचयस्यूतशोणोपलश्रीभवृद्धारुण-
च्छायमृद्वङ्गुलीपल्लवे । लालितानन्दकृत्सल्लवे । दिव्यरेखाङ्कुशाम्भोजचक्रध्व-
जाधङ्कराजत्करे । संपदेकाकरे । कङ्कणश्रेणिकायद्भरलप्रमाजालचित्रीभवत्पद्मयुग-
स्फुरत्पञ्चशाखद्वये । गृहपुण्याशये । मत्पदाब्जोपकण्ठे चतुःपूरुपार्था वसन्त्यत्र
मामाश्रयं कुर्वते तान् प्रदास्यामि दासाय चेत्यर्थकं त्वन्मनोनिष्ठभावं जगन्मङ्गलं
सूचयद् वा वरामीतिमुद्राद्वया व्यञ्जयस्यङ्गपाणिद्वयेनाम्बिके । पद्मपत्राम्बिके ।
चारुगम्भीरकंदर्पकेत्यर्थनाभीसरस्तीरसौवर्णसोपानरेखागतोत्तुङ्गवधोजनामाङ्कित -
स्वर्णशैलद्वयारोहणार्थेन्द्रनीलोपलावद्धसूक्ष्माध्यसंभावनायोग्यसत्प्रमराज्याव्यदेहे र-
मे । का गतिः श्रीरमे । निष्कनक्षत्रमालासदृशाभनक्षत्रमालाप्रवालस्रगेकावली-
मुख्यभूषाविशेषप्रभाचित्रिताच्छोचरासङ्गसंछिन्नवक्षोरहे । चञ्चलागौरि हे । केलि-
कालकणिकिङ्किणीश्रेणिकायुक्तसौवर्णकाञ्चीनिबद्धस्फुरत्पटनीव्याव्यशुक्लाम्बरे । भा-
सिताशाम्बरे । पुण्डरीकाक्षवक्षःस्थलीचर्चितानर्घ्यपाटोरपङ्काङ्कितानङ्गनिक्षेपकुम्भ-
स्तने । मस्फुरद्गोस्तने ॥ २ ॥

गुरुनिविडनितम्बविम्बाकृतिद्राविताशीतरवस्यन्दनप्रोतचन्द्रावलेपोत्करे ।
स्वर्णवियुत्करे । भोः प्रयच्छामि ते चित्ररत्नोर्मिकां मामिकां सादरादेह्यदो मध्यमं
भूपयादैतया द्रष्टुमिच्छाम्यहं साध्विति त्वत्पतिपेरितायां मुदा पाणिनादाय धृत्वा
रहः केशवं लीलया नन्दयः सप्तकीवास्ति ते । सप्तलोकीस्तुते । चित्ररोचिर्महामे-

खलामण्डितानन्तरत्स्फुरतोरणालंकृतशृङ्गकन्दर्पकान्ताररम्भतिरुद्धन्द्वसंभावनीयो -
 ह्युग्मे रमे । संपदं देहि मे । पद्मरागोपलादर्शबिम्बप्रभाच्छायसुक्लिग्धजानु
 . . . द्वये शोभने चन्द्रबिम्बानने । शम्भरारातिजैत्रप्रयाणोत्सवारम्भजृम्भम्हा-
 काहलीडम्बरस्वर्णतूणीरजङ्घे शुभे । शारदारकप्रभे । हंसराजकण्ठसंबिम्बस्फुरद्वं-
 सकालंकृतस्पष्टलेखाङ्कुशाम्भोजचक्रध्वजव्यञ्जनालंकृतश्रीपदे । त्वां भजे संपदे ।
 नम्रवृन्दारिकाशेखरीभूतसौवर्णकोटीरस्त्रावलीदीपिकाराजिनीराजितोत्तुङ्गगाङ्गेयसिंहा-
 सनास्तीर्णसौवर्णबिन्दुसौरभ्यसंपन्नतल्पस्थिते । संततस्वःस्थिते । चेटिकादत्त-
 कर्पूरखण्डान्वितधेतवीटीदरादानलीलाचलद्दोलते । देवतैरर्चिते । रत्नताटङ्ककेयूरहा-
 रावर्लुमुख्यभूषाच्छटारज्जिज्ञानेकदासीसमावेष्टिते । देवताभिष्टुते । पार्श्वयुग्मोल-
 सच्चामरग्राहिणीपञ्चशास्त्राम्बुजाधूतजृम्भद्रणत्कङ्कणामिष्टुताभीशुसच्चामराभ्यां मुदा
 योज्यसे । कर्मठैरिज्यसे । मञ्जुमञ्जीरकाञ्चयुर्मिकाकङ्कणश्रेणिकेयूरहारावली-
 कुण्डलीमौलिनासामणिद्योतिते । भक्तसंजीविते ॥ ३ ॥

जलधरगतशीतवातादिता चारुनीरुन्ध्रदेवालयान्तर्गता विद्युदेषा हि किं
 भूतलेऽपि स्वमाहात्म्यसंदर्शनार्थं क्षमामास्थिता कल्पवत्येव किं घस्रमात्रोलसन्तं
 रविं रात्रिमात्रोलसन्तं विधुं सविधाय स्वतो वेधसातुष्टचित्तेन सृष्टा सदाप्युल्लसन्ती
 महादिव्यतेजोमयी दिव्यपाञ्चालिका वेति सद्भिः सदा तवर्षसे । त्वां भजे मे
 भव श्रेयसे । पूर्वद्वारनिष्ठेन नृत्यद्वाराकाररम्भादिचाराङ्गनाश्रेणिगीतामृताकर्णना-
 यत्तचित्तामराराधितेनोच्चकैर्भर्गवीन्द्रेण संभाविते । नो समा देवता देवि ते ।
 दक्षिणद्वारनिष्ठेन सच्चित्रगुप्तादियुक्तेन वैवस्वतेनार्च्यसे । योगिभिर्भाव्यसे ।
 पश्चिमद्वारभाजा भृशं पाणिना स्वर्णदीमुख्यनघन्वितेनेज्यसे । सादरं पूज्यसे ।
 उत्तरद्वारनिष्ठेन यक्षोत्तमैर्नम्रकोटीरजूटैर्मनोहारिभी राजराजेन भक्तेन संभाव्यसे ।
 योगिभिः पूज्यसे । लक्ष्मि पद्मालये भार्गवि श्रारमे लोकमातः समुद्रेशकन्येऽच्युत-
 प्रेषसि . . . स्वर्णशोभे च मे चेन्द्रिरे विष्णुवक्षःस्थिते पाहि पाहीति यः
 भ्रातृश्रथाय भक्त्या युतो नौति सोऽयं नरः संपदं प्राप्य विद्योतते । मृषणद्योतिते ।

दिव्यकारुण्यदृष्ट्याशु मां पश्य मे दिव्यकारुण्यदृष्ट्याशु मां पश्य मे
 दिव्यकारुण्यदृष्ट्याशु मां पश्य मे । मां किमर्थं सद्गोपेक्षसे नैक्षसे त्वत्पदाब्जं
 विना नास्ति मेऽन्या गतिः संपदं देहि मे संपदं देहि मे संपदं देहि मे ।
 त्वत्पदाब्जं प्रपन्नोऽस्म्यहं सर्वदा त्वं प्रसन्ना सती पाहि मां पाहि मां पाहि मां
 पद्महस्तै त्रिलोकेश्वरि प्रार्थये त्वामहं देवि तुभ्यं नमो देवि तुभ्यं नमो देवि
 तुभ्यं नमः ॥

सत्रिपष्ट्युत्तरशतरगणाद्व्यश्चतुर्दलः ।

महालक्ष्मीदण्डकोऽयं कृतः केशवसूरिणा ॥

[इति महालक्ष्मीदण्डकः संपूर्णः]

८६. लक्ष्मीस्तवः^१

सुधासारासारादपि चहुलसारा कुवल्या-

वलीदामश्रयामा शुभविभवसामस्त्यजननी ।

मम श्रेयो भूयो वितरतु सुधामिन्दुदहितुः

कृपातुङ्गापाङ्गोद्गममशृङ्गारलहरी ॥ १ ॥

^१ Based on the MS. No. 73483 (D. C. No. 2453). The name of the author of this Stotra is not mentioned in the MS. but he refers to (Surapuram) Anṇayācārya (see verse 98). The other work in the MS., written by the same hand, is the *Kṛṣṇabhāratatāla* (*Kṛṣṇasāmsarānam*, D. C. No. 1467) by Bukkapattānam Venkatācārya. He may be the author of this Stotra also.

जगत्स्रष्टा स्रष्टा श्रुतिमिरनवद्यप्रसृतिभि-

श्चतुर्मुख्या मुख्यानपि गुणलवारंते कवयितुम् ।

रमे नेष्टामीष्टां तव शिशुरयं त्वत्करुणया

ग्रहीतुं स्तम्भोऽपि प्रभवति सितां सैकतयुताम् ॥ २ ॥

महिम्नः पारं ते द्रुहिणपुरजितारकजितः

क्षमन्ते वानन्ते जननि न चतुष्पञ्चपमुखाः ।

यदि त्वन्ये मन्ये जलधिपतिकन्ये कवयितुं

यतेरन्वीशोरन मशकशिशुकाः सिन्धुगिलने ॥ ३ ॥

नृपान् नावंनावं भवजलधिनावं तव कृपां

रमे नीचाः केचिज्जहतु भुवि निर्विण्णरसनाः ।

किमेतैर्जाह्वव्यास्तटभुवि खनद्भिः प्रवणता-

दुरापोद कूपं त्वयि कृतभरोऽहं तदधुना ॥ ४ ॥

तव स्तोत्रं चित्रं त्रिभुवनपवित्र जिगदिपोः

समन्ताज्जृम्भन्ताममलवदने पद्मसदने ।

नटद्वापायोपाकरकमलभूपापरिकन-

न्मणीभूपोन्मेपप्रतिमगतयो मे भणितयः ॥ ५ ॥

श्रियामेकं मूलं द्विरदगतिनघ्नं त्रिविधचि-

त्कलापं संसेव्यं सविनति चतुष्पञ्चपमुखैः ।

प्रदीपत्सप्ताश्वं प्रभवतु सदाष्टापदपदं

महालक्ष्म्याश्चित्ते मम नवलसद्यौवनदशम् ॥ ६ ॥

सरस्वत्या सत्या वलमथनसत्याप्यमुलभं

भवद्दास्यं पश्यन्निगदिपति यस्ते तदुपमाम् ।

अयं निम्बं विम्बं विवदिपति पद्मे सुरतरोः

समं लोष्टं स्पष्टं हि कलयिषतेऽष्टापदगिरेः ॥ ७ ॥

त्वया जुष्टस्तुष्टः कमपि खलु दुष्टं वलिमुञ्जं

समन्नास्त त्रस्तं परमपुरुषो रुक्मिणमपि ।

तवासांनिध्येऽहन् दशवदनचैद्यादिचपला-

नितीदं ते लक्ष्मि प्रथयति घृणैकप्रवणताम् ॥ ८ ॥

जगद्रक्षाशिक्षाप्रभृतिमहिमानं भगवति

त्वदेकान्तं प्राहुः कृतिचिदपरे त्वत्पतिगतम् ।

नयापैतैरैतैरलमखिलवेदान्तकलने

प्रतीमस्तन्मिश्रं खलु शुभवतोरग्न्य भवतोः ॥ ९ ॥

त्वानल्प तल्पं फणिकुलपतिस्तद्विरिपते-

रुरोरत्नं प्रत्नं तव भजति भद्रासनगतिम् ।

त्रयो वेदाः सौधा जननि कमलं सञ्ज विमलं

भवद्भूमा भूमावहह न पदं वाञ्छनसयोः ॥ १० ॥

महावृत्ते यत्ते सकलणकटाक्षप्रसरणात्

पदं स्वं स्वं प्राप्ता हरिहरत्रिरिच्छिप्रभृतयः ।

जगच्चिन्तायत्ता जगदुदयसत्तावगतयो

यतन्तत् त्वं तत्त्वं परमिति रभे निश्चिनुमहे ॥ ११ ॥

नवोन्मीलनीलोत्पलदलकुलप्रयामलतमः

कटाक्षस्ते हस्ते कलयति नरं यं भगवति ।

अयं रङ्गद्रुङ्गेत्कटकरदिगण्डस्वलगल-

न्मदस्यन्देऽलिन्दे चरति चरितं तेऽद्भुतमिदम् ॥ १२ ॥

तव भ्राता त्राता कुवलयगरिण्यास्तव पिता
 महासत्त्वो घत्ते भुवि भुवनसाम्राज्यमखिलम् ।
 क्षमः सृष्टौ पुष्टौ प्रतिरपि निष्टृष्टौ च जगतां
 रमे साम्राज्यं ते क इह विवरीतुं प्रभवति ॥ १३ ॥

रणे शक्तिं युक्तिं नयविधिषु रक्तिं गुणगणे
 गुरौ भक्तिं सक्तिं कृतफणितिपृक्तिं च सदसि ।
 बहन्तोऽपि क्षमापा दधति लुतां त्वद्विमुखिता-
 स्त्वया दृष्टो दुष्टोऽप्यखिलगुणजुष्टोऽम्ब भवति ॥ १४ ॥

कृपावर्षोत्कर्षादिमरशिखिहर्षं विदधतं
 परव्योम्नि स्फीतं सकलफलदं कृष्णजलदम् ।
 श्रिता विद्युल्लेखा चलनरहिता नित्यमहिता
 रमा तृष्णापूर्त्यै वसुविसरमाकल्पयतु नः ॥ १५ ॥

प्रवालश्रीरोष्ठे फचभुवि घनाल्लिद्युतिरुरो-
 भुवौ कुम्भावब्जप्रथितकदनं चापि वदनम् ।
 कटी गोत्राभोगास्पदमहिमहीमृतवटवस-
 तुरःसन्ने (पद्मे) भगवति ततस्त्वं जयमयी ॥ १६ ॥

मुखे चान्द्रीं शार्ङ्गां गलभुवि च मैनां नयनयो
 रुचिं सौधीं वाचि त्रिवलिषु च वैचीं प्रपदयोः ।
 पदोः कौमीं पाद्रीं नस्तततिषु मौर्त्तीं च दधती
 व्यनक्षि श्री(रुद्रे)र्लयमनुबहन्ति स्त्रिय इति ॥ १७ ॥

सुमोहासो हासो अमरनिकरास्तेऽम्ब चिकुरा
 मधुद्रोणी वाणी भगवति करौ पल्लववरौ ।

सुजौ शास्त्राभेदौ नखमुक्ततिः कोरकतति-

सतो मन्येऽप्य त्वां मनसि ललितां कल्पलतिकाम् ॥ १८ ॥

विधोर्मित्रं वक्त्रं वचनरचने माधवरुचिः

कचः कृष्णश्चक्रप्रकृतिमपि रोमालिरयते ।

वलग्नो संलम्भा हरिविहृतिरित्यम्ब सततं

पदं धत्तां चित्ताम्बुरुहि मम ते विष्णुमयता ॥ १९ ॥

सुधांशुस्ते वक्त्रं सुमविलसितं मन्दहसितं

सुधा वाणी वेणी सुरपतिमणीभङ्गसरणिः ।

सुपिर्नाभिर्वाहू सुरतस्त्वतासुन्दरतमौ

सुवर्णप्रागल्भ्यं तव जननि गात्रेषु जयति ॥ २० ॥

त्रिवृद्धावं पञ्चीभवनमपि च कापि समये

यतः स्वेरं नारायणि तव वरीभर्ति कवरी ।

तमो नाम श्यामं त्रिगुणसमतायां यदुद्रितं

जगन्मातस्तत् ते तदिति हृदि तां निश्चिनुमहे ॥ २१ ॥

सुधासान्द्रश्चन्द्रस्तव सुमुखतां प्राप्य नतदृक्

चकौरीनारीणां मुदमपि धुरीणां रचयति ।

इति श्रुत्वा मत्वा स्वयमपि तदाशिश्रयिष्ये-

दितां श्यामां श्यामां तव किरणयामाग्व कवरीम् ॥ २२ ॥

किरीटाद्रेर्नालोपलफलकसोपानपटली

शिरःपश्चाच्चक्रद्वयमणितनुसंजातयमुना ।

श्रियं दद्यादुद्यत्सदनकमलामोदवशाव-

त्यलिश्रेणी वेणी रतिपतिकृपाणी जननि ते ॥ २३ ॥

मणीभूपावेपावरुणहरिणाङ्कौ निगलितौ

तमःश्रेणी वैणीघृतमकृत सीमन्तमभितः ।

जगन्मातर्यत्ततिमिरनिगलोपाङ्गवलय-

प्रणालीवाराली भवदलकपाली विजयते ॥ २४ ॥

गरादुग्ने व्यग्ने गलति गतमीः कन्तुरुदधे-

र्जनित्रीभिःस्त्रीभिर्जितवलभिद्रापवेन्द्रजिदिति ।

प्रथां कृष्णं जिष्णुस्तव जननि वैणीकपटतो

ऽसृजन्मायामेघावलिमुदितशैलीमुखरुचिम् ॥ २५ ॥

स्फुरच्चूडारत्नद्युमणियमुनायाः कचतते-

स्त्रिकाकुल्या श्रोणीगिरियुगलगा तेऽम्ब जयतु ।

कलां कालोन्मीलत्कनककदलीकन्दलदला-

न्तरालीनां लीनामिव पिदधती या विलसति ॥ २६ ॥

महानीलावाले मृगमदरजोलेशकलिते

जलं काले काले रन्दिदुहितुरालिप्य च यदि ।

तमालं पुष्णीयुर्यदि च परिपुष्येत् स कमले

तदा तन्मञ्जर्यः कथमपि दधीरन् कचरुचिम् ॥ २७ ॥

अहेजेता वह्निःस्थितिभृदिनजातानुकृतिरु-

त्पलादेशः पाशी मरुदधिपतिः श्रीदधिभवः ।

शिवः स्रष्टा कृष्णस्तव कचभरोऽष्टावपि दिशां

पतीन् मूर्त्तींस्त्रिभुवः स्वयमनुध्विष्ये भगवति ॥ २८ ॥

हृत्पाताद् भीतां शरणमुपयातां विनिहितं

त्वया पश्चाद्भागोऽवितुमकरुण्योद्यत्करुणया ।

रवेः कन्यां मन्यामह उदधिजे तेऽन्व कवरीं

भयात् कृष्णा वेणीत्यनुकलितनामान्तरघृतिम् ॥ २९ ॥

मुधासध्रीचीमिर्वचनरचनाभिर्निबुलितं

लसद्भासोल्लासच्छविशमितनम्रार्तिमिरम् ।

शशाङ्कं शङ्कन्तां कतिचन मुखं तेऽम्बुजसखं

न चैतत् संमन्ये स हि जननि जन्मादिकुटिलः ॥ ३० ॥

जले स्थित्वा कृत्वा मुखमभिमुखं चापि सवितु-

भ्रमद्भृङ्गारावच्छलमनुजपाप्याप नलिनी ।

न ते वक्त्रच्छायावमपि निजे स्मेरजलजे

विधौ वैरं स्वैरं वहति न तपोऽप्यग्न्य भवति ॥ ३१ ॥

सदादर्शस्फूर्ते दधति वदने तेऽब्जसदने

क चन्द्रस्योन्मेषः सम इति कथा तस्य वितथा ।

जगन्मातस्तास्मात् स बहुलकृशस्तावकमुख-

श्रियै धत्ते तप्तं भवशिरसि गोर्वाणशिरसि ॥ ३२ ॥

सदा नात्सामुक्ताभरणमिषरोहिष्युपगतं

पतिं दृष्ट्वा वक्रं परुपरुमेकत्र मिलिताम् ।

वहन्तीं तारालीमिव सवुसुणां मौक्तिकमयीं

ललन्ती श्रीकान्ते तव जयतु सीमन्तसरणिः ॥ ३३ ॥

मणीताट्टङ्गाञ्चच्छुरणकचनीलावरणस-

द्रदश्रेणीमुक्ताच्छुरणसुपथे मन्मथरथे ।

चचोविज्ञेयाधे तव मुखमये पार्श्वकलितं

कपोलद्वन्द्वं ते मुकुरयुगमन्वामनुमहे ॥ ३४ ॥

जयन् मूर्त्तीस्तिस्रस्तिस्रभिरिपुभिर्मध्यफलके
 लिखन् रोमालीं ते जयलिपिमुदीर्णत्रिवलिकाम् ।
 स्मरः श्रान्त्यानेनाननशशिनि दत्तौ सकमलो-
 त्पलारोपौ रोपौ किमु जननि दृग्भ्रूयुगामिदम् ॥ ३५ ॥

महासौरभ्यं ते मुखनलिनमास्वादितुमणो-
 रणीयस्त्वादास्ते किमु तिलकरूपेण स हरिः ।
 भवत्फाले नो चेन्निरतिशयसौरभ्यभरिते
 प्रकर्षः कस्तूर्याः क इव भविता लोकजननि ॥ ३६ ॥

भवद्वक्त्रच्छायां कलयितुमिहाम्भोजशशिनी
 तपस्तप्त्वा रात्रिदिवमनुकलं पुष्करतटे ।
 गतावर्थानर्थी परिमलकलङ्कप्रसरणा-
 दतो हेतोरेतौ मम जननि वैरं कलयतः ॥ ३७ ॥

न सौरभ्यं चन्द्रे न च सरसिजे रम्यममृतं
 सदादर्शश्चाम्भोरुह[वन]विहारंकरसिके ।
 विधत्ते कस्तूरीतिलककलने सेवकविधिं
 ततस्ते वक्त्रेन्दोरुपमितिपदं व्योमकमलम् ॥ ३८ ॥

वृषोद्गासावासं तव वदनचन्द्रं अमरकै-
 र्वृतं साम्यं प्रेत्सन्नलिकुलयुतः सन्नुपगतः ।
 ततो राफाचन्द्रो मम जननि देवज्ञविबुधै-
 रिहोद्योऽयं नीचोऽयमिति विवृणद्भिः परिहृतः ॥ ३९ ॥

दरेवैशोभागे कमलन्दलमाल्यग्रमभृतः
 अथदादिद्याद्गुह्यलनदातकोटिमन्थयः ।

धनुर्मीनौ श्रूहयुगमजनिपातां समकरौ
 कुचौ कुम्भौ श्रोणी कटकमिथुनाभां कलयतः ।
 कचेऽस्त्युन्मेषोऽलिश्रित उदधिकन्ये कृतधिय-
 स्तदेते सूक्ष्मत्वाज्जननि न-बलमं विवृणुते ॥ ४६ ॥

स्वदृक्शोताशीतांश्चनुकलननेमस्फुटमुखो-
 न्मरन्दस्ते हस्ते सितकमलकोशोऽतिललितः ।
 महालोकानीकात्मकशिशुपरीपोषधृतस-
 त्ययःशङ्खाशङ्कां दधदखिलयुष्टिं दिशतु नः ॥ ४७ ॥

फणावत्पर्यङ्कप्रणयिनि तवापाङ्गतुलना-
 गुणाकाङ्क्षं स्वेन्दीवरमुपनतार्थं कलयितुम् ।
 स्वविम्बावालान्तर्न्यधित सुवया पुष्टिमयता-
 मिति स्तोकालोकास्तदुपगतिमङ्गं विवृणते ॥ ४८ ॥

त्रयो भागाः प्राप्ता इति दनुमुतानां दिविपदां
 सुधायां तत्र द्वाचसुरविषयावन्तरदधात् ।
 दशोस्ते मोहिन्याकृतिरुदधिकन्ये तव पति-
 स्तचापाङ्गासङ्गात् तदिह जगदानन्दमयते ॥ ४९ ॥

जगुः प्रन्नं रत्नं कतिचिदपरे विद्रुमदलं
 परे विम्बं निम्बच्छदनसदृशभूर्भगवति ।
 तवोष्ठं वक्त्रेन्द्रोः सविधमुवि भक्त्यौषधिकुलैः
 परिन्यस्तं मन्ये ललितमुपदापद्वमिति ॥ ५० ॥

पयःपारावारे फणिनि शयितायाः सदयिनं
 सुधाभिर्गण्डूपानुपसि रचयन्त्या रुचिल्याः ।

त्वोष्ठाद्ये मिश्राः पयसि त इमे शैलकण्ठाद्
बहिर्वेलं न्यस्ता जननि दधते विद्रुमपदम् ॥ ५१ ॥

पुरा पारावारं मथितवति वर्गे दिविपदां
विभज्यादान्मोदादमितममृतं यो भगवति ।
विताविद्यां विद्यामपि कलयतां योऽमृतमदा-
दहो विम्बोष्ठात् ते मधुरममृतं वष्टि स हरिः ॥ ५२ ॥

सुधां प्रेप्सन्नन्धेः सलिलमुपगृह्णाम्बुदमयैः
करमुक्तासारो यदमृतमुपादत्त तरणिः ।
बलाद् दर्शे गृह्णात्युदधितनये तत्सुहृदि ते
मुखे न्यासं कर्तुं रदनवसनान्तस्त्वदनुजः ॥ ५३ ॥

हरिः साशालाक्षालसितमलिकं वीक्ष्य भवतीं
भवद्रोपोन्मेपां यदरुणिमलीलामपदिशन् ।
प्रसन्नां त्वां कृत्वा समरमत मायी त्वदधरः
स मे दद्याद्वानुपमविभवानम्ब जगताम् ॥ ५४ ॥

इयं साक्षान्गोक्षस्तुरिरुणविम्बा त्वदधरा-
दुपर्यास्ये चन्द्रं स्मितमहसि साङ्गे तिलकतः ।
ललन्ती मुक्ताल्लिर्जननि कनकाकरुपतटिता
श्रितं वेणी श्रेणीकृतिवस्त्रग्लोकं प्रसजति ॥ ५५ ॥

स्वयं सारग्राही हरिस्त्वधिसंनन्धनविधां-
वधाद् रम्भादिस्त्रीः सुरपतिगृहे त्वां तु जगृहे ।
व्यभाङ्गीनिःसारं त्वमृतममरेभ्यस्त्वदधरे
सुधां रसां पास्यद्जननि मम सौभाग्यजननि ॥ ५६ ॥

सरोजावासिन्या रदनवसनस्य प्रतिमितौ

गिरां भावं तावद् विरमयत शृङ्गारकवयः ।

शरच्चन्द्रे यावद् दिनदिनमनुप्लुत्य सुधया

प्ररोहन् पुण्ड्रेक्षुः फलति फलमारुण्यभरितम् ॥ ५७ ॥

मम श्रेयो भूयो वितरतु सुधासिन्धुदुहितु-

र्महीयान् चिन्त्रोष्ठः प्रणमदभयालापमधुरः ।

यमुत्प्रेक्षांचक्रे हरिर्हि रदैर्मौक्तिकवृते

सुधापारावारे स्मितवपुषि चिन्तामणिरिति ॥ ५८ ॥

जपाटोपादासं(त्तं) भवदधरविन्वेन मधुजि-

त्पदं मुक्ता जातास्तदनुकलनादेव च रदाः ।

अदःसांगत्येन क्षिप्तमविरतोऽसभरितं

न चित्रं यन्मातर्भजति सुमनःसंपदमिति ॥ ५९ ॥

जगन्मान्ये मन्ये जननि जलजातप्रहरणो

जगन्नेतुश्चेतोमृगमृगयुरेतन्निपतितम् ।

भवन्नामीमध्ये निजहृदि विदन्नाक्षिपदुप-

र्यहो कुन्तं रोमावलिघपुपमैन्दीवरमिति ॥ ६० ॥

रतिः कामश्चमावसिततमरोमालिशिलया

मिते मन्व्यक्षेत्रे प्रथमरससस्यान्यतनुताम् ।

यतो वक्षोऽन्तस्तत्कलितफलराशिद्वयमिदं

जगन्मातः स्फूर्तस्तनयुगलरूपेण लसति ॥ ६१ ॥

फणीशानक्षोणीधररमणमन्दारविटप-

द्भुजालम्बामम्भ त्रिभुवनसमुर्जीवनलक्ष्माम् ।

तनूं विन्नः पद्मे तव यदुदितोरोजपल्लवोः
पदं रोमालीदोहदमृदुलधृमालिरयते ॥ ६२ ॥

ग्रहोत्कर्षामर्षात् तव नयनडाक्षिण्यविरहं
विदन्निन्दुः पत्नीः प्रपदनपरास्तेऽन्व पदयोः ।
नत्वाकृत्या कृत्या तव सुमुखतां प्रापदिति त-
त्कलङ्कं रोमालीं त्वमसि किमु गर्भाकृतवती ॥ ६३ ॥

द्विजानां राजायं तव वदनतामेत्य महितां
विधाय स्वं भास्वत्करगतमरिद्वन्द्वमनिशम् ।
बलाद् गृह्णन् रोमावलिमयतमःशृङ्खलिकया
न्यवभ्रादम्बास्या बलय्य इव नाभिर्विलसति ॥ ६४ ॥

जयश्रीरोमालीं स्मरन्पकनत्कञ्चुकपटी-
कुटीबद्धां रज्जुं कतिचिदसितां तेऽभिदधताम् ।
कुचौ लीलाशैलौ प्रतिरति रतीशोपकलितां
कमोन्मूलं नीलोपलसरणिमेनां मनुमहे ॥ ६५ ॥

प्रभोः पञ्चास्त्रस्य स्तनगिरिजुषः केतनकृते
ध्रुवं नीतो नाभीसरससरसः कोऽपि मकरः ।
यदद्भ्रघ्नप्रालम्भा नयनसमयाकृष्टवितता
लताशैवालीव स्फुरति तव रोमालिरनघे ॥ ६६ ॥

सरः सत्या रत्या सह कुबगिरिप्रान्तभुवि ते
चरन् बन्धं कंचिद् विहरति किमोप्सुर्हरजितम् ।
सुतं यस्मादम्बापतति निभृता बन्धरत्ततत्-
पृथुशोणीवेणी स्फुरति तव रोमावलिमयी ॥ ६७ ॥

जगद्रक्षाशिक्षाद्यनुगुणगुणालनगल्लितं

हरेश्चित्तं मत्तद्विषमुरुकुचाद्रघन्तरगतम् ।

पथा नेतुं चेतोभवभृतिभृता पाणिविधृता

रमे रोमालिस्ते ध्रुवमजनि नीलोत्पलसृणिः ॥ ६८ ॥

रमे नेयं नाभिः सरविरचितावांलवलयो

न रोमाली तस्मिन्नुपजनितशृङ्गारलतिका ।

स्तनौ नेमौ तस्यां रथपदविहंगद्वयमिदं

मुखेन्दोरोलोकान्निभृतमिव भीत्या विलसति ॥ ६९ ॥

असंख्याका लोकास्तव जननि पाका इति कृपा-

मपारां विभ्राणा समुदमुदयन्ती जलनिधेः ।

सहामूभ्यां चाभ्याममृतकलशाभ्यां पृथुलसत्-

कुचाभ्यामध्यष्टाः किमु विपुलवक्षो भगवतः ॥ ७० ॥

हरे रक्षोदक्षोत्करहृदयविक्षोभकरव-

स्फुरद्वीरो नैवान्वमवमिह शृङ्गारमिति किम् ।

तपस्तप्त्वा शङ्खो जननि गलतामेत्य किल ते

ययौ शृङ्गारित्वं मुरहरकराश्लेषवशतः ॥ ७१ ॥

तव स्थानं पद्मं तव च तनयः पद्मवसतिः

करे धत्ते चैतत् तदिदमिह कर्णाग्रनिहितम् ।

वितन्यात् पेशुन्यं स्वविषय इतीन्दुर्द्विस्दगात्

समुक्ताताटङ्गाकृतिरवहितस्ते श्रवणयोः ॥ ७२ ॥

सुधासध्रीचीनप्रचुरवचनालीविरचना-

नदीपारावारीभवदधरविग्नान्तिकमुवोः ।

तरङ्गाग्रन्यस्ता क्रमिकनवमुक्तावालिरेव

स्फुरन्ती लक्ष्मि स्नान्मम शुभकरी दन्तसरणिः ॥ ७३ ॥

धृतोन्मेपस्त्वेप प्रसभमल्लगोऽम्ब त्वदधरो

वृषातन्द्रश्चन्द्रो मुखमुदधिकल्पे बुधनुते ।

जगन्मान्यश्रोणीकटकगुरुभावः परमनु-

ग्रहोच्चत्वं कस्ते जननि विवरीतुं प्रभवति ॥ ७४ ॥

त्वया पद्मं सञ्जीकृतमिति तदाश्रित्य सततं

मृणाली त्वद्बाहुद्वयमृदुलतां काममयताम् ।

न तत् तस्याः शस्यं भवति जडसंसक्तविहृते-

रिति ज्ञात्वा हंसास्तव गतिविदस्तां विव्रुनते ॥ ७५ ॥

जगत्कर्ता भर्ता तव तदखिलं च त्वदुदरा-

दुदीतं तच्चाणु ध्रुवमिति विदन् गौतममुनिः ।

जगन्मूर्लं हे श्रीरणुममनुतैतन्न हि मृषा

हरिश्चाप्यस्य स्त्रीं चरणपरमाणोरजनयत् ॥ ७६ ॥

गतेयत्तं चित्तं प्रणतजनताया घटयितुं

भवद्रागामोगौ भगवति करौ ते मनुमहे ।

ययोरेकैकसिन्नपि विशदयन्त्यङ्गुलिल्लता-

प्रपञ्चः पञ्चानामिह सुरतरुणां श्रित इति ॥ ७७ ॥

यदालम्बा अम्ब प्रचुरवृजिनाश्चापि न पुन-

र्भवासङ्गं संगृह्यत इति वदन्ति श्रुतिगणाः ।

प्रपन्नौ तावेतौ तव मृदुकरी संततपुन-

र्भवासङ्गं रङ्गक्षितिरमणशृङ्गारगृहिणि ॥ ७८ ॥

विभीमः पापेभ्यो न वयमवयन्तस्तव दयां
 यतस्ते हस्ताब्जे जननि वरविश्राणनविधौ ।
 समाह्वानं कुर्वन् खलखलखलेत्येवमभयं
 भवत्या भक्तानां कथयति कन्तकङ्कणगणः ॥ ७९ ॥

मनोवाकचेष्टाभिर्मम जननि शेषाचलपतेः
 प्रतीपं नैवापः कथमपि कदाचित् कचिदिति ।
 व्रतं श्रुत्या सत्यापितमपि स म(त)त्याज हि कुतो
 यतो मुक्ताहारं त्वमुपरि कुचेऽलंकृतवती ॥ ८० ॥

स्मितक्षीराभोधिः समजनि मुखेन्दोर्विकसितो-
 त्पलाभ्यां ते दृग्भ्यामपि समुदितापाङ्गयमुना ।
 स्तनाद्री प्रासूत स्तवकव(द)सौ रोमलतिका
 रमे चित्रं कार्यात् करणजनिरेषा वपुषि ते ॥ ८१ ॥

सशर्वाणी वाणी मधवशुकवाणीमुखनम-
 त्सुरीवेणीश्रेणीपटुनटनमाणिक्यकटकम् ।
 मनोवृत्त्या धृत्या मम समनुसृत्यापि तव पत्-
 सरोजं दध्रे श्रीः विमु कमलिनीभावविभवम् ॥ ८२ ॥

महापद्मे पद्मे सततकृतसद्मे यदुदिते
 मुकुन्दः शङ्खेनाभ्यषिचदलिनीलोपरकृते ।
 प्रपद्ये पादाब्जं मकरकलितं कच्छपयुतं
 तदेतद् यत्सङ्गाद् भवति नवनिक्षेपविभवः ॥ ८३ ॥

प्रभोः प्राभून्नाभेर्नभ इति वमापे भगवती
 श्रुतिः साभून्मध्यान्नभस इति वामानि हृदि नः ।

हृदश्चन्द्रः सान्द्रोऽभवदिति तथाभाणि कमले

नखालिस्ते चन्द्रान्नियुतमयुतं चापि सृजति ॥ ८४ ॥

कदाचित्कैलासे जननि विचरन्त्यां त्वयि पद्-

श्रिया शोणेनायं रजतगिरिरियोऽरुण इति ।

अमाद्रुद्रेऽन्याद्भिर्जिगमिपति ते मन्दहसित

पुना रौप्यं कृत्वारुणदिति रमे संशृणुमहे ॥ ८५ ॥

महीयस्यां यस्यां पृथगवित गानोपनिपदा

नमः शर्वे स्वर्वेतरविनयपूर्वं रचयति ।

रमे चूडासुम्बी शशधरशिशुः सा च तटिर्ना

नखानां तां कान्ति क इव विवरीतुं प्रभवति ॥ ८६ ॥

कला कापि त्वं श्रीः किरालयपदा कीर्तिमहिता

कुमार्यब्धेः कूर्मप्रपद्रलसिता केशवयुता ।

विषां कोटिः कैशिक्यसि सपदि ते कौतुकमयः

कटाक्षः कल्याणीः करकनकधाराः विरतु नः ॥ ८७ ॥

^१ध्रुवं धावंधावं धृतपरिभवं संप्रति भवं

नवं नावंनावं नमदनुभवं तेऽस्य विभवम् ।

अयं जीवंजीवं शशभृदुपजीवन्तमिव मां

कटाक्षः कल्याणीः करकनकधाराः विरतु नः ॥ ८८ ॥

वरं वारंवारं प्रपदनमरं रञ्जितवतां

धुरं धारंधारं प्रवणभुवि रंरंस्यस इति ।

^१The following is written and struck off by the scribe:

ध्रुवं नावंनावं धृतपरिभवं तेऽस्य विभवं नवं नावंनावं नमदनुभवं स्वीकृतलक्षम् ।

स्तुते पारं रङ्गेश्वरि तव कटाक्षोऽचिरमसून्
द्विपां छिन्दन् भिन्दन्नपि भसितताकृत्य रमताम् ॥ ८९ ॥

स्वयं ध्यायं ध्यायं सुगुणसमुदायं रसमयं
वयं पायं पायं सदमृतमयं श्रीरिति पदम् ।
प्रहृष्यामः सार्यतनविकचमल्लीरसमिलत्-
कवयैर्म्बालम्बं सधनमविलम्बं वितर नः ॥ ९० ॥

नमन्मुक्ताकारं मम हृदयगुक्तौ जननि ते
शरीरं तं मन्त्रं स्वयमपुनरुक्तं बहु जपन् ।
प्रपद्ये सद्यस्त्वां तुरगरथहस्त्यादिवहुलां
तवापाङ्गस्तुङ्गस्थिरकनकधारां दिशतु नः ॥ ९१ ॥

सुधासिन्धौ संधौ फणिपफणमाणिक्यमहसां
परीरम्भारम्भानुभवसुभगं भावुकहृदा ।
लसद्रत्याः पत्या श्रिय उदयदानन्दकलिकः
कटाक्षः कल्याणीं कलयतु स नः काञ्चनखनिम् ॥ ९२ ॥

जहन्मूल्यं माल्यं सकुतुकमलौल्यं वितरितु-
हरेर्योऽभूद्योऽभादपि चिन्तिमुष्टिं वितस्तः ।
यदालम्बः शम्यप्रहरणवतः कोऽपि विभवः
कटाक्षोऽसौ लक्ष्म्याः पृथुलधनधारा दिशतु नः ॥ ९३ ॥

श्रियां दातुर्जेतुः श्रितसुरतरोरण्यगुरोः
स्वयं जिह्वासिंहासनमधिगता मे भगवती ।
मनोमूर्तिः श्रीस्ते मनसि विलसन्ती विगलित-
प्रपन्नार्तिस्फूर्तिर्धसुविसरपूर्ति दिशतु नः ॥ ९४ ॥

शिशोरिष्टां चेष्टां जगति जननीवालिकलनां
 लता पद्मस्यैव त्वसि मम कृपावारिधिमयी ।
 वचःपूजाव्याजाद्रचितमपचारं मम रमे
 धमित्वा कल्याणीं करकनकधारां वितर नः ॥ ९५ ॥

अतिप्रल्ले रल्ले . . . . . रल्लैः सुलचिरैः
 कृतोन्मेषा भूषाः सुतटिद्विशेषा पृथवती ।
 स्फुरन्ती पद्मान्तर्मम कनकवर्षाणि विरती
 रमेथास्त्रायेथा हरिपुरुषकारैकरसिके ॥ ९६ ॥

त्रयीसौधे गाधे शठमथनगायेष्टसरणौ
 स्थिरश्रीमद्रामानुजमुनिवचःपुष्पशयने ।
 शयाना तन्वाना भगवत इहानन्दमयतां
 कदाक्षैर्वीक्षेथाः प्रपदनयुतां दासजनताम् ॥ ९७ ॥

कृतानन्दस्यन्दं कनकजलधाराजलधरं
 कदाक्षं लक्ष्मि त्वं कल्य मयि कारुण्यविचशा ।
 विपक्तो यस्यासौ करितुरगरत्नाभिभरित-
 स्त्रयाणां लोकानां दिशति वससाम्राज्यविभवम् ॥ ९८ ॥

[इति श्रीलक्ष्मीस्तवः समाप्तः]

८७. लक्ष्मीस्तोत्रम्^१

(वाधूल)राघवकविकृतम्

श्रिया युक्तः श्रीमान् स्थितिजनिलयादीन् कलयते
जगत्या नैवं चेत् स्वमपि न च पुष्पात्यशरणः ।
अतस्त्वां तत्तादृगदुरधिगमनिःसीमविभवां
भजामो रुद्राणीपरिचितपदाग्भोजयुगलीम् ॥ १ ॥

अयि श्रीस्त्वं पूर्वं जनकतनयीभूय जगतां
प्रभो रामस्याभूः प्रियसहचरी कौसलपतेः ।
तथापुप्यः कृष्णं नतजननि स्वमीन्द्रतनया
विना त्वां गोविन्दः प्रभवति जगत्यां क्व च न वा ॥ २ ॥

त्वया दृष्टः शंभुस्त्रिपुरमथनायालमरुण-
क्षपानाथावाज्ञां शिरसि निदधानावुदयतः ।
पिबन् भक्त्या पद्मे तव चरणनिर्णेजनजलं
फणीनामौशानः परिवहति मूर्ध्ना वसुमतीम् ॥ ३ ॥

त्वदीये नम्रातिक्षपणनिपुणे पादकमले
वहन् मूर्ध्ना जम्भद्विपदवति गीर्वाणनगरीम् ।
त्वदीयभ्रूमङ्गाज्जनयति जगत् पङ्कजजनि-
स्त्वया दृष्टः को वा जननि पदमुच्चैर्न भजते ॥ ४ ॥

हरेर्वक्षःपीठीमनुकलमुपास्थाय विपुलां
सुधासारैः श्रीमच्चरणनलिनान्तर्विगलितैः ।

^१ Based on the MS. No. 70707 (D. C. No. 2454).

प्रसिञ्चन्त्यञ्चन्ती कुमुदवनमग्भोजनिलये
 कथं वा नाधत्से मयि पद्गुणं नम्रजननि ॥ ५ ॥

पुरा ते पादाब्जप्रस्रमरपरागान् स्वमकुटे
 वहन् स्त्रोऽप्यद्रेर्दुहितरमुदारासुदवहत् ।
 शरण्ये लोकानां मुनिजनवरण्ये तनुभृता-
 मपाङ्गस्ते भूयादतुलुकुशलायाब्जनिलये ॥ ६ ॥

पुरारेस्त्वां पुष्पैः सह गिरिजयाराधितवतो
 गलं गत्वा घोरं गरममवदिन्दूपलमिव ।
 अतः श्रीः श्रुत्यन्ताः प्रणिजगुरुदारांस्तथ गुणा-
 नियत्तानिर्मुक्ताननवधिक्रवात्सल्यजलये ॥ ७ ॥

शरज्ज्योत्स्नाकान्तिस्तुहिनकरविम्बाभवदना
 कुचाभ्यामानम्ना कुवलयदलस्पर्धिनयना ।
 दधाना हस्ताभ्यां नलिनयुगलं कापि महसां
 ततिर्विष्णोर्वक्षःस्थलमचिवसन्ती विजयते ॥ ८ ॥

सचन्द्रे सोष्णांशौ विरमति विरिष्वे सहशिवे
 कृतान्ते वातान्ते भजति च विरामं सुरपतौ ।
 अनूपे सर्वेस्मिन् वटदलतले त्वत्पतिरसौ
 मुकुन्दः सानन्दं विहरति रमे कल्पविरमे ॥ ९ ॥

पयःपारावारे मणिविरचिते मण्डपतले
 प्रतीहारे वाणीधरणिचरकन्यापरिवृते ।
 मणीपीठे तस्मिन् कनकमयपत्रे स्थितिजुषो
 हरेरङ्गस्त्रां त्वां कतिचन भजन्ते कृतधियः ॥ १० ॥

परव्योन्नः पत्युः प्रियमहिषि ते पादयुगली-
 निदिध्यासा यस्मिन्नुदयमयते लोकजननि ।
 तदैवास्मै देवि प्रदिशसि सुरेन्द्राभिलषितं
 पदं वाणीं चापि प्रचुरकरुणासारभरिताम् ॥ ११ ॥

वदन्ति त्वां सन्तो हुतभुजमधिष्ठाय सकलं
 समश्नन्तीं होत्रा हुतमनुसवं श्रीर्भगवति ।
 पुराणा वाण्येवं प्रणिगदति त्रिम्बे दिनपतेः
 समं पत्यानर्घाण्यनुदिनमिहाप्याणि भजते ॥ १२ ॥

त्वमात्मा त्वं कालस्त्वमसि च परं ज्योतिरुदधि-
 स्त्वमक्षोरानन्दस्त्वमसि च परं ब्रह्ममहिषी ।
 चिदात्मा त्वं लक्ष्मीर्जगदिह तवापाङ्गचलनं
 समालम्ब्य श्रीमान् सृजति भगवानच्यवति च ॥ १३ ॥

गुणैः पूर्णे निर्णेजनजलपवित्रत्रिभुवने
 जरादूरीभूते जननि निगमान्तस्तवपदे ।
 नतानां स्तोतृणाममितफलविश्राणनचणौ
 वयं वैकुण्ठेऽप्रणयिनि भजामस्तव पदौ ॥ १४ ॥

क्षमाचारौ दूरे गुरुचरणभक्तिस्तु सुतरां
 तथा धर्मेऽप्यास्या तव चरणचिन्ता मयि कुतः ।
 तथाप्यद्वापाद्भानयि कलय लक्ष्मीस्तव दयां
 प्रशंसन्त्युद्दामां यमनियमवन्तो मुनिजनाः ॥ १५ ॥

तवापाङ्गेर्दृष्टो जननि करुणाद्र्भवति यः
 स वेत्ता शास्त्राणां स खलु कुलशीलादिसहितः ।

स दर्पं कान्दर्पं शमयति च दान्तेन मनसा
प्रशास्त्येनामीशश्चतुर्दधिवेलां वसुमतीम् ॥ १६ ॥

अद्रोपः क्रो वास्ते जन इति रूपं शेषशयितुः
परिष्वङ्गैस्तुङ्गैः प्रशमयसि कारुण्यभरिते ।
मदीयानार्द्रानप्यधिकमपराधान् भगवति
क्षमस्वेमां लक्ष्मि स्तुतिमपि ममाङ्गीकुरु मुदा ॥ १७ ॥

कदारण्ये पुण्ये कमलवनवापीपरिवृते
तरूणां छायाभिस्तरणिविद्वणान्तर्धिनि तले ।
वसन् मातर्लक्ष्मीः कमलवनवासैकरसिके
प्रसीदति क्रोशन् कलुषमपनेष्ये परिणतम् ॥ १८ ॥

इति श्रीभूसारंपुरमधिवसन् राघवकाविः
कुले वाधूलाख्ये महति जनिमान् लोकविनुते ।
सतां सेवी सत्वाधिकरघुवराचार्यतनयात्
समुत्पन्नो लक्ष्म्याः स्तुतिभिरधुनानर्च चरणौ ॥ १९ ॥

[इति श्रीलक्ष्मीस्तोत्रं समाप्तम्]

८८. श्रीपादस्तवः^१

भूमेरामोदनाय प्रदिशति निमृतस्मेरमीक्षाविशेषं
शेषोपान्तस्थितायाः कमितरि भगवत्यन्तरङ्गभ्रममाणम् ।

^१ Edited from the single MS No. VB 280.

कोपं सापत्न्यलभ्यं विगमयितुमुपादाय हस्तैश्चतुर्भि-
नीतं तेन स्वमूर्ध्नि प्रदिशतु कुशलं पादपद्मं रमायाः ॥ १ ॥

रेखाभिर्यत् सिराभिः किसलयमिव कल्पद्रुमस्योपगूढं
लेखानां शेखरत्वं गतमत इव यद्यच्च शोणप्रकाशम् ।
पादद्वन्द्वं रमायाः प्रणतजनमनःकामितार्थप्रदं तद्
दारिद्र्यं दारयेन्नः कुसुमसमरुचा भासमानं नखात्या ॥ २ ॥

सिक्तं रक्तैरिव स्वैर्विपुरुषगपतेर्विश्वरूपस्य विष्णो-
रध्यासोद्भूतसंमर्दनदलितकृतच्छिद्रचर्मान्तवान्तैः ।
शोणीकुर्वन्ति भासः शशरुधिरनिभा यत्प्रसूताः प्रसूत्यै
भूयाद् भूयः समृद्धेर्जलनिधिजनुपः पादपङ्केरुहं नः ॥ ३ ॥

आदावामृश्वमानं किसलयरुचिभिः केशवस्याङ्गुलीभिः
पश्चादाचुम्ब्यमानं मृदु मृदुमुखपद्मेन शोणाधरेण ।
भूयश्चालिङ्ग्यमानं दृढतरमुरसि प्रापयद्भ्रयां कराभ्यां
भूयाद् भूत्यै चिरं नः शिरसि विनिहितं पादपद्मं रमायाः ॥४॥

क्षिप्तं क्षीराम्बुराशेस्तटभुवि पयसां फेनपुञ्जावृतायां
केलीसंचारकाले भसितपरिवृताङ्गारवद् यद् विभाति ।
तत्रः संमृज्यमानं नमदमरवधूमौलिभिः पादपद्मं
श्रीदेव्याः श्रेयमे स्तात् प्रणतिगतिभयापद्रवत्कान्तहस्तम् ॥ ५ ॥

वक्षस्यक्षीणरागं निद्रपति दयिते कुट्टकुमेनेव लिप्तं
कुर्वन्ती कान्तिरेतत् सुभगयतिनरां यत्प्रसूता नितान्तम् ।
मूर्धन्येनं च रत्नाम्बररचितशिरश्छादनेनेव गुप्तं
मार्गज्या भर्गमुस्त्यैः परिणुतमवतात् पादपद्मं सदा नः ॥ ६ ॥

अन्वेर्जाता प्रवालवल्गिरिति मुनिभिर्देवैस्तत्र संस्था-
 दुत्पन्ना कन्धवृक्षादिति दितितनयैर्चाडवामैः दिशेति ।
 नानानद्यागमासादितमरुणपयोजन्ममित्यन्यलोकै-
 रन्व्यादुत्प्रेक्ष्यमाणं पद्मकमलयुगं पद्मजायाश्चिरं नः ॥ ७ ॥

श्रीपादस्तवमेतद् ये पठन्ति प्रातरुत्थिताः ।
 अष्टैश्वर्यं भवेत् तेषामाश्वेव हि न संशयः ॥ ८ ॥

[इति श्रीश्रीपादस्तवः समाप्तः]

८९. अष्टदिक्पालस्तुतिः^१

(कौटिलिक)रत्ननाथसूरिविरचिता

-तत्रादौ विधातारं प्रति प्रणामः—

आरूढं स्कन्धदेशं मृदुसितविपुलं राजहंसस्य यूनो
 भारत्यान्वास्वनानं सनकमुखमहायोगिवृन्दैरमन्दैः ।
 श्रीमत्तत्त्वावबोधे विनिहितमतिभिः सेव्यमानं विरिञ्चि
 सेवे प्रस्थानकालोचितनवविजयश्रेयसे भूयसे नः ॥ १ ॥

-वासवं प्रति प्रणामः—

सार्धं शच्याधिरूढ धवलधनतनुं नागमैरावताख्यं
 दम्भोर्लि दैत्यदम्भप्रशमनमुस्तोस्तम्भदेशे दधानम् ।

* ^१ Based on a recent transcript No. TR 804 (D. C. No 3032).

रम्भाद्याधृतवालव्यजनजपवनाङ्कूरलोलांशुकाग्रं

सेवे नाकाधिनाथं सपदि बहुविधश्रेयसे भूयसे नः ॥ २ ॥

अग्निं प्रति प्रणामः—

आसीनं लोहितांसे मणिफलकनिभे स्वाहया छायेयेव

ज्वालैः स्वैः सप्तसंख्यैः प्रशमिततिमिरं काममष्टाद्यु दिक्षु ।

शक्तिं व्यक्तौजसं स्वां रिपुमददमने धारयन्तं कराग्रे

सेवे वैश्वानरं तं सपदि बहुविधश्रेयसे भूयसे नः ॥ ३ ॥

यमं प्रति प्रणामः—

साकं प्राक्प्रमाने गिरिशिखर इव श्यामलामिह्यदेव्या

ऽदग्रे विश्राजमानं महिषकुलपतौ सेव्यमानं च वृत्तैः ।

दण्डं ब्रह्माण्डभाण्डोद्दलनपटुतरं बाहुदण्डे दधानं

सेवे धर्माभिधं तं सुरमिह विविधश्रेयसे भूयसे नः ॥ ४ ॥

निर्ऋतिं प्रति प्रणामः—

तुङ्गत्वङ्गचतुरङ्गं गतिरयविजितस्वान्तवाताण्डजेशं

दीर्घादेव्याधिरूढं करभुवि निशितप्रान्तकुन्तं वहन्तम् ।

राजानं नैर्ऋतानां परिवृतमभितो यातुधानप्रधानैः

सेवे प्रस्थानकालोचितनवविजयश्रेयसे भूयसे नः ॥ ५ ॥

वरुणं प्रति प्रणामः—

देव्याः श्रीकालिकाया भुजशिखरयुगव्यापृतोदग्रबाहुं

यानं मातङ्गयानं मकरमधिगतं वैरिनाशाय पाशम् ।

आविभ्राणं कराग्रे जलचरनिवहैः सेव्यमानं जलेशं

सेवे प्रस्थानकालोचितनवविधश्रेयसे भूयसे नः ॥ ६ ॥

वायुदेवं प्रति प्रणामः—

विद्यामध्येतुकामं विल रमसगैः संनिष्ठं कुरङ्गं
 संप्राप्तं यानमङ्गाश्रयणकुतुकिनीमज्जनां रज्जयन्तम् ।
 पाणौ कुर्वाणमुच्चैर्ध्वजमपि च जगत्प्राणभूतं समीरं
 सेवे प्रस्थानकालोचितनवविजयश्रेयसे भूयसे नः ॥ ७ ॥

कुवेरं प्रति प्रणामः—

सानन्दं चित्रलेखां त्रिविधमगिमयेर्मूषणैर्मृषिताङ्गां
 निध्यायन्तं नितान्तं करतलकलितोद्दामकौक्षेयकं च ।
 आरूढं यानमुच्चैर्नरमपि धनदं किंनरोपास्यमानं
 सेवे प्रस्थानकालोचितनवविजयश्रेयसे भूयसे नः ॥ ८ ॥

ईशानं प्रति प्रणामः—

अन्यं संचारशीलं रजतगिरिमिव श्वेतमानं समन्ताद्
 अध्यारूढं महोक्षं तुहिनगिरिसुताश्लेषदत्तावधानम् ।
 सेनानीविभ्रराजप्रमथगणशतैः सेवितं शूलपाणिं
 सेवे प्रस्थानकालोचितनवमहितश्रेयसे भूयसे नः ॥ ९ ॥

स्तुतिपठनफलम्—

इति कौशिकरङ्गनाथकलतां मुरनाथस्तुतिमन्त्रं पठन् सन् ।
 लभते परमां श्रियं धरायामिह तेषां कृपया विधृतदोषः ॥ १० ॥

इति श्री-अष्टदिक्पालस्तुतिः समाप्तः

९०. उपासनाष्टादशकम्^१

अथ पूर्वोत्तरपीठिकासहितमुपासनाष्टादशकं विलिख्यते । तत्र पूर्व-
पीठिकाचतुष्टयम्—

परस्परविरुद्धत्वं ज्ञानोपासनयोरिह ।

वृथैवाशङ्कमानानामिदं किञ्चिन्मयोच्यते ॥ १ ॥

घटज्ञानेन मृन्नाशो मृज्ज्ञानेन घटाप्ययः ।

न विद्यते यतस्तस्मादाविरुद्धं समीक्ष्यते ॥ २ ॥

तत्त्वज्ञानेन नोपास्तेर्हानिर्नोपासनादिना ।

ज्ञानस्य हानिरनयोराविरुद्धं तथेक्ष्यताम् ॥ ३ ॥

अथ वक्ष्ये गुरुमरुत्पुरनाथकटाक्षतः ।

उपासनाष्टादशकं भक्तकर्णरसात्मकम् ॥ ४ ॥

पूर्वपीठिकाचतुष्टयं संपूर्णम्

निरंशभूतं परमार्थवस्तु ह्यनादिजीवस्थितमूढदृष्ट्या ।

तिरोहितं सत् क्रियदंशभागे बन्धस्य मोक्षस्य च भूमिरास्ते ॥ १ ॥

तद्दृष्ट्यभावेन हि बन्धलेशो मोक्षस्य वार्तापि परे द्वितीये ।

तथाप्यभिन्ना व्यजने मरुद्वन्माया समस्तं वत संतनोति ॥ २ ॥

अभिन्नमाया न करोति वस्तुस्वरूपनाशं क्वचिदप्यनीशा ।

अवस्तुवैचित्र्यकरीति यत् तत् सम्यग्विचारान्ननु वस्तुसिद्धयै ॥ ३ ॥

^१ Based on the single MS. No. 67160.

मोक्षस्थलोद्भूतविशुद्धसत्त्वाद् बन्धस्थलस्थायितमःप्रणाशः ।
भूयादतस्तादृशशुद्धसत्त्वतनोः सदोपासनया विमुक्तिः ॥ ४ ॥

उपासनालेशविवर्जितानां बहुश्रुतानामपि तत्त्वशास्त्रे ।
स्वात्मानुभूतिर्मुकुराङ्गनेव स्वरूपहीना ह्यत्रलम्बशून्या ॥ ५ ॥

अनावृतांशो न हि दृष्टिवेषः समावृतांशो मनसोऽप्यचिन्त्यः ।
वतो हि तद्ब्रह्म भजेन्मुमुक्षुर्विशुद्धसत्त्वावयवपदीतम् ॥ ६ ॥

विशुद्धसत्त्वांशवपुः प्रपञ्चे द्विधा विभात्यागममस्तकेऽद्यम् ।
अनन्तलीलास्पदमप्रतर्क्य क्रमादपर्णाकिमलाङ्गसङ्गम् ॥ ७ ॥

एकस्य विष्णोरवतारभेदे जयाजयौ संभवतः कदाचित् ।
तथैकदा शार्ङ्गिपिनाकिनोश्च जयाजयाद्याः प्रभवन्तु नाम ॥ ८ ॥

अन्योन्यमेकात्मकतां च लोके परस्परं पूजकपूज्यतां च ।
संप्राप्तयोः केशवचन्द्रमौल्योः को वा विजानाति महारहस्यम् ॥ ९ ॥

विष्णुः प्रहर्षं शिवपूजयैति शिवश्च विष्णवर्चनया प्रसादम् ।
अभ्येति चात्र श्रुतयः प्रमाणं तस्माद्धि तावन्तरभिन्नरूपौ ॥ १० ॥

तत्रैकमाश्रित्य परत्र निन्दां त्यक्त्वैव सम्यङ्मुदितान्तरङ्गः ।
तदीयलीलामृतपानवृत्तः फालं नयेदात्महिताभिलाषी ॥ ११ ॥

वित्तस्य कान्ताश्रवणादिकाले यथा मनस्त्वृत्तिमुपैति लोके ।
तथैव मोदं भगवत्कथायामथाप्य यस्तिष्ठति भक्तिभाक् सः ॥ १२ ॥

केचिद्धरिं सत्पुरुषा भजन्ते नितान्तकैवल्यनिधिं निकामम् ।
अन्ये पुनः केचन शंकरं तं महानुभावा मथितार्थमायम् ॥ १३ ॥

श्रुतावुभावेव महानुभावौ भक्तोत्तमौ यौ भजतोऽच्युतेशौ ।

अन्ये तदंशांशजफल्गुदेवान् मोहाद् भजन्ते खलु तुच्छकामाः ॥ १४ ॥

वयं तु शैवा अपि भस्मफाल्य रुद्राक्षपञ्चाक्षरधारिणोऽपि ।

भजामहेऽनन्यधियान्तरङ्गे गोपीविटाग्रेसरमेव नित्यम् ॥ १५ ॥

कर्माणि वर्धन्त्वथवा गच्छन्तु ज्ञानं निजृम्भत्वथवान्यथास्तु ।

श्रीवासुदेवे मम भक्तिरस्तु श्रीगोपिकालिङ्गनहृष्टचित्ते ॥ १६ ॥

ज्ञानस्य चोपासनया न हानिर्नोपासनायास्तु हतिः प्रबोधात् ।

इत्थं विचिन्त्याच्युतचन्द्रमौल्योर्धामान् भजेदन्यतरं विमुक्त्यै ॥ १७ ॥

वेदान्तविद्याश्रवणादिगर्वं कर्मित्वयोगित्ववृथाभिमानम् ।

दूरे विस्तृत्यार्जुनसारथिं वा भजन्तु शिष्टाश्चिपुरान्तकं वा ॥ १८ ॥

देहालम्बनमुन्मुच्य चिदानन्दोपलब्धये ।

विशुद्धसत्त्वस्वात्म्यं विना चेत् स्यादधोगतिः ॥ १९ ॥

उपासनाष्टादशकामृताब्धावुदारचित्ताश्रितभक्तमत्तयाः ।

सदा निमज्जन्त्वितरे तु काकच्छटावदेव प्रलपन्तु मोघम् ॥ २० ॥

इत्युपासनाष्टादशकं संपूर्णम्

९१. गायत्र्यष्टकम्^१

शंकराचार्यविरचितम्

विश्वामित्रतपःफलां^२ प्रियतरां विप्रालिसंसेवितां
 नित्यानित्यविवेकदां स्मितमुखीं खण्डेन्दुभूपोज्ज्वलाम् ।
 ताम्बृलारुणभासमानवदनां मार्ताण्डमध्यस्थितां
 गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ १ ॥

जातीपङ्कजकेतकीकुवलयैः संपूजिताद्भिद्वयां
 तत्त्वार्थान्मिकथर्णपङ्क्तिसहितां तत्त्वार्थबुद्धिप्रदाम् ।
 प्राणायामपरायणैर्बुधजनैः संसेव्यमानां शिवां
 गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ २ ॥

मञ्जीरध्वनिभिः समस्तजगतां मञ्जुत्वसंवर्धनीं
 विप्रप्रेङ्खितवारिवारितमहारक्षोगणां मुग्धमीम्^३ ।
 जप्तुः पापहरां जपासुमनिभां हंसेन संगोभितां
 गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ३ ॥

काञ्चीचेलविभूषितां शिवमयीं मालार्धमालादिकान्
 विभ्राणां परमेश्वरीं शरणदां मोहान्धबुद्धिच्छिदाम् ।
 भूरादित्रिपुरां त्रिलोकजननीमध्यात्मशाखानुतां
 गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ४ ॥

ध्यातुर्गर्भकृद्यानुतापहरणां सामात्मिकां सामगां
 सायंकालसुसेवितां स्वरमयीं दूर्वादलश्यामलाम् ।

^१ Based on the single MS. No. 71269 (D. C. No. 2775).^२ विद्यां—MS.^३ मृगमीम्—MS

मानुर्दास्यविलोचनैकमतिमत्खेटीन्द्रसंराजितां
गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ५ ॥

संध्यारागविचित्रवस्त्रविलसद्विप्रोत्तमैः सेवितां
ताराहीरसुमालिकां सुविलसद्रत्नेन्दुकुम्भान्तराम् ।
राकाचन्द्रमुखीं रमापतिनुतां शङ्खादिभास्वत्करां
गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ६ ॥

वेणीभूषितमालकध्वनिकरैर्भृङ्गैः सदा शोभितां
तत्त्वज्ञानरसायनज्ञरसनासौवभ्रमद्रुमरीम् ।
नासालंकृतमौक्तिकेन्दुविरणैः सायंतमश्लेदिनीं
गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ७ ॥

पादाब्जान्तररेणुकुङ्कुमलसत्फालद्युिरामावृतां
रम्भानाट्यविलोकनैकरसिकां वेदान्तबुद्धिप्रदाम् ।
वीणावेणुमृदङ्गकाहलरुवान् देवैः कृताञ्जलृष्वतीं
गायत्रीं हरिवल्लभां त्रिणयनां ध्यायामि पञ्चाननाम् ॥ ८ ॥

हत्यापानसुवर्णतस्करमहागुर्वङ्गनासंगमान्
दोषाञ्छैलसमान् पुरंदरसमाः संच्छिद्य सूर्योपमाः ।
गायत्रीं श्रुतिमातुरेकमनसा संध्यासु ये भूसुरा
जपन्त्या यान्ति परां गतिं मनुमिमं देव्याः परं वैदिकाः ॥ ९ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमच्छंकराचार्यचिरचितं
गायत्र्यष्टकं संपूर्णम्

९२. गुरुराजसप्ततिः^१

(पैङ्गनाडु)गणपतिशास्त्रिविरचिता

विज्ञानैकवदान्यं विवुधैर्मान्यं क्लेशमूर्धन्यम् ।

श्रीमत्त्यागाधीशं गुरुं मखीशं भजेतरामनिशम् ॥ १ ॥

यागानन्दितदेवो रागादीनामगोचरस्वान्तः ।

वागालयाननाञ्जस्त्यागाधीशाभिधो गुरुर्जयति ॥ २ ॥

गदितपदवाक्यमानं गलदभिमानं गभीरमहिमानम् ।

शिष्याणां दयमानं गुणभूमानं गुरुं भजेऽमानम् ॥ ३ ॥

तरुणाविवेकशैले स्वरुणा तुल्या कवित्वविधिकल्या ।

गुरुणा विहिता मुहिता करुणा काचित् करोति मयि खेलाम् ॥ ४ ॥

न्यस्ते विष्टरथ्ये ध्वस्तेतरदुर्मतस्यबुधचर्ये ।

शस्ते गुरुरचरणे हस्ते कृत्वा कृतार्थे एषोऽहम् ॥ ५ ॥

आशाजादिककीर्तिः पाशापोहावलोकनिजमूर्तिः ।

ईशावनार एको धीशाली देविकेश्वरो जयति ॥ ६ ॥

द्वैतमतध्वंसकरं पैतृधरहितस्वभावजनमुलभम् ।

रैततिनिराशद्वयं नैतमुदारं जहामि गुरुनाथम् ॥ ७ ॥

धीकीलालजवन्धौ मूर्खीभूतमनीषबुधभृके ।

एकीभूतदर्योषे धोकीभूयान्मनो गुरुरारोकं ॥ ८ ॥

^१ Edited from the MS. No. PM 255 (D. C. No. 2838).

अविरतहविरास्वादनधुमुधुमितश्वासलम्पटा भृङ्गाः ।
इति मतिवितारिगलगतरुद्राक्षं देशिकेन्द्रमद्राक्षम् ॥ ९ ॥

ध्यानारूढमहेशाज्ज्ञानानन्दामृतौघघनभावात् ।
दृना परमतत्रिविधात् का नाम कथा परत्र गुरुवर्यात् ॥ १० ॥

त्रेतागारनिविष्टं पीतात्मीयावबोधसुखपूरम् ।
धृताखिलदुरितौघं पातास्यक्षणा कदा नु परमगुरुम् ॥ ११ ॥

द्राक्षेक्षुमाधुरीणामाक्षेपकस्तूक्तिकर्मसु धुरीणम् ।
भ्रूक्षेपदासभूषं वीक्षे विज्ञानशेवधिं कमपि ॥ १२ ॥

भासितसिततरमसितभ्राजितवपुषे कवित्वविभवपुषे ।
विदितकृत्सामकयजुषे विनतिर्गुरवे दयासमुदयजुषे ॥ १३ ॥

दम्भादिदूरहृदयं पुंभावापन्नशारदासदृशम् ।
संभावयामि चेतसि तं भासा तुल्लितचन्द्रशिशुमौलिम् ॥ १४ ॥

वरतरबहुनिजशिष्यं सुरगुरुलज्जाकरस्ववेदुष्यम् ।
विदलितधीकालुष्यं हृदये कलयन् परं गुरुमतुष्यम् ॥ १५ ॥

विद्या खलु देयानां हृद्या तदमं वितौर्यं सार्थाख्यः ।
अद्यासौ गुरुमुख्यच्छिद्यादस्मानु दृष्टिवैमुख्यम् ॥ १६ ॥

कुम्भितकुमतगविद्वत्कुलगर्वं कूलमुद्रहकृपौषम् ।
कुन्दावभासवशसं कुर्वे हृदये गुरुं कुटिलदृग् ॥ १७ ॥

मोहं विभिद्य सम्यक् सोऽहं बुद्ध्या शिवं हृदि भजन्तम् ।
देहं च विस्मरन्तं कोऽहं कुक्षिमरिगुरुं स्तोतुम् ॥ १८ ॥

शान्तं शिवमिव भान्तं परिहृतजान्तं पलायितध्वान्तम् ।
कान्तं विमलस्वान्तं भजे नितान्तं बुधीकृतभ्रान्तम् ॥ १९ ॥

दासायितावनीपं जितनलिनीपं यशोभृतद्वीपम् ।
ध्वान्तनिवहप्रदीपं धुतनततापं भजे कमपि दीपम् ॥ २० ॥

अज्ञानाप्रतिहरणं यज्ञानां सुहितहिमकराभरणम् ।
विज्ञानार्थिषु शरणं प्रज्ञानवनं प्रणौमि गुरुचरणम् ॥ २१ ॥

दोयानुपङ्गदूरा भूषा सर्वज्ञमूर्ध्नि शुचिवेषा ।
एषा काचन नितरां तोषायाम्साकमस्तु शशिलेखा ॥ २२ ॥

परितः परिहृतपङ्को भरितो भसितावदानरुचिभारैः ।
वर्जितगर्जितलेशो वर्पति बोधं बलाहकः कोऽपि ॥ २३ ॥

मण्डितचम्पकगहनं खण्डिततमभेदवादिजनकथनम् ।
दण्डितमदादिपङ्क्तिं पण्डितमणिमानतोऽस्मि परमगुरुम् ॥ २४ ॥

स्पर्शितगुञ्जभीतिर्दशितपङ्क्तिदर्शनस्ववाग्नीतिः ।
विविधं मेघं विघ्नन् विचाकेकी विराजते कोऽपि ॥ २५ ॥

प्रतिमतबुधकुलजैत्रं प्रथितच्छात्रं प्रसादभृतनेत्रम् ।
प्रयततमदिध्यगात्रं प्रज्ञापात्रं भजे कल्पदात्रम् ॥ २६ ॥

विद्यापारावारं विमतविदारं विधेयसुखभारम् ।
भूमौ कृत्वायतारं गौरोदारं भजे गुरुसुदारम् ॥ २७ ॥

विलसति न बुधः पुरतः कविरपि कश्चित् तथाप्रतो यस्य ।
चित्रचरित्रः सोऽयं कुत्रचिदास्ते गुरुर्महति देशे ॥ २८ ॥

यशसा जितविधुविम्बं वेदान्ताम्भोजसारलोल्बम् ।

अजिनत्रजगिरिशम्भं विद्यालम्बं भजे तमविलम्बम् ॥ २९ ॥

विज्ञानौघनिकायं दिनष्टमायं विशुद्धजनगेयम् ।

कलितमखसंप्रदायं गुणसमुदायं गुरुं रसादायम् ॥ ३० ॥

विहितान्नायत्राणान् विरचितविद्याख्यरत्नविश्राणान् ।

कानपि वाणीप्राणान् कलये भसितं सितं सुविश्राणान् ॥ ३१ ॥

निजमहिमभरितलोकं नितरामुद्यत्तमोपहालोकम् ।

विमतनिदाघृतयत्नं विद्यारत्न विराजते किमपि ॥ ३२ ॥

स्फारीभवत्स्ववाचा दूरिकृतदुर्मतस्यदुष्टगजः ।

पुण्ये चम्पारण्ये खेलति विज्ञानकेसरी कश्चित् ॥ ३३ ॥

गुरुरपि कविताशाली गुचिरपि भास्वान् विभृतिभरितोऽपि ।

संपदि निरीहचेताः संवित्पूरः प्रकाशते कोऽपि ॥ ३४ ॥

कलिना मर्महतानां कर्मवराणां स कश्चिदालम्बः ।

विलसति चम्पकविपिने वितरन् ज्ञानामृतं दिनम्राणाम् ॥ ३५ ॥

शिष्टानां सहकृत्वा शितया बुद्ध्या तु जीवसहयुध्वा ।

श्रुतिनिवहपारदृष्ट्या राजति यज्वा स मे मतावृज्वाम् ॥ ३६ ॥

विबुधजनैरपि मृग्यं विशिष्य भूपालकार्हणायोम्यम् ।

विन्नत्रजनमात्रमोष्यं विधिप्रहिलया विराजते भाग्यम् ॥ ३७ ॥

विन्दानगखिलविशयं विन्दानं विविधशास्त्रवाक्यार्थम् ।

मन्दाननुगृह्णन्तं स्पन्दानन्तरितचञ्चुरीक्षे तम् ॥ ३८ ॥

कलिना मलिनस्वान्तैर्भ्रान्तैः संचालितेन शीलेन ।

गाढं दृढ इति कलितः पण्डित एकः परोरजा भाति ॥ ३९ ॥

भस्मितदुर्मततूलं भव्ययशःकृतहरिद्वरदुकूलम् ।

जडतासरितः कूलं जयति जगत्यां महस्तु चिन्मूलम् ॥ ४० ॥

श्रितनन्दनस्वभावः शाखाशतमूपितो वुषक्षाय्यः ।

कल्पकमूरुह एको जल्पति जगतां कलाः समस्ताश्च ॥ ४१ ॥

अज्ञातपरुषधोपो विज्ञानान्धिः परेण पुरुषेण ।

विलसितनिजान्तरोऽसौ वितरति कश्चित् सरस्वतीं भजताम् ॥ ४२ ॥

संपूर्णशारदागमसंप्राप्तोऽसमाखुरो जगति ।

एको हि राजहंसो लोकोत्तर एजते विशुद्धात्मा ॥ ४३ ॥

रक्षन् क्षमामजस्रं तक्षन् दुर्वादकेलिमाक्षिप्य ।

अपथविदूरप्रकृतिर्नृप इव कश्चिद् विपश्चिदाभाति ॥ ४४ ॥

विज्ञानराशिकोशं वित्तिनिराशं विरुद्धमतनाशम् ।

विमलयशोभरिताशं जितवागीशं श्रयामि गुर्वाशम् ॥ ४५ ॥

भसितत्रिपुण्ड्रयुक्तं भगवत्पूजाविधानसंसक्तम् ।

पठितातिपुण्यसूक्तं पण्डितमेकं भजे दिवानक्तम् ॥ ४६ ॥

अद्वैतराजधानीदृढतरवर्षं दिनेशमिव दीपम् ।

फलये हृदये तमहं करुणाभरितं कलङ्कहरचरितम् ॥ ४७ ॥

दग्धेतरमतवादस्त्रिग्ये दयया दृशा मृशं कुर्वन् ।

मुग्धे मयि कोऽपि गुरुर्दुग्धे विद्याविशेषसर्वस्वम् ॥ ४८ ॥

जित्वरमखिलब्रुधानां सूत्ररयशसं दिशासु निखिलासु ।
सत्वरसुपैमि शरणं गत्वरमृजुना पथा गुरुश्रेष्ठम् ॥ ४९ ॥

जडतालताकृपाणी जपार्थमालाविलासयुतपाणी ।
धीयूयतुल्यवाणी पिनष्टु काचिच्छुचं कृपाश्रेणी ॥ ५० ॥

वित्तविनिग्रहयालुं विनतदयालुं मतावनिद्रालुम् ।
शास्त्रेष्वसंशयालुं मणिपतयालुर्भवामि तं प्राज्ञम् ॥ ५१ ॥

क्षेपिष्ठं कवितायां क्षोदिष्ठद्वैतखण्डनपरिष्ठम् ।
कल्ये मतिवर्षिष्ठ कलुपदविष्ठं कलावतां श्रेष्ठम् ॥ ५२ ॥

नतजनकृपानुकम्पं नास्मैवोधत्प्रतीपबुधकम्पम् ।
यशसा दिशासु लिम्पं हृदये कृत्वा गुरुं शुचमलुम्पम् ॥ ५३ ॥

कर्मवरकरणगृध्नुः कलुषत्रस्तुः कदध्वगक्षिमुः ।
कश्चन वादे धृष्णुः कलयति विह्वतिं स चम्पकारण्ये ॥ ५४ ॥

निखिलजनेष्वं कर्मानुष्ठास्तुर्निगमसीम्नि निष्ठासुः ।
विषणायामग्रासुर्धिनोतु कश्चिद्विया विषणजिष्णुः ॥ ५५ ॥

द्वैतिजनान्धंकरणं सुभगंकरणं सुवोपमैः सूक्तैः ।
नमतामाह्वयंकरणं ज्ञानाद्वैतं चक्रास्ति विमपि सुधि ॥ ५६ ॥

परशिवसध्रीचीनं विष्वद्रीचीनविमलकीर्तिभरम् ।
कलुषपराचीनमतिं कल्ये कंचिद् बुधं समीचीनम् ॥ ५७ ॥

अद्वैतद्रढिमानं धीकृशमानं क्षणेन धुन्वानम् ।
विद्वत्परिवृढिमानं वीक्षे कंचिद्विशुद्धमहिमानम् ॥ ५८ ॥

सुवरितविधिजीवातुः सुधया सहयुध्वसृक्त्तिरसपूरः ।
 विधुसग्रीचीनयशाः विभानि कश्चिद्विपश्चिदग्रण्यः ॥ ५९ ॥
 करुणारसाम्युधीनां कलुपरिपूर्णां कनद्यशोभूक्षाम् ।
 सततं वरिवसिताहं सारस्वतसारजीवनाडीनाम् ॥ ६० ॥
 निगमपथसंचरिष्णुर्निराकरिष्णुर्नैकृष्टमतघोषम् ।
 कापथधिनिर्वर्तिष्णुः कलयतु मेधां गुरुः प्ररोचिष्णुः ॥ ६१ ॥
 छविभूतिस्फुरदङ्गोऽप्यच्छविभूतिस्फुरच्छरीरोऽयम् ।
 कीर्तिभृतोऽपि विशुद्धो गुह्यश्चित्रीयते गुरुत्संशः ॥ ६२ ॥
 विवुधैरखिलैर्वेन्द्यः विहितप्रीतिर्विशिष्य गणपतये ।
 विज्ञानदानशौण्डः कोऽपि गिरीशः कुतूहलं कुरुते ॥ ६३ ॥
 संक्षुण्णतमस्काण्डः सभुवनजातप्रतीक्ष्यनिजपादः ।
 निखिलजगद्बोधकरः निस्तुलतेजाश्चकाम्ति मिहिर इव ॥ ६४ ॥
 वासर इवासदक्षः वारिद इव वर्षितामृतस्रोताः ।
 वादे निपुणश्चम्पकवन्यामास्ते वद्रावदः कश्चित् ॥ ६५ ॥
 क्षीरमपि क्षारतरं मोचा नीचा सुधाविधापि मुधा ।
 माक्षिकमनीक्षिकाहं कलिते ललिते गिरो गुरोः सारे ॥ ६६ ॥
 भास्वान् कलाधिनाथः मङ्गलरूपो बुधो गुरुश्च कविः ।
 सूर्यानन्दनरूपस्तनुते कश्चिन्मुदं तमः-केतुः ॥ ६७ ॥
 विचनीकसीति मेधा विसनीससीति येन जडता च ।
 तं प्रणिपनीपतीमि प्रथयमरितः प्रवेकमार्याणाम् ॥ ६८ ॥

ज्ञानलवलाभमात्रा धन्यमन्यैरलं बुधैरन्यैः ।

वाञ्छनसदूरदूरं वन्दे विज्ञानराशिमेव गुल्म् ॥ ६९ ॥

जगद्भिवन्द्याय नमो जडजनचैतन्यवर्षकाय नमः ।

नतजनसुलभाय नमो निस्तुलविज्ञानराशयेऽस्तु नमः ॥ ७० ॥

इति गणपतिना कृतिना गुह्या गुरुराजसप्ततिः कलिता ।

ललितारसभरमिलिता पठतां भक्त्या ददाति पाण्डित्यम् ॥ ७१ ॥

विजये विरचितविजये विहिता गुरुराजसप्ततिः सेयम् ।

अहिमकरे प्रेमकरे मकरे च करे परे वरे वारे ॥ ७२ ॥

इति श्रीगणपतिशारित्रणा विरचिता गुरुराजसप्ततिः संपूर्णा

९३. दशश्लोकीस्तवराजः^१

यो देवः प्रथमो विधीयहरिसुख्यानां पुरो नाविनां

यः शुण्डापरिशोभिलम्बिजठरो यो नालिकेरपियः ।

मूलाधारचतुर्दलाब्जविलसच्छ्रीवल्लभागायको

विमान् नो विधुनोतु मोदककृतानन्दः स विज्ञेश्वरः ॥ १ ॥

यः शरं सिंहवक्त्रं निखिलमुररिपुं तारकं चापि युद्धे

संहृत्याशेषदेवानपरिमितकृपापूर्णदृष्ट्या जुगोष ।

साक्षाच्छ्रीशिवशक्त्यभिन्नमहसा संजातमूर्त्युग्ज्वलः

सोऽस्मान् पातु पडाननः प्रतिदिनं नानाविपद्बन्धनः ॥ २ ॥

^१ Based on the MS. No. 67100 (D. C. No. 3082).

भ्राजद्रत्नमयाकृतेरिह महामेरोः समन्तात् सदा
 प्रादक्षिण्यवशात् तमः परिहरन् यः पाति लोकानिमान् ।
 तेजोराशिरपारभूरिकरुणश्लन्दोमयो भास्करः
 सोऽस्मान् पातु विधूय रोगमखिलं छायाविलासप्रियः ॥ ३ ॥

धनुर्बाणौ वज्रायुधमपि करावजैरनुदिनं
 चतुर्भिर्भूपाढ्यैः सवदमृतसंपूर्णकलशम् ।
 वहन्तं शुभ्राभं विधिहरिगिरीशात्मकतनुं
 भजेऽहं कल्पद्रुं हृदि निजपरामन्दजनकम् ॥ ४ ॥

शङ्खं चक्रमथाङ्कुशं च दधतीं भ्राजत्कपालं चतु-
 र्बाह्व्यैः शरदिन्दुकुन्दधवलां मर्त्यानिनां सुन्दरीम् ।
 नानारत्नविभूषणाभ्वरधरां संचिन्तकानां नृणा-
 मिच्छाकामफलप्रदां भगवतीं श्रीकामधेनुं भजे ॥ ५ ॥

श्रीमत्कल्पकशाखिमूलविलसच्छ्रीकामधेन्वन्तिके
 श्रीमच्छेषपङ्कगासदृशपणिमिर्भास्वचनोः शार्ङ्गिणः ।
 या वक्षःस्यलवासिनी भगवती सौदामिनीवाभ्रगा
 नित्यं भाति ममालये वसतु सा क्षीराब्धिकन्यान्वहम् ॥ ६ ॥

पद्माशङ्कर्णरूप्या निखिलनिगमशास्त्रादिविद्यास्वरूपा
 साक्षाच्छ्रीचतुराननाङ्गनिलया या ज्ञप्तिमात्रात्मिका ।
 शुभ्राङ्गी सितवस्त्रपुष्पविलसन्मूर्तिर्मदीये सदा
 जिह्वाग्रेऽस्तु सरस्वती भगवती सा पुस्तकाद्युज्ज्वला ॥ ७ ॥

या सृष्ट्यादिकपञ्चकृत्यनिरतस्यार्धेन्दुचूडामणेः
 साहाय्यं कुरुते सदापि युवतिर्भ्राजत्कपर्दीमला ।

सा गौरी परसच्चिदात्मकतनुच्छायोत्थविश्वाकृतिः

सूर्येन्दुमिविलोचना वसतु मे हृत्पुण्डरीकान्तरे ॥ ८ ॥

स्वामित्रात्मकमायया शबलितो यो ब्रह्मविष्णुशता-

मासाद्याथ गुणत्रयात्मकमहालीलाविभूत्यां मुहुः ।

सृष्टैतत् परिपाल्य कृत्स्नमुपसंहृत्यावसाने जगत्

स्वीयेऽचिन्त्यमहिम्नि सुस्थिततनुः पायादपायात् स माम् ॥ ९ ॥

यत् सच्चित्सुखरूपमद्वयमनासक्तं मृषामात्रके

विश्वेऽस्मिन्ननुधैरशास्त्रगुरुभिर्भ्रान्त्या समूरीकृते ।

तत् साक्षात् परतत्त्वसंज्ञकमखण्डानन्दपीयूषनिः-

प्यन्दैकाकृति वस्तु मेऽस्तु सततं प्रत्यङ्मुखे चेतसि ॥ १० ॥

स्वाभीष्टदेवतावर्गस्तुतिध्यानस्वरूपिणीम् ।

दशश्लोकीमिमां वीक्ष्य सन्तः कुर्वन्वनुग्रहम्^१ ॥ ११ ॥

इति श्रीदशश्लोकीस्तवराजः समाप्तः

^१ दशश्लोकीस्तवराज्यभिप्रायसारसर्वस्वमपि संग्रहैकश्लोकेनोच्यते—

चिन्ताया मणिरूपतामुपगतो ये योगिना ब्रह्मना-

टपुन्मेपे सति सद्बुद्धितरहस्यार्थोपदेशादिभिः ।

भोगासक्तिमर्ता च चिन्तितमनोभावार्थदायी च यः

सोऽग्रे मेऽस्त्वह भोगमोक्षफलदक्षिन्तामणिश्चिन्मयः ॥

९४. दुग्धापगादशकम्^१

वीरराघववेदान्तयतिराड् देशिकोत्तमः ।
सर्वतन्त्रस्वतन्त्रो मे संनिधत्तां सदा हृदि ॥

^२कलशातटिनी भाति स्वच्छप्रवाहपरंपरा
पृथुलतरलोदारस्फायचरङ्गकरम्बिता ।
मधुरसलिलास्वादाभ्याशाभ्युपागतसंभृत-
त्रिदशमहिषीवशोदेशक्षरत्रयकुङ्कुमा ॥ १ ॥

दुग्धापगा दुरितवृषितदुर्जनानां दूरस्थिता दुरवगाहमहाहृदाब्जा ।
दुर्दान्तदुर्भरतपोभरितैर्मुनीन्द्रैः संसेविता प्रवहति प्रथमानकीर्तिः ॥ २ ॥

चर्कति स्वयमध्वगश्रमधुतिं वर्धति तत्तोषणं
जर्हति क्षणतस्तदीयदुरितं धर्षति तच्चेतसि ।
पुष्पाति श्रियमद्भुतां भगवती मुष्पाति दोषानसौ
कृष्णासिन्धुकवेरजाभ्यधिकतानिष्पातभावोज्ज्वला ॥ ३ ॥

स्वेच्छोद्गच्छद्दुच्छकच्छपपरिछेदोच्चरत्यङ्गज-
प्रातःस्यन्दिमरन्दुन्दुल्लरीपारंपरीमेदुरा ।
एषा दुग्धनदी नदीषु सुभगाशोषाम्बिवन्द्या जग-
होषापाकरणक्षमा क्षिपतु मे दोषानशोषानसौ ॥ ४ ॥

मध्याह्नार्कमरीचिमण्डलपरिक्लिन्नोऽध्वगः सांप्रतं
देवि त्वत्सलिलावलीकनकलामात्रेण विश्राम्यति ।

^१ Based on the single MS No. 69910 (D.C. No. 2742).

^२ MS. adds: श्रीमते वीरराघववेदान्तसंयमीन्द्रमहादेशिकाय नमः ।

किं ब्रूमी वयमन्व दुग्धतटिनि त्वद्वैभवं के विदुः
प्रत्यक्षं वयमन्वभूम भवति खानप्रभावं परम् ॥ ५ ॥

प्रत्यक्षं ह्युपजीव्य शास्त्रमुदितं प्रत्यक्षवाधे तु नो
शास्त्रं जीवितुमर्हतीति जगदुस्रध्यन्तसिद्धान्तिनः ।
देवि त्वं बहुमन्यसे मतमिदं दुग्धस्रवन्ति त्वयि
स्नातृणां स्मृतिचोदितं फलगाणं प्रत्यक्षयन्ती ततः ॥ ६ ॥

देहः प्रत्यक्षसिद्धः खलु घटपटयोरेवमीशेशितव्या-
घंशे भेदः प्रसिद्धः श्रुतिभिरपि कथं सोऽन्यथा कर्तुमर्हः ।
किं मेरुः सर्पपः स्यात् किमिह परिवृढः स्थल्लुल्लायः किमश्व-
शृङ्गागो दुग्धापगे त्वं कथमिव सहसे ब्रह्मजीवैव्यवादम् ॥ ७ ॥

लौकिकलोलजालप्रचलितकमलोत्फुल्लफहारपाली-
शश्वन्निप्यन्दिमाध्वीधुमुधुमितपयोभासमानासमाना ।
अश्रान्तब्रह्मचिन्ताथमविमलतरस्वान्तकान्तैर्मुनीन्द्रै-
र्मातस्त्रोष्ट्रयमाना किमु कलशनदि त्वं न्त(तु^१) कुर्यासकुल्या ॥ ८ ॥

ब्रह्मादेशादिव त्वं प्रवहसि कलशहादिनि ब्रह्मदेशा-
भ्याशे ब्रह्मप्रवीणैरपि च बुधगणैर्ब्रह्मचिन्ताधुरीणैः ।
संध्यासूपास्यमानान्वहमनघतमस्वच्छनीरावगाहा
कीडासंभ्रान्तचेतःकुवलयनयना मञ्जुमञ्जीरयोषा ॥ ९ ॥

गङ्गा तुङ्गा तरङ्गावलिभिरधिगता वारिखेलदधाङ्गा-
नङ्गासङ्गावभङ्गावहनिजमहिमा तां परां गाहतां वा ।
तां गाथामिः स्तुवन्तः कलशनदि शुभां त्वां परां गाहमानाः
सन्तो गङ्गाधराङ्गाकलनविरहितेत्यादराभ्युक्तसङ्गाः ॥ १० ॥

वीरराघववेदान्तवर्षायाख्यानशालिने ।
साक्षालक्ष्मीनृसिंहाय त्रैलोक्यगुरवे नमः ॥

[इति श्रीदुग्धापगादशकं संपूर्णम्]

९५. महामायाष्टकम्^१

(पेङ्गनाडु) गणपतिशास्त्रिकृतम्

सत्स्वन्येष्वपि दैवतेषु बहुषु प्रायो जना भृतले
यामेकां जननीति सन्ततममी जल्पन्ति तादृग्विधा ।
भक्तस्तोमभयप्रणाशनचणा भव्याय दीव्यत्वसौ
देवी स्फोटविपाटनैकचतुरा माता महामायिका ॥ १ ॥

मातेत्याह्वय एव जल्पति महद् वात्सल्यमस्मात्तु ते
कारुण्ये तव शीतलेति यदिदं नामैव साक्षीयते ।
इत्थं दत्सत्तादयानिधिरिति स्याता त्वमस्मानिमान्
मातः कातरतां निवार्य नितरामानन्दितानातनु ॥ २ ॥

प्रत्यक्षेतरवैभवैः किमितैरेदेवत्रजैस्तादृशै-
निन्दायामपि च स्तुतावपि फलं किञ्चित्त ये तन्वते ।
या निन्दास्तवयोः फलं भगवती दत्सेऽनुरूपं क्षणा-
न्नं तादृशवैभवा विजयसे देवि त्वमेका मुनि ॥ ३ ॥

^१Based on the single MS. No. PM 977, not included in the D. C.

वृत्तान्तं विविधप्रकारमयि ते जल्पन्ति लोके जना-

स्तत्त्वं नोपलभे तथैव न विधिं जाने त्वदाराधने ।

तस्मादम्ब कथं पुनः कलयितुं शक्तास्मि ते पूजनं

नृनं वच्मि दयानिधेऽधतु जडानस्मान् भवत्यादरात् ॥ ४ ॥

रोदरोदमुदीर्णवाप्लहरीक्लिन्नानने ते शिशा-

वस्मिन् तप्यति किञ्चिदत्र करुणादृष्टिं विधत्से न चेत् ।

पातुं स्फोटगदात् पट्टत्वमिव ते कस्यास्ति मातर्वद

कायं गच्छतु कस्य पश्यतु मुखं का वा गतिर्लभ्यताम् ॥ ५ ॥

धर्म्यानुचरतां पथः कलयतां दोषांस्तथा चात्मनः

स्वैरं निन्दनमातनोतु सततं द्वेष्येऽपथे तिष्ठतु ।

एतावत्यपि वत्सके क्विल शुचं याते मनाक् तत्क्षणं

तत्राणो जननी प्रयास्यति हि तन्मातस्त्वमस्मानव ॥ ६ ॥

आवालस्यविरं प्रसिद्धमयि ते मातेति यन्नाम तद्

गोभुं नैव हि शक्यमम्ब तदसौ तादृग्विधा त्वं यदि ।

अस्मिन् खिद्यति वत्सके न तनुषे मातुर्गुणं चेत्तदा

नृनं स्यादपवादपात्रमयि तन्मातस्त्वमस्मानव ॥ ७ ॥

मुक्ताहारमनोहरद्युतियुतां भूर्ति नरास्तावर्कं

ये ध्यायन्ति मृणालतन्तुसदृशां नाभीहृदोरेन्तरे ।

ते घोरज्वरभारजातविषमस्फोटस्फुटद्भ्रष्ट-

क्लेदोद्यत्कटुपूतिगन्धमयि नो जानन्त्यमी जात्वपि ॥ ८ ॥

कारुण्याम्बुधिशीतलापदपयोजातद्वयीभावना-

जातस्फीतहृद्(म्बुजा)मितसुभानिर्यासरूपामिमाम् ।

ये मर्त्या स्तुतिमादराद् गणपतेर्वेक्त्राम्बुजाग्निःसृतां
विश्वासेन पठन्ति ते न दधते स्फोटव्यथां जातुचित् ॥ ९ ॥

इति श्रीमहाभाष्याष्टकं संपूर्णम्

९६. शारदात्रिशती^१

गङ्गाधरमस्त्रिचिरचिता

परमाभरणं धातुर्वेदनाम्भोजस्य शारदा देवी ।
या राजति जननी सा लसतु सदा सुप्रसन्ना नः ॥ १ ॥

सा शारदा प्रसन्ना राजति मम मानसे नित्यम् ।
या शारदाब्जवदना जननी कीर्त्या हि सर्वलोकानाम् ॥ २ ॥

संपद् दिव्या धातुः स्याता सा शारदा देवी ।
यद्भजनं देवानामपि तत्त्वज्ञानदं विदुर्विवुधाः ॥ ३ ॥

सरसकविताविभूत्यै यत्पदमाराध्यते विशेषज्ञैः ।
सा शारदा श्रियै नः काले सर्वप्रसन्नात्मा ॥ ४ ॥

^१ Based on the single recent transcript, No. TR 803 (D. C. No. 2804). This Stotra, along [with the *Ambikātrīṣatī* (*Stotra-samuccaya*, vol. 1, pp. 31-61) and the *Kamalātrīṣatī* (above pp. 258-88)] is called *Paramābhatanam* on the title page of the MS.

नीलारविन्दलोचनयुगला सा शारदा देवी ।
करकमलकलितवीणा सदा प्रसन्ना श्रियै वः स्यात् ॥ ५ ॥

कलये तामहमनिशं फुल्लाञ्जविलोचनां वाणीम् ।
या सृष्ट्यादौ साहसं कलयति धातुर्जगन्माता ॥ ६ ॥

यस्या लीलालोलः पद्मासनगोऽपि वेदपाठरतः ।
तामहमतुलानन्दप्राप्त्यै कलये मनःपद्मे ॥ ७ ॥

ब्रह्माणं तां वाणीमेकासनभासुरां श्रियः प्राप्त्यै ।
आराद्विलोक्य मानसमानन्दरसं परं भजते ॥ ८ ॥

मुक्तामये विमाने पद्मासनयन्त्रिकामध्ये ।
दृश्यां वाणीं देवीं सेवे संततमुखप्राप्त्यै ॥ ९ ॥

भाग्यान्मम च कवीनां सा देवी दृश्यतामेति ।
वीणापुस्तकहस्ता या कमलासनपुरन्ध्री हि ॥ १० ॥

मामकमानसकीरं बध्नीयाश्चरणपङ्कजे मातः ।
तेन मम जन्मलाभः स्तोत्रं च तव प्रकामकलितार्थम् ॥ ११ ॥

संवित्रप्ररोहकलिकाप्राप्त्यै तां नौमि शारदां देवीम् ।
या किल कवीश्वराणामधिनेत्री काव्यकलनादौ ॥ १२ ॥

भक्तानां जिह्वाग्रं सिंहासनमादराद् वाणी ।
कलयन्ती नृत्यति किल ततस्तु तन्नूपुरनिनादः ॥ १३ ॥

मञ्जुलक्ष्णितिश्रीति प्रगीयते दिक्कटे रसिकैः ।
प्रातःफुल्लपयोर्हमरन्दरसकेलिधूर्वाहा काले ॥ १४ ॥

दुर्वागर्वदुर्मतिदुरर्थनिरसनकलानिपुणाः ।

मातस्तत्र पादपयोऋसेवाधन्यतां प्राप्ताः ॥ १५ ॥

नीचा गम तु मनीषा तथापि तत्र नुतिकलामवृत्तोऽस्मि ।

अम्ब तव तत्र हेतुः कृपा परं बुद्धिदा जयति ॥ १६ ॥

विधिदयिते तव मातः स्तुतौ न शक्ता अपि त्रिदशाः ।

क्षन्तव्यमत्र दयया मम चापल्यं तव स्तोत्रे ॥ १७ ॥

शुकवाणीमिव मातर्निरर्थकां मद्वचोभङ्गीम् ।

” सदसि शृणोषि दयया तत् तत्र चोत्तमपदव्यक्त्यै ॥ १८ ॥

परदेवते प्रसीद प्राणेश्वरि धातुरम्ब मम वाणीम् ।

कृपया तव नुतियोम्यां त्वन्नूपुरनिन्दरग्यरसगुम्फाम् ॥ १९ ॥

सर्वज्ञत्वं संपद्मथवान्यां प्राप्तुमत्र तव मातः ।

तव चरणकमलमेतच्छरणं नान्या गतिर्दृष्टा ॥ २० ॥

मन्दधिया स्वल्पापि स्तुतिरम्ब निरर्थकापि रसहीना ।

कलिता चेत् तव कृपया तदेव सदसीदितं भाति ॥ २१ ॥

कुण्ठीकरोतु त्रिपदं चाज्ञानं दुर्गतिं वाणि ।

तव चरणकमलसेवादरो जनानां कलौ काले ॥ २२ ॥

वीरश्रीर्विद्वच्छ्रीर्जयश्रियो धामरैर्नान्ये ।

तव पादान्बुजसेवादरेण सिध्यन्ति नान्यथा लोके ॥ २३ ॥

कृष्णारसवर्षिणि ते चरणसरोजद्वयं निधेहि मम ।

मस्तकतले विदारितजरादिकं सपदि जन्म सार्धं मे ॥ २४ ॥

श्रद्धां मेधां संपदमन्याममरेन्द्रमाननीयां हि ।

दयया विधेहि काले भक्तानां नस्त्वदेकशरणानाम् ॥ २५ ॥

प्रेयसि धातुर्जगतां परमेश्वरि वाणि मातरम्ब ननु ।

तव नामानि फणन्तस्त्रिदशैः सह यान्ति यानेन ॥ २६ ॥

तव नाम यस्य जिह्वाङ्गणे विशुद्धं क्षणं स्फुरति ।

स हि बन्धस्त्रिदशैरपि विगलितपापः परे लोके ॥ २७ ॥

नतनाकीश्वरवनितामौलिसगलितमकरन्दैः ।

स्निग्धपदाम्बुजयुगला वाणी देवी श्रियो हि लसति परा ॥ २८ ॥

विदुषामपि तुष्टिकरं नवनवरसगुम्फनं कवित्वं तु ।

यत्करुणावीक्षणतो सिध्यति तां शारदां वन्दे ॥ २९ ॥

अम्ब प्रसीद परमं मायामेतां निरस्य नतिभाजः ।

मम संविधेहि मधुरां वाचं नव नुतिकलाहार्हा च ॥ ३० ॥

वाणी माता जगतां वीणापुस्तककराम्भोजा ।

हंसाश्रिता हि नमतां श्रेयःसिध्धे प्रसन्ना नः ॥ ३१ ॥

श्लाघ्या संपत्काले वैदुष्यं वा यदीयवीक्षणतः ।

सिध्यन्त्यपि देवानां तां वन्दे शारदां देवीम् ॥ ३२ ॥

विद्यादानकरीषं कमलासनपुण्यपरिपाकः ।

मम मनसि संनिधत्तां दिव्यज्ञानादिसिध्धे हि ॥ ३३ ॥

दिव्यज्ञानं दयया विधेहि मातर्महासारम् ।

तेनैव ते तु कीर्तिर्दानफलं नश्च जन्मसाफल्यम् ॥ ३४ ॥

द्वादशबीजाक्षरगां मन्त्रोद्धारक्रियाशक्तिम् ।

वाणीं विधेस्तु पत्नीं मध्ये पश्यामि विन्ध्यमध्यस्थाम् ॥ ३५ ॥

रविकोटितेजसं तां सरस्वतीं त्र्यक्षरक्रियाशक्तिम् ।

अणिमादिदां प्रसन्नमम्बां पश्यामि पद्ममध्यगताम् ॥ ३६ ॥

जगदीश्वरि भारति मे प्रसीद वाणि प्रपन्नाय ।

अहमपि कुतुकात् तव नुतिकल्पनेऽशक्तश्च मन्दधिपणश्च ॥ ३७ ॥

मुनिजनमानसपेटीरत्नं धातुर्गृहे रत्नम् ।

वाणीति दिव्यरत्नं जयति सदा कामधुक् काले ॥ ३८ ॥

अज्ञानव्याधिहरं तदौषधं शारदारूपम् ।

यः पश्यति रा हि लोके परात्मने रोचते काले ॥ ३९ ॥

कमलासननयनफलं सृष्ट्यादिकलासमासक्तम् ।

वाणीरूपं तेजः स्फुरति जगच्छ्रेयसे नित्यम् ॥ ४० ॥

हंसगतिं तामम्बामम्भोरह्यलोचनां वन्दे ।

तिलकयति या गुरुणां जिह्वासिंहासनं वाणी ॥ ४१ ॥

वाणि तरङ्गय लोचनधीक्षणशैल्यं क्षण मयि भोः ।

मम जन्म लब्धविभवं तेन भवेन्नैव ते हानिः ॥ ४२ ॥

पद्मासनेन साकं काले वाणी समासना जयति ।

कुचकलशनमितदेहा कुर्वन्ती मद्रसंततिं नमताम् ॥ ४३ ॥

व्यातन्वाना वाणी कवीश्वराणां मनोज्ञवचनशरीम् ।

जयति विधिसुकृतसंततिपरिणतिमाला बुधैर्वन्द्या ॥ ४४ ॥

कमलसुपमाङ्गयष्टिः सा देवी जयति पद्ममध्यतले ।
शतबीजाक्षरलसितं दिक्पतिकृतरक्षकं च मेरुमुखम् ॥ ४५ ॥

वाणीयन्त्रं विद्युधैर्मान्यं योगासनाव्धीन्दुम् ।
हीमक्षरमुखमाद्यं प्राक्ततटकलितं च पद्ममध्यतले ॥ ४६ ॥

तन्मेरुचक्ररूपं समाधिदृश्यं च लोकवेद्यं च ।
सैषाश्रित्य तदेतद् राजति राजीवलोचना वाणी ॥ ४७ ॥

हंसाश्रितगतिविभवा मन्दस्मेरा तमोनिहन्त्री च ।
मयुरतरवाङ्निगुम्फा वीणापुस्तककराम्भोजा ॥ ४८ ॥

वीणावादनरसिका नमस्तामिष्टार्थदायिनी वाणी ।
धातुर्नयनमहोत्सवकलिका कुर्याच्छुभं जगताम् ॥ ४९ ॥

तापिञ्जलम्यदेहश्रीरेषा कविसमाजनुता ।
अष्टैश्वर्यादिकलादाने दत्तेक्षणा जयति ॥ ५० ॥

सृष्ट्यादौ विधिलिखितं वाणी सैषा हि चान्यथाकर्तुम् ।
नाकौकसामपीह प्रभवति कलितप्रणामानाम् ॥ ५१ ॥

यः पश्यति तामेतां वाणीं पुरुषो हि धन्यतामेति ।
यं पश्यति सैषायं नितरां धन्यो नृपेडितः काले ॥ ५२ ॥

कवलिततमःसमूहा वाणी सैषा हि विजयते जगति ।
अपुनर्भवमुखदात्री विरिञ्चिमुखलालिता काले ॥ ५३ ॥

कमलासनमुखकमलस्विरासनां शारदां वन्दे ।
यन्नामोचरणकलाविभवात् सर्वज्ञता नियतम् ॥ ५४ ॥

द्वादशवीजाक्षरगां मन्त्रोद्धारक्रियाशक्तिम् ।

वाणीं विवेस्तु पत्नीं मध्ये पश्यामि विम्बमध्यस्याम् ॥ ३५ ॥

रविकोटितेजसं तां सरस्वतीं व्यक्षरक्रियाशक्तिम् ।

अणिमादिदां प्रसन्नामग्नां पश्यामि पद्ममध्यगताम् ॥ ३६ ॥

जगदीश्वरि भारति मे प्रसीद वाणि प्रपन्नाय ।

अहमपि कुतुकात् तव नुतिकल्पनेऽशक्तश्च मन्दधिषणश्च ॥ ३७ ॥

मुनिजनमानसपेटीरत्नं धातुर्गृहे रत्नम् ।

वाणीति दिव्यरत्नं जयति सदा कामधुक् काले ॥ ३८ ॥

अज्ञानव्याधिहरं तदौषधं शारदारूपम् ।

यः पश्यति स हि लोके परात्मने रोचते काले ॥ ३९ ॥

कमलासननयनफलं सृष्ट्यादिकलासमासक्तम् ।

वाणीरूपं तेजः स्फुरति जगच्छ्रेयसे नित्यम् ॥ ४० ॥

हंसगतिं ताम्बामम्भोरुहलोचनां वन्दे ।

तिलकयति या गुरूणां जिह्वासिंहासनं वाणी ॥ ४१ ॥

वाणि तरङ्गय लोचनधीक्षणशैल्यं क्षणं मयि भोः ।

मम जन्म लब्धविभवं तेन भवेन्नैव ते हानिः ॥ ४२ ॥

पद्मासनेन साकं काले वाणी समासना जयति ।

कुचकलशनमितदेहा कुर्वन्ती भद्रसंततिं नमताम् ॥ ४३ ॥

व्यातन्वाना वाणी कवीधराणां मनोज्ञवचनशरीम् ।

जयति विधिसुकृतसंततिपरिणतिमाला बुधैर्वन्द्या ॥ ४४ ॥

कमलसुषमाङ्गयष्टिः सा देवी जयति पद्ममध्यतले ।
शतबीजाक्षरलसितं दिवपतिकृतरक्षकं च मेरुमुखम् ॥ ४५ ॥

वाणीयन्त्रं विवुधैर्मान्यं योगासनाव्धीन्दुम् ।
हीमक्षरमुखमाद्यं प्रावतटकलितं च पद्ममध्यतले ॥ ४६ ॥

तन्मेरुचक्ररूपं समाधिदृश्यं च लोकवेद्यं च ।
सैपाश्रित्य तदेतद् राजति राजीवलोचना वाणी ॥ ४७ ॥

हंसाश्रितगतिविभवा मन्दस्मेरा तमोनिहन्त्री च ।
मधुरतरवाङ्निगुम्फा वीणापुस्तककराम्भोजा ॥ ४८ ॥

वीणावादनरसिका नमतामिष्टार्थदायिनी वाणी ।
धातुर्नयनमहोत्सवकलिका कुर्याच्छुभं जगताम् ॥ ४९ ॥

तापिञ्जलरम्यदेहश्रीरेषा कविसमाजनुता ।
अष्टैश्वर्यादिकलादाने दत्तेक्षणा जयति ॥ ५० ॥

सृष्ट्यादौ विधिलिखितं वाणी सैषा हि चान्यथाकर्तुम् ।
नाकौकसामपीह प्रभवति कलितप्रणामानाम् ॥ ५१ ॥

यः पश्यति तामेतां वाणीं पुरुषो हि धन्यतामेति ।
यं पश्यति सैषायं नितरां धन्यो नृपेडितः काले ॥ ५२ ॥

कवलिततमःसमूहा वाणी सैषा हि विजयते जगति ।
अपुनर्भवसुखदात्री विरिञ्चिसुखलालिता काले ॥ ५३ ॥

कमलासनमुखकमलस्विरासनां शारदां वन्दे ।
यन्नामोच्चरणकलाविभवात् सर्वज्ञता नियतम् ॥ ५४ ॥

भवपरमौषधमेतद्वाणीरूपं सदाराध्यम् ।

कमलासनलोचनगणसरसक्रीडास्पदं जयति ॥ ५५ ॥

नारीवंशशिखामणिरेषा चिन्तामणिर्नतानां हि ।

धातुगृहभागधेयं ध्येयं सद्भिः श्रियः समृद्धयै नः ॥ ५६ ॥

जननि भुवनेश्वरि त्वां वाणीं वन्दे कवित्वरससिद्धयै ।

त्वं तु ददासि हि दयया मम मन्दत्यापि वाग्शरीर्मधुराः ॥ ५७ ॥

एतेन तव तु कीर्तेर्महिमा संगीयते दिशां बलये ।

किंनरवर्गैरमरीकन्याभिः फल्पवृक्षमूलतले ॥ ५८ ॥

कविमहसूक्तिलहरीस्तन्वाना शारदा जयति ।

विधिकैलिसदनहंसी कल्याणैकस्यली नमताम् ॥ ५९ ॥

स्फुरतु मम वचसि वाणि त्वदीयवैभवमुधाधारा ।

नित्यं व्यक्तं प्राप्ता धुतनतजनखेदजालका महती ॥ ६० ॥

वाणि तव स्तुतिविषये बुद्धिर्जाता हि मे सहसा ।

तेन मम भागधेयं परिणतमित्येव नित्यसंतुष्टः ॥ ६१ ॥

सृष्टिकलामण्डनभूरेषा वाणी जगज्जननी ।

आलोकमात्रवशतस्तमसो हन्त्री च संपदां जननी ॥ ६२ ॥

पौरुषलोपविधात्री धातुरियं कमलकोमलाङ्गलता ।

वसतु सदा जिह्वायै दिव्यज्ञानप्रदा देवी ॥ ६३ ॥

प्रतिदिनदुरितनिहन्त्री पद्मासननयनपुष्पपरिपाकः ।

कवितासंतानकलावीजाङ्कुरवर्धिनी जयति ॥ ६४ ॥

क्षणवीक्षणेन माता लक्ष्मीं पक्ष्मलयति प्रणते ।

वेधसि सुरतमहोत्सवसंकेततलप्रदर्शिनी काले ॥ ६५ ॥

शृङ्गारविभ्रमवता नीलोत्पलकान्तिचातुरीसुपुषा ।

वाणीनेत्रेण विधिर्जितोऽभवत् सोऽपि सततकृतवेदः ॥ ६६ ॥

श्यामा कटाक्षलहरी भानुर्जयतीह संपदां जननी ।

यामस्तौपीत् काले मधवा नाकाधिपा मुनयः ॥ ६७ ॥

मणिकटकनादपूरितमम्बापादाम्बुजं महामन्त्रैः ।

जप्यं ध्येयं काले दिशि दिशि कलितस्वरक्षं च ॥ ६८ ॥

स्मरणेन दुरितहन्त्री नमनेन कवित्वसिद्धिदा वाणी ।

कुसुमसमर्पणकलया काले मोक्षप्रदात्री च ॥ ६९ ॥

विस्मरतमोनिहन्त्रि त्वां सेवे शारदादेवि ।

शिशिरीकुरु मां काले करुणारसवीक्षितेन चरदेन ॥ ७० ॥

मातर्नमोऽस्तु तावककटाक्षमधुपाय शारदे जयति ।

यो वेधसोऽपि काले सृष्ट्यादौ चातुरीं दित्सन् ॥ ७१ ॥

सुमनोवाञ्छादाने कृतावधानं धनं धातुः ।

धिपणाजाल्बादिहरं यद्वीक्षणमामनन्ति जगति बुधाः ॥ ७२ ॥

ललितगमनं त्वदीयं कलनूपुरनादपूरितं वाणि ।

नौमि पदाम्बुजयुगलं कवितासिद्धये विधेः कान्ते ॥ ७३ ॥

कमलकृतवैजयन्ती विधेर्मुखेप्यादराद्वाप्याः ।

जयति कटाक्षलहरी तोरणलक्ष्मीस्तु सत्यलोके हि ॥ ७४ ॥

निश्रेणिका च मुक्तेः सज्जाननदीमहालहरी ।
नानारसचातुर्यप्रसारिका दुरितगङ्कुला काले ॥ ७५ ॥

परतन्त्रितविधिविभवा देवी सा शारदा जयति ।
कैवल्यादिकल्याणां दात्री भक्तालिकामधेनुर्या ॥ ७६ ॥

कविकामधेनुरेपा मञ्जुस्मेराननाम्भोजा ।
वाणी जयति विधातुर्मननागमसंप्रदायफलदा हि ॥ ७७ ॥

घनतरङ्गपारसार्द्रैर्नागाविभवप्रदानकृतदीक्षैः ।
वाणी जयति कटाक्षैर्नः काश्मल्यं हठात्रिरस्यन्ती ॥ ७८ ॥

दासाशादानकलाम्पक्लृप्तदीक्षाकटाक्षलहरी मे ।
कवल्यतु पापराशि वाण्या नित्यं महौदार्या ॥ ७९ ॥

आदिमजननी सैषा वाणी जयतीह भक्तरक्षायै ।
सर्वत्र कलितदेहा नानाशास्त्रादिरूपतो जयति ॥ ८० ॥

बहुविधलीलासदनं संभृतफुलाञ्जलिर्नैवैचिन्त्यम् ।
वाणीमुखारविन्दं जुम्बति मानसमिदं हठात् कृत्यम् ॥ ८१ ॥

सौभाग्यकान्तिसारं वदनाम्भोजं श्रियै वाण्याः ।
आश्रित्य सकलवेदा अपि नित्यं मान्यतां प्राप्ताः ॥ ८२ ॥

ज्ञानमयी सलिलमयी तत्त्वमयी भाति सर्वलोकनाम् ।
अक्षरमयी च वाणी श्रेयोदाने निवृद्धचित्तगतिः ॥ ८३ ॥

नमउक्तिरस्तु मात्रे वाण्यै नः सिद्धिदा भक्त्या ।
आनन्दिन्यै ज्ञानस्वरूपभाजे प्रबन्धरूपायै ॥ ८४ ॥

आराध्यायै ध्येयायै चात्तकलाचित्रनादरूपायै ।

सच्चित्तवासभाजे वाप्यै भूयो नमोऽस्तु भक्तिकृतम् ॥ ८५ ॥

कमलासनपुण्यकला नमतां चिन्तामणिर्वाणी ।

जीवाक्षरबोधकलारूपा जयतीह सत्त्वरूपवती ॥ ८६ ॥

ब्रह्माण्डमण्डलमिदं व्याप्तं मात्रा क्षराक्षरादिजुषा ।

यत्पदकमलं नित्यं क्षुतिततिसुदतीविभूषणं च विदुः ॥ ८७ ॥

मनसिजसाम्राज्यकलालक्ष्मीरिषा विरिञ्चिमुखहर्षम् ।

व्यातन्वाना नित्यं राजति षडरस्वरूपचक्रतले ॥ ८८ ॥

मञ्जुलवीणानिनद्रप्रयोगनिर्धूतमोहसंचारा ।

हंसीयाना वाणी हंसगतिः सुकृतिनेत्रपुण्यकला ॥ ८९ ॥

कुचकलग्रसविधविनिहितवीणानिकाणसावधानकला ।

अधिनेत्री हि कलानां सकलानां शारदा जयति ॥ ९० ॥

त्रिदशपरिपन्निषेव्या प्रातः सायं प्रफुल्लमुखकमला ।

कमलास्तुषा हि वाणी वाणी दिशतु प्रबन्धरसभरिताम् ॥ ९१ ॥

अधिकचपलैः कटाक्षैरञ्चितलीलारसैस्त्वदरैर्नः ।

मङ्गलमस्तन्वाना विधातृगृहिणी सुरादिनुतपादा ॥ ९२ ॥

कान्तं लक्ष्मीभवनं मुखकमलं शारदादेव्याः ।

सौभाग्यकान्तिसारं स्पृहयति मे मानसं सरसम् ॥ ९३ ॥

कारुण्यपूर्णनयनं पुस्तकहस्तं महः किमपि ।

धातुः पुण्यकलानां परिषाको मर्त्यरक्षणं कुरुते ॥ ९४ ॥

संसारवारिराशिं ततुं सा सेतुरेषा नः ।

धातुर्गृहिणीं दुःखं शिथिलयतु परं जनिघातम् ॥ ९५ ॥

सरसकविकल्पवल्लीमग्नां वाणीमहमुपासे ।

अन्तस्तमोनिहन्त्रीं यामाहुर्ज्ञानदां मुनयः ॥ ९६ ॥

मम लोचनयोर्भूयात् विद्या कापि प्रधूतजनिभीतिः ।

निगमेषु संचरन्ती कृपानिधिः शारदा देवी ॥ ९७ ॥

शमितनतदुरितसंधा धात्रे निजनेत्रकल्पितानङ्गा ।

कृतसुरशात्रवभङ्गा सा देवी मङ्गलैस्तुङ्गा ॥ ९८ ॥

पद्मासनस्थितां तां वाणीं चतुराननां वन्दे ।

कल्याणानां सरशिं कविपरिपत्कल्पवल्लीं मान्याम् ॥ ९९ ॥

कुचभारसंनतार्ङ्गां कुन्दस्मेराननाम्भोजाम् ।

कुन्दलकुसुमपरीमलसंपादितभृङ्गशंकृतितरङ्गाम् ॥ १०० ॥

चिद्रूपां विधिमहिषीं हंसगतिं हंससंनुतचरित्राम् ।

विद्याकलादिनिलयामाराध्यां सकलजडिमदोपहरीम् ॥ १०१ ॥

जननि यदि भजति लोके तव लोचनवीक्षणं क्षणं मर्त्यः ।

कुपुरुषनुतिविमुखस्ते रूपं ज्ञानप्रदं पश्यन् ॥ १०२ ॥

कुक्षिभरित्यसुखदुर्गुणादिकं दूरतस्त्यक्त्वा ।

त्वद्भावनेन धन्यो नयति च कालं प्रमोदेन ॥ १०३ ॥

मयि तापमारशान्त्यै तरङ्गय त्वद्विलोचने मातः ।

यच्छारदाब्जमुपमामान्ये देवादिभिः प्रार्थ्ये ॥ १०४ ॥

सर्वार्थदा हि भजतां कटाक्षधाटी शिवंकरी वाणि ।
चिन्तामणिमिव कलयति यां हि विधिर्विदितमन्त्रोऽपि ॥ १०५ ॥

सुकृतपरिपाकमनसा धन्यास्त्वामर्चयन्ति ननु वाणि ।
अहमपि तद्वत्कलये फलप्रदा त्वं समानकल्पासि ॥ १०६ ॥

निगमवचसां निदानं तव पादाब्जं वतंसयतु काले ।
देवोऽपि देवदेवो विजितजगत्त्रयतले मातः ॥ १०७ ॥

अन्तस्तमसो हन्त्री पटीयसी ते कटाक्षझरमाला ।
या तोरणमाल्यश्रियमातनुते वेधसः सौधे ॥ १०८ ॥

शृङ्गारविभ्रमवर्ती त्वां प्राप्यैव क्रियाकाले ।
कलयति सृष्ट्यादिमसौ विधिः श्रुतिव्यक्तमाहात्म्यः ॥ १०९ ॥

वेधोवदनं केलिवनमासाद्याम्ब परमया हि मुदा ।
क्रीडसि शुकीव काले द्विजसंघसमर्चितात्मवृत्तिश्च ॥ ११० ॥

धातुर्मुखमञ्जूपारलं निगमान्तकेलिवनहंसीम् ।
परमां कलामुपासे तामम्बां चिद्विलासघनवृत्तिम् ॥ १११ ॥

वागीशदेवरूपिणि गोप्पतिमुखदेवसंघनुतचरणे ।
तव रूपं सूर्यायुतदृश्यं दर्शय मम ज्ञाने ॥ ११२ ॥

दिव्यज्ञानप्रदमिदमम्ब त्वद्रूपमादराद्वाणि ।
काले दर्शय कृपया तेन वयं प्राप्तकार्यसाफल्याः ॥ ११३ ॥

अम्बा त्रिसंघ्यपठनप्रवृत्तिभाजां क्रमेण नामां तु ।
द्वादशकलाविभेदव्यूहादिज्ञानदा प्रसन्ना हि ॥ ११४ ॥

मूकोऽपि सत्कविः स्याद् दुरक्षराण्यपि विधातृलिखितानि ।
सत्पल्लवानि सरस्वति कटाक्षपूरे यदि क्षापि ॥ ११५ ॥

अवलम्बे तामम्बां पञ्चाशद्वर्णकल्पितजगत्काम् ।
सृष्टिस्थितिसंहारस्थिरोदयां विविधशास्त्ररूपाब्जाम् ॥ ११६ ॥

वाणीं दिशतु मनोज्ञां वाणीं गतिहसितकादम्बा ।
या दम्मादिविमुक्ता नादं भाव्यं वदन्ति यद्रूपम् ॥ ११७ ॥

राकेन्दुवदनविम्बा साम्बा वाणी पुनातु कृतिमेनाम् ।
परिकल्पितभाववन्धां रसोज्ज्वल्यं मङ्गलोत्तुङ्गाम् ॥ ११८ ॥

लावण्यकान्तिसिन्धुः पादाब्जनतप्रभावसंधात्री ।
प्रस्रमरतमोनिहन्त्री मद्वाचां देवता चाद्या ॥ ११९ ॥

जनतानेत्रानन्दं रूपं यस्याः स्फुटं भाति ।
स्मरणं त्वज्ञानहरं विश्वज्ञानप्रदं च सा जयति ॥ १२० ॥

सहधर्मिणी विधातुर्दारिद्र्यध्वंसिनी निजकटाक्षैः ।
सांनिध्यं जनयतु मे सुरमुनिनरसंनुतस्वमहिमेयम् ॥ १२१ ॥

मुखरितवीणा वाणी वाणीं मे दिशतु नैजनुतियोग्याम् ।
आस्वादितशास्त्रामृतलहरीं सद्यस्तमोनिहन्त्रां च ॥ १२२ ॥

मणिनूपुरनादनिभा वाणी भाति त्वदीयभक्तमुखे ।
कीर्तिर्दिशासु शुद्धिर्वैपुषि बहुमुखी परं काले ॥ १२३ ॥ ✓

तव पादस्मरणवशात् ताम्यति तिमिरावलिश्चान्तः ।
आनन्दलहरीवीची प्रसर्पति क्षमातले हि भक्तानाम् ॥ १२४ ॥

संपन्नलिनीमानुं ज्ञानाब्धिमुधाकरं हि तव रूपम् ।
भक्त्या मनसि गृणन्तो गच्छन्ति व्योमयानमारूढाः ॥ १२५ ॥

हृत्तमसां दीपरुचिर्विधातृदयिता ममास्तु परदैवम् ।
भवतापमेघमाला कविशुकवासन्तिकश्रीर्हि ॥ १२६ ॥

मम मानसमणिहर्म्ये विहरतु वाण्याः स्वरूपं तु ।
निगमवचसां निगुप्तैर्वेधे तद्भेषसा लाल्यम् ॥ १२७ ॥

सततमभिगम्यरूपा विबुधवरेब्धा सरस्वती माता ।
मनसि मन संनिधत्तां भूत्यै नः सर्वतः काले ॥ १२८ ॥

मम शिरसि नीचपुण्ये पुण्यघना घेदमौलिहर्म्या च ।
कृतपदविन्यासभरा वाणी जयतीह शतमत्वादिनुता ॥ १२९ ॥

मायानिरसनदक्षा मातेयं सुप्रसन्ना मे ।
लभते परमं ज्ञानं यद्भक्त्या पामरोऽपि च धरिष्याम् ॥ १३० ॥

वाणीश्वरि तव रूपं नामस्मरणं च पूजनं भक्त्या ।
सिध्यति सकलविभूत्यै तत्र हि भवतीदयाप्रसारस्तु ॥ १३१ ॥

सफलयतु नेत्रयुगलं हतनतद्विरिता च सा परा देवी ।
कमलजमान्यचरित्रा सुमनोवाञ्छाप्रदानकृतदीक्षा ॥ १३२ ॥

पङ्कजमृणालनन्तुप्रतिभटरूपं क्वचिद्दृश्यम् ।
कविकुलवाणीकैरवशारदचन्द्रप्रभाक्वलितं च ॥ १३३ ॥

नलिनभङ्गगृहिणि वाणि प्रह्वानां सपदि भक्तानाम् ।
सुभसि मोहं भवतीस्मरणाद्वरिवस्यया स्तुत्या ॥ १३४ ॥

कविकुलकल्पकवलीमवाङ्गलीलाकृतार्तिशमनां ताम् ।
वाणीमन्वहमार्याराध्यां मोक्षाय निभृतमहमीडे ॥ १३५ ॥

संविस्तुस्वस्वरूपामम्बां वाणीमहर्निशं मनसि ।
कलये कलितापभरप्रशान्तिकामः प्रभावतीं जयदाम् ॥ १३६ ॥

नतपरिपालिनि वाणि त्रिजगदपध्वंसिनि थितानां नः ।
तव पादयुगं निगलं भवतु तमोराशिदुष्टहस्तिगणे ॥ १३७ ॥

कामादिदुर्ग्रहकृतानर्थनिरासाय तावकापाङ्गाः ।
वाणि जनयन्ति नतानां कैवल्यं स्वप्रदानाय ॥ १३८ ॥

तव दर्शनं हि मातः परमं संस्कारमात्तपापानाम् ।
कल्याणसूक्तिकन्दलरसप्रदं मान्यते विदुषैः ॥ १३९ ॥

घातुर्घदनसरोजे श्रुतिसीमनि हृदि च भक्तानाम् ।
एकपदा द्विपदा वा राजति वाणी जगन्माता ॥ १४० ॥

मणिमयकाञ्चीलसिता वीणापुस्तककरारविन्दा च ।
नमतां जाल्वविधूननधृतदीक्षा राजते वाणी ॥ १४१ ॥

कचलयतु तापमस्याः स्मरणं पादाब्जवन्दनं वाण्याः ।
धालुर्जिह्वाग्रतले नृत्यन्त्याः सारसुक्तिरसयन्त्याः ॥ १४२ ॥

पद्मजवदनविभूषा निगमशिखोत्तंसपीठिका वाणी ।
सकलविधशास्त्ररूपा भक्तानां सत्कवित्वदानपरा ॥ १४३ ॥

गतिजितमरालगमना मरालवाहा च वेधसो दाराः ।
शिशिरदयासारा सा नमतां संतापहारिणी सहसा ॥ १४४ ॥

स्तनभारसंनताङ्गी दरदलिताम्भोजलोचनान्तरीः ।

सविधतले विवुधवधूपरिचरणाद्यैश्च तुष्टचित्ता सा ॥ १४५ ॥

हरिणाङ्गवदनविम्बा पृथुलनितम्बा कचात्तलोलम्बा ।

निजगतिजितकादम्बा साम्बा पदपद्मनम्रमक्तकदम्बा ॥ १४६ ॥

परिहसितनीलनीरजदेहश्रीः शारदा प्रथमा ।

स्फटिकमणिभरकान्तिः सरस्वती कीर्त्यते च विवुधगणैः ॥ १४७ ॥

नाथे हृदभक्तिमनी सृष्ट्यादौ चित्स्वरूपा च ।

धात्रा समानभावा वैकासनपुण्डरीकमध्यस्था ॥ १४८ ॥

प्रीत्या सरसपुमर्थान् ददाति काले चिदादिसंधारी ।

सा मे दैवतमेया सततनिषेव्या च कामदा भूयात् ॥ १४९ ॥

हरिचरणनलिनयुगले सदैकताना हि शारदा जननी ।

पद्मानीलादिसखी श्रुत्युचाने विहाररसभरिता ॥ १५० ॥

धातुः कुटुम्बिनीयं तन्यात् कल्याणसंततिं सततम् ।

या तारुण्यविभूषा समक्रमा त्रिपुरसुन्दर्या ॥ १५१ ॥

नानाक्षरादिमातृकगण्डिता शब्दरूपा च ।

नादब्रह्मविलासा वाणी सा मङ्गलानि नस्तन्यात् ॥ १५२ ॥

दृक्कोणवीक्षणकलानिगमप्राभवविधानदा नमताम् ।

विवुधानां हृदयाब्जं यस्या वासस्थली च निर्दिष्टम् ॥ १५३ ॥

भोहादिवनकुठारा या नित्यं सेव्यते त्रिदशसधैः ।

नित्यप्रसन्नरूपां शान्तां यामेव सेवते वैधाः ॥ १५४ ॥

नमतां यथैव कल्पं खण्डीक्रियते सुवर्णदृष्टिपुत्रा ।

यद्वीक्षणेन पुरुषः स्यातो नृपसदसि मान्यते प्रथमम् ॥ १५५ ॥

यस्यै श्रोत्रियवर्यैस्त्रिसंध्यमर्च्यादिकं क्रियते ।

या मञ्जुनीतिरूपा वाणीरूपा च भण्यते निपुणैः ॥ १५६ ॥

सा मयि तन्यादीक्षां वीक्षावनदां सरस्वती देवी ।

संतानकुमुमजैत्री यामैच्छत् प्राप्तुमञ्जसा वेधाः ॥ १५७ ॥

मन्दस्मितमधुरास्यं कृपावलोकं निरस्तजाह्वयति ।

भूयाद् वाण्या रूपं पुरः कराभोजकलितवीणादि ॥ १५८ ॥

वाण्याः परं न जाने दैवतमन्यद् वने गिरौ च पथि ।

गगने वा संरक्षितनतजनतायाः कृपारसाद्रियाः ॥ १५९ ॥

आस्येन्दोरवलोकनमम्बायाः पादपद्मसेवा च ।

सर्वेश्वर्यःप्राप्त्यै शास्त्रज्ञैः सुष्ठु निर्दिष्टा ॥ १६० ॥

वाणी हि तापहन्त्री जगतां कारुण्यपूर्णनयनश्रीः ।

मन्दान् करोति विधुधान् द्रावयति शिलास्ततस्तु किं चित्रम् ॥ १६१ ॥

यस्मिन् कटाक्षपूरो न भवति स हि दीनवदनः सन् ।

प्रस्खलितवाग्मयार्तो भिक्षामटतीह निन्दितो बहुशः ॥ १६२ ॥

वाण्याः कटाक्षपूरस्रजा त्वलंकृतनिगालो यः ।

स हि भवति राजमान्यः कान्ताधरमधुरवाग्विलासश्च ॥ १६३ ॥

कविताभाग्यविधात्री परिमलसंक्रान्तमधुपगणकेशा ।

मम नयनयोः फदा वा सा देवी कलितसंनिधानकला ॥ १६४ ॥

परचिद्विधानरूपा वाणी श्रुतिसीम्नि राजते परमा ।
मुनिजनमानसहंसी या विहरति सा गुभाय स्वात् ॥ १६५ ॥

जपमालिक्या वाणीकरधृतया वीणया च कोशेन ।
अहमस्मि नाथवानिह किं वाशास्यं परं लोके ॥ १६६ ॥

कैवल्यानन्दसुखमाप्त्यै तेजस्तु मन्महे किमपि ।
यद् वाञ्छितचिन्तानगिरिति वाणीति च मुवि ह्यातम् ॥ १६७ ॥

कविकुलसूक्तिश्रेणीश्रवणानन्दोद्भ्रसद्गतंससुमा ।
सा देवी मम हृदये कृतसांनिध्या कृतत्राणा ॥ १६८ ॥

यस्या दृष्टिद्विराः कुमताः श्रुत्यर्धवच्चकाः शताः ।
क्रन्दन्ति दिगन्ततटे मोहार्धैर्लुप्तनयनाश्च ॥ १६९ ॥

सत्परिपत्समान्या श्रुतिजीवनदायिनी जगन्माता ।
चतुराननभाग्यकला कृतसांनिध्या हि राजते हृदये ॥ १७० ॥

कृतमुकृतैः संदृश्या मन्दस्मितमधुरवदनपद्मश्रीः ।
मुनिनारदादिपरिपत्त्वोष्कमविचक्षणा वाणी ॥ १७१ ॥

कविशाम्बासस्तीनां वसन्तलक्ष्मीर्विधातृदयिता नः ।
परमां मुदं विधत्ते काले काले महाभूर्त्यै ॥ १७२ ॥

कवितारसपरिमलितं करोति वदने नतानां या ।
स्तोतुं तां मे क्षारात् सा देवी मुप्रसन्नास्तु ॥ १७३ ॥

यस्याः प्रसादभूम्ना नाकिराणाः सत्त्वसंपन्नाः ।
ऐन्द्री श्रियमपि मान्यां पश्यन्ति क्षपितरात्रुमयपीडाम् ॥ १७४ ॥

मान्यं विधातृलोके तत्तेजो भाति सर्वसुरवन्द्यम् ।
 ब्रह्माण्डमण्डलमिदं यद्रूपं यत्र चाक्षरगतिश्च ॥ १७५ ॥
 जननि तरङ्गय नयने मयि दीने ते दयास्त्रिण्ये ।
 तेन वयं तु कृतार्था नातः परमस्ति नः प्रार्थ्यम् ॥ १७६ ॥
 चाणि विधातुः कान्ते स्तोतुं त्यामादरेण किं वाच्यम् ।
 भासि त्वमेव परमं दैवतमित्येव जानामि ॥ १७७ ॥
 कवलिततमोविलासं तेजस्तन्मन्महे महोदारम् ।
 फलितमुमनोऽमिलापं वाणीरूपं विपश्चिकोऽसितम् ॥ १७८ ॥
 पद्मासनमुकृतकलापरिपाकोदयमपास्तनतदोषम् ।
 सरसज्ञानकवित्वाद्यनन्तसुकृतं विराजते तेजः ॥ १७९ ॥
 निजनाथवदनसिंहासनमारूढामुपास्महे चाणीम् ।
 या कृत्रिमवाग्मुर्फर्विरचितक्रेलिरिधिनोति विधिमाद्यम् ॥ १८० ॥
 सुजनानन्दकरी सा जनयन्ती सर्घसंपदं धातुः ।
 भक्तेषु तां नयन्तीमन्वहमहमाद्रिये गिरां देवीम् ॥ १८१ ॥
 करुणाकटाक्षलहरी कामायास्तु प्रकामकृतरक्षा ।
 चाण्या विधातृमान्या सत्सुखदाने दिशि ख्याता ॥ १८२ ॥
 विसरो महोत्सवानां विरिञ्चिनयनावलेरियं माता ।
 मियकार्यसिद्धिदात्री जगतीरक्षाधुरंधरा जयति ॥ १८३ ॥
 विबुधाभिगम्यरूपा हंसावलिसेविता गिरां देवी ।
 गङ्गेव कनति काले परिकम्पितशिबज्जटाकोटिः ॥ १८४ ॥

नौकां भवाम्बुराशेरज्ञानध्वान्तचन्द्रिकां वाणीम् ।
कलये मनसि सद्राहं श्रुतिपञ्जरशारिकां देवीम् ॥ १८५ ॥

भवतापारण्यतले जह्नुमुता शारदा देवी ।
ज्ञानानन्दमयी नः सपत्सिद्धयै प्रतिक्षणं जयतु ॥ १८६ ॥

मत्तगजमान्यगमना मधुरालापा च मान्यचरिता सा ।
मन्दस्मेरमुखालाब्जा वाणी मम हृदयमारसे लसतु ॥ १८७ ॥

रक्षणचणौ च वाण्याः पादौ वन्दे मनोज्ञमणिनादौ ।
यत्सेवनेन धन्याः पुरुहूताद्या दिशां नाथाः ॥ १८८ ॥

धातुर्धैर्यकृपाणी वाणी सुरवृक्षधुन्मुमृदुवेणी ।
शुकवाणी नुतवाणी कविकुलमोदाय जयति मृदुवाणी ॥ १८९ ॥

कल्याणैकनिकेतनमस्या रूपं सदा स्फुरतु चित्ते ।
मानसकालुष्यहरं मधुमथनशिवादिबहुमतोत्कर्षम् ॥ १९० ॥

मुनिजनमानसरलं चिरजमेतद्विधावृत्तकृतकला ।
विनतजनलोचनश्रीकर्पूरकला परा जयति ॥ १९१ ॥

धृतमुममधुपकोडास्थानायितकेशभारायै ।
नमउक्तिरस्तु मात्रे वाञ्जितपीयूषधारायै ॥ १९२ ॥

चालकुरङ्गविलोचनधाटीरक्षितसुरादिमनुजानाम् ।
नयनपुगासेव्यं तद्ग्रातीह धरातले तेजः ॥ १९३ ॥

कुशलविधये तदस्तु श्रुतिपाठरतादृतात्मबहुकेलिः ।
कवलितपद्मनवैभ्यं तरुणाम्बुजलोचनं तेजः ॥ १९४ ॥

वालमरालीगत्यै सुरगिरिकन्यादिमहितकल्गीत्यै ।
विरचितनानानीत्यै चेतो मे स्पृहयते बहुलकीर्त्यै ॥ १९५ ॥

विनमदमरेशसुदतीकचमुममकरन्दधारया स्निग्धम् । .
तत्र पादपद्ममेतत् कदा नु मम मूर्ध्नि भूषणं जननि ॥ १९६ ॥

कमलजपरतन्त्रं तद्रततन्द्रं वस्तु निस्तुलमुपासे ।
तेनैवाहं धन्यो मद्दंश्या निरसितात्मतापभराः ॥ १९७ ॥

ज्ञानामृतसंवात्री भवाङ्घ्रिसंतरणपोत्रनामादिः ।
वाणी वाचां लहरीमवन्ध्ययन्ती सुरादिनुतचरिता ॥ १९८ ॥

कारुण्यपूर्णमेतद् वाणीरूपं सदा कल्ये ।
यद्भजनाद् देवानामपि सविद् भाति कार्यकालेषु ॥ १९९ ॥

धीपद्मपीठमास्ते सा वाणी काङ्क्षितानि कल्यन्ती ।
या घनरूपास्वरूपा संकीर्त्या सर्वदेवनुता ॥ २०० ॥

तत्र पादपद्मविस्मरकान्तिशरीं मनसि कल्यंस्तु ।
निरसितनरकादिभयो विराजते नाक्सदसि सुरमान्यः ॥ २०१ ॥

कुचयुगलनम्रगात्रं पवित्रमेतद् भजे तेजः ।
धातुरपि सर्वदेवैर्यत्किदिष्ट हि भद्राय ॥ २०२ ॥

कृतनतपद्मवाग्धाटी चेटीभूतामरेशमहिषी नः ।
कटिकृतमनोज्ञशाटी पाटीररसार्द्रनैजतनुकोटी ॥ २०३ ॥

पद्मभवपुण्यकोटी हर्षितकविवृन्दसूक्तिरसधाटी ।
मुखलसितसरसवाटी विलसतु मम मानसे कृपाकोटी ॥ २०४ ॥

ज्ञानपराक्रमकल्पा दिशि दिशि किञ्चरसुगीतनिजयशसः ।
 धन्या भान्ति हि मनुजाः यद्वीक्षालयविशेषतः काले ॥ २०५ ॥
 सुरजनपालनदक्षा प्रशान्तवीक्षा निरस्तरिपुषक्षा ।
 मोक्षार्थिभिः श्रिता सा लाक्षारसलसितपाद्भाग् भाति ॥ २०६ ॥
 कुङ्कुमभररुचिराङ्गी भाति कृशाङ्गी गिरां देवी ।
 धातुरपि ज्ञानप्रदमत्या रूपं वदन्ति विबुधेशाः ॥ २०७ ॥
 वाणि नतिमन्व नित्यं करवाणि हि चिन्तुखावाप्यै ।
 तादृक्त्वदीयकस्यावीक्षणतो गीप्पतिश्च सुरमान्यः ॥ २०८ ॥
 कलयामि नतिमन्तां काले काले शुभप्राप्त्यै ।
 धातुः सुकृतोत्थासं करघृतवीणादिकं च यद्रूपम् ॥ २०९ ॥
 कमलासनद्रयिता सा लसतु पुरोऽस्माकमादरकृतश्रीः ।
 यत्प्रणमनाञ्जनानां कवितोन्मेषः सदीडितो भवति ॥ २१० ॥
 परसंविदात्मिका सा महिषी धातुः कलावती वाणी ।
 शिशिरीकरोति तप्तान् करुणारसदिग्धनेत्रपाल्या नः ॥ २११ ॥
 धातृमनोरथपात्रं संतप्तश्वर्णकाम्यनिजगात्रम् ।
 आश्रितकमलजगोध्रं रश्मितनतबाहुजच्छात्रम् ॥ २१२ ॥
 कविकुलजिह्वालोलं पितामहादृतमनोज्ञनिजलीलम् ।
 निरसितनन्दुष्कालं वन्दे तेजः सद्रालिनुतशीलम् ॥ २१३ ॥
 मन्दानामपि मञ्जुलकवित्वरसदायिनी जननी ।
 कापि करुणामयी सा लसतु पुरस्तात् सदास्माकम् ॥ २१४ ॥

निस्तुलपदसंप्राप्त्यै भूयो भूयो नमांसि ते वाणि ।
दीपकलामपि चान्तःस्मरणं धातुः कुटुम्बिन्यै ॥ २१५ ॥

मायानिरासकामो वन्दे वाण्याः पदाम्भोजम् ।
सिद्धमनोरथशतका यद्भजनेनार्थिनः काले ॥ २१६ ॥

सतत वद्भाञ्जलिषुटमुपास्महे तच्छुभमदं तेजः ।
यत्कमलजनयनानां प्रमोदपीयूषलहरिकामोदम् ॥ २१७ ॥

दिवि वा भुवि दिक्षु जले बह्वै वा सर्वतो वाणि ।
जन्तूनां विल रक्षा त्वदधीना कीर्त्यते विबुधैः ॥ २१८ ॥

भारति भवतापार्तान् पाहि कटाक्षाङ्कुरैः शीतैः ।
परमानन्दविधातृन् यानेव स्तौति पद्मवासोऽपि ॥ २१९ ॥

कुलदैवतमस्माकं तत्तेजः कुटिलकुन्तलं विमपि ।
करधृत्पुस्तकवीणं कलये कामागमोदयं धातुः ॥ २२० ॥

परमानन्दधनं तद्वातुरपि ब्रह्मतत्त्वरसदायि ।
आब्रह्मकीटनृत्यत्स्ववैभवं जयति शारदारूपम् ॥ २२१ ॥

विबुधजनमोदजननी जननी नः सा विधेः पत्नी ।
मृदुसंचारविलासैः शुभंकरी भवतु संततं काले ॥ २२२ ॥

सरसमनोज्ज्विलासैः स्ववशे कृत्वा मनो विधेर्वाणी ।
सृष्ट्यादौ शुभलेखाकरी गृणां मस्तके माता ॥ २२३ ॥

प्रकृतिमृदुलं पदाब्ज वाणीदेव्या मदीयचित्तटे ।
कामादिसूचिनिक्षिते कथं स्थितिं प्राप्नुयात् काले ॥ २२४ ॥

निखिलचराचररक्षां वितन्वती पद्मजप्रिया देवी ।
मम कुलदैवतमेपा जयति सदाराध्यमान्यपदकमला ॥ २२५ ॥

कुशलसमृद्धयै भूयादम्बा सा शारदा देवी ।
जनिरक्षणादिलीलाविहारभाङ्निगमसौधदीपकला ॥ २२६ ॥

वाचालयति कटाक्षैर्जडं शिलामल्पजन्तुं वा ।
या वाणी सा शरणं भवे भवे प्रार्थये श्रियःप्राप्त्यै ॥ २२७ ॥

यदि हि प्रसादभूमा वाण्यास्तत्रैव सा हरेः कान्ता ।
परिलसित . . . . . नित्यवासरता ॥ २२८ ॥

सनकसनन्दनवन्द्ये कान्ते परमेष्ठिनः श्रियःप्राप्त्यै ।
वाणि त्वां नौमि सदा भव प्रसन्ना विपश्चिलसितकरे ॥ २२९ ॥

वाणि विपश्चीकलरवरसिके गन्धर्वयोपिद्रुमिवन्द्ये ।
तव चरणं मम शरणं भवचारिधिसेतुमम्ब कलयामि ॥ २३० ॥

वाणि कदाहं लप्स्ये चरणाम्भोजं त्वदीयमिदमारात् ।
निजमणिनूपुरनादस्पृहणीयवचःपदं कलितभक्तेः ॥ २३१ ॥

श्रुतिपूतमुखमनोहरलावण्यकुसुममृदुशरीरियम् ।
निजकरुणापाङ्गसुधापूरणकृतवैभवा भाति ॥ २३२ ॥

परिसरनतविवुधालीकिरीटमणिकान्तिवहद्रीविसरैः ।
कृतनीराजनविधि ते मम तु शिरोभूषण हि पदयुगलम् ॥ २३३ ॥

प्रेमवती विधिभवने हंसगतिहंसयानकृन्चारा ।
वाचामकृत्रिमानां स्थैर्यविधात्री महेशानी ॥ २३४ ॥

आनन्दरूपकोटीमम्बां तां संततं कलये ।
 संविद्रूपा या विल विधातृगेहे श्रुतिश्रियं धत्ते ॥ २३५ ॥
 कमलजनेत्रमहोत्सवतारुण्यश्रीर्निरस्तनतशत्रुः ।
 ललितलिकुचाभकुचभरयुगला दृग्बिजितहरिणसंदोहा ॥ २३६ ॥
 कारुण्यपूर्णनयना कलिकल्मषनाशिनी च सा वाणी ।
 मुखजितशारदकमला वक्त्राम्भोजे सदा स्फुरतु माता ॥ २३७ ॥
 कमलसुषमानिवासस्थानकटाक्षं चिराय कृतरक्षम् ।
 रक्षोगणभीतिकरं तेजो भाति प्रकाममिह मनसि ॥ २३८ ॥
 कमलजतपःफलं तन्मुनिजनहृदयाब्जमित्यकृतनृत्तम् ।
 करुणालोलापाङ्गं तत्तेजो भानु मम मुखाम्भोजे ॥ २३९ ॥
 भाग्यं त्रिधिनयनानां संसृतितापज्वरादितप्तानाम् ।
 भेषजमेतद्रूपं कलाग्रहं मन्यते देव्याः ॥ २४० ॥
 जननि कदा वा नेप्याभ्यहमाराद्भर्चितत्वदीयपदः ।
 निमिषमिव हन्त दिवसान् दृष्ट्वा त्वामादरेण कल्याणीम् ॥ २४१ ॥
 मञ्जुलक्षितासंततिबीजाङ्कुरदायिसारसालोका ।
 जननि तवापाङ्गश्रीर्जयति जगत्त्राणकलितदीक्षेयम् ॥ २४२ ॥
 अम्ब तवापाङ्गश्रीरपाङ्गकेलीशतानि जनयन्ती ।
 धातुर्हृदये जयति व्रीडामदमोदकामसारकरी ॥ २४३ ॥
 सर्वजगन्मुतविभवे संततमपि वाञ्छितप्रदे मातः ।
 अधुना त्वमेव शरणं तेनाहं प्राप्तजन्मसाफल्यः ॥ २४४ ॥

शान्तिरससर्वशेवधिमम्बां सेवे मनोरथावाप्त्यै ।

यामाराध्य सुरेशाः स्वपदं प्राप्नुहि तद्रक्षम् ॥ २४५ ॥

कुलजा भार्या कीर्तिर्दानं पुत्रादयो ये च ।

सिध्यन्ति ते हि सर्वे यस्मै वाणी प्रसन्ना सा ॥ २४६ ॥

का क्षतिरम्ब कटाक्षे न्यस्ते सति मयि विरिञ्चिवरपत्नि ।

गङ्गाशुनकन्यायान्महती मम वृद्धिरीरिता निपुणैः ॥ २४७ ॥

अविरलदयार्द्रलोचनसेवनया धृत्तापा हि ।

प्रतिकल्पं सुरसंवास्त्वामभजन् नुतिनतिप्रमुखैः ॥ २४८ ॥

दीनानां च कवीनां वाणि त्वं कामधेनुरसि मातः ।

सिद्धिस्तेषामतुला सुरमान्या तेन संकलिता ॥ २४९ ॥

सकलजगतां हि जननीं वाणि त्वां संततमुपासे ।

श्रुतिसुदतीभूपामणिमखिलार्थप्राप्तये लोके ॥ २५० ॥

धातुः कुटुम्बिनी त्वं सन्मङ्गलदायिनी स्वमाहात्म्यात् ।

श्वश्रूथशुरमुखादिप्रीणनचतुरा च भासि निगमकला ॥ २५१ ॥

मुखविजितचन्द्रमण्डलमिदमम्भोस्हविलोचनं तेजः ।

ध्याने जपे च सुदृशां चकास्ति हृदये कवीश्वराणां च ॥ २५२ ॥

यस्मै प्रसन्नवदना सा वाणी लोकमाता हि ।

तस्य सहसा सहस्रं लाभः स्याद् बान्धवाः सुखिनः ॥ २५३ ॥

तापहररसविवर्षणधृतकुतुका कापि नीलनलिनरुचिः ।

कादम्बिनी पुरस्तादास्तां नः संततं जननी ॥ २५४ ॥

पद्माक्षनाभिपद्मजदयिते लोकान्भ्य शारदेति सदा ।

तव नामानि जपन् सन् त्वद्दासोऽहं तु मुक्तये सिद्धः ॥ २५५ ॥

अम्बाप्रसादभूम्ना नरो हि भुङ्क्ते मुखानि विविधानि ।

समरे विजयः कविताधनलक्ष्म्यादेर्विलासलीलादिः ॥ २५६ ॥

तीरं संसृतिजलधेः पूरं कमलजविलोचनप्रीतेः ।

सारं निगमान्तानां दूरं दुर्जनततेर्हि तचेजः ॥ २५७ ॥

अपि दासकुले जातः कटाक्षभूम्ना विधातृमुखपत्न्याः ।

ज्ञानी भववाराशिं तरति च राज्यश्रियं भुङ्क्ते ॥ २५८ ॥

सत्कृतदेशिकपादाम्बुजयुगलोऽहं नमामि वाणि त्वाम् ।

त्वं तु गुरुमूर्तिरुक्ता काले काले च काङ्क्षितविधात्री ॥ २५९ ॥

ज्ञानानन्दमुखादीनपवर्गं वा ददासि भक्तेभ्यः ।

अत एवानन्यगतिस्त्वां विधिपर्त्वा प्रपद्येऽहम् ॥ २६० ॥

त्वयि विन्यस्तभराणां न हि चिन्ता जायते नृणां कापि ।

परमानन्दादिकलास्फूर्तिर्दिविपद्मणेन संमान्या ॥ २६१ ॥

सुमशरसाप्राज्यकलामङ्गलविधिरेखिका वाणी ।

धातुरपि चित्तवृत्तिस्थैर्यं त्वन्यादृशं कुरुते ॥ २६२ ॥

सा धेनुश्चिन्तामणिरपि वृक्षः संपदां प्रदायिन्यः ।

अम्ब त्वमेव काले भासि ज्ञानप्रदा व्यपोह्य तमः ॥ २६३ ॥

मनसो नैर्मल्यप्रदमस्याः सेवे कटाक्षमहमारात् ।

यः कुरुते जनतां तां हतमायां मधुरामयोर्ध्यां च ॥ २६४ ॥

शरदिव हंसकुलेड्या ज्योत्स्नेव जनार्तिहारिणी वाप्याः ।
जयति हि कटाक्षरेखा दीपकलेव प्रकामहततिमिरा ॥ २६५ ॥

पङ्कजभवदनमणिं परविद्यादेवतां वाणीम् ।
नित्यं यजतां जपतां न हि तुल्योऽस्मिन् क्षमातले कश्चित् ॥ २६६ ॥

वाणी निजवाणीभी रचयति नुतिमाचवीणया काले ।
घातुः प्रसादहेतोः पतिव्रतालक्षणैरन्यैः ॥ २६७ ॥

आनन्दयति विलासैरम्बा पद्मासनं निजं देवम् ।
तेनैव तुष्टहृदयः शुभाक्षराण्यादराल्लिखति मौलौ ॥ २६८ ॥

मम मानसदुर्मदगजमपारतापाटवीषु धावन्तम् ।
विरचय्य मुदितचित्तं कुरु वाणि त्वत्पदाब्जकृतहस्तम् ॥ २६९ ॥

कमलासनधैर्यमहीधरकुलिशस्ते कटाक्ष एवायम् ।
कविकुलमयूरकादम्बिनीविलासो मुदेऽस्तु सततं नः ॥ २७० ॥

गुरुवरवदानाम्भोजे नृत्यन्ती शारदा देवी ।
मधुरतरश्चोकनिभा मणिनूपुरनिनद्रसंततिर्भाति ॥ २७१ ॥

को वा न श्रयति बुधः श्रेयोऽर्थी तामिमां वाणीम् ।
यां पङ्कजाक्षनाभिजसधर्मिणीमर्चयन्ति सुरनाथाः ॥ २७२ ॥

मुपितप्योजमृदिम्ना चरणतलेनात्र मानसे वाणी ।
परिहरतु पापराशिं सुरौघसंमानितेन काले मे ॥ २७३ ॥

याथार्थ्यज्ञानकलाप्राप्त्यै त्वां शारदां वन्दे ।
सेवाफलं प्रयच्छ प्रसीद परमेशि वल्लभे घातुः ॥ २७४ ॥

निगमान्तसारमर्थं बोधयसि त्वं गुरुन् प्रकल्प्य मुवि ।
सैवा मे ज्ञानधना वाणी नित्यं प्रसन्नासि ॥ २७५ ॥

मन्दारकुसुममदहरमन्दस्मितमधुरवदनपङ्कजहा ।
हृद्यतमनित्ययौवनमण्डितगात्री विराजते वाणी ॥ २७६ ॥

सौभाग्यनूचकाभी रेखाभिर्भूषितं सुरैर्वन्द्यम् ।
श्रुत्वाचरणपयोजं वतंसयन् प्राप्तसंमोदः ॥ २७७ ॥

द्विजगणपूज्यं नित्यं निरस्तजाड्यं त्वदीयपादयुगम् ।
क्षणमपि वा सांनिध्यं भजतु मदीये हृदि स्वैरम् ॥ २७८ ॥

नतदेवराजमकुटीमणिवृणपरिचुम्बिताङ्घ्रिकमला नः ।
कमलासनस्य दयिता तन्यादन्यादृशी श्रियं भजताम् ॥ २७९ ॥

वाणी श्रितकादम्बा दम्भादिरिपून् निरस्य नः काले ।
क्षेममवन्यां तन्यात् पदे परे देवसंघपरिसेव्ये ॥ २८० ॥

पङ्कजभवसाम्राज्यस्थिरलक्ष्मीश्चन्द्रपाण्डरतनुश्रीः ।
ननमानवसुकृतकलापरिपाटी भाति सकलगुणपेटी ॥ २८१ ॥

मुखविजितचन्द्रविम्बा साम्बा कादम्बसेव्यपदकमला ।
कमलासनगृहलक्ष्मीर्लक्ष्मी पुष्पात् शारदा देवी ॥ २८२ ॥

सुरमथनस्येव रमा शंभोरिव सकलभूधरेन्द्रसुता ।
वाणि विधातुः सदनेऽनुरूपद्राम्पत्यसंपदा भासि ॥ २८३ ॥

वाणि तव देहकान्त्या कटाक्षलहरी तु सयुता काले ।
अत्ते कामपि शोभां सुरस्रवन्त्येव संगता यमुना ॥ २८४ ॥

मधुरासेचनदृष्ट्या मां पायादापदो मुहुर्वाणी ।
आश्रिततापविभेत्रीत्येवं यामामनन्ति सूरिवराः ॥ २८५ ॥

अज्ञातकोपपूरा यस्या दृष्टिः कृतादरा भजताम् ।
सैषा विहसितपौरंदरलक्ष्मीं संपदं दद्यात् ॥ २८६ ॥

बालकुरङ्गविलोचनमौषस्मितमधुरमाननं वाण्याः ।
मणिमयताटङ्गमणीविलासि भूयान्मुदेऽस्माकम् ॥ २८७ ॥

मुनिजनमानसहंसीं श्रुतिततिपञ्जरशुर्की महादेवीम् ।
नौमि स्नुषां रमायाः माहेश्वरमहितसत्पदप्राप्त्यै ॥ २८८ ॥

धातुः सौधाङ्गणकृतचङ्क्रमणां शारदां नौमि ।
मत्तमतङ्गजगमनां परिपन्थिजयाय सुकृतिसंहृष्ट्याम् ॥ २८९ ॥

वागीशमुस्ता देवा यस्याः प्रसदनचलाद्धि विजयन्ते ।
परिपालितभक्तगणा यद्ध्यानोल्लसदपारपुलकान्ताः ॥ २९० ॥

नैसर्गिऋवाक्श्रेणीकेलिवनममलभूषणं धातुः ।
वदनानामियमग्वा जयतु चिरं कामवर्षिणी भजताम् ॥ २९१ ॥

कलयामि हृदयमेतत् पादाब्जे शारदादेव्याः ।
प्राप्तारिपट्कविजयं तत्त्वधनं कलितशारदाध्यानम् ॥ २९२ ॥

पादारविन्दनमनप्रभावपरिकलितदेवसारूप्याः ।
परमानन्दनिमग्नाः सुधियो भान्ति क्षमावलये ॥ २९३ ॥

ललितविधातृरूपं पालित्लोकत्रयं च तत् तेजः ।
सक्लागमशिखरकलापरतत्त्वं शारदारूपम् ॥ २९४ ॥

ध्यानैर्योगिश्च जपैर्यत् सेव्यं परमादिष्टम् ।
तत्रश्चकास्तु हृदये विश्वजनीनं हि भक्तानाम् ॥ २९५ ॥

भागीरथोद्य वाणी तव नुतिरूपा विराजते परमा ।
इह मातर्यद्भजनं सर्वेषां सर्वसंपदां हेतुः ॥ २९६ ॥

संततमधुरालापलोलितविधिवैभवेरमेयकलैः ।
श्रेयःप्रदानदीक्षितकटाक्षपातैर्महातत्त्वैः ॥ २९७ ॥

खेलोल्लम्बकचैः कुचभरनम्रैः पुरंध्रिगुणपूर्णेः ।
आश्रितसंकिरीटैरमरेशवधूकरादृतच्छत्रैः ॥ २९८ ॥

वीणापुस्तकहस्तैर्विधिभाग्यैरस्तु मम तु सारूप्यम् ।
सविद्वभैश्च वाणीरूपैरैतैर्दयासारैः ॥ २९९ ॥

मातः कथं नु वर्ण्यस्तव महिमा वाणि निगमचयवेद्यः ।
इति निश्चित्य पदाटजं तव वन्दे मोक्षकामोऽहम् ॥ ३०० ॥

त्वामम्ब बालिशोऽहं त्वचमत्कारैरैगिरां गुणैः ।
अथथायथकमं हि म्नुवन्नपि प्राप्तजन्मसाफल्यः ॥ ३०१ ॥

इति श्रीसारदात्रिशती समाप्ता

९७. सरस्वत्यष्टकम्^१

रामचन्द्रकविकृतम्

- — — — — वदना सौवर्णपद्मासनी
 यैषा रक्तकुशेशयाभचरणा सौवर्णदेहोज्ज्वला ।
 यस्या वक्षसि कुम्भिकुम्भसदृशौ पीनावुभौ हि स्तनौ
 वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ १ ॥
- या देवी सुरनाथवन्द्यचरणा सौन्दर्यभाग्याधिका
 ब्राह्मे वक्षसि सर्वदा स्थितवती श्वेताम्बरं विभ्रती ।
 गायन्ती पिकनादजित्कल्लरवं कौतूहलाद् देवता
 वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ २ ॥
- या देवी परमार्थदा मुनिमनोध्यानैकरूपास्पदा
 या विम्बाधरशोभमानवदना या मीननेत्रा परा ।
 या भृङ्गालिसमालका सुतिलनैर्या शोभमानालिका
 वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ ३ ॥
- यस्याः कण्ठसमानरूपभरणे शङ्खोऽपि नैवार्हति
 यस्याः स्मेरसमानकान्तिसदृशा नैवामवचन्द्रिका ।
 यस्या विम्बफलं न साग्यमुदभूद् रक्तोष्ठकान्त्यार्दिकी (१)
 वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ ४ ॥

यस्याश्चित्रतरं विभाति भुजयोः केयूरयुग्मं ख्वलद्

वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ ५ ॥

पादौ पद्मजितौ फणीन्द्रसदृशौ बाहू शरीरं लता

यस्याः शोभितकुम्भिकुम्भसदृशौ पृष्ठानुभावंसतः ।

यस्याः पादाङ्गुल्यः प्रविरलतराः कीरवक्त्रप्रकाशा(?)

वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ ६ ॥

या देवी सकलप्रजासु नियतं वाग्रूपधारी स्थिता

या देवैरपि वन्द्यमानचरणा स्वाहास्यधारूपधृक् ।

यस्याः किं च कटाक्षपातनकृतौ सर्वे जनाः श्रीयुता

वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ ७ ॥

यां देवीं मुनयो वदन्ति परमं तद् ब्रह्मरूपं शिवं

विद्वांसोऽपि सरस्वतीमिति च यां भक्ताश्च गौरीमिति ।

राजानो बहुद्रव्ययुक्तमनुजा वक्ष्यन्ति यां सिन्धुजां

वाणी मे वदने सदा वसतु सा पद्मासनाङ्गस्थिता ॥ ८ ॥

इदमष्टकमादरेण यः पठेत्सुमते वाञ्छितमर्थमुत्तमम् ।

स भजते कवितामधिकं यशः प्रभवते सकलप्रजाधिकः ॥ ९ ॥

कविना रामचन्द्रेण रचितं चेदमष्टकम् ।

मूलाण्डवासिना देव्या भारत्याः स्तवमुत्तमम् ॥ १० ॥

अस्मिन् स्तवे सरस्वत्याः श्लोकैरष्टमिसदृते !

अवद्धा ये च ते गोप्याः सरस्वत्या कवीधरैः ॥ ११ ॥

[इति श्रीसरस्वत्यष्टकं संपूर्णम्]

९८. सूर्यार्याद्वादशकम्^१

उद्यन्नद्य विवस्त्रानारोहन्नुत्तरां दिवं देवः ।

हृद्रोगं मम सूर्यो हरिमाणं चागु नाशयतु ॥ १ ॥^२

निमिपार्धेनैकेन द्वे च शने द्वे तथा सहस्रे द्वे ।

क्रममाण योजनानां नमोऽस्तु ते नलिननाथाय ॥ २ ॥^३

शिवरूपाज्ज्ञानमहं त्वत्तो मुक्तिं जनार्दनाकारात् ।

शिखिरूपाच्चेत्थर्यं भवतश्चारोग्यमिच्छामि ॥ ३ ॥^४

कर्मज्ञानखदशकं मनश्च जीव इति विश्वसर्गाय ।

द्वादशधा यो विचरति स द्वादशमूर्तिरस्तु मुदे ॥ ४ ॥^५

त्वं यजुर्ऋक् साम त्वं त्वमागमस्त्वं वपट्कारः ।

त्वं विश्वं त्वं हंसस्त्वं भानुस्त्वं परमहंसश्च ॥ ५ ॥^६

त्वचि दोषा दृशि दोषा हृदि दोषा येऽखिलेन्द्रियगदोषाः ।

तान् पूषा हतदोषान् ईषद्रोषाग्निना दहतु ॥ ६ ॥^७

^१Based on the MS. No. 77442 (D. C. No. 2690). The Mantra-s added to each of the verses of the Stotra are given below in the footnotes as found in the MS. MD. 11312 does not contain these Mantra-s but adds *ṛsi*, *chandar*, etc. It has no significant variants.

^२उद्यन्नद्य मित्रमहः । हां मित्राय नमः ।

^३आरोहन्नुत्तरां दिवम् । ह्रीं रवये नमः ।

^४हृद्रोग मम सूर्य । हं सूर्याय नमः ।

^५हरिमाणं च नाशय । हं मानवे नमः ।

^६शुकेषु मे हरिमाणम् । ह्रीं खगाय नमः ।

^७रोषणाकासु दध्मधि । हः पूष्णे नमः ।

त्तिमिरमिव नेत्रत्तिमिरं पटलमिवाशेषरोगपटलं च ।

काचमिव धीनिक्त्रोचं कालपिता यम निराकुर्यात् ॥ ७ ॥^१

धर्मार्थकाममोक्षप्रतिरोधिन उग्रवेगतापकरान् ।

मन्दीकृतेन्द्रियगुणान् गदान् विनाशयतु चण्डांशुः ॥ ८ ॥^२

येन विनान्धं तिमिरं जगदेतद्यत्र सति धृतबोधम् ।

तं नलिनीभर्तारं हर्तारं चापदामोढे ॥ ९ ॥^३

यस्य सहस्राभीशोरभीशुलेशो हिमांशुचिम्बगतः ।

भासयति नक्तमखिलं खिल्यतु स विपद्रूपानखिलान् ॥ १० ॥^४

वाताश्रमरीदुर्नामत्वन्द्रोपमहोदरप्रमेहांश्च ।

ग्रहणीभगंधरमुखा महारुजोऽपि त्वमिन हरसि ॥ ११ ॥^५

त्वं शरणं त्वं माता त्वं तातस्त्वं धनं त्वमाचार्यः ।

त्वं घ्राता त्व हर्ता विपद्रामर्क प्रसीद मम ॥ १२ ॥^६

इत्यार्याद्वादशक साम्बस्य पुरो नमस्तलात् पतितम् ।

पठतां भाग्यसमृद्धिः समस्तरोगदायश्च स्यात् ॥ १३ ॥

आर्याद्वादशकं संपूर्णम्

^१ अयो हरिद्रवेषु मे । हा हीं हिरण्यगर्भाय नमः ।

^२ हरिमाणं निदध्मसि । हूं हूं मरीचये नमः ।

^३ उदगादयमादित्यः । हौं हः आदित्याय नमः ।

^४ विश्वेन सहसा सह । हां हीं हूं सवित्रे नमः ।

^५ द्विपन्तं मह्यं न रन्धयन् । हूं हौं हः अर्काय नमः ।

^६ मो अहं द्विपते रयम् । हां हीं हूं हूं हौं हः मास्कराय नमः ।

९९. हनुमत्प्रसादस्तोत्रम्^१

(भैरोजी)रङ्गनाथकृतम्

विलासो वेदेहीहृदयकमलोन्मीलनकला-

विदग्धो वाचां यः समभवदशोकावनितले ।

प्रमाद्यलङ्केशस्यविदलनोद्दाममहिमा

स दद्यादस्माकं सुरभिरिह वाचां मधुरताम् ॥ १ ॥

त्विषामीशं देवं वियति समुदञ्चत्स्वविरणं

सुरद्रोर्मन्वानः फलमिति परीपाकमधुरम् ।

अहीतुं तं मातुर्बहिरवतरन्नेव जठरात्

समुद्युक्तो योऽमूत् स वितरतु धार्ढ्यं मम गिराम् ॥ २ ॥

पुरासाहि स्तोत्रं रचितवति यस्मिन्नविनयं

वितन्वन्तं स्तब्धं बधिरमवशं लोकमखिलम् ।

समाधातुं क्लृप्तं कति कति समीरं स्तुतिगिरः

समन्ताद्वैधात्र्यो दिवि समुदिता नः स शरणम् ॥ ३ ॥

तपस्तप्त्वा तीव्र जगति शरदां यच्छतमहो

सुराणां सर्वेषां समभिलषितं चाप्यसुलभम् ।

तदस्मिन् ब्रह्मास्त्रं समजनि यया कुण्ठितवलं

नमस्तस्यै शक्त्यै प्रणतजनगत्यै भवतु मे ॥ ४ ॥

पुरस्तादुल्लोलेच्चलदलधुवीचीतरलितं

पयोधिं संवीक्ष्य द्रुतगलितधैर्ये कपिकुले ।

जन्मभे गम्भीरा तनुरधिमहेन्द्रक्षितिधरं

यदीया दिव्या सा भवतु मम भव्याय महते ॥ ५ ॥

महावेगे तस्मिन् तरति जलधिं साह्यविधये
 समायाताः केचिन्न परिगणिताः कार्यवशतः ।
 विनश्यद्विधासे मरणशरणे दुर्गतजने
 सुखं वा दुःखं वा किमु कलयते कार्यपरता ॥ ६ ॥

गभीरपोन्मीलन्नतवल्लिनाभां विलसितं
 मदोद्यल्लोल्यद्यतिरुच्चिररोमावल्लियुतम् ।
 समुन्मीलःसान्द्रत्रिवल्लिजितगङ्गाम्बुललितं
 नताङ्गोवृन्दं को भवति विमुखो वीक्ष्य यदृते ॥ ७ ॥

स्फुटन्मल्लीमालाकलितकवरीभाररुचिराः
 समञ्चद्वक्षोजद्वयविहतकोकीमदभराः ।
 समृध्यत्तारुण्या निशि त्रिवसना वीक्ष्य युवती-
 र्विना तं धीराग्र्यं जगति गणयेत् तुच्छमिह कः ॥ ८ ॥

त्रिलोकीकल्याणी त्रिपवणपराणामभिमता
 त्रयीवेद्या स्तुत्या त्रिदशपतिसंत्राणनिपुणा ।
 दिदीपे शाखेव क्षितिनिषतिता प्रोन्नततरो-
 रशोकोद्याने यन्नयनमुभगा दीप्तिकल्पा ॥ ९ ॥

दयासारद्रोणी दरदलितपङ्केरुहरुचिः
 शरज्ज्योत्स्नाधारा शमधनजनानन्दजननी ।
 अशोकोद्यानेऽर्चिःकलितकरुणा कापि रुचे
 यदग्रे कल्याणी कलयतु स नः कामितमिह ॥ १० ॥

विदुसे विश्वासे विगतवति धैर्ये द्रुमत्तले
 निरूपाभिर्दहो विनयरहिताभिः परिवृतौ ।

निदेशे यो भावः समञ्जनि रहो भूषणवरे
चिराद् दृष्टे देव्या तमनुगदितुं को नु चतुरः ॥ ११ ॥

पटीयान् पाथोधेः सलिलमखिलं शोषकलिलं
विधातुं लङ्कां वा भसितकलुषां मास्तसखः ।
यदीयं बालाग्रं स्वयमधिगतो नादहदहो-
स मे देवो हार्दं व्यपनयतु गढान्वतमसम् ॥ १२ ॥

समुत्साहं त्रुमः कथमिव कपीनां यदुदिते
समुत्कण्ठा सर्वैकपपटुनि गम्भीरवचसि ।
अहो दृष्टा सीतेत्यमृतरसनिप्यन्दमधुरे
निषीदद्बालानामिध स जयतान्मातृवचने ॥ १३ ॥

यदानीते सान्द्रस्फुरदनुपमानन्दलहरी
यथा धेनोर्वत्सेऽस्तवदिव जगन्मूर्तिहृदये ।
स देवीमूर्धालंकरणमहिते दृष्टिविषये
मणौ स्यान्मे भूल्यै प्रणतजनचिन्तामणिवरे ॥ १४ ॥

जयतु जयतु रम्य ब्रह्मचर्यस्य भाग्यं
जयतु जयतु देव्या अङ्गनायाश्च भाग्यम् ।
जयतु च रवुवीरे भक्तिमद्भागधेयं
जयतु विशरणानां पक्त्रिमं भागधेयम् ॥ १५ ॥

भैरोजीरङ्गनाथेन कृतं स्तोत्रं हनूमतः ।
भूयाद् भूल्यै रसविदां भक्तिभाजां हनूमति ॥ १६ ॥

इति श्रीहनुमत्प्रसादस्तोत्रं समाप्तम्

१००. हरिहरस्तुतिः^१

श्रीनिवासविरचिता

हरिभक्ता ह्यवदनं हरभक्ताः प्रार्थयन्ति गजवदनम् ।
हरिहरभक्तास्तु वयं गुरुवदनं प्रार्थयामहे प्रथमम् ॥ १ ॥

कपिशरुचिजटामण्डितहिमकरकोटिस्फुरन्मणीमुकुटः ।
अविरलविभूतिसङ्घो बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ २ ॥

यो ह्यङ्गुलीयकधरो यो हि कटकवांश्च यो हि कुण्डलवान् ।
यः श्यामलाधिकरुचिर्वहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ३ ॥

निटिल्लसत्तिलकतया कनकप्रभमध्यनेत्रदेदीप्रः ।
मुग्धस्मरमदहन्ता बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ४ ॥

गणनायकतातोऽयं वेदस्तुत्यो न लोकवाग्निषयः ।
कालो चैकुष्ठपद्मो बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ५ ॥

वपुषि कलत्रं वहते सानुमतो यः सुतां न दीनस्य ।
वृषभारोहविलासी बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ६ ॥

यस्य सुतश्च स्कन्दः श्रीमान् ब्रह्मण्डमप्यसमवाणः ।
देवाग्रण्यो जितवान् बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ७ ॥

^१ Based on the MS. No. PM 2906 (D. C. No. 3144) and it collated with the text printed in the *Śaṅkaragurukulāpatrikā* (vol. No. 2, 1939, pp. 9-10). See *Harastuti* in vol. I of the *Stotr samuccaya*, p. 291 and also *Haristuti* above, pp. 222-3.

बलृप्त्वा कामपि मायां संध्याविर्भावसमयकौतुकवान् ।
यो बहुधा नटति नटो बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ८ ॥

यद्यप्यनन्तनामा शिवनामायं जनैः सदा जप्यः ।
ननु धीवरो ध्रुवोऽभूद् बहुमायोमाधवः सुखं दिशतु ॥ ९ ॥

वृषभचरो दिग्बसनो जितेन्द्रियो गाङ्गजलधरो धन्वी ।
लिङ्गाकृतिरनलाक्षो धरणिस्थः शंभुरस्ति गोविन्दः ॥ १० ॥

चन्द्रान्वयमूर्धन्यो गोपालो गरुडविहरणश्चेति ।
हरिरस्ति विरूपाक्षः पशुपतिरपि चन्द्रशेखरो व्यक्तम् ॥ ११ ॥

लक्ष्मीवेङ्कटनाम्नोस्तनयः सन् श्रीनिवासाख्यः ।
विप्रो वाजसनेयी स्तुतिमेकोक्त्या चकार हरिहरयोः ॥ १२ ॥

इति श्रीनिवासविरचिता हरिहरस्तुतिः संपूर्णा

१०१. मङ्गलाष्टकम्^१

वादिराजविरचितम्

यं ब्रह्म वेदान्तविदो वदन्ति परं प्रधानं पुरुषं तथान्ये ।
विश्वोद्भूतेः कारणमीश्वरं वा तस्मै नमो विघ्नविनायकाय ॥ १ ॥

^१ Edited from the MSS Nos. 70257 and PM 919 (D. C. Nos. 3106-7). It is printed in the *Byhatstotraratnākara*, vol. I, NSP, 1963, pp. 1-2.

या कुन्देन्दुतुपारहारधवला या शुभ्रवस्त्रावृता

या वीणावरदण्डमण्डितकरा या श्वेतपद्मासना ।

या ब्रह्माच्युतशंकरप्रभृतिभिर्देवैः सदा वन्दिता

सा मां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाडघापहा^१ ॥ २ ॥

लक्ष्मीर्यस्य परिग्रहः कमलभूः सूनुर्गुरुमान् रथः

पौत्रश्चन्द्रविभूषणः सुरगुरुः शेषश्च शय्या पुनः ।

ब्रह्माण्डं वरमन्दिरं सुरगणा यस्य प्रभोः सेवकाः

स त्रैलोक्यश्चकुटुम्बपालनपरः कुर्याद्वरिर्मङ्गलम् ॥ १ ॥

ब्रह्मा वायुगिरीशशेषगहवा देवेन्द्रकामौ गुरु-

श्चन्द्रार्कौ बरुणानलौ मनुयमौ वित्तेशविभ्रेश्वरौ ।

नासत्यौ निर्ऋतिर्मरुद्गणयुताः पर्जन्यमित्रादयः

सस्त्रीकाः सुरपुंगवाः प्रतिदिनं कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ २ ॥

विधामित्रपराशरौर्वभृगवोऽगस्त्यः पुलस्त्यः क्रतुः

श्रीमानत्रिमरीचिकौत्सपुलहाः शक्तिर्वसिष्ठोऽङ्गिराः ।

माण्डव्यो जमदग्निगौतमभरद्वाजादयस्तापसाः

श्रीविष्णोर्गुणराशिकीर्तनपराः कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ३ ॥

मान्धाता नहुषोऽम्बरीषसगरौ राजा पृथुर्हृहयः

श्रीमान् धर्मसुतो नलो दशरथो रामो ययातिर्यदुः ।

इक्ष्वाकुश्च विभूषणश्च भरतश्चोत्तानपाद्भ्रुवा-

वित्याद्या भुवि भूभुजश्च सततं कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ४ ॥

^१ The first two verses are not found in the MSS., but they are traditionally recited in the beginning of the work.

श्रीमेरुहिमवांश्च मन्दरगिरिः कैलासशैलस्तथा

माहेन्द्रो मलयश्च विन्ध्यनिपथौ सिंहस्तथा रैवतः ।

सद्याद्रिवरगन्धमादनगिरिर्मेनाकगोमन्तका-

वित्याद्या भुवि भूधराः प्रतिदिनं कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ५ ॥

गङ्गा सिन्धुसरस्वती च यमुना गोदावरी नर्मदा

कृष्णा भीमरथी च फल्गुसरयूः श्रीगण्डकी गोमती ।

कावेरी कपिला प्रयागविनतानेत्रावतीत्यादयो

नद्यः श्रीहरिपादपङ्कजभुवः कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ६ ॥

वेदाश्चोपनिषद्गणाश्च त्रिविधाः साङ्गाः पुराणान्विता

वेदान्ता अपि मन्त्रतन्त्रसहितास्तर्काः स्मृतीनां गणः ।

काव्यालंकृतिनीतिनाटकगणाः शब्दाश्च नानाविधाः

श्रीदिष्णोर्गुणराशिकीर्तनपराः कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ७ ॥

आदित्यादिनवग्रहाः शुभकरा मेपादयो राशयो

नक्षत्राणि सुयोगकाश्च तिथयस्तद्देवतास्तद्गणाः ।

मासाब्दा ऋतवस्तथैव दिवसाः संध्यास्तथा रात्रयः

सर्वे स्थावरजङ्गमाः प्रतिदिनं कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥ ८ ॥

इत्येतद्द्वरमङ्गलाष्टकमिदं श्रीवादिराजेश्वरै-

राख्यातं जगतामभीष्टफलदं सर्वाशुभध्वंसनम् ।

माङ्गल्यादिशुभक्रियासु सततं संध्यासु वा यः पठेद्

धर्मार्थादिसमस्तवाञ्छितफलं प्राप्नोत्यसौ मानवः ॥ ९ ॥

इति श्रीवादिराजकृतौ मङ्गलाष्टकं संपूर्णम्

INDEX OF STOTRA-S

	PAGE		PAGE
अष्टदिक्पालस्तुतिः—		गोविन्दराजप्रपत्तिः	४८
(कौशिक)रङ्गनाथसूरिविरचिता	३१८	घटिकाद्रिनाथशतकम्	५१
अष्टप्रासपुष्पाञ्जलिः—सुन्दरदास-		चक्रपाण्यष्टकम्	६१
विरचितः	१	तत्त्वार्थगारावलिः—सुब्रह्मण्ययोगि-	
अष्टमहिषीप्रार्थनाशतकम्—रामा-		विरचिता	६३
नुजार्थकृतम्	२३६	तुरगशतकम् (घाटीशतकम्)—	
आर्याद्वादशकम् see सूर्यार्याद्वा-		कुट्टिकविविरचितम्	१०९
दशकम्	३७३	दशश्लोकीस्तवराजः	३३३
इन्दिराशतकम् (निरोष्ठयम्)—		दशावतारप्रार्थना—रङ्गनाथसूरि-	
कृष्णकविप्रणीतम्	२४७	विरचिता	११८
उपासनाष्टादशकम्	३२१	दुग्धापगादशकम्	३३६
कमलात्रिशती—गङ्गाधरमखि-		घाटीशतकम् see तुरगशतकम्	१०९
विरचिता	२५८	नयनीतकृष्णाष्टकम्	१२०
कमलाष्टकम्	२८९	निर्वेदतारावली—कौशिकरङ्गनाथ-	
कृष्णचारित्रमञ्जरी—राघवेन्द्र-		सूरिविरचिता	१२२
तीर्थयतिकृता	८	पञ्चश्लोकी (श्रीवैकुण्ठनाथस्तुतिरूपा)	१२८
कृष्णस्तोत्रम्	१४	परमपुरुषप्रार्थना—रङ्गनाथ-	
कोदण्डपाणिस्तोत्रम्	२२	सूरिविरचिता	१२९
गायत्र्यष्टकम्—शंकराचार्य-		भगवद्दिचारललितार्याः—	
विरचितम्	३२४	गोविन्दाचार्यविरचिताः	१३४
गुह्यराजसप्ततिः—(पैङ्गनाडु)		मङ्गलाष्टकम्—वादिराज-	
गणपतिशास्त्रिविरचिता	३२६	विरचितम्	३७९
गोपालशतकम्—		महामायाष्टकम्—(पैङ्गनाडु)	
(अशोक)रघुनाथाचार्यकृतम्	२४	गणपतिशास्त्रिकृतम्	३३८

	PAGE		PAGE
महालक्ष्मीदण्डकः—केशवसूरिकृतः	२९१	वीरराघवस्तोत्रम्—वीरराघववेदान्त-	
मुकुन्दप्रसादस्तवराजः	१४०	देशिककृतम्	२०६
यदुगिरिनारायणस्तवः—तिरुमलार्थ-		शारदात्रिशती—गङ्गाधरमखि-	
कृतः	१४८	विरचिता	३४०
यदुनाथसुप्रभातम्	१६१	श्रीपादस्तवः	३१६
रघुवीरसुप्रभातम्—कृष्णकवि-		सरस्वत्यष्टकम्—रामचन्द्रकवि-	
विरचितम्	१७६	कृतम्	३७१
रामचारित्रमञ्जरी—राघवेन्द्र-		सारनाथस्तोत्रम्	२१६
तीर्थयतिकृता	१७८	सूर्यार्याद्वादशकम् (आर्याद्वा-	
राममत्तमस्तोत्रम्—महादेव-		दशकम्)	३७३
विरचितम्	१८०	हनुमत्प्रसादस्तोत्रम्—	
लक्ष्मीनृसिंहसुप्रभातविशतिः—		(भैरोजी)रङ्गनाथकृतम्	३७५
परशुशमुनिविरचिता	१८२	हयग्रीवदण्डकम्	२१९
लक्ष्मीस्तवः	२९४	हरिस्तुतिः—श्रीनिवासविरचिता	२२२
लक्ष्मीस्तोत्रम्—(वाधूल)राघव-		हरिहरस्तुतिः—श्रीनिवासविरचिता	३७८
कविकृतम्	३१३	हर्यष्टप्रसन्नकम्	२२४
विरक्तिमुक्तावलिः—गोविन्दाचार्य-		दक्षिणगिरीस्तवः—वीरराघव-	
कृता	१८६	वेदान्तदेशिककृतः	२२५

INDEX OF AUTHORS

	PAGE		PAGE
(अशोक)रघुनाथाचार्यः see रघु- नाथाचार्यः		(पैङ्गनाहु)गणपतिशास्त्रिन् see गणपतिशास्त्रिन्	
कुट्टिकविः—तुरगशतकम् (घाटीशतकम्)	१०९	(भैरोजी)रङ्गनाथः see रङ्गनाथः	
कृष्णकविः—रघुवीरसुप्रभातम्	१७६	महादेवः—राममत्तेभस्तीत्रम्	१८०
कृष्णकविः (कुट्टिकविः)— इन्दिराशतकम् (निरोष्ठयम्)	२४७	रघुनाथाचार्यः (अशोक)—गोपाल- शतकम्	२४
केशवसूरिः—महालक्ष्मीदण्डकः	२९१	रङ्गनाथः (भैरोजी)—हनुमत्प्रसाद- स्त्रोत्रम्	३७५
(कौशिक)रङ्गनाथसूरिः see रङ्ग- नाथसूरिः		रङ्गनाथसूरिः—परमपुरुषप्रार्थना	१२९
गङ्गाधरमस्त्रिन्— कमलात्रिशती	२५८	रङ्गनाथसूरिः (कौशिक)— अष्टदिवपालस्तुतिः	३१८
शारदात्रिशती	३४०	दशावतारप्रार्थना	११८
गणपतिशास्त्रिन् (पैङ्गनाहु)— गुरुराजसततिः	३२६	निर्वेदतारावली	१२२
महामायाष्टकम्	३३८	राघवकविः (बाधूल)— लक्ष्मीस्तोत्रम्	३१३
गोविन्दाचार्यः— भगवद्भिचारललितार्याः	१३४	राघवेन्द्रतीर्थयतिः— कृष्णचारित्रमञ्जरी	८
विरक्तिमुक्तावलिः	१८६	रामचारित्रमञ्जरी	१७८
तिरुमलार्थः—यदुगिरिनारायणस्तवः	१४८	रामचन्द्रकविः—सरस्वत्यष्टकम्	३७१
पराङ्कुशमुनिः—लक्ष्मीवृत्तिसुप्रभात- विंशतिः	१८२	रामानुजार्यः—अष्टमहिषीप्रार्थना- शतकम्	२३६
		वादिगजः—मङ्गल्यष्टकम्	३७९